

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Selvitys vankiloiden ilmoituksista, kurinpito- rikkomuksista, -seuraamuksista ja muutoksen- hauista vuodelta 2009

Flytström, Tommi & Kärkkäinen, Raimo

2012 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Selvitys vankiloiden ilmoituksista, kurinpitorikkomuksista,
-seuraamuksista ja muutoksenhauista vuodelta 2009

Tommi Flytström
Raimo Kärkkäinen
Laurea YAMK/ Tikkurila
05.04.2012

Flytström, Tommi & Kärkkäinen, Raimo

Selvitys vankiloiden ilmoituksista, kurinpitovirastoista, -seuraamuksista ja muutoksen-
hauista vuodelta 2009

Vuosi 2012 Sivumäärä 143

Opinnäytetyössämme tarkastelemme neljän aineiston kautta vuoden 2009 vankitietojärjestelmään kirjattujen ilmoitusten, kurinpitovirastojen, kurinpitoseuraamusten ja oikaisuvaatimusten määriä rikosseuraamusalueittain ja vankiloittain.

Vankeuden tarkoitus on laittaa täytäntöön tuomioistuimen määräämä vankeusrangaistus. Vankeus tulee panna täytäntöön väkivallattomassa, turvallisessa ja päihteettömässä ympäristössä. Turvallisen täytäntöönpanon keskeisenä elementtinä on laitospäivittäisyys. Vankiloiden yhdenmukaiset käytännöt ja tuomittujen yhdenvertainen kohtelu on Rikosseuraamuslaitoksen strategian perustehtävän, arvojen, vision ja keskeisten tavoitteiden mukaista. Vankitietojärjestelmään kirjatut ilmoitukset ja kurinpitoseuraamukset ovat osa organisaation turvallisuuskulttuuria ja Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan avoimuutta. Ilmoitus on raportti, jossa kirjataan vankilatapahtuma, joka vaatii toimenpiteitä. Ilmoitus voi kohdistua vankiin tai se voi olla luonteeltaan yleinen ilmoitus.

Tarkastelemme aineiston avulla toteutuuko vankien yhdenmukainen kohtelu kurinpitoseuraamuksissa eri vankiloissa. Vuonna 2009 vankitietojärjestelmään kirjattiin 7753 henkilöön kohdistuvaa ilmoitusta, jotka johtivat 1542 kurinpitoseuraamukseen ja näistä seuraamuksista haettiin oikaisua 49 eri tapauksessa.

Ilmoituksia kirjattiin vankiloissa noin 2,2 ilmoitusta vankia kohden. Kirjauksissa oli eroja rikosseuraamusalueiden sekä yksittäisten vankiloiden välillä. Kurinpitovirastot suljetuissa vankiloissa liittyivät usein päihderikkomuksiin, luvattoman tavaran hallussapitoon sekä sopimattomaan käytökseen, kun taas avoimissa vankiloissa ne liittyivät rikkomuksiin laitoksen ulkopuolella, järjestyssääntörikkomuksiin sekä päihderikkomuksiin. Eniten kurinpitovirastoja kirjattiin suljetuista vankiloista Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ja avoimista vankiloista Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella. Kurinpitoseuraamuksissa yleisin seuraamus oli yksinäisyttä ehdottomana 7 vrk tai alle, usein käytettiin kurinpitoseuraamuksena myös varoitusta. Eroja kurinpitoseuraamuksissa ilmeni rikosseuraamusalueittain ja vankiloittain. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa annettiin eniten kurinpitoseuraamuksia ja annetut seuraamukset olivat rangaistukseltaan kovempia kuin muiden rikosseuraamusalueiden. Avoimista vankiloista kurinpitoseuraamuksia annettiin eniten Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella. Kurinpitovirastotukseen haettiin erittäin vähän muutosta, vain 49 eri tapauksessa koko vuoden 2009 aikana.

Vankiloittain vankitietojärjestelmään kirjattujen ilmoitusten ja kurinpitoseuraamusten määrässä oli eroja. Osana kirjauksiin vaikuttaa eri vankiloissa omaksuttu turvallisuuskulttuuri, vaikka eroja löytyi, niin oikaisuvaatimusten perusteella vangit kokivat suuremmaksi osaksi, että heitä oli kohdeltu yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti kurinpitoprosessissa.

Vankeus, kurinpitovirasto, oikeusturva ja turvallisuus

Flytström, Tommi & Kärkkäinen, Raimo

Clearing of prisons notifications, disciplinary offenses, penalties and appeals for 2009

Year	2012	Pages	143
------	------	-------	-----

In our thesis we study four different statistics recorded in the inmate data system in the year 2009. The statistics are prisons notifications, disciplinary violations, disciplinary penalties and appeals. The data is studied by criminal sanctions region and by prison.

Imprisonment means the enforcement of a court-ordered sentence of imprisonment. Imprisonment shall be enforced in a non-violent, safe and substance-free environment. A key element of safe imprisonment is order. Uniform practices in prisons and the equal treatment of prisoners are consistent with the basic task, values, vision and central goals of the Criminal Sanctions Agency. The notifications and disciplinary sanctions recorded in the inmate data system form a part of the security culture of the organisation and the transparency of the Criminal Sanctions Agency. A notification is a report recording an event in the prison that calls for measures. The notification may concern an individual prisoner or may be a general notification.

We study the data to investigate whether the uniform treatment of prisoners in disciplinary sanctions actualises in prisons. In 2009, 7,753 notifications concerning prisoners were recorded, leading to 1,542 disciplinary sanctions. Prisoners appealed for amendment in 49 different cases.

Approximately 2.2 notifications were recorded per inmate. There were differences in the records of criminal penalties between the regions as well as between individual prisons. Disciplinary offences in closed prisons are often related to drug offences, violations, the unauthorized possession of goods and inappropriate behaviour, while in open prisons the offences related to offences outside the institution, violations of rules and regulations, and drug offences. The highest number of disciplinary violations in closed prisons was in the Criminal Sanctions Region of Eastern and Northern Finland, and in open prisons in the Criminal Sanctions Region of Western Finland. The most common disciplinary penalty was absolute solitude for 7 days or less. Warning was also used very often as a disciplinary sanction. There were also differences in criminal penalties between the regions as well as between individual prisons. The most disciplinary sanctions were issued in prisons in the Criminal Sanctions Region of Eastern and Northern Finland, where the sanctions were also more severe than in other regions. In open prisons, the most disciplinary sanctions were issued in the Criminal Sanctions Region of Western Finland. Appeals were very rare, however; only in 49 different cases in the year 2009.

By prison, there were differences in the numbers of records of notifications and disciplinary sanctions. The security culture of prisons affects the recording of notifications. Although differences were found, the majority of the prisoners felt that they had been treated equally and fairly in accordance with the disciplinary process.

Key terms: Imprisonment, disciplinary penalty, legal protection and security

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Kehittämissympäristö	8
	2.1 Vankeus	8
	2.2 Kurinpitorangaistus	10
3	Keskeisimmät käsitteet	13
	3.1 Oikeusturva	13
	3.1.1 Virkavelvollisuus ja -vastuu	13
	3.1.2 Arvot ja etikka	14
	3.1.3 Rikosseuraamuslaitoksen strategia	16
	3.2 Turvallisuus	17
	3.2.1 Tiedonkulku	18
	3.2.2 Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia	19
	3.3 Organisaatiokulttuuri	20
	3.4 Turvallisuuskulttuuri	22
4	Kurinpitoprosessi	25
	4.1 Ilmoituksen laadinta	25
	4.2 Vangin kuuleminen	27
	4.3 Kurinpitokäsittely	28
	4.4 Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen	29
	4.5 Muutoksenhaku aluekeskuksen johtajan päätökseen	30
5	Selvitystyön tarve ja tavoite	31
6	Selvitystyön menetelmälliset lähtökohdat	33
	6.1 Metodologiset kysymykset	33
	6.2 Tilastollisen aineiston kuvaus	34
7	Tilastoanalyysi	36
8	Ilmoitukset	40
	8.1 Etelä Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	43
	8.2 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	46
	8.3 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	49
	8.4 Päätelmät suljettujen vankiloiden ilmoituksista	54
	8.5 Etelä- Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	55
	8.6 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	57
	8.7 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	59
	8.8 Päätelmät avoimien vankiloiden ilmoituksista	62
	8.9 Yleiset ilmoitukset valtakunnallisesti	64
9	Kurinpitorikkomukset	66
	9.1 Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	67

9.2	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	69
9.3	Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat.....	70
9.4	Päätelmät suljettujen vankiloiden kurinpitotrikkomuksista	72
9.5	Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	75
9.6	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat.....	76
9.7	Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	77
9.8	Päätelmät avoimien vankiloiden kurinpitotrikkomuksista	78
10	Kurinpitoseuraamukset	82
10.1	Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	82
10.2	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat	85
10.3	Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat.....	88
10.4	Päätelmät suljettujen vankiloiden kurinpitoseuraamuksista.....	92
10.5	Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	96
10.6	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat.....	98
10.7	Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat	100
10.8	Päätelmät avoimien vankiloiden kurinpitoseuraamuksista	103
11	Kurinpitopäätösten muutoksenhaku.....	106
11.1	Haetut muutokset kurinpitopäätöksiin	106
11.2	Muutostenhakujen päätökset kurinpitopäätöksiin.....	108
12	Lopputulokset	109
12.1	Ilmoitukset ja asianimikkeet	109
12.2	Kurinpitotrikkomukset	115
12.3	Kurinpitoseuraamukset	116
12.4	Muutoksenhaut.....	120
13	Selvitystyö	121
14	Johtopäätökset.....	125
15	Kehittämisehdotukset.....	129

1 Johdanto

Kriminaalipolitiikka tarkoittaa julkisia toimia, joilla pyritään takaamaan yhteiskuntarauha, kansalaisten turvallisuus ja yleinen oikeudenmukaisuus. Kriminaalipoliittisessa toimenpideohjelmassa termi kriminaalipolitiikka on määritelty laajasti. Poliisin ja rikosoikeusjärjestelmän lisäksi kriminaalipolitiikkaan kuuluvat kaikki yhteiskunnalliset toimet, jotka vaikuttavat rikollisuuteen, riippumatta siitä, mikä taho on toimijana tai ovatko toimet alun perin suunniteltu vähentämään rikollisuutta. Esimerkiksi sosiaalipolitiikalla, terveydenhoidolla ja alkoholipolitiikalla on merkittävä vaikutus rikollisuuden tasoon.

Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto on laatinut toimenpideohjelman, vuosille 2007-2011. Ohjelma sisältää sekä keskeisiä kriminaalipoliittisia linjauksia että konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Toimintaohjelmassa kriminaalipolitiikalle on määritelty viisi yhteiskunnallista vaikuttavuustavoitetta: rikostilaisuuksien ja rikosriskien vähentäminen, rikosvastuun toteutuminen joutuisasti, luotettavasti ja oikeudenmukaisesti, ennustettava, rationaalinen ja kustannustehokas seuraamusjärjestelmä, rikosseuraamusten turvallinen ja tehokas täytäntöönpano uusintarikollisuutta vähentäen sekä rikoksen uhrin aseman parantaminen ja oikeusturvan toteutuminen. Näiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty lukuisia toimenpide-ehdotuksia.

Vankeuslain 1 luvun 2§:n 1 momentin mukaan vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusaikana. Vankeuden aikana rikokset pyritään ehkäisemään kokonaan, mikä on olennaista täytäntöönpanon turvallisuutta. Tosiasiassa vankeusaikana kuitenkin tehdään rikoksia, joista yleisempiä ovat huumausainien ja luvattomien lääkeaineiden sekä dopingaineiden välittäminen ja käyttö vankilassa. Lisäksi vangit syyllistyvät vankilan järjestyssääntöjen rikkomuksiin, jotka aina käsitellään vankilan sisäisesti kurinpitoprosessina.

Opinnäytetyö tarkastelee vankiloissa tehtyjä ilmoituksia, kurinpitorikkomuksia, kurinpitorangeistuksia ja kurinpitopäätöksien muutoksenhakua vuonna 2009. Tarkastelu on toteutettu tilastollisen analyysin tavoin rikosseuraamusalueittain ja vankiloittain. Tarkastelemme myös ilmoitusten asiasisältöä muu tapahtuma ilmoituksissa, vastaako ilmoitukseen annettu asianimike ilmoituksen kirjallista sisältöä, jonka tulee olla asianmukainen ja riittävän informatiivinen oikeudenmukaisen jatkokäsittelyn kannalta.

Opinnäytetyössä kuvataan laitoksen sisäinen kurinpitojärjestelmä prosessin kuvauksella, jolla on tarkoitus selkeyttää ja tuoda esiin kokonaisvaltainen toimintamalli kyseisestä viranomais-toiminnasta. Tavoitteena on selvitystyönä tarkastella vankiloiden ilmoitusten, kurinpitorikkomuksien, -seuraamusten ja muutoksenhakujen alueellisia ja yksikkökohtaisia eroja. Yleis-

tavoitteena opinnäytetyössä on ilmoituskulttuurin ja kurinpitoprosessin yhtenäistäminen, virkamiesten tekemien vanki-ilmoitusten parantaminen ja sitä kautta informaation jakaminen laitosturvallisuudesta. Tätä kautta voidaan parantaa vankien ja henkilökunnan oikeusturvaa. Tietolähteenä toimii vankitietojärjestelmä eli VATI, joka on jokaisen vankilassa työskentelevän virkamiehen sähköinen työväline sekä vankien tekemät oikaisuvaatimukset aluekeskuksiin ja hallinto-oikeuksiin. Tiedot selvitystyöhön on saatu vankitietojärjestelmästä ja keskushallintoyksiköstä.

Tärkeää selvitystyössä on oleellisten erojen kartoittaminen tilastollisten lukujen kautta sekä syventyä tarvittaessa tapauskohtaisiin faktoihin. Tarkoituksena on pyrkiä ryhmittelemään tilastollisten erojen syitä mahdollisimman hyvin. Selvitystyöllä pyritään vaikuttamaan myös viranomaisten toimintaan lopussa esitetyillä toimenpide- ja kehittämisehdotuksilla.

2 Kehittämissympäristö

2.1 Vankeus

Vankeus on rangaistus, jonka sisältönä on vapauden menetys tietyksi ajaksi. Vapauden arvo on nyky-yhteiskunnassa suuri. Sen riistäminen julkisen vallan toimenpitein edellyttää vahvoja perusteita. Vankeusrangaistus merkitsee tuomitulle ja hänen läheisilleen usein myös muiden perusoikeuksien kuin vapauden rajoittamista (Hartoneva 2010, 24). Vankeutta tuomitaan joko määräajaksi tai elinkaudeksi. Yhdestä rikoksesta määräaikaista vankeutta voidaan tuomita neljästätoista päivästä kahteentoista vuoteen ja useammasta rikoksesta yhteisesti enintään viisitoista vuotta. Tuomioistuin määrää rangaistuksen sen asteikon rajoissa, jonka lainsäätäjät on kullekin rikokselle asettanut. (Tilastokeskus).

Vankeusrangaistusten käyttö seuraamuksena kriminaali- ja kontrollipoliittisena toimenpiteenä on yleisestävää, jolla osoitetaan hyväksyttävän käyttäytymisen rajat yhteiskunnassa. Pelotevaikutus riittää useimpien ihmisten ohjaamiseen, sillä pelote vankilaan joutumisesta ja vapauden menettämisestä on suuri. Pelotteella on mahdollisuus ohjata ihmisten käyttäytymistä hyväksyttävään suuntaan. Käytännössä oletetaan, että mahdolliset rikoksentehtäjät jättävät tekonsa tekemättä rangaistuksen pelotevaikutuksen vuoksi (Haaste 5/2005).

Toisena kriminaali- ja kontrollipoliittisena toimenpiteenä on erityisestävyyden, jolloin kohteena on yksilö, joka on rikkonut yhteiskunnan yleisesti hyväksytyjä arvoja ja sääntöjä. Yhteiskunnan sääntöjen rikkomisesta määrätään sanktio, joka kohdistuu rikkojaan itseensä. Vankilan erityisestävyys perustuu siihen, että vankila eristää rikollisen potentiaaleista uhreista. Lähtökohtana on että rangaistus vaikuttaa yksilöön niin, ettei hän tulevaisuudessa tee rikoksia. Erityisestävyyden katsotaan tapahtuvan kolmella tavalla: varoituksena, sopeuttamisena tai eris-

tämisenä. Pelkkä eristäminen vankilaan ei riitä, vaan nykypäivänä korostetaan enemmän kuntoutusta ja yhteiskuntaan integroimista, johon pitää vankeusaikana vaikuttaa (Lahti 2004, 11 - 12).

Vankiloissa pannaan täytäntöön tuomioistuinten määräämät vankeusrangaistukset ja sakon muuntorangaistukset sekä huolehditaan tutkintavankeuden toimeenpanosta. Yhdyskuntaseuraamustoimisto panee täytäntöön yhdyskuntaseuraamukset, jotka ovat vapaudessa suoritettavia rangaistuksia. Rikosseuraamuslaitoksen toiminta perustuu lainsäädäntöön ja yhteisesti hyväksytyihin tavoitteisiin, arvoihin ja periaatteisiin.

Rikosseuraamuslaitoksessa tutkintavangin, tuomitun ja asiakkaan rangaistusajan suunnittelu sekä seuraamuksen toimeenpano eli varsinainen rangaistuksen suorittaminen vapautumisvaiheeseen muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Rangaistusaika pyritään suunnittelemaan niin, että tuomittu voi kehittää valmiuksiaan rikoksettomaan elämään. Kun tuomittu saa rangaistusaikanaan harjaannusta elämänhallintaa tukevissa taidoissa, on hänellä paremmat mahdollisuudet rangaistuksen suoritettuaan sijoittua osaksi yhteiskuntaa sen täysivaltaisena jäsenenä. Vangeille tehdään yksilöllisen kokonaistilanteen ja tarpeiden hahmottamista varten koko rangaistusaikaa ja ehdonalaista vapauttamista koskeva suunnitelma. Rangaistusajan suunnitelma sisältää suunnitelman vangin sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koepaudesta, ehdonalaisesta vapautumisesta sekä poistumisluvan edellytyksistä.

Vankilat ovat joko suljettuja tai avolaitoksia. Avolaitoksiin sijoitetaan työtoimintaan tai kuntouttavaan toimintaan osallistuvia vankeja, joiden katsotaan sopeutuvan suljettua laitosta vapaampiin oloihin. Heiltä edellytetään myös valvottua sitoutumista päihitteettömyyteen sekä omaan ylläpitoon.

Pääosa vangeista on vankeusvankeja, jotka ovat suorittamassa tuomioistuimen heille määräämää lainvoimaista tuomiota. Toiseksi suurin vankiryhmä on sakkovangit, jotka suorittavat sakon muuntorangaistusta. He ovat henkilöitä, jotka eivät ole kyenneet maksamaan sakkojaan, vaan suorittavat vapausrangaistuksen. Tutkintavangit ovat tuomioistuimen vangitsemia henkilöitä, jotka odottavat tuomiotaan tutkintavankeudessa. Rangaistusvankien päärikokset ovat pysyneet lähes samana vuodesta 2005 lähtien. Vuonna 2009 on 44,0 % päärikoksena väkivaltarikos, 22,0 % omaisuusrikos, 14,1 % huumerikos, 14,0 % liikennejuopumus sekä 5,9 % muu nimike. Myös tuomioiden pituudet ovat pysyneet lähes samoina. Suurimpana ryhmänä on alle kolme kuukautta suorittavat vangit 47,6 % ja yli vuoden tuomioita suoritti 21,1 % vangeista (Rikosseuraamusalan vuosikertomus 2009, 8-13). Rikosjakaumassa tapahtuneet muutokset näkyvät pitkäaikaisvankien lisääntymisenä.

Kaikista vapautuneista yli puolet palaa vankilaan, mutta vain harvat vapautuneista ensikertalaisista joutuu vankilakierteeseen. Vapaudessa pysymisen todennäköisyys on erityisen suuri niiden kohdalla, jotka pysyvät irti päihteistä.

Suuri osa rikoksista tehdään päihtyneenä. Arvioiden mukaan yli 90 %:lla vangeista on vaikea tai erittäin vaikea päihdeongelma (Päihdevalvonnan opas 2008, 5). Rangaistuslaitoksissa on aiempaa moniongelmaisempia vankeja. Yhä useammalla vangilla on päihdetausta, puutteellinen työhistoria ja ammatillinen koulutus sekä sosiaalisia toimintavajeita. Psykkisesti ongelmisten vankien osuus on lisääntynyt. Laitoksiin saapuvat vangit ovat entistä heikomman fyysisen ja psyykkisen kuntonsa vuoksi vaikeasti hoidettavia. Useat vangit eivät ole työkykyisiä eivätkä kykene tavoitteelliseen opiskeluun. Toisaalta ei ole olemassa tyypillistä vankia, vaan toiminnassa on huomioitava vankien hyvin erilaiset ja yksilölliset tarpeet.

Vuonna 2009 vankiloissa keskimääräinen päivittäinen vankiluku oli 3 492. Avolaitokseen oli sijoitettuna keskimäärin 30 prosenttia rangaistusvangeista. Vangit olivat keskimäärin 36-vuotiaita. Naisia vangeista oli noin 7 prosenttia. Ulkomaalaisten osuus vangeista oli 10,6 prosenttia. (Rikosseuraamuslaitoksen vuosikertomus 2009, 1-8.)

2.2 Kurinpitorangaistus

Nyky-suomen sanakirjan mukaan kuri tarkoittaa jatkuvalla valvonnalla ja tarvittaessa myös rangaistuksilla jonkun henkilöryhmän keskuudessa ylläpidettyä tilaa, joka ilmenee velvollisuuksien ja annettujen määräysten täyttämisenä. Kuriin rinnastettavia termejä ovat järjestys, komento, kuuliaisuus ja tottelevaisuus. Kurinpito vastaavasti tarkoittaa kurin ylläpitämistä. Kurinpito on hallintoviranomaisten menettely, jolla pidetään yllä velvollisuuksien täyttämistä ja tarpeellista järjestystä. Kurinpitoon sisältyy valta määrätä rikkomuksiin syyllistyneille erityisiä kurinpitorangaistuksia.

Kurin merkitys korostuu vankilassa. Kurinpidon tehtävänä on ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta. Michael Foucaultin mukaan: "Vankilan tulee olla täydellinen kurinpitokoneisto monessakin mielessä. Sen on huolehdittava yksilöstä kaikinpuolisesti eli pidettävä huolta vangin ruumiillisesta koulumisesta, työkyvystä, jokapäiväisestä käyttäytymisestä, moraalisisesta asennoitumisesta sekä taipumuksista. Vankila on yleiskurinpidollinen laitos. Vankilakurin tulee olla luonteeltaan taukoamatonta." Kurinpidon tulee olla luonteeltaan riittävän ankaraa, jotta sen tarkoitus järjestyksen ylläpitäjänä toteutuu, mutta kurinpito ei saa olla kohtuutonta ja mielivaltaista.

Vankeinhoitoalan ammattilaiset huolehtivat laitosten sisäisestä järjestyksestä, välivallattomasta ja päihteettömästä laitosympäristöstä sekä estävät karkaamiset ja luvattomat poistu-

miset. Vankiloiden turvallisuus muodostuu rakenteellisista puitteista, teknisistä valvontajärjestelmistä sekä ammattitaitoisen henkilökunnan toiminnasta. Erilaisilla laitosturvallisuutta ylläpitävillä toimenpiteillä ehkäistään konkreettisesti vankien rikosten uusiminen. Samalla vangeille turvataan olosuhteet, joissa rikoksettoman elämäntavan valmiuksia on mahdollista oppia rauhassa. Lisäksi täytäntöönpanon tavoitteena vankeuslain mukaan on rikosten tekemisen estäminen rangaistusaikana.

Suunnitelmallinen vankeinhoito edellyttää vakaita ja turvallisia puitteita rangaistuslaitoksessa. Vankien väliset ja henkilökuntaan kohdistuvat henkilöturvallisuusriskit minimoidaan. Vangin on vankeuslain mukaan noudatettava rangaistuslaitoksen järjestyssääntöjä sekä laitoksen henkilökunnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Vankeuslaki määrittelee, että vangin on käytädyttävä rangaistuslaitoksen henkilökuntaa ja muita vankeja kohtaan asiallisesti. Järjestysrikkomuksesta, lupaehtojen rikkomisesta tai rikollisesta toiminnasta vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus. Tätä vakavammista rikkomuksista tehdään rikosilmoitus poliisille. Vähimmäissäännöissä suositellaan, että kurinpitorikkomuksista tulee nostaa rikossyyte vain vakavammissa tapauksissa. Rikosasioissa lievien ja vakavien erottelu jää käytännössä vankilahenkilökunnan vastuulle, mutta rikosseuraamuslaitoksen tulee määritellä, millainen vankilariikos on kyllin vakava siirrettäväksi oikeuskäsittelyyn sekä ohjeistaa vankilahenkilökuntaa. Vanki voidaan tarvittaessa myös pitää erillään muista vangeista, jos se on välttämätöntä turvallisuuden vuoksi tai rikollisen toiminnan estämiseksi.

Euroopan neuvoston hyväksymissä eurooppalaisissa vankilasäännöissä kurinpidon tarkoitus nähdään yhteiskunnan toiminnan ja turvallisuuden kannalta välttämättömäksi. Oikeudenmukainen ja tehokas rangaistusjärjestelmä on välttämätön yhteiskunnan intressien takia. Yhteiskunnalla on oikeus olettaa, että rangaistusjärjestelmä toimii yleisten oikeusperiaatteiden velvoittamalla tavalla ottaen huomioon yhteiskunnan, vankilahenkilöstön ja vankien etunäkökohdat. Toimiva kontrolli ja tarkoituksenmukainen kuri - suhteutettuna yksilön käyttäytymiseen ja vankilaympäristön toimintaan - on välttämätöntä pyrittäessä vankeinhoidon ensisijaisiin tavoitteisiin.

Mikäli vanki syyllistyy vankilassa rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa, poistuu luvatta avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta, rikkoo poistumisluvan, opintoluvan tai ulkopuoliseen toimintaan osallistumisen ehtoja tai rikkoo vankilan järjestyssääntöä, hänelle voidaan määrätä kurinpitorangaistus. Järjestysrikkomuksista määrättäviä kurinpitorangaistuksia ovat varoitus, oikeuksien menetys ja yksinäisyys. Kurinpitorangaistuksesta päättää vankilan johtaja. Kurinpitorangaistuksista suurin osa on yksinäisyysrangaistuksia. Kurinpitorangaistus varoitusta lukuun ottamatta voidaan määrätä myös ehdollisena. Varoitus annetaan aina kirjallisena. Oikeuksien menetystä voi enimmillään saada 30 vrk ja se voi koskea vapaa-ajan toimintaan osallistumisen tai rahan/omaisuuden hallussapidon rajoittamista. Yksinäisyyttä vanki voi kurinpitorangaistuksena saada enintään 14 vrk. Tärkeänä teki-

jänä on pidettävä teon laatua erityisesti suhteessa rangaistuksen laatuun. Ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että *"kurinpidolliset sanktiot ovat yleensä tarkoitettu sen turvaamiseksi, että tiettyjen ryhmien jäsenet noudattavat heidän käyttäytymistään sääteleviä erityisiä sääntöjä"*. Vangilla on oikeus hakea muutosta hänelle määrättyyn kurinpitorangeistukseen. Muutosta haetaan tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus, jonka ratkaisee rikosseuraamusalueen johtaja. Rikosseuraamusalueen johtajan päätöksestä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Vuonna 2009 rangaistuslaitoksissa määrättiin yhteensä 1542 kurinpitorangeistusta. Kurinpitorangeistukset koostuivat 290 rikosilmoituksesta ja 1252 kurinpitorangeistuksesta. Kurinpitorangeistuksista reilu neljäsosa oli päihderikkomuksia. Poistumisluparikkomusten määrä oli 14,5 prosenttia kaikista rikkomuksista. Väkivaltarikkomuksia oli 4,5 ja esimerkiksi osallistumisvelvollisuusrikkomuksia vain 1 prosentti. Yli puolet 51,3 % kaikista kurinpitorangeistuksista koostui muista kuin edellä mainituista rikkomuksista. (Rikosseuraamusalan vuosikertomus 2009, 14.)

Kurinpitoprosessin aluksi laaditaan ilmoitus vangin rikkomuksesta. Ilmoitus on ensimmäinen virallinen asiakirja vangin rikkomusta käsiteltäessä vankilassa. Ilmoitus laaditaan VATI - vankitietojärjestelmään. VATI on vankiloiden keskeisin työväline ja lähes kaikki vankia koskeva informaatio löytyy järjestelmästä. Kaikki kurinpitoprosessissa tarvittava aineisto ja asiakirjat dokumentoidaan VATI - järjestelmään. Läheskään kaikki ilmoitukset eivät johda kurinpitokäsittelyyn. Jotkut ilmoitusasiat eivät ole kurinpitorangeistavia ja suuri osa ilmoituksista voidaan luokitella ns. informatiivisiksi, jossa esimerkiksi vankia koskeva poikkeava tapahtuma kirjataan järjestelmään ja vangin tietoihin huomioitavaksi vankilan muussa toiminnassa ja toimenpiteissä.

Vankitietojärjestelmässä oli vuoden 2009 aikana valittavissa 29 kpl eri asianimikkeitä, jotka vastaavat yleisiä normirikkomuksia. Asianimikkeet ovat joltain osalta hyvinkin samanlaisia: Itsensä päihdyttäminen, virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, siviilityöehtojen rikkominen, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkominen, päihteiden hallussapito, päihteiden valmistus, välitys, työstä kieltäytyminen, muusta toiminnasta kieltäytyminen, haitanteko virkamiehelle, muihin kohdistunut väkivalta, niskoittelu, sopimaton käytös, valtion omaisuuden turmeleminen, luvaton tavaran hallussapito, laitosisjärjestyksen rikkominen, teräaseen hallussapito, karkaaminen, karkaamisen yritys, muu rikkomus, omasta pyynnöstä eristetty, muu tapahtuma, huumausaineen käyttörikos, luvaton poistuminen, VL 18:5 §:n perusteella erillään, TVL 13:5 §:n perusteella erillään, poistumislupaehtojen rikkominen, valvotun koevapauden lupaehtojen rikkominen, pakkokeinolain 1:18b §:n perusteella erillään, huumausainerikos ja palohälytys.

3 Keskeisimmät käsitteet

3.1 Oikeusturva

Vankiloiden oikeudenmukaista toimintaa valvoo ensisijaisesti Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallinnon oikeudellinen yksikkö, jonne vangeilta saapuvia kanteluita saapui 272 kpl vuonna 2009, joka on noin 100 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Oikeudellinen yksikkö vastaanotti myös 59 vangin omaisen puolesta tekemää valitusta tai asiakirjapyyntöä.

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain mukaan vanki voi tehdä tietyistä asioista oikaisupyynnön rikosseuraamusalueen johtajalle. Vuonna 2009 tehtiin 364 oikaisuvaatimusta. Aiheena oli usein rangaistuksen täytäntöönpanon lykkääminen muilla kuin terveydellisillä syillä sekä vankiloiden antamat kurinpitorangaistukset. Vanki tai tuomittu voi tehdä rikosseuraamusalueen johtajan päätöksestä valituksen hallinto-oikeuteen, vuonna 2009 tehtiin 100 valitusta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian keskeinen tehtävä ja toimintamuoto on kanteluiden tutkinta. Oikeusasiamiehellä on oikeus tutkia kaikki sellaiset kantelut, joiden perusteella on aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Oikeusasiamies voi myös ottaa asian tutkittavaksi omasta aloitteesta. Lisäksi oikeusasiamiehen tulee tehdä tarkastuksia virastoissa ja laitoksissa. Erityisesti hänen kuuluu valvoa vankiloihin ja suljettuihin laitoksiin sijoitettujen henkilöiden kohtelua. Oikeusasiamiehen kanslian keskeiset arvot ovat oikeudenmukaisuus, ihmisläheisyys ja vastuullisuus. Vuonna 2009 eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan tehdyistä 4346 kantelusta 400 koski vankeinhoitoviranomaisia. Vankeinhoitoviranomaisia koskevista kanteluista 119 oli suoritettu toimenpiteitä: 7 kantelua oli johtanut huomautukseen, 99 käsitykseen joka voi olla luonteeltaan moittiva tai ohjaava, 11 esitykseen, joka on tapahtuneen virheen oikaisemista tai epäkohdan korjaamista sekä kiinnittää valtioneuvostoa tai muun lainsäädännön valmistelusta vastaavan elimen huomioimista havaituissa puutteista ja 2 korjaukseen (Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2009, 28 - 35). Vangilla on lisäksi aina oikeus ajaa asioitaan siviilikanteen muodoin.

3.1.1 Virkavelvollisuus ja -vastuu

Suomen perustuslain 118 §:ssä virkamiehille on virkaa toimittaessa määrätty vastuu. Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja hän on myös vastuussa sellaisen monijäsenisen toimielimen päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut. Lisäksi esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettä.

Perustuslain 118 § 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vaatia vahingonkorvausta julkisyhteisöltä tai virkamieheltä sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Virkamiehen virkavastuu jakaantuu rikosoikeudelliseen, vahingonkorvausoikeudelliseen ja virkamiesoikeudelliseen vastuuseen.

Valtion virkamieslaissa ja virkamiesasetuksessa määritellään tarkemmin virkamiehen yleiset velvollisuudet. Virkamiehen tärkein velvollisuus on asianmukainen ja tehokas virkatehtävien suorittaminen, ns. virantoimitusvelvollisuus. Virantoimitusvelvollisuuteen liittyy lisäksi vaihtolovelvollisuus (Laki viranomaisten toimien julkisuudesta 1999/621), tietojen hyväksikäyttökielto sekä kuuliaisuusvelvollisuus, josta esimerkkinä velvollisuus noudattaa työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Muita virkavelvollisuuksia ovat virkavalvelvollisuus, jota toteutetaan vain ylimmissä viroissa sekä kaikkia koskeva nuhteeton käytös, joka käsittää julkisen luotettavuusvaatimuksen esimerkiksi lahjomien suhteen. Lisäksi on määritelty erikseen vältettävistä sivutoimista, velvollisuudesta alistua viran hoidon kannalta tarpeellisiin terveystarkastuksiin sekä siirtymisistä suostumuksella tarvittaessa määrääjäksi työskentelemään toisessa virastossa tai saman viraston muissa tehtävissä.

Virkavelvollisuuksien rikkominen voi johtaa tietynlaiseen virkavastuuseen. Tällaisia ovat erityisesti (Rikoslaki 1996, 40 luku) rikosoikeudellinen vastuu (esim. vankeus, sakko, viraltapano, varoitus), kurinpidollinen vastuu (kirjallinen varoitus) ja vahingonkorvausvastuu (Perustuslaki 1999, 118§ ja Vahingonkorvauslaki 1974, 4 luku).

Valtion virkamieslaki määrittelee yksiselitteisesti, että virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Virkamiehen on myös käyttäydyttävä aseman ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. (Virkamieslaki 1994, 4 luku.)

3.1.2 Arvot ja etiikka

Filosofi Ludwig Wittgensteinin mukaan etiikka on siitä, mikä on hyvää, arvokasta, tärkeää, merkityksellistä ja sitä, mikä tekee elämän elämisen arvoiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä vuonna 2001 asetettiin tavoitteeksi, että julkinen toiminta on arvolähtöistä ja eettisesti korkeatasoista. Vaikka periaatepäätöksessä puhutaan valtion henkilöstöpolitiikasta, voidaan kyseisiä arvoja ja toimintaa pitää lähtökohtana myös rikosseuraamusalan ammattihenkilöstölle. Määritellyillä arvoilla vahvistetaan yhtenäistä toimintakulttuuria eri valtion yksiköissä. Valtionhallinto muodostaa yhteisön, jolla on yhteiset eettiset periaatteet kansalaisia palveltaessa sekä työyhteisöissä.

Valtiovallinnon toiminta on arvolahtöistä ja eettisesti korkeatasoista. Nämä arvot rakentuvat demokraattisen oikeusvalltion ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvopohjalle. Arvolla tarkoitetaan tärkeänä pidettyä asiaa tai päämäärää, etiikka tarkoittaa hyvyyden ja tekojen oikeellisuuden arvioinnin periaatteita, moraali on yksilön sitoutumista tiettyihin arvoihin ja periaatteisiin ja virkamiesetiikka tarkoittaa virkamiesten ja viranomaisten arvoja ja periaatteita.

Valtiovallinnon yhteisen arvoperustan muodostavat seuraavat arvot:

- Toiminnan tuloksellisuus, jolla tarkoitetaan vaikuttavaa ja taloudellista toimintaa.
- Avoimuus, joka perustuu julkisuusperiaatteeseen eli toiminta on avointa suhteessa kansalaisiin. Avoimuus antaa mahdollisuuden kansalaisille kontrolloida toimintaa.
- Laatu ja vahva asiantuntemus. Toimintayksiköt ja niiden tuottamat palvelut ovat laadukkaita ja henkilöstö on ammattitaitoista.
- Luottamus, joka turvaa oman työn julkisen toiminnan luotettavuutta niin, että kansalaisten luottamus viranomaisten tasapuolisuuteen ja riippumattomuuteen säilyy. Työtehtävät hoidetaan lakeja ja hyviä hallinnonperiaatteita noudattaen.
- Palveluperiaate. Päätehtävä on yhteiskunnan palveleminen julkisia tehtäviä hoitamalla, jossa toimitaan yleisen edun mukaisesti, eikä tavoitella omaa yksityistä etua.
- Puolueettomuus- ja riippumattomuusperiaatteen mukaan virkamiesten päätökset perustuvat tosiasioihin ja asiat arvioidaan puolueettomasti. Tehtävissä noudatetaan lakeja, asetuksia ja muita normeja sekä valmistellaan asiat ilman, että jokin yksityisen henkilön, yrityksen tai yhteisön etua korostetaan yleisen edun kustannuksella.
- Tasa-arvoperiaatteen mukaan kaikkia kansalaisia tulee kohdella virkatoimissa yhdenvertaisesti, eikä ketään saa asettaa toisiin nähden eriarvoiseen asemaan. Yhdenvertaisuusperiaate kuvaa viranomaisten velvollisuutta suhteessa kansalaisiin ja edellyttää kansalaisten tasapuolista kohtelua.
- Vastuullisuus. Virkavastuu tarkoittaa, että virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta.

Arvojen toteutuminen virkamiesten toiminnassa tarkoittaa, että niitä käytetään johtamisen välineenä. Arvojen ohjatessa toimintaa tulee toiminnan täyttää myös korkea eettinen taso. Arvojen toteutumien edellyttää, että jokainen tietää roolinsa työyhteisössä ja sen miten hän voi toteuttaa arvoja työssään.

Virkamiesasemaan liittyvät oikeudet ja velvollisuudet organisaation eri tasoilla perustuvat valtiovallinnon virkamieslain säädöksiin, joilla luodaan eettisen toiminnan pohja valtiovallinnossa. Virkamiehen on kohdeltava kaikkia tasapuolisesti, eikä hän saa asettaa ketään perusteettomasti toisiin nähden eri asemaan, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, iän, poliittisen tai

ammattiyhdistystoiminnan tai muun näihin verrattavan seikan vuoksi. Tasapuolisen kohtelun periaate näkyy kaikessa toiminnassa: työnjaon oikeudenmukaisuutena, yksilön kunnioittamisena, välittämisenä, pelisääntöjen soveltamisena, palautteen antamisena sekä ongelmiin puuttumisena. Virkamiehen tulee tehdä työnsä asianmukaisesti ja viivytyksettä, sekä noudattaa työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen tulee käyttäytyä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Virkamies ei voi vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se heikentää luottamusta virkamieheen tai siihen viranomaiseen, jossa hän työskentelee. (Arvot arjessa 2005, 7-18.)

3.1.3 Rikosseuraamuslaitoksen strategia

Vuosille 2011 - 2020 on laadittu rikosseuraamuslaitoksen strategia, jossa kuvataan perustehtävät, arvot, visiot ja keskeiset tavoitteet. Strategian toteuttaminen ja toteutumisen seuranta tapahtuu ennen kaikkea normaalin tulosohjauksen kautta. Tuloseskusteluja käyvät esimiehet ovat avainasemassa strategian viemisessä käytännön toimintaan. Strategia on keskeisin työväline, kun halutaan jalkauttaa arvoja ja keskeisiä tavoitteita koko henkilöstölle. (Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011 - 2020).

Rikosseuraamusalan perustehtävänä on vastata tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta. Keskeisinä tavoitteina on luoda joustavasti ja turvallisesti polku rikoksettomaan elämään ja kohti avoimempaa täytäntöönpanoa aktiivisella verkostoyhteistyöllä. Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunta on motivoitunut, hyvinvoiva ja joka tekee mielekästä työtä. Toiminnan taustalla arvoina tunnustetaan oikeudenmukaisuutta, ihmisarvon kunnioittamista, turvallisuutta sekä uskoa ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa. Perustehtävän, arvojen ja keskeisten tavoitteiden kautta päästään Rikosseuraamuslaitoksen visioon, jonka tarkoituksena on tehdä vaikuttavaa, luotettavaa ja merkityksellistä työtä yhteiskunnan turvallisuuden hyväksi.

Rikosseuraamuslaitos on sitoutunut noudattamaan asetettuja arvoja toiminnassaan. Arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa sekä turvallisuus. Sitoutuminen merkitsee arvojen näkymistä kaikessa toiminnassa ja suhtautumisessa mm. perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamiseen. Kaikessa kohtelussa tulee noudattaa inhimillistä, asiallista ja tasavertaista toimintatapaa. Kaiken toiminnan tulee olla myös lainmukaista sekä oikeuden ja kohtuuden rajoissa. Täytäntöönpanon toteuttaminen tulee tehdä siten, että se tukee tuomitun yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä hänen pyrkimyksiään rikoksettomaan elämään. Täytäntöönpanon toteuttaminen tulee myös toteuttaa siten, että se on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja rikosseuraamusasiakkaille. (Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011 - 2020.)

3.2 Turvallisuus

Rikosseuraamuslaitos lisää yhteiskunnan turvallisuutta valvomalla ja tarpeen mukaan eristämällä rangaistukseen tuomittuja, mutta ennen kaikkea lisäämällä rangaistusta suorittavan valmiuksia elää rikoksetonta elämää rangaistuksen suorittamisen jälkeen. Toiminnalla pyritään turvaamaan katkeamaton tuki niin vankeusaikana ja vapautteen siirtyessä kuin yhdyskunta seuraamuksia suorittaessa. Yhdenmukaiset käytännöt ja tuomittujen yhdenvertainen kohtelu eri puolilla maata voidaan uuden organisaation myötä varmistaa aikaisempaa paremin. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten tulee huolehtia siitä että yksilön vankeusrangaistus pannaan täytäntöön siten, että tuomitun, henkilökunnan ja yhteiskunnan turvallisuus voidaan varmistaa (Rikosseuraamuslaitos vuosikertomus 2009, 1 ja HE 263/2004, 102).

Laitosturvallisuudella ja -järjestyksellä pyritään takaamaan se, että rangaistukset pannaan täytäntöön väkivallattomassa, säilytysvarmassa ja päihteettömässä ympäristössä. Lähtökohtana on se, että tuomitulla on vapaudenmenetystä lukuun ottamatta samat perus- ja ihmisoi-keudet kuin vapaudessa olevilla henkilöillä (Lohi 2002, 101 ja Holm 2009, 11).

Vankila on kuntoutusympäristönä haastava, ja eri vankiloissa kuntoutusmahdollisuudet ovat erilaiset. Kuntoutumisen kannalta keskeistä on ilmapiiri, johon vankilassa vaikuttaa muun muassa päihteiden saatavuus ja vangin kohtelu. Suljetuissa laitoksissa on vankilan luonteen kuuluvia, kuntoutusta haittaavia tekijöitä, kuten vangin itsemääräämisoikeuden vähäisyys ja vankilan fyysiset puitteet. Vankien välillä saattaa esiintyä kiristystä ja väkivaltaa. Vangit voivat esimerkiksi pakottaa toisia tuomaan huumeita vankilaan. Vankilassa tapahtuu verkostoistumista rikospiireihin sekä rikosentekijän identiteettiä vahvistavia tekijöitä. Monet vangit pelkäävät toisiaan ja eristäytyvät siksi vankiyhteisöstä (Päihdevalvonnan opas 2008, 6).

Laitosjärjestyksen rikkomisesta on rikoslakiin, vankeuslakiin, normeihin ja laitoksen järjestyssääntöihin kirjattu selkeästi mitä seuraa annettujen ohjeiden, määräysten ja laitosisjärjestyksen rikkomisesta. Selkeän kirjaamisen perusteena ovat oikeudelliset käsitteet kuten oikeudenmukaisuus ja oikeusturva niin vangin kuin henkilökunnan kohdalla. Vankeusaikana yleisestävyydellä ja erityisestävyydellä on suuri merkitys laitosturvallisuuden ja -järjestyksen ylläpitämisessä. Rikoslaki, vankeuslaki ja laitoksen järjestyssäännöt määrittelee vankeuden aikana mikä on yleisesti hyväksyttävää ja sallittua toimintaa vankilassa. Laitosisjärjestyttä valvoo laitoksen henkilökunta, joka tarvittaessa puuttuu ei-hyväksyttävään toimintaan ja ohjaa opas- tamalla normien mukaiseen käyttäytymiseen. Laitoksen järjestyksirikkomuksesta mahdollisesti saatava kurinpitorangaistus pyrkii toimimaan yleisestävänä pelotteena vangille ja sen koros- taminen ei heikennä rangaistusuhan pelotusvaikutusta. Rangaistuksen toivottuna vaikutuksena on se, että laitosisjärjestys pystytään pitämään yllä lakia jo aiemmin rikkoneiden henkilöiden keskuudessa. Tärkeää on myös se, että järjestelmä koetaan oikeudenmukaiseksi ja avoimeksi.

Rangaistusuhalla on ainoastaan yleisestävä tehtävä, jossa korostuvat turvallisuuden, hyvinvoinnin ja yksityisyyden turvaaminen, perusoikeuksien suoja ja haittojen minimointi. Yleisestävien näkökohtien lisäksi joudutaan pohtimaan myös oikeudenmukainen sovitus/rangaistus teosta. Konkreettinen rangaistus antaa uskottavuutta ilmaistulle rangaistusuhalle (Keinänen ym. 2010, 16 - 17).

Vankila ja vangin turvallisuudesta ei löydy aineistoa kovinkaan paljon. Yhtenä kattavana teoksena voidaan pitää Mika Junnisen teosta suomalaisten vankiloiden turvallisuus, jossa käsitellään suomen vankiloiden henkilökunnan ja vankien käsityksiä ja mielipiteitä vankilan turvallisuuden nykytilasta vuonna 2007. Muuta opinnäytetyössämme hyödynnettävää kirjallisuutta vankilaturvallisuudesta olivat Jari Lohen teos vankilaturvallisuudesta, Anu Holmin pro gradu Vangin turvallisuus viranomaisen näkökulmasta ja Ilppo Alatalon pro gradu Vankiloiden henkilökuntaan kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka. Lisäksi uutena asianmukaisena lähteenä voidaan käyttää Samuli Laulumaan selvitystä vankilatilojen määräytyksestä valvonnan intensiivisyyden mukaan.

3.2.1 Tiedonkulku

Vankiloiden sisäisestä viestinnästä vastaa vankilan johtaja. Hän vastaa oman henkilökuntansa pitämisestä tilanteen tasalla sekä huomioi myös tarvittaessa vankien informoinnin esimerkiksi vankilan erityistilanteissa. Ulkoisesta viestinnästä vastaa myös vankilan johtaja, joka tilanteen mukaan tiedottaa muille eri viranomaisille. Tiedottamisesta on olemassa organisaation sisäinen ohjeistus.

Jotta turvallisuuden hallinta toimisi läpi koko organisaation, tulee yhteinen oppiminen organisoida. Erityistilanteiden raportointien ja ilmoitusten avulla pyritään oppimaan, miten esimerkiksi erityistilanteet syntyvät ja miten niitä voidaan ennaltaehkäistä. Oppimista tukevaa tietoa ei kuitenkaan saada riittävästi ilman eri toimijoiden/virkamiesten kattavaa osallistumista ilmoitusten tekemiseen ja analysointiin. Tiedottamisen tapoina ovat säännölliset kokoukset ja yhteistyöpäivät, joissa esimerkiksi kootaan tietoja eri vankiloista ja laaditaan tilastoja analysoitaviksi. Yksittäiset tiedot välitetään yksiköistä puhelimella, sähköpostilla tai kirjeitse eri vastuualueille tapauskohtaisesti. Eri yksiköissä käytetään henkilökunnan sisäisen tiedottamisen välineenä joko palvelimella sijaitsevia tiedostokansioita, joita sisällöstä vastaavat henkilöt päivittävät tai selainpohjaista järjestelmää näiden tiedostojen käsittelyyn. Uusimpana tiedottamisen foorumina kehitellään keskusviraston ohjauksessa kaikkien yksiköiden henkilökunnan sisäisen tiedottamisen käyttöön tarkoitettua tiedostoalustaa, jonka tietosisällöstä yksiköt vastaavat.

3.2.2 Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia

Turvallisuusstrategiatyössä keskitytään tuottamaan strategia, joka on mahdollista toteuttaa kohtuullisilla resursseilla, mutta tinkimättä turvallisuudesta. Strategiassa on keskitytty turvallisuuden ydinasioihin. Rikosseuraamusalan turvallisuusstrategian tarkoituksena on toimia turvallisuustyön toimintasuunnitelmana, jossa määritellään mitä tulevaisuudessa tehdään ja mitä asioita kehitetään. Tällä hetkellä on meneillään myös toinen sisäisen turvallisuuden ohjelma, josta tehtiin periaatepäätös valtioneuvostossa 8.5.2008. Ohjelma ulottuu vuoteen 2015. Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015. Ohjelman mukaan sisäisen turvallisuuden keskeisimpiä uhkia ovat: syrjäytyminen, henkirikokset, suuronnettomuudet, järjestelmäriskit ja järjestäytynyt rikollisuus.

Turvallisuus on riskienhallintaa. Turvallisuustyön tarkoitus on tiedostaa mahdolliset riskit ja uhat, jotta niihin voidaan varautua oikealla tavalla ja ehkäistä niiden toteutuminen mahdollisimman tehokkaasti. Turvallisuustyön tarkoitus on myös jo toteutuneiden riskien haittojen minimoiminen ja niistä aiheutuvien riskien estäminen. Erityisen tärkeää riskien hallinta on turvallisuuskriittisissä organisaatioissa, joihin myös rikosseuraamusala kuuluu. Riskien hallinta edellyttää organisaatiolta tehokasta turvallisuusjohtamista, josta koko organisaatio hyötyy. Turvallisuusjohtaminen on oma erikoisalansa, joka kuuluu siihen tehtävään erikseen nimetyille henkilöille. (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010 - 2015, 6.)

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiset päämäärät ovat kiteytetty kolmeen pääkohtaan, jotka perustuvat hallinnonalaa sääteleviin lakeihin ja perustehtävän suorittamiseen. Ensimmäiseksi, henkilöstön työturvallisuus on otettava huomioon kaikessa toiminnassa. Toiseksi, rikoksesta tuomituilla on oikeus turvalliseen ja häiriöttömään rangaistuksen suorittamiseen ja sen on tapahduttava lain mukaisesti. Kolmanneksi, rikosseuraamuslaitoksen työ yhteiskuntaturvallisuuden edistämässä on tuloksia tuottavaa. Edellisiin pääkohtiin perustuen strategisia päämääriä ovat myös mm. järjestäytyneen ja ammattirikollisuuden erityispiirteiden huomioon ottaminen kaikilla tasoilla, seuraamusten aikana tapahtuvan rikollisuuden estäminen mahdollisimman tehokkaasti, tehokas ja nopea sisäinen turvallisuustiedonkulku sekä välitön, tehokas ja toimiva eri ammattialojen välinen yhteistyö sekä hallinnon sisällä että viranomaisten kesken.

Turvallisuusstrategiassa vuosille 2010 - 2015 on määritelty useita yksityiskohtaisia kehitysehdotuksia koskien mm. poikkeustilanteiden varautumista, PTR- yhteistyötä, koiratoimintaa, toimitilaturvallisuutta, teknistä turvallisuutta, kulunvalvontaa ja tunnustautumista, työturvallisuutta, rikoksesta tuomitun sijoittelua ja arviointia,

tiedottamista sekä turvallisuuskuvaa. (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010 - 2015, 7-22.)

3.3 Organisaatiokulttuuri

Organisaation kulttuuri on ryhmän omaisuutta, kuten Edgar H. Schein kirjoittaa (2001, 28 - 29). Kulttuuria on kaikkialla missä ryhmällä on tarpeeksi yhteisiä kokemuksia. Kokemusten ja yhteistoiminnan kautta alkaa muodostua kulttuuria. Kulttuureja on organisaatiossa eri hierarkkisilla tasoilla. Kulttuuria on myös koko organisaation tasolla, jos yhteistä historiaa on riittävästi. Kulttuuri on sisäinen asia ja suhteellisen näkymätön. Organisaatiossa on monikulttuurisia jäseniä, jotka osoittavat tilanteesta riippuen erilaista kulttuurista käytöstä. Yksilöt omaksuvat erilaisia kulttuurisia teemoja niistä kulttuureista, joissa he viettävät suurimman osan aikaansa. Kulttuurin olemassaolon voi huomata tarkastelemalla yhteisiä kokemuksia ja taustoja. Kulttuuriin vaikuttaa yksilöiden uskomukset, arvot ja käyttäytyminen. Yksilön käyttäytymisen selittämiseksi täytyy ohittaa persoonallisuus, ryhmäjäsenyyksiä sekä näiden ryhmien kulttuureja. Kulttuuri määrittää käyttäytymistä sekä yksilö- että ryhmätasolla. Organisaatiokulttuurilla on merkitystä, koska kulttuuriset elementit määrittävät strategiaa, päämääriä ja toimintatapoja. Tehokkaan ja toimivan organisaation rakentamisessa tulee ymmärtää kulttuurin rooli.

Kulttuuri voidaan jakaa kolmeen tasoon, jotka jakautuvat näkyvästä äänettömään ja näkymättömään.

Taso 1 "Artefaktit" ovat näkyviä organisaation rakenteita ja prosesseja. Tällä tarkoitetaan kaikkea sitä mitä on helppo havaita, eli se mitä näkee, kuulee ja tuntee kun liikkuu ympäristössä. Artefaktien taso on hyvin selkeä, ja sillä on emotionaalinen vaikutus. Pelkällä havainnoimalla ei voi vielä tulkita, mitä tapahtuu. On pystyttävä keskustelemaan ja esittämään kysymyksiä organisaation jäsenille siitä mitä havaitsee ja tuntee.

Taso 2 "Ilmaistut arvot" tarkoittaa organisaation strategiaa, päämääriä ja filosofiaa. Tämä vaatii menemään syvemmälle organisaation ja etsimään asioita, joita organisaatio arvostaa. On lähdettävä tekemään kysymyksiä; miksi he tekevät sitä mitä tekevät? Kysymyksiä tulee tehdä niistä artefakteista, jotka ihmetyttävät tai vaikuttavat ristiriitaisilta odotuksiin nähden. Usein tällä tasolla vastaukseksi saadaan organisaation ilmaistut arvot, jotka voivat olla perusarvoja: rehellisyys, yhteistyö, asiakassuuntautuneisuus, tuotelaatu jne. Mitä pidempää on organisaation vaikutuspiirissä ja kyselee, sitä enemmän huomaat ristiriitaisuuksia joidenkin ilmaistujen arvojen ja näkyvän käyttäytymisen välillä. Nämä ristiriitaisuudet kertovat, että ajattelun ja käsitysten syvempi taso ohjaa näkyvää käyttäytymistä.

Taso 3 "Pohjimmaiset perusoletuks" ovat tiedostamattomia, itsestään selviä uskomuksia, käsityksiä, ajatuksia ja tunteita. Syvemmän tason ymmärtämiseksi on organisaatiota tarkas-

teltava historiallisesta näkökulmasta. Mitkä ovat olleet yrityksen perustajien ja johtajien keskeiset arvot, uskomukset ja oletukset. Jos perustajien arvot ja oletukset eivät vastaa sitä, mitä organisaation ympäristö sallii tai tarjoaa, niin organisaatio epäonnistuu eikä kehitä kulttuuriaan. Jotta organisaatio toimisi, uskomuksista ja arvoista täytyy vähitellen tulla yhteisiä ja itsestään selviä. Kulttuurin ytimenä on yhdessä opitut arvot, uskomukset ja oletukset, joista tulee yhteisiä ja itsestään selviä, kun organisaatio pysyy menestyvänä.

Ehkä kaikkien tärkeimpänä on muistettava, että ei ole yhtä oikeaa tai väärää kulttuuria, ei parempaa tai huonompaa kulttuuria. Kulttuuri on pysyvää ja vaikeasti muutettavaa ja kulttuuriset vaikutukset ulottuvat syvälle organisaation jäseniin. Kulttuuri on siis olemukseltaan syvää, laajaa ja pysyvää. (Schein 2001, 30 - 41.)

Organisaatiokulttuuri muodostuu käyttäytymistä säätelevistä tekijöistä, jotka ovat uskomus- ja arvojärjestelmät sekä organisaation kehitysaste, tehtävät ja niihin liittyvät normit. Organisaatiokulttuuri säätelee jäsentensä käyttäytymistä (Rissanen ym. 1996, 43). Organisaation kulttuuri ja työyhteisön ilmapiiri vaikuttaa uudistusten toteuttamiseen. Jokaisella työpaikalla on ns. talon tapa, joka on muodostunut kulttuurin kautta ja muokkaa edelleen kulttuuria yleisinä arvoina, sääntöinä, uskomuksina ja itsestäänselvyyksinä. Kulttuuri luo käsityksiä siitä, mikä on hyvä ja toivottava toimintatapa, ja se antaa myös lähtökohdan toimintatapojen kehittämiseksi (Järvinen 1998, 49).

Organisaatiokulttuuri voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäinen on tiedostettu, näkyvä osa, johon kuuluu tekniikka, rakennukset, toimintatavat, järjestelmät, tehtävänimikkeet, tavat jne. Ne muodostavat noin 10 % organisaatiokulttuurista. Organisaatiokulttuurista 90 % koostuu tiedostamattomasta osasta, johon kuuluvat arvot, valinnat, yhteisön yhtenäisyys, epävirallinen organisaatio, puskaradio, klikit sekä valitsevat uskomukset. Tässä emergenttissä eli epävirallisessa järjestelmässä luodaan koko ajan uutta organisaatiokulttuuria. (Oikarinen 2002, 34 - 36.)

Pauli Juutin kirjassa johtaminen ja organisaation alitajunta (1995, 72 - 73) organisaatiokulttuurilla tarkoitetaan organisaation palveluksessa olevien ihmisten tyypillisiä ajattelu - ja toimintamalleja. Organisaatiokulttuurin ydin on kuitenkin piilossa olevaa kulttuuria, kuten myös Oikarinen on määritellyt. Tähän organisaation kulttuurin syvärakenteeseen kuuluu arvot, normit ja oletukset sekä koko symbolinen kenttä, jolle ajattelumallit ja viestintä perustuu. Yleisesti ajattelemme organisaatioita rationaalisiksi järjestelmiksi, mutta ne koostuvat kuitenkin uskomusjärjestelmistä, jotka heijastuvat kaikkeen. Uskomusjärjestelmät vaikuttavat siihen, miten työ jäsenetään, miten tehtävät muotoillaan ja millaisia oletuksia niitä tekeville ihmisille asetetaan. Järjestelmät vaikuttavat myös organisaation jäsenten väliseen vuorovaikutukseen ja identiteettiin. Kulttuuri vaikuttaa organisaation tehokkuuteen ja yksilön tyyty-

väisyyteen. Tiettyjä toimintoja pidetään itsestään selvyyksinä, koska ne ovat aiemmin osoitautuneet jollakin tavalla toimiviksi. Toimivaa käytäntöä ei haluta kyseenalaistaa, mikä ei ole innovatiivisen, itsestään ohjautuvan organisaation peruseräitä.

Rikosseuraamusalan tai vankiloiden organisaatiokulttuuria Suomessa on tutkittu hyvin vähän. Niissä kulttuuritutkimuksissa joita on tehty, kulttuurin tutkiminen on painottunut lähinnä vankien alakulttuureihin ja niissä esiintyviin ilmiöihin. Ulkomaisia tutkimuksia vankiloiden kulttuurista löytyy esim. Lucien Lombardon tutkimus 1981 vartijoiden arjesta ja Jon Vaggin tutkimus 1994 eurooppalaisista vankilajärjestelmistä. Näitä ei kuitenkaan voi suoraan vertailla suomalaisen vankilan kulttuuriin, sillä kuten aikaisemmin todettiin, kulttuuri on jokaisessa organisaatiossa ihmisten luomaa ja se liittyy artefakteihin, ilmaistuihin arvoihin ja pohjimmaisiiin perusolettamuksiin. Suomalaisia tutkimuksia, jotka keskittyvät vankilan kulttuuriin, on huomattavasti vähemmän. Tutkimuksia, joissa sivutaan myös vankilan kulttuuria henkilökunnan näkökulmasta, on muutamia esim. Anssi Peräkylän tutkimus vartijoiden kokemuksia omasta ammatistaan ja suhteesta vankeihin sekä Paul Lillrankin tutkimus vartijoiden työroolista. Molemmat keskittyvät organisaatiossa toimivan yhden ammattiryhmän näkemykseen ja kokemukseen.

Opinnäytetyössä tarkastellaan organisaatiokulttuuria lähinnä artefaktien tasolla, jotka pitävät sisällään organisaation rakenteita ja prosesseja, joita ohjaavat strategian määrittelemät julkisesti ilmaistut arvot ja päämäärät. Pohjimmaisiiin perusolettamukset, itsestään selvät asiat, ovat toiminnan alusta asti olleet organisaation kulttuurin pohjana.

3.4 Turvallisuuskulttuuri

Turvallisuuskulttuuri rakentuu organisaationkulttuurin muovaamista toimintatavoista sekä yksittäisten henkilöiden asenteista. Yksinkertaisimmillaan turvallisuuskulttuuri on organisaation sisällä muokkautuneita tapoja toimia turvallisuusasioissa. Se on yksilön kykyä ja tahtoa ymmärtää, millaista turvallinen toiminta on, millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy ja miten niitä voidaan ehkäistä. Laajempaan kokonaisuuteen turvallisuuskulttuuri on yhteistä sitoutumista ja arvoja, jotka ohjaavat toimintaa. Turvallisuuskulttuurissa yhdistyvät henkilöstön kokemukset ja näkemykset, työyhteisön sosiaaliset ilmiöt ja organisaation käytännön toimintaprosessit. Jokaisella organisaatioilla on tiedostettuna jonkin tasoinen turvallisuuskulttuuri, joka on edellytys suoriutua hyvin työstään. Turvallisuutta täytyy pitää organisaatiossa tärkeänä asiana, jota ymmärretään riittävän laajasti ja henkilöstöllä tulee olla käsitys toiminnan vaaroista sekä sen kehittämistä. Tärkeätä on, että koko organisaation henkilöstö kokee, että turvallisuuden kehittämistä otetaan vastuuta ja että henkilöstöllä on mahdollisuus vaikuttaa siihen. (Reiman ym. 2008, 18 - 23.)

Hyvässä turvallisuuskulttuurissa henkilöstön asennoituminen on keskeisessä asemassa. Turvallisuuskulttuurin rakentamiseen tarvitaan organisaation tasosta riippumatta sitoutumista. Yleisesti hyväksytty näkemys turvallisuuskulttuurista on, että kulttuuri ilmenee monella eri tasolla kuten Schein on määritellyt "näkyvästä ilmiöstä tiedostamattomiin perusoletuksiin".

Pelkän turvallisuuskulttuurin ja sen määritelmien perusteella on vaikea arvioida organisaation todellista turvallisuustasoa. Organisaation turvallisuuden määritelmää tuleekin lähestyä turvallisuusjohtamisen kautta. Käytännön ongelmana on turvallisuuden ongelmien ennakointi ja mittaaminen sekä millaiset käytännön ongelmat kuvaavat turvallisuuden todellista tilaa. Turvallisuuden mittaamiseen on tutkimuksissa noussut esiin termit resilienssi ja resilienssi. Termiä resilienssi on perinteinen lähestymistapa turvallisuustason mittaamiseen, jossa pyritään puitteiden korjaamiseen ja korostamaan virheiden kirjaamista sekä todennäköisyyksien laskentaan. Voidaan puhua eräänlaisesta selviytymiskyvystä, jossa selvittää suuresta muutoksesta, sopeudutaan muuttuviin oloihin ja kehitetään uusia tapoja menestyä. Tutkimuksissa resilienssiksi on kutsuttu niitä organisaatioita, järjestelmiä tai yksilöitä, jolla on turvallisuuteen liittyvä mahdollisuus/kyky ennakoita, tarkkailla, reagoida ja oppia. Resilienssissä turvallisuuden johtamisessa kritisoidaan ja muutetaan olemassa olevaa turvallisuusajattelua ja -käytäntöjä. Tarkoituksena on etsiä keinoja, jotka ovat turvallisia mutta joustavia. Ennakoiva ja joustava turvallisuuskulttuuri eli resilienssi turvallisuusjohtaminen vaatii ennakoitua, tietoa mahdollisista uhista, häiriöistä ja epävarmuutta aiheuttavista tekijöistä, tarkkailua ja seuraamista odotettavista riskeistä, varautumista tavanomaisiin ja yllättäviin uhkiin. (Uusitalo ym. 2009, 6 - 12.)

Turvallisuuskulttuurin luominen ja ylläpito eivät ole ainoastaan johdon toimintaa, vaan se on koko organisaation kokonaisuus, jonka toiminnot ja rakenteet ovat keskenään vuorovaikutuksessa koko organisaation henkilöstöllä. Hyvän työnteon edellytykset luodaan hyvällä turvallisuuskulttuurilla. (Reiman ym. 2008, 89).

Hyvä turvallisuuskulttuuri voidaan määritellä rakentuvan seuraavista osa-alueista kuten Ruuhilehto ja Vilppola ovat julkaisussaan Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuuden edistäminen yrityksessä määritellyt:

1. Organisaatiolla on turvallisuuspolitiikka.
2. Turvallisuuspolitiikkaan perustuva toimintasuunnitelma integroi turvallisuuden kaikkeen organisaation toimintaan.
3. Ylin johto johtaa turvallisuutta ("safety leadership"). Organisaation eri tehtäväalueita ja tasoja vaaditaan laatimaan tavoitteet ja toimintasuunnitelmat, joissa turvallisuus on huomioitu. Suunnitelmien toteutumista valvotaan säännöllisesti ja henkilöstöä informoidaan meneillään olevista asioista.
4. Henkilöstö on koulutettu - esimiehet ovat saaneet koulutusta turvallisuuden johtamiseen ja työntekijät ovat koulutettu sekä perehdytetty työhönsä (työ- ja turvallisuusohjeet).
5. Organisaatiossa on toimiva järjestelmä, jolla voidaan tunnistaa ja arvioida esiintyvät riskit sekä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet riskin poistamiseksi tai pienentämiseksi ja toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi.
6. Tapaturmat ja onnettomuudet tutkitaan siten, että tutkinta ulottuu myös piileviin organisatorisiin syytekijöihin ja että tutkinnasta saatava oppi leviää organisaatiossa.
7. Organisaatiossa on järjestetty tehokas toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta sekä tiedonvälitys vaaratilanteiden ja epäkohtien korjaamista sekä työolojen yleistä kehittämistä varten siten, että tieto välittyy organisaatiossa sekä pysty- että vaakasunnassa.
8. Turvallisuuden johtamisjärjestelmän toimintaa arvioidaan säännöllisesti, havaittuihin kehittämiskohteisiin osoitetaan tarvittavat resurssit ja kehittämistoimenpiteet toteutetaan.
9. Organisaatiossa on hyvä turvallisuusilmapiiri mitattuna henkilöstön havainnoilla turvallisuusasioiden hoitamisesta organisaatiossa ja asennoitumisella turvallisuuteen. Turvallisuusilmapiiri kuvaa henkilöstön näkemyksiä organisaatiossa toteutettavan turvallisuustoiminnan tehokkuudesta. Hyvää turvallisuuskulttuuria osoittaa jo se, että organisaatiossa halutaan selvittää, millaisia henkilöstön käsitykset työhön ja turvallisuuteen liittyvistä asioista ovat. Vielä parempaa turvallisuuskulttuuria osoittaa se, että toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon selvitetty käsitykset.
10. Henkilöstö ottaa päivittäisessä toiminnassaan huomioon turvallisuuden ja osoittaa sitoutuneensa turvallisuuden edistämiseen suunnittelemalla työnsä turvallisen suorittamisen, tekemällä työnsä turvallisella tavalla ja toimimalla aloitteellisesti turvallisuutta vaarantavien tekijöiden havaitsemiseksi sekä poistamiseksi (Ruuhilehto & Vilppola 2000, 19).

4 Kurinpitoprosessi

Vankilassa tapahtuvasta poikkeavasta tapahtumasta tehdään aina ilmoitus, josta mahdollinen kurinpitoprosessi saa alkunsa. Ilmoituksen perusteella vankia voidaan epäillä syyllistyneen vankilan järjestyssäännön rikkomiseen, tai muutoin syyllistyneen vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko. (Vankeuslaki 2005, 15:3§; Rikoslaki 1996, 2:13§.)

Järjestysrikkomuksen selvittämisestä päättää aina turvallisuudesta vastaava virkamies, pääsääntöisesti turvallisuudesta vastaava apulaisjohtaja. Rikkomuksen selvittäminen tulee tapahtua viivytyksettä. Jos vangin epäillään syyllistyneen rikkomukseen, josta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, on vankilan johtajan siirrettävä asia poliisille tutkittavaksi. Tämä tapahtuu virallisen tutkintapyynnön esittämisenä turvallisuudesta vastaavan virkamiehen esityksestä (Vankeuslaki 2005, 15:3§, 16§).

Kurinpitoprosessissa on huomioitava ennen päätöstä tehdyt toimet kuten vankeuslain 15:14§ vangin erillään pitäminen: "Vangin järjestysrikkomusta selvitettäessä ja päätöstä kurinpitorangeistuksen määrittämisestä odottaessa vankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa ylittää seitsemää vuorokautta. Aika, jonka vanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangeistusta määrättäessä" (Vankeuslaki 2005, 15:14§).

4.1 Ilmoituksen laadinta

Valtioneuvoston asetuksen vankeudesta mukaan epäilyllistä järjestysrikkomuksesta on aina tehtävä Rikosseuraamusviraston vahvistaman kaavan mukainen ilmoitus turvallisuudesta vastaavalle virkamiehelle (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:49§). Ilmoitus laaditaan ja tallennetaan sähköisesti vankitietojärjestelmään. Ilmoitus on toimitettava turvallisuudesta vastaavalle virkamiehelle kirjallisena ja laatijan allekirjoituksella vahvistettuna. Ilmoitus siirtyy myös tietokoneelle sähköiseen työjonoon, josta se on helppo ottaa käsiteltäväksi. Jokainen ilmoitus tulee päättää jollakin tavalla esim. kurinpitoon tai ei-seuraamukseen.

Ilmoitusmenettelyssä on aina muistettava, että julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei laissa siitä erikseen toisin säädetä. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999, 1:1.) Viranomaisen tekemästä ilmoituksesta tulee käydä ilmi tiedot ilmoituksen tekijästä, vankilasta, tapahtuma-ajasta, syylliseksi epäillystä vangista ja tapahtumaan liittyvistä muista henkilöistä sekä selostus tapahtuneesta ja tapahtuman johdosta tehdyistä toimenpiteistä. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:49§.)

Hallintolain mukaisesti viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä, jonka mukaisesti ilmoituksissa ei saa käyttää organisaation omia slangisanoja tai huonoa Suomen kieltä. Laki edistää näin ollen hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta (Hallintolaki 2003, 1:1§ ja 9§).

Asiakirja tulee kirjoittaa niin selkeästi ja perusteellisesti, että mahdollisten jatkoprosessien vaiheissa niin poliisi, syyttäjä kuin käräjäoikeuden maallikkojäsenetkin saavat mahdollisimman selkeän kuvan tapahtuneesta. Jos vangin epäillään syyllistyneen rikkomukseen, josta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, on vankilaviranomaisen tekemä asiakirja eli ilmoitus peruslähtökohtana poliisin suorittamalle tutkimukselle.

Järjestysrikkomus on myös selvitettävä aina viipymättä ja siitä on toimitettava puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla. Tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aiheettomasti saateta epäilyksen alaiseksi. Järjestysrikkomuksen selvittämisen yhteydessä vangin esittämä perusteltu väite henkilökunnan syyllistymisestä tai osallisuudesta rikokseen on siirrettävä poliisiviranomaisen tutkittavaksi. (Vankeuslaki 2005, 15:9§.)

Viranomaistyössä ja ilmoitusmenettelyssä on huomioitava myös hallintolain mukaisesti asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. (Hallintolaki 2003, 6:31§.)

Valtioneuvoston asetuksen vankeudesta ja hallintolain mukaisesti voidaan asiakirjan laadinnan pääperiaatteena pitää tiivistettynä seuraavia asioita:

- a) asiakirjasta on ilmentävä epäiltynä olevan vangin nimi ja sosiaaliturvatunnus
- b) kuka ilmoituksen on tehnyt, ketä vartijoita tai muita henkilöitä tapahtumassa on ollut, ja jos tilanteeseen liittyy johtosuhteita, kuka on ollut esimiehenä
- c) mitä on tapahtunut, missä on tapahtunut ja milloin on tapahtunut. Selkeä tapahtumien kulku aikajärjestyksessä.
- d) mihin toimenpiteisiin on ryhdytty, kuka on suorittanut ne ja mitkä ovat olleet seuraukset, kuten esimerkiksi sellitarkastuksessa; kuka löysi, mitä löysi ja mistä löysi tai esimerkiksi tutkinnallisista syistä vangin eristettynä olemisen aika
- e) ammattislangia on vältettävä, jos kyseiselle sanalle on vastine kirjakielessä
- f) lyhenteitä on vältettävä, etenkin jos lyhenteen käyttö voi vähääkään vaikeuttaa asian ymmärtämistä. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:49§; Hallintolaki 2003,1:1§, 9§.)

Asiakirjan tietosisällön laajuus tulee suhteuttaa käsiteltävänä olevaan asiaan. Perusasiat on kuitenkin käytävä ilmoitusasiakirjasta ilmi. Ammattitaitoisen viranomaisen virkatoimessaan laatima asiakirja on parhaimmillaan asiasisällöltään oikea ja yksiselitteinen, lisäksi se antaa laatijastaan vakuuttavan ja asiantuntevan kuvan (Heimonen, M. 2010).

4.2 Vangin kuuleminen

Virkamiehen ilmoitettua epäilyksestään vangin mahdollisesta syyllistymisestä vankilan järjestyssäännön rikkomiseen tai epäilyksestä hänen syyllistyneen vankilassa tai muutoin vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, on vankia kuultava aina tapahtuneen johdosta ja varattava hänelle myös tilaisuus valmistella puolustustaan ja esittää näyttöä oman selvityksensä tueksi (Vankeuslaki 2005, 15:11§.) Myös muita mahdollisia asiaan osallisia ja tarpeen mukaan myös muita henkilöitä ja virkamiehiä on kuultava. Kokonaisuudessaan tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aseteta aiheettomasti epäilyksen alaiseksi (Vankeuslain 15:9§). Vankeuslain mukaisesti vankia on aina kuultava ennen kurinpitoa, sekä muuta häntä koskevaa päätöstä tehtäessä noudattaen, mitä hallintolain 6:34 §:ssä säädetään. (Vankeuslaki 2005, 1:7§.)

Hallintolain mukaisesti asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta, sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Kuulemismenettelystä kuitenkin voidaan poiketa ja asia ratkaista mm. "jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana tai kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle". (Hallintolaki 2003, 6:34§.)

Suoritettavaan kuulemispöytäkirjaan on kirjattava vangin henkilötiedot, tapahtuman yksilöintitiedot sekä mistä järjestyserikkomuksesta vankia epäillään, kuulemispaikka ja -aika, kuulemisen toimittaja ja läsnä ollut todistaja sekä kuultavan kertomus ja muu esitetty näyttö. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:49§.) Kuuleminen laaditaan ja tallennetaan sähköisesti vankitietojärjestelmään. Kuulemispöytäkirja toimitetaan turvallisuudesta vastaavalle virkamiehelle kirjallisena, jossa tulee olla kuultavan, kuulijan ja todistajan allekirjoitukset.

Kuulemismenettelyssä on noudatettava hyvän asiakirjan laadinnan periaatteita. Se on toimitettava viipymättä vankeuslain 15:9§ mukaisesti. Kuulemismenettelyn suorittamisessa on kuitenkin huomioitava aina tapahtuman vakavuusaste ja kuultavan kykeneväisyys tulla kuulluksi. Päihtynyttä tai väkivaltaista vankia ei esimerkiksi kuulla kuin vasta olosuhteiden sen salliessa. Vanki vahvistaa aina kuulemisen omalla allekirjoituksellaan todistajan läsnä ollessa, jolloin kuulemispöytäkirjasta tulee virallinen asiakirja. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:49§.) Vangin kieltäytyessä allekirjoittamasta kertomaansa kuulemispöytäkirjaa ilman perusteita voidaan kuulemispöytäkirja todistaa oikeaksi viranomaisen allekirjoituksella. Kuuleminen ei ole sama asia kuin kuulustelu, koska vankilaviranomainen ei ole esitutkintaviranomainen, jolla olisi kuulustelu-oikeus. Tämä kuulustelu-oikeuden puute vaikuttaa siihen, ettei esimerkiksi poliisi esitutkintaviranomaisena voi käyttää vankilassa suoritettuja kuulemisia suo-

raan vangin kuulustelukertomuksena omassa esitutkinnassaan, vaan heidän tulee suorittaa lain määräämä kuulustelu itse. Ylikomisario Pauli Mäkelä totesi selkeästi esitelmässään 21.2.2012, että kuulemisen perusta on hyvä tapahtumaseloste eli ilmoitus.

4.3 Kurinpitokäsittely

Ellei asiaa jätetä asiakirjan eli ilmoituksen jälkeen johtajan tai turvallisuudesta vastaavan apulaisjohtajan päätöksellä tutkimatta tai vangin kuulemisen jälkeen asiaa hylätä heti perusteettomana, on prosessin seuraava vaihe kurinpitokäsittely.

Vankeuslain mukaisesti vangille voidaan määrätä kurinpitorangeistus, jos vanki on syyllistynyt vankilan järjestyssäännöissä mainittuun järjestyserikkomukseen, joka on toteen näytetty ilmoituksen, kuulemisen sekä muiden asiaan liittyvien asiakirjojen perusteella. Jos vanki vastavasti on syyllistynyt rikokseen, josta voidaan määrätä muu rangaistus kuin sakko ja vankilan johtaja on siirtänyt asian tutkimisen poliisille, ei asiassa saa määrätä kurinpitorangeistusta (Vankeuslaki 2005, 15:3§; Rikoslaki 1996, 2:13§). Kurinpitorangeistuksesta päättää aina vankilan johtaja tai hänen sijaisensa tutkittuaan asian ja kuultuaan vankia tapahtuneesta. Hän päättää myös, siirretäänkö asia poliisin tutkittavaksi. (Vankeuslaki 2005, 15:16§.)

Kurinpitokäsittelyssä esittelijänä toimii turvallisuudesta vastaava virkamies ja todistajana Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluva virkamies. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 2006, 8:50§.) Vankeuslain ja hallintolain henki toteutuu myös kurinpitomenettelyssä. Vankia on kurinpitokäsittelyssä aina kuultava henkilökohtaisesti ennen kurinpitopäätöksen tekemistä. (Vankeuslaki 2005, 1:7§; Vankeuslaki 2005, 15:11§; Hallintolaki 2003, 6:34§.) Kurinpitopäätöstä tehtäessä, johtajalla on toimivalta pyytää asiasta erikseen lisäselvityksiä, sekä käyttää suullisen todistelun mahdollisuutta päätöksenteon tueksi. Kurinpitorangeistuksen esitys ja kurinpitopäätös kirjataan ja tallennetaan VATI -vankitietojärjestelmään, kuten myös mahdollinen vangin kertomus kurinpitokäsittelyssä käsiteltävään asiaan liittyen. Kurinpitopäätös ja siihen liittyvät ilmoitukset ja kuulemispöytäkirja annetaan vangille kirjallisina tiedoksi kurinpitokäsittelyssä.

Vankeuslaissa on 15 luvun 16§:ssä säädetty päätösvallasta. Toimivalta on yksiselitteisesti jaettu aluevankilan johtajan, vankilan johtajan ja turvallisuudesta vastaavan virkamiehen kesken. Esteellisyyden suhteen pykälässä on viittaus esitutkintalain esteellisyyspykälään (ETL 16 §).

Jollei vangille annettavaa muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, voidaan vangille määrätä kurinpitorangeistus. Rangaistuksia ovat varoitus, vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen

enintään 30 vuorokauden ajaksi (oikeuksien menetys) tai sijoittaminen yksinäisyyteen enintään 14 vuorokauden ajaksi (yksinäisyysrangaistus). Kurinpitorangaistuksessa on huomioitava, että oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle. (Vankeuslaki 2005, 15:4§.)

Vangille, joka on syyllistynyt kahteen tai useampaan rikkomukseen, määrätään niistä yhteinen kurinpitorangaistus. Jos kurinpitorangaistuksen määräämisen jälkeen ilmenee, että vanki on ennen kurinpitorangaistuksen määräämistä tehnyt toisen järjestyksessä rikkomuksen, tästä rikkomuksesta määrätään kurinpitorangaistus erikseen, jollei aikaisemmin ilmi tulleesta rikkomuksesta määrättyä kurinpitorangaistusta pidetä riittävänä seuraamuksena. (Vankeuslaki 2005, 15:5§.)

Muu kurinpitorangaistus kuin varoitus voidaan määrätä ehdollisena vähintään yhden ja enintään kolmen kuukauden koeajalla. Jollei vanki koeaikana tee uutta rikkomusta, kurinpitorangaistus raukeaa. Jos koeaikana tehdystä rikkomuksesta määrätään kurinpitorangaistus, on samalla päätettävä, pannaanko aikaisempi kurinpitorangaistus täytäntöön. (Vankeuslaki 2005, 15:6§.)

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä. Vangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle. Jos vanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä 14 vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä. Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Jos vangille määrätään yli seitsemän vuorokauden yksinäisyysrangaistus, terveydenhuoltohenkilökuntaa on kuultava. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä. (Vankeuslaki 2005, 15:8§.)

4.4 Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Kurinpitorangaistukseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen rikosseuraamusalueen johtajalle. Oikaisuvaatimuksen tekeminen ei estä eikä keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja toisin päättä. Oikaisuvaatimus tulee tehdä kirjallisesti viikon kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa

vielä seuraavana arkipäivänä. Oikaisuvaatimus tulee toimittaa viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa henkilökohtaisesti, postitse, telekopiona, sähköpostina, asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Lähetys tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava päätös, johon oikaisua haetaan, miltä osin oikaisua vaaditaan ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan, sekä perusteet, joilla oikaisua vaaditaan. Oikeusvaatimuksen tekijän laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimus. Oikeusvaatimukseen on liitettävä alkuperäinen tai jäljennös päätöksestä, johon oikaisua haetaan sekä todistus siitä, milloin päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys oikaisuvaatimusajan alkamisen ajankohdasta. Lisäksi oikaisuvaatimukseen tulee liittää asiakirjat, joihin vetoaa oikaisuvaatimuksen tueksi, jollei niitä aikaisemmin ole toimitannut viranomaiselle sekä asiamiehen valtakirja, jollei asiamies ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja.

4.5 Muutoksenhaku aluekeskuksen johtajan päätökseen

Päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla kirjallisella valituksella hallinto-oikeuteen. Valituksen tekeminen ei estä eikä keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päätä. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, saa valituksen toimittaa vielä seuraavana arkipäivänä. Valitus on toimitettava viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä valitusviranomaiselle. Valitus voidaan toimittaa henkilökohtaisesti, postitse, telekopiona, sähköpostina, asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Lähetys tapahtuu lähettäjän vastuulla. Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusajan kuluessa myös sen laitoksen johtajalle, johon vanki valituksen tehdessä on sijoitettu.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava viranomainen, jolle valitus on osoitettu, valittajan nimi ja kotikunta. Mikäli valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai laatija on muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa. Valituskirjelmässä tulee olla mukana myös päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin haetaan ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan, sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valittajan, hänen laillisen edustajan tai asiamiehensä on allekirjoitettava valituskirjelmä. Valituskirjelmään on liitettävä aluejohtajan päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, todistus siitä, milloin päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen

ajankohdasta, asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole aikaisemmin toimittanut viranomaiselle, sekä asiamiehen valtakirja, jollei asiamies ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja.

5 Selvitystyön tarve ja tavoite

Metodologisista lähtökohdistaan arvioiden tämä työ on varsin selkeästi selvitystyö. Tarkoituksena oli tehdä selvitystyö ja saavutettujen tuloksien ja huomioiden johdosta tehdä mahdollisia kehittämisideoita. Olennaista oli eri tilastojen avulla tuoda esiin eroavaisuuksia ja mahdollisia epäkohtia sekä mahdollisuuksien mukaan selvittää niiden syitä. Tavoite ei ollut tiettyihin kysymyksiin vastaaminen vaan tilastojen rakentava analysointi.

Vankilassa tehdyt ilmoitukset antavat kuvan vankilan turvallisuuden ylläpidosta sekä vankeihin liittyvästä laitosturvatasosta. Ilmoitus on henkilökunnan tekemä raportti poikkeavasta tapahtumasta vankilassa tai jos tapahtuma vaatii henkilökunnan huomiota. Ilmoitus kirjataan vankitietojärjestelmään, joka toimii tiedonkulun välineenä vankilan henkilökunnalle. Ilmoitukset liittyvät useimmiten vankien toimintaan, mutta ilmoituksia kirjataan myös esimerkiksi tekniseen turvallisuuteen liittyvistä asioista. Ilmoituksen tekemiskynnys pyritään pitämään erittäin matalana, eikä ilmoituksen tekovaiheessa tarvita arviota vangin syyllisyyden todennäköisyydestä. (Laulumaa 2010, 55.)

Ilmoitukset vankiloissa ovat hyvin kirjavia ja osittain puutteellisia. Ilmoituksia tehdään alueellisesti noin 215 kpl ja valtakunnallisesti noin 650 kpl kuukaudessa. Kurinpitörangaistuksia annetaan eri laitoksissa vaihteleva määrä, vuonna 2009 vankiloissa annettiin noin 128 kurinpitörangaistusta kuukaudessa.

Useissa laitoksissa on todettu, että puutteellinen ilmoitus on vaikeuttanut asian käsittelyä tai jopa estänyt sen jatkokäsittelyn asianmukaisella tavalla. Puutteellinen ilmoitus on estänyt monesti laillisen kurinpitokäsittelyn ja päätöksen antamisen. Opinnäytetyön tavoitteena on ollut analysoida tilastoja rikosseuraamusalueittain ja laitoksittain. Tarkoitus oli tuottaa selvitystyön muodoin mahdolliset kehittämisideat hyvän, kattavan ja asianmukaisen ilmoituksen laadintaan. Tilastojen kautta selvitetään ilmoituksien määrät asianimikkeineen, kurinpitöräjäkemukset ja -seuraamukset sekä muutoksenhaut. Kaikissa tilastoissa keskeisenä perusdokumenttina toimii ensivaiheessa laadittu ilmoitus.

Yleisenä tavoitteena on halu kehittää organisaation toimintaa muuttamalla ja kehittämällä vankiloiden ilmoituskulttuuria. Tämänhetkinen tilanne ei vastaa toivottua tilannetta. Konkreettisenä ideana on tämän ongelman ratkaiseminen yhtenäistämällä ilmoitus- ja kurinpitokäytäntöjä. Yleensä virkamiehen tekemä ilmoitus on henkilökohtainen näkemys tapahtumas-

ta, mutta tärkeää varsinkin tapahtuman jatkokäsittelyn kannalta on, että ilmoituksessa on kerrottu olennaisimmat seikat riittävän kattavasti ja selkeästi hyvää hallintotapaa ja kieltä käyttäen. On havaittu, että ilmoitusten tekemiseen ei ole olemassa tällä hetkellä vankiloiden yhteistä riittävää ohjeistusta, esimerkiksi ohjekirjan tai säännöllisen koulutuksen muodossa. Useat virkamiehet ovat kehittyneet työssään laatimaan parempia ilmoituksia muilta oppimalla, käytännössä ja virheiden kautta oppimalla. Rikosseuraamusalan peruskoulutuksessa opitaan jonkin verran ilmoitusten tekemistä, mutta käytännön työssä kouluoppiminen on huomattu olevan riittämätön. Syy ei ole perusopetuksen tasossa vaan siinä, että vasta kuitenkin käytännön työ ja ilmoitusten merkityksen ymmärtäminen kehittää ja opettaa ilmoitusten parempaan tekemiseen.

Jotta kaikkien ei tarvitsisi aina oppia virheiden ja ”pitkän kaavan” kautta niin selvitystyön yksi tavoite on hyvän ilmoituksen tekemiseen opastava ohjeistus tai laatimisohteet, Tavoitteena on täsmentää hyvän ilmoituksen merkitystä ilmoituksen tekemiseen johtaneen tapahtuman oikeudenmukaisessa jatkokäsittelyssä ja päätöksessä. Lisäksi kaiken toiminnan tulisi olla yhdenvertaista ja tasapuolista riippumatta rikosseuraamusalueesta ja yksiköstä.

Kurinpitorangaistuksen seuraamukset ovat hyvin erilaiset eri vankiloissa, joka saattaa asettaa vangin eriarvoiseen asemaan riippuen vankilasta. Tavoitteena on vankien yhdenvertainen kohtelu vankilasta riippumatta. Analysoimalla kurinpitorangaistuksia ja niiden ongelmia on tarkoitus esittää näkökohtia ja antaa kehittämisideoita, joiden tavoitteena on vangin tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu kurinpitoprosessissa.

Yhtenä näkökulmana on ilmoitusten ja kurinpitorangaistusten merkitys laitospöytäjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpidossa. Kuinka niitä voisi hyödyntää ja käyttää hyväksi laitosten turvallisuuskulttuurin kehittämisessä. Esille tulee myös ilmoitusten ja kurinpitorangaistusten yleisestävyyden ja erityisestävyyden merkitys.

Vankiloiden ilmoitusjärjestelmästä ei ole löydettävissä montaakaan tutkimusta, jotka suoraan keskittyvät ilmoituksiin. Keskeinen raportti on Samuli Laulumaa tekemä selvitys Vankiloiden valvonnan intensiivisyydestä, jossa vertaillaan vankiloiden turvallisuutta suhteessa valvonnan henkilökuntaresursseihin. Yhtenä valvonnan intensiivisyyden mittarina on vankiloissa annetut kurinpitorangaistukset.

Keskeisimmät tutkimuskysymykset:

1. Toteutuuko vankien yhdenmukainen kohtelu kurinpitoseuraamuksissa eri vankiloissa ?
2. Kuinka suuria eroja on eri rikosseuraamusalueiden ja eri vankiloiden välillä ilmoituksissa, kurinpitorikkomuksissa, -seuraamuksissa ja muutoksenhauissa ?
3. Vaikuttaako vankien riskillisuus ilmoitusten ja kurinpitorangaistusten määrään?

Toteutuksen jälkeen selvitystyö päätetään, johon liittyviä toimenpiteitä ovat työn tulosten todentaminen, dokumentointi, loppuraportti ja tulosten sekä johtopäätösten luovuttaminen. Opinnäytetyössä nämä käytännössä tarkoittavat, että vankitietojärjestelmästä saatujen ilmoitustietojen, kurinpitoprosessin tietojen ja kurinpitopäätösten tulokset ovat päätösvaiheessa kerätty systemaattisesti, todennettu, analysoitu ja dokumentoitu. Näiden pohjalta on verrattu eri laitoksien käytäntöjä. Tuloksia voidaan vertailla vankiloiden erityispiirteisiin, turvallisuustasoihin sekä vankiainekseen. Vertailujen pohjalta tehdään erityisiä huomioita ja kiinnitetään huomiota myös jo olemassa oleviin ja selvityksessä havaittuihin hyviin seikkoihin. Loppuraportissa tuodaan esiin toteutuksen aikana kertyneet oppimiskokemukset. Lopullinen selvitystyö luovutetaan laitoksille ja organisaation johdolle mahdollisia toimenpiteitä varten toivoen, että selvityksessä esille tulleet kehittämissideat toteutuisivat käytännön työssä kaikissa laitoksissa.

6 Selvitystyön menetelmälliset lähtökohdat

6.1 Metodologiset kysymykset

Epistemologiselta kannalta tavoiteltava tieto on lähtökohtaisesti faktaa. Tilastollinen tieto on luotettavaa, koska sen alkuperä on viranomaiselta peräisin. Myös suurinta osaa kirjallisista lähteistä voidaan pitää luotettavina, koska ne ovat pääsääntöisesti viranomaislähteitä tai virallisista lähteistä koottuja raportteja tai muita julkaisuja. Vankitietojärjestelmässä olevat tiedot ilmoitusten muodossa on tehty jokaisen virkamiehen virkavastuulla ja täten niitäkin on lähtökohtaisesti pidettävä luotettavina, joskin ne ovat ilmoittajan omia kokemuksia ja omia näkemyksiä ilmoitettavasta asiasta. Aineistomme koostuu siis lähes kokonaan luotettavista lähteistä ja tiedon kriteerit ovat korkeat.

Pääasialliset lähteet ovat kotimaisia, mutta kansainvälistä perspektiiviä saadaan lisäksi Michel Foucaultin kirjasta *Discipline and punish: The birth of the Prison*.

Vankiloiden ilmoitusjärjestelmästä ei ole löydettävissä montaakaan tutkimusta jotka suoraan keskittyvät ilmoitukseen. Keskeinen raportti on Samuli Laulumaan tekemä raportti vankiloiden valvonnan intensiivisyydestä, jossa vertaillaan vankiloiden turvallisuutta suhteessa valvonnan henkilökuntaresursseihin. Yhtenä valvonnan intensiivisyyden mittarina on vankiloissa annetut kurinpitorangeistukset.

Keskeisenä lähteenä voidaan pitää myös Pertti Myhrbergin teosta vangin asemasta ja valvonnasta, jossa on uuden vankeuslain pohjalta käsitelty täytäntöönpanoa, vangin asemaa sekä turvallisuutta. Havainnollisilla esimerkeillä ja lain soveltamisella on pyritty saamaan uutta vankeuslakia lähemmäksi käytäntöä.

Ontologisesti selvityksen kohde on todellinen ja realistinen. Luonteeltaan käsiteltävät tiedot ovat luotettavia ja todellisia. Aiheistossa käsitellyt tapaukset ovat todellisuudessa tapahtuneet, mutta erot ilmenevät lähinnä kirjaus- ja käsittelytavoissa. Selvitystyön johdosta annettavat kehitysideoita antavat parhaimmillaan koko rikosseuraamusalalle lisää vakuuttavuutta ja luotettavuutta.

6.2 Tilastollisen aineiston kuvaus

Kvantitatiivisissa eli määrällisissä tutkimuksissa käytetään täsmällisiä ja laskennallisia ja tilastollisia menetelmiä. Tutkimuskohteina voi olla ihmisten muodostamat yhteisöt sekä yhteisöjen toiminasta seuraavat ilmiöt, kuten vankiloissa tehtävät ilmoitukset sekä kurinpitotilastot. Määrällisessä tutkimuksessa pyritään keräämään tarvittava tilastollinen aineisto, jolla pyritään ymmärtämään tutkittavana olevaa ilmiötä/asiaa. Aineistoa tarkastelemalla pyritään hahmottamaan yleistyksiä ilmiöstä/asiasta ja analysoimaan mitkä asiat vaikuttavat yleistettyyn ilmiöön. Saatujen tulosten perusteella luodaan hypoteeseja.

Havaintoaineiston kuvailussa eli deskriptiivisessä tilastotieteessä keskitytään menetelmiin, joilla pystytään tehokkaasti ja havainnollisesti esittämään tutkittavaa aineistoa tunnuslukujen ja kuvioiden avulla. Määrällisen tutkimuksen havaintoaineiston keruumenetelmiä voivat olla esimerkiksi haastattelu tai kirjekysely. Määrällinen tutkimusmenetelmä sopii suuria ihmisryhmiä kartoittaviin tutkimuksiin. Tilastollisen tutkimuksen kohteena on tietty kokonaisuus, joka opinnäytetyössä on vankiloissa tehdyt ilmoitukset sekä kurinpitorangeistukset vuonna 2009 (Laininen 2000, 1, Holopainen ja Pulkkinen 2002, 28 - 42).

Vankien ilmoituksia ja kurinpitopäätöksiä tutkitaan tilastollisesti neljän tutkimusaineiston avulla. Ensimmäinen aineisto sisältää tietoja vankiloiden tekemistä ilmoitusmääristä vuositasolla vuodelta 2009 rikosseuraamusalueittain ja yksiköittäin. Selvitetään, mistä eri asioista/tapahtumista ilmoituksia on tehty eri laitoksissa. Nimikkeitä löytyy tällä hetkellä valmiiksi 45 kpl. Tarkoituksena on erityisesti selvittää, löytyykö vankiloiden välillä eroja ilmoitusten määrissä ja ilmoitusten asianimikkeissä. Tuloksia verrataan erikseen suljettujen ja avoimien vankiloiden kesken. Toinen tutkimusaineisto sisältää kurinpitorikkomukset rikosseuraamusalueittain ja yksiköittäin. Kurinpitorikkomukset ovat eritelty tilastollisesti, lisäksi erikseen suljetuissa ja avoimissa vankiloissa tapahtuneisiin rikkomuksiin. Kolmas tutkimusaineisto sisältää tiedot kaikista vuonna 2009 tehdyistä kurinpitopäätöksistä ja seuraamuksista. Tarkoituksena on selvittää, mitkä tekijät/perusteet vaikuttavat siihen, että on annettu kurinpitorangeistus tai miksi ei ole annettu. Tarkastellaan myös kurinpitorangeistusten määriä ja nimikkeitä suljetuissa ja avoimissa vankiloissa erikseen. Neljäs aineisto koostuu kurinpitopäätösten muutoksenhauista koskien kaikkia yksiköitä.

Aineistossa keskitytään aluekohtaisiin eroihin ilmoitusten määrissä. Tarvittaessa aineistosta otetaan tiettyjen ilmoitusten otos, jota tarkastellaan lähemmin, erityisesti ilmoitusten sisältöjä tutkien. Tutkimusaineistoja analysoidaan tunnuslukujen, kuvioiden, taulukoiden ja tilastollisen päättelyn avulla. Oma merkitys on myös tekijöiden ammattituntemuksella ja ennakkotiedoilla esimerkiksi eri vankiloiden rakenteista ja erityispiirteistä. Lähteet ilmoitus- ja kurinpitotilastoihin löytyy Rikosseuraamuslaitoksen vuosittaisista seurannoista, jotka ovat saatavilla sähköisinä versioina.

Vuonna 2009 kirjattiin vankitietojärjestelmään 7 753 ilmoitusta. Ilmoitusten määrä suhteessa keskivankilukuun oli 2,2 kappaletta vankia kohden. Suljettujen ja avovankiloiden välillä ei ollut eroja ilmoitusmäärien suhteen, kun huomioidaan erot vankimäärissä.

Suljetuista vankiloista ilmoituksia tehtiin enimmillään 3,4 kappaletta vankia kohti vuoden aikana suhteessa keskimääräiseen vankilukuun. Vähimmillään suljetuissa vankiloissa ilmoituksia tehtiin 1,1 ilmoitusta vankia kohden. Ero eniten ja vähiten tehneiden vankiloiden ilmoitusten määrissä on kolminkertainen, joka on huomionarvoinen asia. Avolaitoksissa enimmillään ilmoituksia suhteessa vankilukuun tehtiin neljä kappaletta vankia kohti, joka on yli puolet enemmän kuin vähiten tehnyt suljettu vankila. Vähimmillään avovankiloissa ilmoituksia tehtiin 0,7 kappaletta vankia kohden. (Laulumaa 2010, 55 - 56.)

Suljetuissa vankiloissa eniten kurinpitorangeistuksia määrättiin 66 kappaletta sataa vankia kohden. Vähimmillään kurinpitorangeistuksia määrättiin 16 kappaletta 100 vankia kohden. Avovankiloissa enimmillään kurinpitorangeistuksia määrättiin 71 kappaletta 100 vankia kohden.

Rikosilmoituksia tehtiin viisi kertaa useammin suljetuissa vankiloissa kuin avovankiloissa. Suljetuissa vankiloissa rikosilmoituksia tehtiin 10 kappaletta 100 vankia kohden, kun vastaava luku avovankiloissa oli vain 2,2 kappaletta 100 vankia kohden. Puolessa avovankiloista ei tehty yhtään rikosilmoitusta vuoden 2009 aikana.

Yli seitsemän vuorokauden yksinäisyyttä käytetään kurinpitorangeistuksena melko harvoin. Yli seitsemän vuorokauden yksinäisyyteen tuomittiin kuitenkin yhtä usein suljetuissa vankiloissa ja avovankiloissa; 1,4 kertaa suhteessa 100 vankia kohti. Vuonna 2009 määrättiin 1542 kurinpitoseuraamusta. Yleisin kurinpitoseuraamus oli enintään seitsemäksi vuorokaudeksi yksinäisyyteen määrääminen. Näitä seuraamuksia oli 724 kappaletta, mikä vastaa 47 prosenttia kaikista kurinpitoseuraamuksista. Toiseksi yleisin seuraamus oli varoitus. Varoituksia annettiin vuonna 2009 yhteensä 249 kappaletta. Lisäksi 290 tapauksessa vangin toiminnasta tehtiin rikosilmoitus.

Varoitus kurinpitorangeistuksena annettiin suljetuissa vankiloissa 3,5 kertaa 100 vankia kohden. Avovankiloissa varoitusta käytettiin suljettuja vankiloita useammin kurinpitorangeistuksena, joka osaltaan johtunee eristystilojen puutteesta. Tarkasteltaessa vuoden 2009 ilmoitusten ja kurinpitorikkomusten määriä, voidaan todeta, että suljetuissa vankiloissa esiintyi eniten kurinpitorikkomuksia. Esimerkiksi väkivaltarikkomusten määrissä nämä vankilat erottuivat selvästi muista vankiloista. Myös kurinpitoseuraamuksia määrättiin suljetuissa vankiloissa runsaasti. Lisäksi rikosilmoituksia tehtiin näissä vankiloissa muita vankiloita todennäköisemmin. (Laulumaa 2010, 61 - 64.)

7 Tilastoanalyysi

Tavoitteena on läpivalaista tilastollisen aineiston avulla kurinpitoprosessin kokonaisuutta sekä havainnollistaa, miten työprosessin eri vaiheet nivoutuvat toisiinsa, sillä ilmoitusten dokumentoinnin tulee kuulua jokaisen virkamiehen työtapoihin ja saumattomasti jokaiseen työvaiheeseen.

Tehdyt ilmoitukset johtivat 1542 kurinpitopäätökseen, joista 1157 kpl annettiin suljetuissa laitoksissa ja 385 kpl avoimissa laitoksissa. Eniten suljetuista laitoksista kurinpitorangeistuksia annettiin Turun vankilassa 186 kpl ja avovankiloista Helsingin avovankilassa 88 kpl. Pääasianimikkeenä kurinpitorangeistuksissa suljetuissa vankiloissa oli päihderikkomukset 586 kpl ja avoimissa vankiloissa rikkomukset laitoksen ulkopuolella 184 kpl. Annetuista kurinpitoseuraamuksissa 49 tapauksessa vanki haki muutosta päätökseen rikosseuraamusalueen johtajalta, johon vankeuslain 20 luku antaa mahdollisuuden.

Ensimmäiseksi tarkastellaan rikosseuraamusalueittain avovankiloiden ja suljettujen vankiloiden vankitietojärjestelmään tehtyjä ilmoitusmääriä nimekkeiden perusteella. Tuloksia vertaillaan sekä alueiden kesken että vankien riskillisyyss- luokittelun mukaan.

Toiseksi tarkastellaan ilmoitusten perusteella annettuja kurinpitorangeistuksia rikosseuraamusalueittain avovankiloissa sekä suljetuissa vankiloissa. Tarkoituksena on havainnollistaa suhde ilmoitusten ja kurinpitopäätösten välillä. Eli kuinka monta ilmoitusta johtaa varoitukseen, oikeuksien menetykseen, poliisitukintaan sekä ehdolliseen tai ehdottomaan kurinpitorangeistukseen. Lisäksi havainnollistetaan mistä rikkomuksista saa todennäköisemmin kurinpitorangeistuksen ja missä vankilassa. Kurinpitorangeistuksia vertailemalla rikosseuraamusalueittain voidaan todennäköisesti luoda karkea arvio siitä, mitä seuraamuksia tietystä asianimikkeistä seuraa.

Kolmanneksi tarkastellaan annettujen kurinpitopäätösten muutostenhakua ja niiden päätöksiä.

Tilastollisen tarkastelun päätavoitteena on todeta tilastollisesti, onko vankiloiden kurinpitorangeistusjärjestelmä riittävän yhdenmukainen ja tasapuolinen riippumatta rikosseuraamusalueesta tai vankilasta.

Tilastoissa käytetyt luvut ja nimikkeet on kerätty vankitietojärjestelmästä keskushallintoviraston toimesta. Tilastojen luvut ovat siinä määrin luotettavia kuin ne ovat järjestelmään kirjattu. Kuitenkin joissakin asianimikkeissä ei löydy kaikkia tietoja, jonka vuoksi niitä ei huomioida tarkastelussa. Näitä puuttuvia tiedostoja on noin 20 - 40 kpl vuoden 2009 vankitietojärjestelmästä saaduissa tilastoissa. Virheellisten ilmoitusten poistaminen järjestelmästä ei ole käyttäjän toimesta mahdollista, jonka vuoksi tilastoissa saattaa, olla vähäisiä virheitä. Puuttuvat tiedostot sekä virheelliset ilmoitukset eivät kuitenkaan vääristä merkittävästi lopputuloksia. On myös huomioitavaa, että yhdessä ilmoituksessa saattaa olla, käytetty useita eri nimikkeitä, jolloin ilmoitusten määrä on pienempi, mutta antaa tosiasiallisen kuvan epäillyistä rikkomuksista. Muutamissa kurinpitorangeistuksissa on käytetty asianimikkeenä sellaista nimitystä, jota ei ilmoitusnimikkeissä löydy.

Vankitietojärjestelmään on ilmoitusten kohdalla rakennettu 41:n asianimikkeen kokonaisuus, joista osa on aktiivisia ja osa passiivisia. Vuonna 2009 on käytetty alla lueteltuja asiannimikkeitä. Tilastoissa käytetään sekä numeerisia merkintöjä että vankiloiden lyhenteitä tilastojen luettavuuden ja selkeyden kannalta.

Vankitietojärjestelmän asianimikkeet 2009:

1. <i>Itsensä päihdyttäminen</i>	16. <i>teräaseen hallussapito</i>
2. <i>virkamiehen väkivaltainen vastustaminen</i>	17. <i>karkaaminen, karkaamisen yritys</i>
3. <i>siviilityöehtojen rikkominen</i>	18. <i>muu rikkomus</i>
4. <i>opiskeluun liittyvien ehtojen rikkominen</i>	19. <i>omasta pyynnöstä eristetty</i>
5. <i>päihhteiden hallussapito</i>	20. <i>muu tapahtuma</i>
6. <i>päihhteiden valmistus, välitys</i>	21. <i>huumausaineen käyttörikos</i>
7. <i>työstä kieltäytyminen</i>	22. <i>luvaton poistuminen</i>
8. <i>muusta toiminnasta kieltäytyminen</i>	23. <i>VL 18:5 §:n perusteella erillään</i>
9. <i>haitanteko virkamiehelle</i>	24. <i>TVL 13:5 §:n perusteella erillään</i>
10. <i>muihin kohdistunut väkivalta</i>	25. <i>poistumisl. ehtojen rikkominen</i>
11. <i>niskoittelu</i>	26. <i>valv. koevap. lupaehtojen rik.</i>
12. <i>sopimaton käytös</i>	27. <i>pakkokeinoL:n 1:18b§:n erillään</i>
13. <i>valtion omaisuuden turmeleminen</i>	28. <i>huumausainerikos</i>
14. <i>luvaton tavarahan hallussapito</i>	29. <i>palohälytys</i>
15. <i>laitosjärjestyksen rikkominen</i>	

Listassa on ainoastaan ne yksiköiden lyhenteet, joista vankitietojärjestelmään on kirjattu ilmoituksia. Vankiloiden lyhenteet on jaettuina suljettuihin ja avoimiin vankiloihin.

Suljetut vankilat:		Avoimet vankilat:	
Hev	Helsingin vankila	Heva	Helsingin avovankila
Häv	Hämeenlinnan vankila	Heva/Vaos	Helsingin avovankila/Vantaan osasto
Jov	Jokelan vankila	Heva/Suos	Helsingin avovankila/Suomenl. os.
Kev	Keravan vankila	Juv	Juuan vankila
Kov	Konnunsuon vankila	Käv	Käyrän vankila
Kuv	Kuopion vankila	Lav	Laukaan vankila
Kyv	Kylmäkosken vankila	Nav	Naarajärven vankila
Miv	Mikkelin vankila	Sav/Huos	Satakunnan vankila/Huittisten os.
Ouv	Oulun vankila	Sav/Köös	Satakunnan vankila/Köyliön os.
Pev	Pelson vankila	Sulv	Sulkavan vankila
Pyv	Pyhäselän vankila	Vanv/Ojos	Vanajan vankila/Ojoisten os.
Riv	Riihimäen vankila	Vanv/Vanos	Vanajan vankila/Vanajan os.
Suv	Sukevan vankila	Viv	Vilppulan vankila
Tuv	Turun vankila	Ylv	Ylitornion vankila
Vav	Vaasan vankila	Jov/A	Jokelan avovankilaosasto
Vanv	Vantaan vankila	Kov/Hts	Konnunsuon vankila/Haminan työsi.
Vans	Vankisairaala, Hml	Kuv/A	Kuopion avovankilaosasto
		Pev/A	Pelson vankila/Kestilän avovankila
		Kev/A	Keravan avovankilaosasto

Muut yksiköt:

Lsy	Länsi - Suomen sijoittajayksikkö
PvsT	Psykiatrinen vankisairaala, Turku

Taulukko 1. Rikosseuraamuslaitoksen yksiköt

Samuli Laulumaa on tehnyt raportin valvonnan intensiivisyydestä vankiloissa, jossa hän on yhdellä osa-alueella arvioinut vankipopulaation riskillisyyttä SIR- pisteiden (Statistical Information on Recidivism) avulla. SIR - arvo kuvaa yksittäisen vangin rikoksen uusimisriskiä. Arviossa kiinnitetään huomiota 12 rikollisuuteen vaikuttavaan tekijään. Rikosseuraamuslaitoksen tutkimuksissa on havaittu, että yksittäisen vangin SIR -pisteytys ennustaa hyvin uutta seuraamusta. Huomioitavaa on se, että pisteytys kuvaa vankien uusimisriskiä, mutta voidaan olettaa, että mittari kuvaa ainakin osaltaan vangin vankeuden aikaisen toiminnan riskiä. Mitä suurempi SIR -pisteytysarvio on sitä pienempi on hänen arvioitu uusimiriski. Vaikka SIR- pisteytys kuvaa vankien uusimisriskiä, voidaan hyvin olettaa, että se kuvaa laajemminkin vankien käyttäytymiseen liittyvää riskillisyyttä myös vankeuden aikana. Sen vuoksi SIR- pisteytystä voidaan käyttää hyväksi, kun arvioidaan esimerkiksi vankiloiden valvonnan intensiivisyyden tarvetta.

Laulumaa on raportissaan 1.5.2010 laskenut vankien SIR- pisteiden mediaanin ja keksiarvon vankipopulaation perusteella. Vankilat luokiteltiin viiteen eri luokkaan SIR- pisteiden mukaan. Nämä luokat ovat korkea riski, melko korkea riski, keskitason riski, alhainen riski ja matala riski. (Laulumaa 2011, 39- 40.)

RISKI	VANKILA
Korkea riski	Sukevan vankila
	Pelson vankila
	Kylmäkosken vankila
Melko korkea riski	Konnunsuon vankila
	Turun vankila
	Riihimäen vankila
	Pyhäselän vankila
	Keravan vankila
Keskitason riski	Kestilän vankila
	Vaasan vankila
	Juuan vankila
	Vantaan vankila
	Haminan vankila
	Satakunnan vankila/Huos.
	Kuopion vankila
	Hämeenlinnan vankila
	Mikkelin vankila
	Naarajärven vankila
	Vilppulan vankila
	Kuopion vapauttamisyksikkö
	Alhainen riski
Satakunnan vankila/Köös.	
Jokelan vankila	
Käyrän vankila	
Keravan vankilan avo-osasto	
Laukaan vankila	
Suomenlinnan vankila	
Vanajan vankila/Ojos.	
Sulkavan vankila	
Matala riski	Ylitornion vankila
	Oulun vankila
	Jokelan vankilan avo-osasto
	Vanajan vankila/Vanos.
	Oulun avovankila

Taulukko 2. Vankilat riskiluokituksen mukaan (Laulumaa 2011, 39 - 40, Lavikkala ym. 2011, 190).

Kyseinen vankiloiden luokittelu vankien SIR- pisteiden mukaisesti pitäisi näkyä vankilassa tehtyjen ilmoitusten määrissä. Oletuksena on, että mitä riskillisempiä vankeja vankilassa on, sitä suuremmalla todennäköisyydellä ilmoituksia järjestyksen rikkomisista ja muista laittomista tapahtumista esiintyy.

8 Ilmoitukset

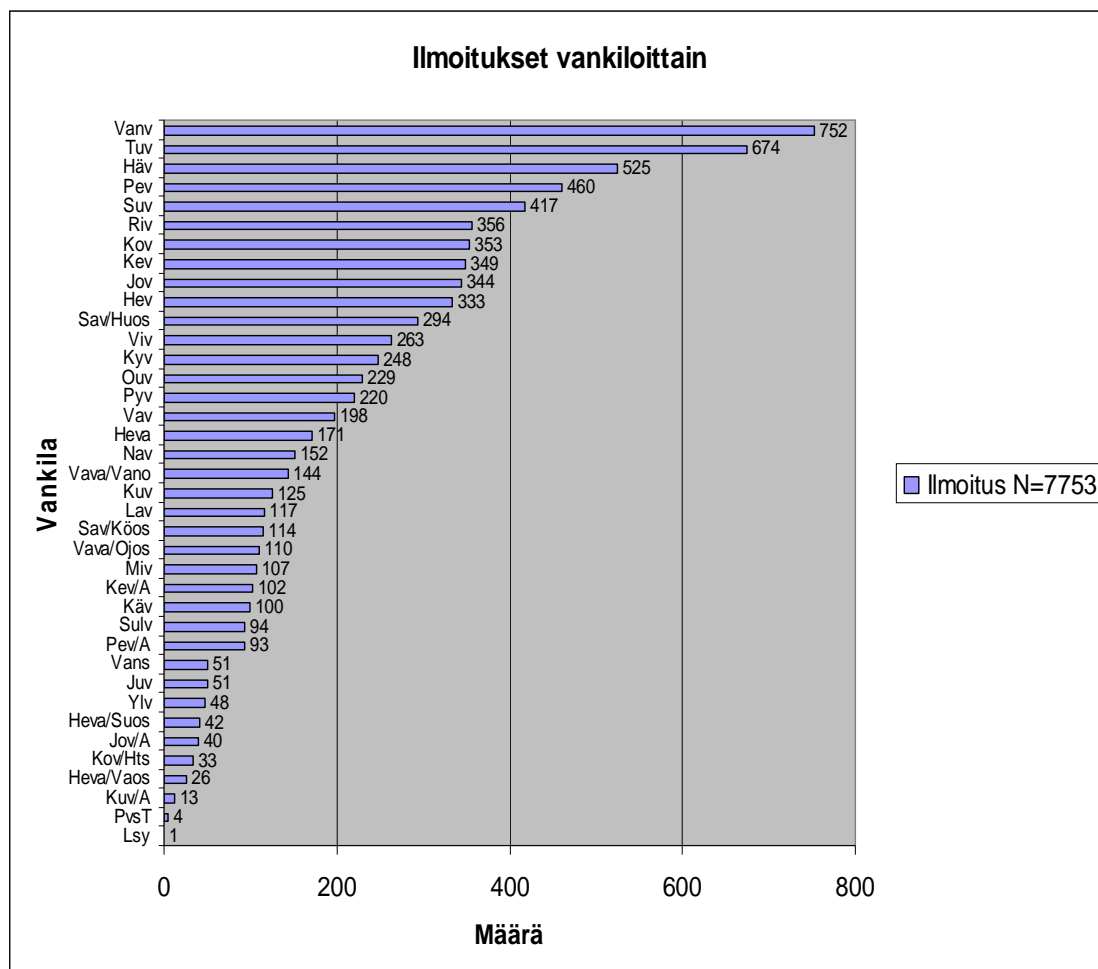
Ensimmäisessä osiossa tarkastellaan vankiloiden tekemiä ilmoituksia nimikkeiden sekä nykyisin käytössä olevien rikosseuraamusalueiden mukaan. Ilmoitukset on myös jaettu suljettujen ja avoimien vankiloiden kesken tarkastelun helpottamiseksi.

Huomioitavaa on se, että ilmoitus on vasta asian tutkimiseen liittyvä raportti, jossa voidaan käyttää useita tapahtumaan viittaavia asianimikkeitä. Pelkän ilmoituksen perusteella vanki ei ole vielä välttämättä syyllistynyt ilmoituksessa kirjattuun asianimikkeeseen.

Ilmoitus on vankilan henkilökunnan raportti poikkeavasta tapahtumasta vankilassa, joka vaatii henkilökunnan huomiota. Ilmoitus kirjataan vankitietojärjestelmään, ja se toimii tiedonkulun välineenä laitoksen sisällä henkilökunnalle ja keskushallinnolle. Ilmoitukset liittyvät yleisesti vankien toimintaan. Ilmoituksia kirjataan myös tekniseen turvallisuuteen liittyvistä asioista. Ilmoituksen tekemiskynnys on erittäin matala, eikä ilmoituksen tekovaiheessa tarvita pitkälistä arviota esimerkiksi syyllisyyden todennäköisyydestä. Ilmoituksia voidaan kirjata monella eri nimekkeellä sekä yleisenä ilmoituksena.

Rikosseuraamusalueet on jaettu kolmeen alueeseen: Etelä-, Länsi- sekä Itä- ja Pohjois-Suomen alueisiin. Etelä-Suomen alueeseen kuuluu 6 suljettua vankilaa sekä 5 avointa vankilaa. Länsi-Suomen alueeseen kuuluu 5 suljettua ja 6 avointa vankilaa. Suurimman alueen muodostaa Itä- ja Pohjois-Suomen alue, johon kuuluu 7 suljettua vankilaa sekä 8 avointa vankilaa.

Kuvio 1. Ilmoitusmäärät vankiloittain

Vankitietojärjestelmään tehdyistä 7753 ilmoituksesta eniten ilmoituksia suljetuista vankiloista kirjattiin Vantaan vankilassa 752 kpl, joka on 9,7 % kaikista ilmoituksista. Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin Turun vankilassa 674 kpl, joka on 8,7 % ilmoitusten määrästä. Vähiten suljetuista vankiloista kirjattiin ilmoituksia Mikkelin vankilassa 107 kpl. Eniten ilmoituksia avoimessa vankilassa kirjattiin Satakunnan vankilan/Huittisten osastossa 293 kpl joka on 2,4 % enemmän kuin vähiten ilmoituksia kirjannut suljettu Mikkelin vankila. Vähiten avovankiloista ilmoituksia kirjattiin Kuopin avovankilassa 13 kpl, joka on 0,2 % kaikista ilmoituksista. Ilmoitusmääriin vaikuttaa yksikön koko sekä siellä tapahtuneet järjestysrikkomukset. Vankitietojärjestelmään kirjatusta ilmoituksista viisi on kirjattu muissa yksiköissä kuin vankiloissa, jonka vuoksi ne jätetään huomioimatta.

Vankila	ka.vankl.	Ilmoitus	Ilm./Vanki	Vankila	ka.vankl.	Ilmoitus	Ilm./Vanki
Hev	297	333	1,1	Heva	93	213	2,3
Häv	161	525	3,3	Juv	35	51	1,5
Jov	113	344	3	Käv	60	100	1,7
Kev	102	349	3,4	Lav	59	117	2
Kov	137	353	2,6	Nav	87	152	1,7
Kuv	63	125	2	Sav/Huos.	85	294	3,5
Kyv	143	248	1,7	Sav/Köös.	70	114	1,6
Miv	83	107	1,3	Sulv	47	94	2
Ouv	96	229	2,4	Vava/Ojos.	51	110	2,2
Pev	184	460	2,5	Vava/Vanos.	60	144	2,4
Pyv	92	220	2,4	Viv	66	263	4
Riv	236	356	1,5	Ylv	38	48	1,3
Suv	172	417	2,4	Jov/A	18	40	2,2
Tuv	368	674	1,8	Kev/A	52	128	1,8
Vav	89	198	2,2	Kov/Hts.	35	33	0,9
Vanv	220	752	3,4	Kuv/A	19	13	0,7
Vans	22	51	2,3	Pev/A	42	93	2,2
yht	2578	5741	2,2	yht	917	2007	2,2

Taulukko 3. Ilmoitusmäärä suhteessa keskivankilukuun vankiloittain

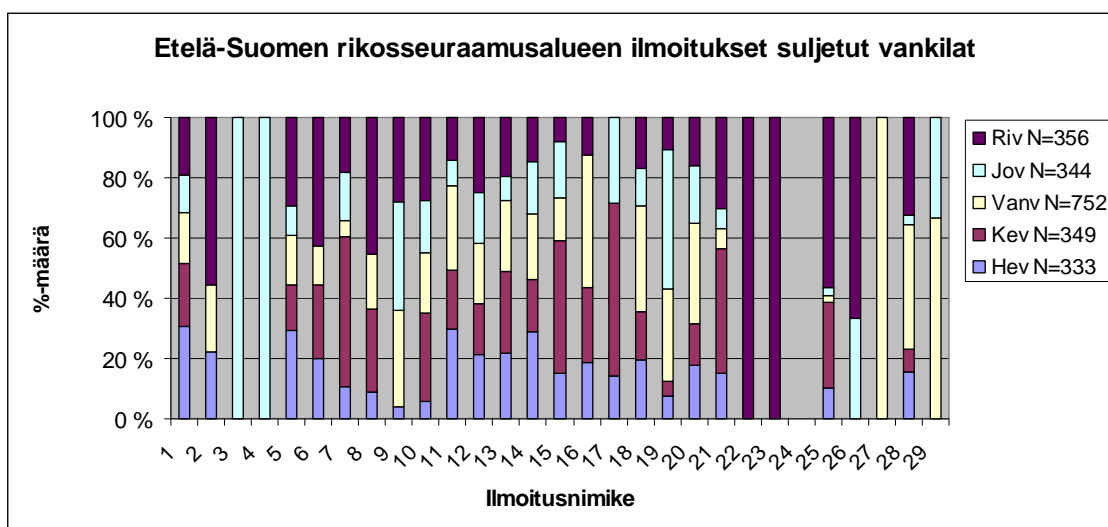
Ilmoitusten määrä suhteessa keskivankilukuun oli 2,2 kappaletta. Suljettujen ja avovankiloiden välillä ei ollut eroja ilmoitusmäärien suhteen, kun huomioidaan erot vankimäärissä. Suljetuista vankiloista eniten ilmoituksia suhteessa keskimääräiseen vankilukuun tehtiin Keravan ja Vantaan vankiloissa. Näissä vankiloissa ilmoituksia oli 3,4 kappaletta vankia kohden vuoden 2009 aikana.

Myös Hämeenlinnan vankilassa tehtiin paljon ilmoituksia 3,3 kpl vankia kohden. Vähiten ilmoituksia tehtiin Helsingin vankilassa 1,1 ilmoitusta vankia kohden. Myös Mikkelin 1,3 ja Riihimäen 1,5 vankiloissa ilmoituksia oli vähän suhteessa vankilukuun. On huomattava, että ero Keravan ja Vantaan vankiloitten ilmoitusten määrissä on kolminkertainen suhteessa Helsingin vankilan ilmoitusten määriin. Avolaitoksissa eniten ilmoituksia suhteessa vankilukuun tehtiin Vilppulan ja Huittisten avovankiloissa. Vilppulassa ilmoituksia tehtiin neljä kappaletta vankia kohden vuonna 2009. Tämä on enemmän kuin Keravan ja Vantaan vankiloissa, joissa tehtiin eniten ilmoituksia suljetuista vankiloista. Huittisten avovankilassa ilmoituksia tehtiin 3,5 kappaletta vankia kohden. Kuopion ja Haminan avovankiloissa tehtiin vähiten ilmoituksia 0,7 ja 0,9 kappaletta vankia kohden. (Laulumaa 2011, 56 - 57.)

8.1 Etelä Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen viidessä suljetussa vankilassa ilmoituksia tehtiin edellä mainituilla asianimikkeillä 2134 ilmoitusta. Keskiarvo ilmoituksissa oli 427. Vantaan vankila ylitti selkeästi keskiarvon. Ilmoitusmäärä suhteessa keskivankilukuun suurimpina olivat Vantaan vankila ja Keravan vankila, joissa oli kirjattu 3,4 ilmoitusta vankia kohden. Jokelan vankila oli myös yltänyt lähes samalle tasolle kolmella ilmoituksella vankia kohden. Selkeästi alhaisimpana oli Riihimäen vankila 1,5 ilmoituksella vankia kohden, sekä Helsingin vankilan 1,1 ilmoituksella vankia kohden.

Alueen suljetuista vankiloista ainoastaan Riihimäen vankila sekä Keravan vankila sijoittuvat melko korkean riskin vankiloihin. Muut vankilat ovat sijoitettuna alemmille riskiluokille. Eniten ilmoituksia tehnyt Vantaan vankila on riskiluokaltaan keskitason riskin vankila. Vantaan ilmoitusmääriä nostavat huomattavasti ilmoitukset pakkokeinolain 1:18§ perusteella erillään pidettävät. Alhaisen riskin vankiloiksi luokitellut Helsingin vankila sekä Jokelan vankila ovat ilmoitusmäärissä samalla tasolla kuin ylempälle riskitasolle luokitellut vankilat. Huomioitavaa ilmoituksissa on se, että alemman riskitason vankiloissa ilmoitusnimikkeissä ei juuri ole eroa korkeamman riskin vankiloihin.

Kuvio 2. Etelä- Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset asianimikkeiden mukaan

Eniten ilmoituksia Etelä - Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa kirjattiin asianimikkeellä muu tapahtuma, joita oli 520 kpl. Toiseksi eniten käytettiin laitossjärjestyksen rikkomista 239 kpl ja kolmanneksi pakkokeinolain 1:18§ perusteella erillään pidettävä, joita kirjattiin ainoastaan Vantaan vankilassa, joka on tutkintavankila. Muita asianimikkeitä, joita rikosseuraamusalueella käytettiin suuria määriä, olivat luvattoman tavaran hallussapito 218 kpl, sopimaton käytös 192 kpl, itsensä päihdyttäminen 136 kpl ja omasta pyynnöstä eristetty

120 kpl. Kaikkia asianimikkeitä käytettiin ilmoituksissa tasaisesti muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Riihimäen vankilassa kirjattiin 356 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia oli kirjattu nimikkeelle 20. muu tapahtuma 84 kpl, toiseksi eniten nimikkeelle 12. sopimaton käytös 48 kpl, kolmanneksi ja neljänneksi eniten nimikkeelle 14. luvattoman tavaran hallussapito 32 kpl ja 8. muusta toiminnasta kieltyminen 30 kpl. Muita korkeita ilmoitusmääriä oli 6. päihteen valmistus/välitys 30 kpl sekä 1. itsensä päihdyttäminen 26 kpl.

Riihimäen vankilassa ilmoituksia asianimikkeellä 2. virkamiehen väkivaltainen vastustaminen on tehty viisi. Ilmoitusmäärä on merkittävä, sillä koko Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella kyseisellä asianimikkeellä on tehty ainoastaan yhdeksän ilmoitusta. Kokonaisuudessaan nimikkeen käyttäminen on vähäistä tai kyseiselle nimikkeelle ei ole todellisuudessa konkreettisia tapahtumia. Asianimikkeellä 23. VL 18:5§ perusteella erillään pidettävä asianimikettä käytettiin ainoastaan Riihimäen vankilassa, vaikka alueella on viisi suljettua vankilaa ja kaikissa on mahdollisuus pitää vankia erillään tarvittaessa. Asianimikkeellä 24. TVL 13:5§ perusteella ei löydy yhtään ilmoitusta. Asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen ilmoituksia löytyy 39 kpl, joista suurin osa on tehty Riihimäen vankilassa 22 kpl. Vuoden 2009 poistumislupatilastojen mukaan poistumislupia oli rikottu kaikissa muissa Etelä-Suomen alueen vankiloissa paitsi Vantaan vankilassa. Poistumislupaehtoja oli rikottu 45 kertaa, joka ei täsmää ilmoitusten määrään. Sitä, onko ilmoitus jäänyt tekemättä vai onko ilmoitus tehty väärällä nimikkeellä, ei tilaston perusteella voida selvittää. Asianimikkeellä 28. huumausainerikos ilmoituksia löytyy 65 kpl, joista suurin osa on tehty Riihimäen vankilassa sekä Vantaan vankilassa.

Jokelan vankilassa kirjattiin 344 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin nimikkeellä 20. muu tapahtuma 98 kpl ja toiseksi eniten nimikkeelle 19. omasta pyynnöstä eristetty 55 kpl. Näiden asianimikkeiden määrä on alueellisesti kohtuullisen suuri. Ilmoitusten suuri määrä heijastelee vankilaan sijoitettujen vankien keskinäisistä ongelmista, jossa väkivalta, uhkailu ja painostus ovat arkipäivää. Paremmalla sijoittelulla sekä valvonnan lisäämisellä olisi ehkä mahdollista vähentää ilmoitusten määrää. Eniten ilmoituksia omasta pyynnöstä eristetty on tehty Jokelan vankilassa. Tutkintavankilaprofiili sekä tilanahtaus saattaa osittain selittää ilmoitusten suuren määrän, sillä yleensä tutkintavankilassa joudutaan asuttamaan samasta rikosasiasta useita vankeja. Tutkinnassa saattaa rikoksentehtäjöiden välillä syntyä ristiriitoja. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten ilmoituksia kirjattiin nimikkeelle 15. laitosjärjestyksen rikkominen 45 kpl ja 14. luvattoman tavaran hallussapito 38 kpl. Muita korkeita ilmoitusmääriä oli 12. sopimaton käytös 32 kpl ja 1. itsensä päihdyttäminen 10 kpl.

Vantaan vankilassa kirjattiin 752 ilmoitusta, joka on alueen suurin ilmoitusmäärä. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 27. pakkokeinolain 1:18b§:n perusteella erillään pidettä-

viä 320 kpl, joita löytyy ainoastaan Vantaan vankilasta. Asia selittyy pitkälti Vantaan vankilan tutkintavankilan roolista. Toiseksi eniten kirjattiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 174 kpl. Nimikettä on käytetty niissä tapauksissa, joissa ei ole voitu liittää muita asianimikkeitä tai ne liittyvät yleisesti vankilaturvallisuuteen esim. ilmoitukseen jostakin tapahtumasta, josta halutaan viestittää kaikkia henkilökuntaan kuuluvia. Asia vaatisi lähempää tarkastelua ilmoitusten asiasisältöön, jotta voidaan selvittää olisiko ollut mahdollista käyttää jotakin muuta nimikettä, joka kuvastaisi vankilatapahtumaa paremmin. Kolmanneksi eniten oli kirjattu asianimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito 47 kpl. Neljänneksi ja viidenneksi eniten oli kirjattu asianimikkeellä 19. omasta pyynnöstä eristetty 37 kpl ja 15. laitosjärjestyksen rikkominen 34 kpl, jonka taustalla on todennäköisesti samat perusteet kuin Jokelan vankilan ilmoituskäytännöissä.

Keravan vankilassa kirjattiin 349 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 105 kpl. Laitosjärjestyksen rikkominen on kolmanneksi eniten käytetty ilmoituksen asianimike, joita tehtiin rikosseuraamusalueella 239 kpl. Ilmoitukset jakaantuvat tasaisesti muiden vankiloiden kesken poikkeuksena Keravan vankila 105 ilmoitusta, joka on määrältään huomattavan suuri. Toiseksi suurimpana on 20. muu tapahtuma 72 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi suurin asianimikemäärä on keskittynyt nimikkeille 14. luvattoman tavaran hallussapito 38 kpl ja 12. sopimaton käytös 32 kpl. Asianimikkeellä 9. haitanteko virkamiehelle on kirjattu kaikissa muissa vankiloissa paitsi Keravan vankilassa. Asianimikkeellä 17. karkaaminen, karkaamisen yritys löytyy hyvin vähän ilmoituksia seitsemän kappaletta, jonka perusteella voidaan olettaa, että vankiloiden valvonnan intensiivisyys on riittävää. Kuitenkin näistä ilmoituksista neljä kappaletta on tehty Keravan vankilassa, joka on yksittäiselle suljetulle vankilalle suuri määrä. Ilmoitusten määrästä ei voi kuitenkaan tehdä yleistystä vankilan säilytysvarmuudesta, sillä toimintaympäristöä ja toimintatapoja tulisi ensin syvällisemmin tarkastella.

Helsingin vankilassa kirjattiin 333 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 92 kpl. Toiseksi eniten kirjattiin asianimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito 63 kpl. Kolmanneksi eniten kirjattiin asianimikkeillä 1. itsensä päihdyttäminen 42 kpl. Ilmoituksia löytyy kaikista vankiloista hyvinkin tasaisesti, joka on myös huomioitavissa asianimikkeissä 5. päihneiden hallussapito ja 6. päihneiden valmistus tai välitys. Eniten näistä asianimikkeistä tehtyjä ilmoituksia kohdistui Helsingin ja Riihimäen vankilaan. Neljänneksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 12. sopimaton käytös 41 kpl.

Alueellisesti ilmoituksia asianimikkeellä 10. muihin kohdistunut väkivalta oli ilmoituksia alueellisesti tehty 52 kpl, joista vähiten ilmoituksia oli tehty Helsingin vankilassa vain kolmen ilmoituksen verran. Muissa vankiloissa ilmoituksia oli tehty keskimäärin 10 -15 kpl/vankila. Se,

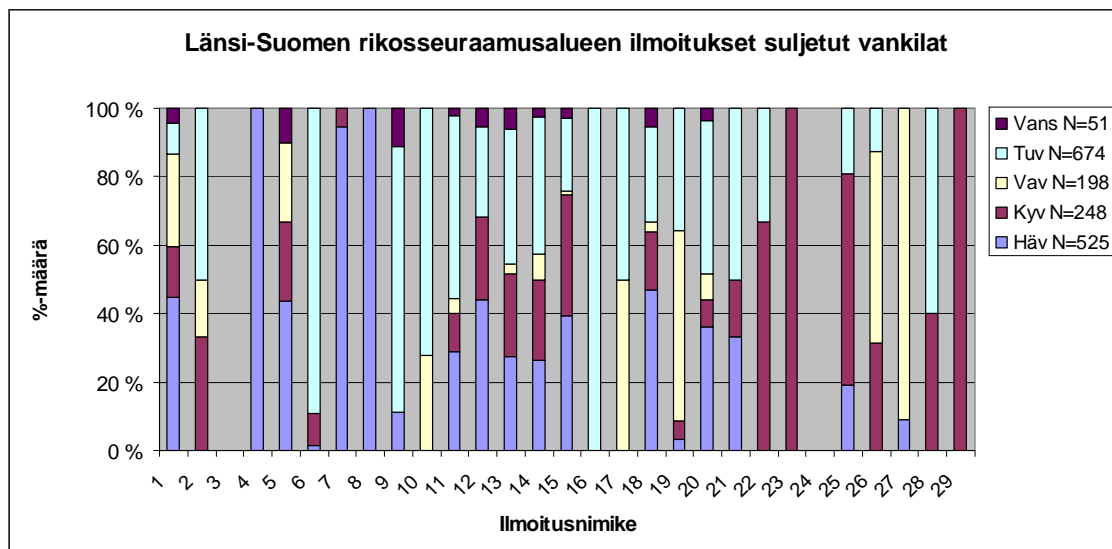
miksi Helsingin vankilassa on asianimikkeellä tehty niin vähän ilmoituksia, ei ilmoitusten määrästä selviä. Asian selvittäminen vaatisi ilmoitusten asiasisältöjen syvällisempää tarkastelua.

Ilmoituksia tarkasteltaessa näyttää siltä, että Etelä-Suomen suljetuissa vankiloissa pidetään hallussa luvatonta tavaraa, rikotaan laitosjärjestystä, käyttäydytään sopimattomasti sekä päihdytetään itsensä. Harvinaisempaa on että suljetussa vankilassa tehdään ilmoitus karkaamisesta, karkaamisen yrityksestä, luvattomasta poistumisesta, valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta sekä virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

8.2 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa kirjattiin vankitietojärjestelmään 1696 ilmoitusta. Keskiarvo oli 339 ilmoitusta vankilaa kohden. Selkeästi keskiarvon ylitti Turun vankila ja Hämeenlinnan vankila, jonka yhteydessä toimii myös vankisairaala. Ilmoitusmäärä suhteessa keskivankilukuun olivat suurimpia Hämeenlinnan vankila 3,3 ilmoitusta vankia kohden ja vankisairaalassa, jossa oli kirjattu 2,4 ilmoitusta vankia kohden. Vaasan vankila oli myös yltänyt lähes samalle tasolle 2,2 ilmoituksella vankia kohden. Selkeästi alhaisimpana olivat Turun vankila 1,8 ilmoituksella vanki kohden sekä Kylmäkosken vankilan 1,7 ilmoituksella vankia kohden.

Alueen suljetuista vankiloista kaikki sijoittuvat keskitason riskin tai korkeamman riskin vankiloihin. Kylmäkosken vankila on sijoitettu ylimmälle tasolle korkean riskin vankilana. Vankiloiden ilmoitusmäärissä on huomattavia eroja, johon voi vaikuttaa vankiloiden koko sekä vankimäärät. Eniten ilmoituksia on tehty Turun vankilassa, joka on riskiluokaltaan melko korkean riskin vankila. Vähiten ilmoituksia oli kirjattu Hämeenlinnan vankilan vankisairaalassa sekä Vaasan vankilassa. Huomioitavaa ilmoituksissa on myös se, että ilmoitusnimikkeissä on huomattavia eroja alueen vankiloiden välillä.

Kuvio 3. Länsi-Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Eniten ilmoituksia on tehty asianimikkeellä muu tapahtuma 512 kpl, toiseksi käytettiin sopimaton käytös 199 kpl ja kolmanneksi luvattoman tavaran hallussapito 164 kpl. Muita asianimikkeitä, joita käytettiin suurina määrinä, olivat muu rikkomus 147 kpl, päihdeiden valmistus tai välitys 146 kpl, itsensä päihdyttäminen 134 kpl ja omasta pyynnöstä eristetty 117 kpl.

Vankisairaala toimii Hämeenlinnan vankilan yhteydessä ja siellä kirjattiin ilmoituksia ainoastaan 51 kpl. Tämä voi selittyä sillä, että osa ilmoituksista on kirjattu Hämeenlinnan vankilan ilmoituksiin, koska asioiden käsittely tapahtuu Hämeenlinnan vankilan toimesta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeelle 20. muu tapahtuma 18 kpl ja toiseksi eniten nimikkeelle 12. sopimaton käytös 11 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten oli kirjattu nimikkeille 18. muu rikkomus kahdeksan kappaletta ja 1. itseänsä päihdyttäminen kuusi kappaletta.

Turun vankilassa kirjattiin alueellisesti eniten ilmoituksia 674 kpl. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeelle 20. muu tapahtuma 230 kpl. Muissa Länsi-Suomen alueen vankiloissa paitsi Hämeenlinnan vankilassa on asianimikkeellä tehty vain noin 20 - 40 ilmoitusta. Toiseksi eniten ilmoituksia tehtiin asianimikkeellä 6. päihdeiden valmistus tai välitys 130 kpl. Asianimikettä 1. itsensä päihdyttäminen oli käytetty kuitenkin hyvin vähän 12 kpl, vaikka päihdeilmoituksia oli yli kymmenkertainen määrä. Turun vankilassa päihdeitä ei ole löydetty vangin hallusta, sillä asianimikkeellä 5. päihdeiden hallussapito ei ole tehty yhtään kappaletta. Kolmanneksi eniten kirjattiin nimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito 66 kpl. Olettamuksena on, että päihdeiden hallussapitoja on kirjattu asianimikkeelle. Asian tarkastaminen vaatisi ilmoitusten sisällön tutkimista. Neljänneksi eniten on ilmoituksia kirjattu asianimikkeelle 12. sopimaton käytös 52 kpl. Asianimikkeellä 9. haitanteko virkamiehelle löytyy alueellisesti yhdeksän ilmoitusta joista seitsemän kappaletta on tehty Turun vankilassa. Asianimikkeellä 17. karkaaminen, karkaamisen yritys on ilmoituksia tehty Turun vankilasta yksi ja Vaasan vankilasta yksi.

Asianimikkeellä 28. huumausainerikos on kirjattu Turun vankilaan kolme kappaletta ja Kylmäkosken vankilaan kaksi kappaletta. Muissa vankiloissa ko. asianimikkeelle ei ole kirjattu yhtään ilmoituksia, vaikka ilmoituksia asianimikkeellä 1. itsensä päihdyttäminen löytyy jokaisesta vankilasta.

Vaasan vankilassa kirjattiin 198 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeelle 19. omasta pyynnöstä eristetty 65 kpl, kun taas toisessa alueen tutkintavankiloista Turun vankilassa oli kirjattu vain 42 ilmoitusta. Vaasan vankilan ilmoitusmäärä asianimikkeellä on lähes vastaavan suuruinen kuin Etelä-Suomen alueeseen kuuluvalla Jokelan vankilalla. Vaasan vankila on myös tutkintavankila ollen vielä pienempi yksikkö kuin Jokelan vankila. Ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, että samat ongelmat esiintyvät varsinkin pienissä tutkintavankiloissa. Toiseksi eniten ilmoituksia oli kirjattu asianimikkeelle 20. muu tapahtuma 39 kpl. Kolmanneksi eniten ilmoituksia oli kirjattu nimikkeellä 1. itsensä päihdyttämien 36 kpl. Asianimikkeellä 5. päihteiden hallussapito sekä 6. päihteiden valmistus tai välitys ei löydy yhtään ilmoitusta. Olettamuksena on, että Vaasan vankilassa tarkastustoiminta on vähäistä, koska ilmoituksia ei ole kirjattu asiannimikkeille. Muuta huomioitavaa ilmoituksissa oli, että asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen ei ollut kirjattu yhtään ilmoitusta. Kuitenkin Vaasan vankilassa johtajan myöntämistä poistumisluvista on ehtoja rikottu kuusi kertaa. Lupien rikkomisprosentti on ollut 3,2%. Asianimikkeellä 26. valvotun koevapauden lupaehtojen rikkominen ilmoituksia on tehty alueellisesti 16 kpl, joista yhdeksän kappaletta Vaasan vankilassa sekä viisi kappaletta Kylmäkosken vankilassa. Tämä kertoo, että alueen koevapauden valvonnat on pääsääntöisesti keskitetty kyseisiin vankiloihin. Asianimikkeellä 27. pakkokeinolain 1:18b:n perusteella erillään pidettävä ilmoituksia löytyy ainoastaan Vaasan vankilasta 10 kpl, joka selittyy tutkintavankien keskittämällä Vaasan vankilaan.

Kylmäkosken vankilassa kirjattiin 248 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 12. sopimaton käytös 48 kpl. Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 41 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten kirjattiin ilmoituksia asianimikkeille 14. luvattoman tavaran hallussapito 39 kpl ja 18. muu rikkomus 25 kpl. Muuta huomioitavaa ilmoituksissa on se, että asianimikettä 1. itsensä päihdyttäminen löytyy 20 kpl. Asianimikkeellä 23. VL 18:5§ perusteella erillään pidettävä on kirjattu yksi ilmoitus Kylmäkosken vankilassa. Asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkomisia oli alueellisesti kirjattu 21 kpl, joista 13 kpl Kylmäkosken vankilassa. Poistumislupatilastojen mukaan ehtoja rikottiin 12 kertaa, jolloin poistumislupaehtojen rikkomisprosentiksi tulee 5,7.

Hämeenlinnan vankilassa kirjattiin 525 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 184 kpl, joka on lähes yhtä paljon kuin Turun vankilassa. Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 12. sopimaton käytös 88 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeille 18. muu rikkomus 69 kpl ja 1. itsensä päihdyttä-

minen 60 kpl, jota oli käytetty eniten Länsi-Suomen alueen vankiloista. Muuta huomioitavaa ilmoituksissa oli se, että asianimikkeellä 7. työstä kieltäytyminen oli 19 ilmoituksesta Hämeenlinnan vankilassa kirjattu 18 kpl ja Kylmäkosken vankilasta ainoastaan yksi ilmoitus. Asianimikkeellä 12. sopimaton käytös on toiseksi suurin asianimike 199 kpl määrällä. Eniten nimikkeellä kirjattiin ilmoituksia Hämeenlinnan vankilassa 88 kpl ja Turun vankilassa 52 kpl. Asianimikkeellä 18. muu rikkomus ilmoituksia löytyy 147, joista eniten on tehty Hämeenlinnan vankilasta 69 kpl ja vähiten Vaasan vankilasta 4 kpl.

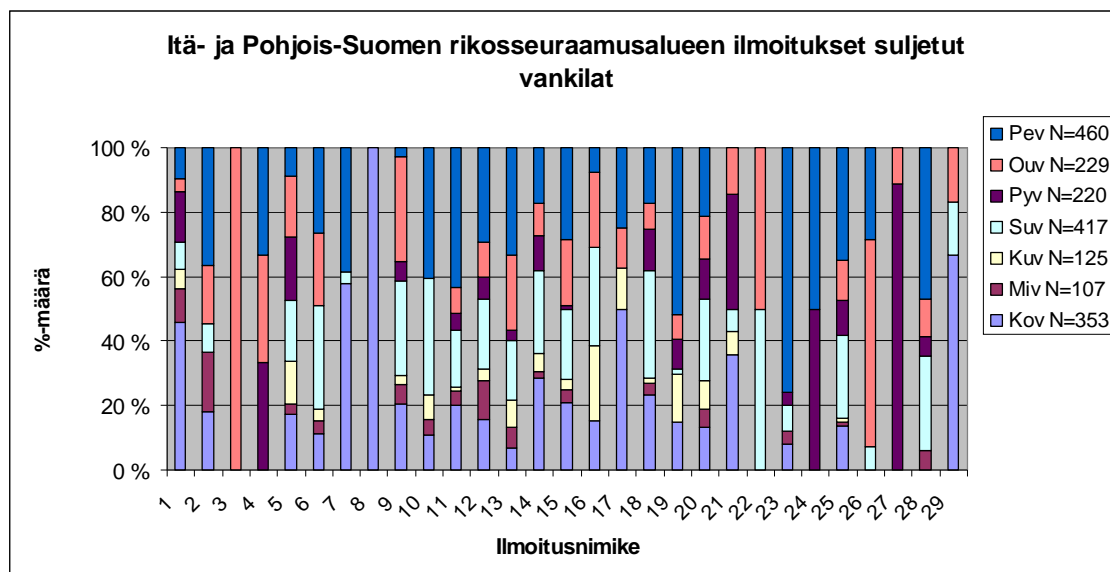
Ilmoituksia tarkasteltaessa näyttäisi siltä, että Länsi-Suomen suljetuissa vankiloissa yleisimmät asianimikkeet liittyvät luvottomantavaran hallussapitoon, laitosjärjestyksen rikkomiseen, sopimattomaan käytökseen sekä itsensä päihdyttämiseen. Harvinaisempaa on, että suljetussa vankilassa tehdään ilmoitus karkaamisesta, karkaamisen yrityksestä, luvottomasta poistumisesta, valvomattoman koevapauden ehtojen rikkomisesta sekä virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

8.3 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen seitsemässä suljetussa vankilassa kirjattiin ilmoituksia vankitietojärjestelmään 1911 kpl, keskiarvo oli 273 ilmoitusta vankilaa kohden. Pelson, Sukevan ja Konnunsuon vankilat ylittivät selkeästi keskiarvon. Mikkelin ja Kuopion vankilat jäivät huomattavasti alle keskiarvon. Pelson vankilassa ilmoitusmäärä suhteutettuna vankimäärään oli 2,5 ilmoitusta vankia kohden, Sukevan vankilassa 2,4 ilmoitusta vankia kohden ja Konnunsuon vankilassa 2,6 ilmoitusta vankia kohden. Vankimäärältään pienemmät laitokset, kuten Oulun vankila 2,4 ilmoitusta vankia kohden, Pyhäselän vankila 2,4 ilmoitusta vankia kohden yltyvät samantasoiisiin määriin ilmoituksien suhteen verrattuna keskivankilukuun. Alhaisempiin ilmoitusmääriin päätyivät Kuopion vankila kaksi ilmoitusta vankia kohden ja Mikkelin vankila 1,3 ilmoituksella vankia kohden.

Alueen suljetuista vankiloista Sukevan ja Pelson vankila sijoittuvat ylimpään riskiluokkaan. Muut vankilat ovat sijoitettuna alemmille riskiluokille. Matalaan riskiluokkaan on sijoitettu Oulun vankila. Eniten ilmoituksia tehneistä Pelson ja Sukevan vankiloista voidaan nähdä suoraan yhteys tehtyyn riskiluokitukseen. Seuraavassa melko korkean riskin luokassa olevat Pyhäselän ja Konnunsuon vankilat pääsevät ilmoitusmäärissään samalle tasolle. Keskiriskin tason vankiloista Kuopio ja Mikkelin vankilat ovat vankiloista niitä, joissa on kirjattu vähiten ilmoituksia. Riskitasoon nähden ilmoituksia on vähän. Matalan riskin vankiloihin luokiteltu Oulun vankila on kirjannut ilmoituksia yhtä paljon kuin Mikkelin ja Kuopion vankiloissa yhteensä. Ilmoitusmääriltään suuret vankilat eli Pelson, Sukevan ja Konnunsuon vankilat ovat suurehkoja sijoitusvankiloita. Pyhäselän vankila on taas pienempi sijoitusvankila. Mikkelin ja Kuopion

vankilat ovat perinteisiä tutkintavankiloita, kuten myös Oulun vankila, mutta Oulun vankilassa tehtiin keskivankilukuun verrattuna suhteessa enemmän ilmoituksia.

Kuvio 4. Itä- ja Pohjois-Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Eniten ilmoituksia on tehty asianimikkeellä muu tapahtuma 583 kpl, toiseksi eniten käytettiin nimikettä luvaton tavarahan hallussapito 303 kpl ja kolmanneksi asianimikettä sopimaton käytös 223 ilmoituksella. Muita asianimikkeitä joita oli käytetty suurina määrinä olivat laitossjärjestyksen rikkominen, muu rikkomus, päihteiden hallussapito ja itsensä päihdyttäminen. Huomioitavaa on, että kaikkia asianimikkeitä oli käytetty Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella.

Pelson vankilassa kirjattiin yhteensä 460 ilmoitusta. Eniten kirjauksia tehtiin nimikkeelle 20 eli muu tapahtuma 123 kpl, toiseksi eniten nimikkeelle 12. sopimaton käytös 65 kpl. Nimikkeistä 14. luvaton tavarahan hallussapidosta ja 15. laitossjärjestyksen rikkominen oli tehty molemmista 52 ilmoitusta. Muita yleisimpiä ilmoitusnimikkeitä olivat 11. niskoittelu 32 kpl, 19. omasta pyynnöstä eristetty 28 kpl sekä 10. muihin kohdistunut väkivalta 26 kpl ja 25. poistumislupaehtojen rikkominen 26 kpl.

Pelson vankilassa on tilastollisesti huomioitavissa vangin negatiiviseen käyttäytymiseen liittyvien ilmoitusten suuri määrä verrattuna muihin alueen laitoksiin ja alueen ilmoitusten kokonaismäärään. Rikosseuraamusalueen vankiloista ylivoimaisesti eniten vangin niskoittelua esiintyy Pelson vankilassa 32 kpl, 12. sopimatonta käytöstä 65 kpl, 15. laitossjärjestyksen rikkomista 52 kpl sekä 10. muihin kohdistunutta väkivaltaa 26 kpl. Lisäksi 13. valtion omaisuuden turmeleminen 20 ilmoituksella on yleisintä myös Pelsolla. Vankiyhteisön epäjärjestyksestä ja väkivallan uhan ilmapiiristä kertoo myös suuri määrä ilmoituksia, jotka ovat kirjattu nimikkeelle

19. omasta pyynnöstä eristetty. Tämä ilmoitusmäärä on pelkästään Pelson vankilassa 28, joka on yli puolet koko rikosseuraamusalueen seitsemässä suljetussa vankilassa tehdyistä ilmoituksista. Asianimikkeellä 23. VL 18:5§:n perustella erillään pidettävä, käytettiin Pelsolla 19 kertaa kun sitä koko alueella suljetuissa vankiloissa käytettiin kaikkiaan 25 kertaa. Tämä on erityisen merkittävää ja kertoo Pelson vankilan virkamiesten toimenpiteistä sellaisia vankeja kohtaan, jotka aiheuttavat laitoksessa epäjärjestyksiä ja uhkaa muita kohtaan. Toimenpiteellä pyritään takaamaan laitosturvallisuus ja järjestyksen säilyttäminen. Pelson vankilassa on kirjattu ilmoituksia eniten myös 25. poistumislupaehtoien rikkomisista 26 kpl kun sen koko rikosseuraamusalueella on 74 kpl. Poistumislupatilastojen mukaan poistumislupia on rikottu kaikissa suljetuissa vankiloissa Itä- ja Pohjois-Suomen alueella. Nämä ovat kirjattu suhteellisen täsmällisesti. Suuri Pelson vankilan osuus poistumislupaehtoien rikkomisista selittyy myös vastaavasti suuresta anottujen ja myönnettyjen poistumislupien määrästä. Johtajan myöntämistä poistumisluvista lupaehdot rikotaan 15,6 % kaikista poistumisluvista. Luku on rikosseuraamusalueen toiseksi korkein.

Oulun vankilassa kirjattiin vuoden 2009 aikana yhteensä 229 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia tehtiin nimikkeellä 20. muu tapahtuma, yhteensä 78 ilmoitusta. Toiseksi eniten kirjattiin 15. laitosturvallisuuden rikkomisia 37 kpl ja kolmanneksi eniten 14. luvattoman tavaran hallussapitoja 31 kpl. Lähes yhtä paljon ilmoituksia kirjattiin nimikkeellä 12. sopimaton käytös 25 kpl. Seuraavaksi yleisimpinä kirjattiin 5. päihteiden hallussapito 23 kpl, 13. valtion omaisuuden turmeleminen 14 kpl ja 18. muu rikkomus 11 kpl.

Oulun vankilan tutkintavankilastatuksesta huolimatta ei vankilassa ollut tehty yhtään ilmoitusta asianimikkeellä 27. pakkokeinolain 1:18b §:n perusteella erillään. Alueellisesti Oulun vankilassa tehtiin merkittävä määrä ilmoituksia 5. päihteiden hallussapidosta 23 kpl ja 6. päihteiden valmistuksesta tai välityksestä 12 kpl verrattuna keskivankilukuun. Vankien päihderikkomukset ovat ilmoituksien mukaan keskeisin vankilan järjestykseen ja turvallisuuteen vaikuttava seikka.

Pyhäselän vankilassa kirjattiin yhteensä 220 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia esiintyi nimikkeellä 20. muu tapahtuma yhteensä 73 kappaletta. Toiseksi eniten oli kirjauksia nimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito 33 kpl ja kolmanneksi eniten nimikkeellä 5. päihteiden hallussapito 24 kpl. Seuraavaksi yleisimpiä olivat 1. itsensä päihdyttäminen 18 kpl, 18. muu rikkomus 17 kpl, 27. pakkokeinolain 1:18b §:n perusteella erillään 16 kpl ja 12. sopimaton käytös 15 kpl.

Pyhäselän vankilan ilmoitukset heijastavat vankilan aktiivista tarkastuskulttuuria, koska luvattomien tavaroitten ja päihteiden hallussapidoista on kirjattu suhteellisen paljon ilmoituksia. Merkillepantavaa on asianimikkeellä 27. pakkokeinolain 1:18b §:n perusteella erillään, jota oli käytetty alueellisesti poikkeuksellisen paljon. Koko Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella.

eella kirjattiin vain yhteensä 18 ilmoitusta pakkokeinolain 1:18b §:n perusteella erillään tapausta, ja tästä määrästä Pyhäselän vankilassa kirjattiin 16 kpl. Muiden ilmoitusten osalta ilmoitusten määrät ovat alueellisesti keskitasoa vankilan keskivankilukuun suhteutettuna.

Sukevan vankilassa kirjattiin yhteensä 417 ilmoitusta. Eniten näistä oli kirjauksia nimikkeellä 20. muu tapahtuma 147 kpl. Toiseksi eniten kirjattiin ilmoituksia 14. luvattoman tavaran hallussapidosta 78 kpl ja kolmanneksi eniten 12. sopimattomasta käytöksestä 48 kpl. Lähes samaan määrään yltää asianimike 18. muu rikkomus 45 kirjauksella. 15. laitospöytäkirjan rikkomisesta oli kirjattu 40 ilmoitusta ja 5. päihitteiden hallussapidosta 23 ilmoitusta. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen vankiloista Sukevan vankilassa kirjattiin eniten 6. päihitteiden valmistus ja välitys - ilmoituksia 17 kpl, teräaseen hallussapito-ilmoituksia neljä kappaletta ja haitanteko virkamiehelle - ilmoituksia 10 kpl.

Sukevan vankila on alueen suurimpia suljettuja vankiloita vankimäärältään, joten ilmoitusten runsas määrä on luonnollista. Pelson vankilan tapaan myös Sukevan vankilassa 25. poistumislupaehtojen rikkomisesta on tehty merkittävä määrä ilmoituksia 19 kpl. Lupaehdot rikottiin 21 kertaa ja prosentuaalisesti johtajan myöntämiin poistumislupiin verrattuna ehtojen rikkomisprosentti oli alueen ja koko valtakunnan korkein eli 17,1 %. Tilastollisesti ilmoitusten jakautumisesta eri nimikkeiden mukaan voidaan todeta, että Sukevan vankilassa on keskimääräistä enemmän järjestyshäiriöitä päihitteiden, sopimattomien käytösten, järjestyksessä rikkomusten ja haitantekojen vuoksi. Turvallisuushakua korostaa luvattomien tavaroiden ja teräaseiden hallussapidot. Toisaalta tehokas vankilan tarkastustoiminta näkyy onnistuneiden löydösten osalta.

Kuopion vankilassa kirjattiin yhteensä 125 ilmoitusta, joista suurin yksittäinen määrä oli 20. muu tapahtuma - kirjauksia 53 kpl. Toiseksi eniten oli samalla 16 ilmoituksen määrällä sekä 14. luvaton tavaran hallussapito että 5. päihitteiden hallussapito-ilmoituksia. Kahdeksan ilmoitusta oli kirjattu seuraavaksi sekä 12. sopimattomasta käytöksestä että 19. omasta pyynnöstä eristetty-nimikkeistä. Kuopion vankilan kirjatut nimikkeellä muu tapahtuma vaatisi tarkemman tarkastelun, koska määrällisesti verrattuna ilmoitusten kokonaismäärään, on se lähes puolet kaikista ilmoituksista. Suhde on selkeästi alueen korkein. Oletuksena on, että olisi ollut mahdollista käyttää jotain muuta asianimikettä tapahtumaa kirjattaessa. Tämä vaatisi ilmoitusten asiasisällön tarkemman tarkastelun. Kuopion vankilan keskivankilukuun nähden on omasta pyynnöstä eristetty-ilmoitusten lukumäärä merkittävän korkea.

Mikkelin vankilassa kirjattiin 117 ilmoitusta. Yleisin ilmoitus käsitteli 20. muu tapahtumaa 32 ilmoituksella. Lähes samaan määrään ylsi asianimike 12. sopimaton käytös 27 kpl. Kolmanneksi eniten oli kirjauksia nimikkeelle 1. itsensä päihdyttäminen 12 kpl. Seuraavina olivat 15. laitospöytäkirjan rikkomisen seitsemän kappaletta, 14. luvaton tavaran hallussapito kuusi kap-

paletta ja 18. muu rikkomus viisi kappaletta. Mikkelin vankila on saman tyyppinen profiililtaan ja kooltaan kuin Kuopion vankilakin. Kun Kuopion vankilassa on etupäässä päihdeilmoituksia, niin Mikkelin vankilassa on enemmänkin sopimatonta käytöstä. Erot ovat kuitenkin näiden vankiloiden välillä ilmoitusten asianimikkeiden ja ilmoitusmäärien osalta pieniä.

Konnunsuon vankilassa kirjattiin yhteensä 353 ilmoitusta. Poikkeuksena muihin alueen vankiloihin Konnunsuolla eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 14. luvaton tavaran hallussapito, kaikkiaan 87 ilmoitusta. Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin 20. muu tapahtumanimikkeellä 77 kpl. Kolmanneksi eniten taas nimikkeellä 1. itsensä päihdyttäminen 53 kpl. Neljänneksi eniten ilmoituksia tehtiin laitosjärjestyksen rikkomisista 38 kpl ja seuraavaksi eniten sopimattomasta käytöksestä 35 kpl. Muu rikkomus - ilmoituksia esiintyi kaikkiaan taas 31 kappaletta.

Konnunsuon vankila on Pelson ja Sukevan vankiloiden lisäksi alueen yksi suurista suljetuista vankiloista. Kaikki kolme ovat perinteisiä suovankiloita. Ilmoitusten asianimikejakauma noudattaa lähes samaa linjaa kuin Pelsolla ja Sukevallakin. Kuitenkin Konnunsuolla on huomattavan runsas määrä itsensä päihdyttämisistä. Määrä on lähes puolet koko Itä- ja Pohjois-Suomen vankiloiden ilmoitusten 116 kappaleen kokonaisuudesta. Suurta päihdeilmoitusten määrää olisi mielenkiintoista analysoida tarkemmin, esimerkiksi päihteiden osalta siten, että mitä päihteitä esiintyy eniten ja aiheuttaako päihdyttämiset pääasiassa huumeet, lääkkeet vai alkoholi. Ilmoituksia päihteiden valmistuksesta ja välityksestä on kirjattu kuitenkin vain kuusi kertaa ja päihteiden hallussapidosta 21 kertaa. Konnunsuon vankila on perinteinen työvankila ja se näkyy ilmoituksissakin asianimikkeellä 7. Työstä kieltäytymisestä on kirjattu alueella eniten ilmoituksia, 15 kappaletta. 14. luvattoman tavaran hallussapitoilmoitukset kertovat lähinnä tehokkaasta tarkastustoiminnasta, mutta myös jotain laitosturvallisuuden tasosta ja laitosrakenteesta. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella kirjattiin yhteensä kahdeksan ilmoitusta 17. karkaamisesta tai karkaamisen yrityksestä. Näistä Konnunsuon vankilassa kirjattiin neljä eli puolet kaikista karkaamisen tai karkaamisen yrityksen ilmoituksista. Huomioitavaa on myös, että koko alueella kirjattiin ilmoituksia 29. palohälytyksestä yhteensä kuusi kertaa ja näistä Konnunsuolla tapahtui neljä. Edellä mainittuihin tilastollisiin huomioihin todennäköisesti vaikuttaa osaltaan Konnunsuon vankilan erityinen laitos- ja toimintarakente.

8.4 Päätelmät suljettujen vankiloiden ilmoituksista

Suomen suljetuissa vankiloissa tehtiin vuonna 2009 ilmoituksia yhteensä 5741. Eniten ilmoituksia kirjattiin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 2134 kpl. Länsi-suomen alueella ilmoituksia oli 1696 ilmoitusta ja Itä- ja Pohjois-Suomen alueella oli 1911. Mitään suurta eroa ei ilmoitusten määrän välillä ollut. Suurimpana alueena on kuitenkin Itä- ja Pohjois- Suomen rikosseuraamusalue seitsemällä suljetulla vankilalla. Rikosseuraamusalueiden suljettujen vankiloiden keskimääräisen vankiluvun mukaan jokaisella alueella kirjattiin noin 2,2 ilmoitusta vankia kohden, vaihteluvälin ollessa 2,1 - 2,3.

Suljetuista vankiloista eniten ilmoituksia tehtiin Vantaan vankilassa 752 ilmoitusta, toisena oli Turun vankila 674 ilmoitusta, kolmantena Hämeenlinnan vankila 525 ilmoitusta ja neljäntenä Pelson vankila 460 ilmoituksella. Suljettujen vankiloiden ilmoitusten määrä oli pienemmillään Hämeenlinnan vankisairaalassa 51 ilmoituksella ja Mikkelin vankilassa 107 ilmoituksella. Vantaan ilmoitusmääriä nosti suuri määrä pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään olevat, joita pääsääntöisesti on vain tutkintavankiloissa. Pakkokeinolain perusteella erillään olevia oli tarkasteluajanjaksolla Hämeenlinnan vankilassa, Jokelan vankilassa, Oulun vankilassa, Pyhäselän vankilassa ja Vaasan vankilassa.

Asianimikkeellä 20. muu tapahtuma tehtiin ilmoituksia 1615 kpl, joka on huomattavan suuri määrä asianimikkeelle. Jokaisella rikosseuraamusalueella muu tapahtuma - ilmoituksia kirjattiin hieman yli 500 kpl. Muu tapahtuma ilmoituksilla yleensä kirjataan vankila tapahtumia, joita ei pystytä kirjamaan aktiivisille asianimikkeille henkilöön kohdistuneena ilmoituksena. Muuta tapahtumaa voidaan käyttää myös yleisen ilmoituksen tapaan, jossa informoidaan vankilan rakenteelliseen tai teknilliseen turvallisuuteen liittyvästä tapahtumasta. Tyypillinen muu tapahtuma on myös esimerkiksi vangille suoritettu henkilötarkastus, jonka tuloksena ei vangilta löydetä mitään kiellettyä hallusta. Muu tapahtuma on asianimikkeenä yleisesti käytössä silloin, kun tapahtumaan ei liity mitään erityistä rikkomusta. Jos rikkomus on kuitenkin selkeästi tapahtunut, ja sille ei löydy valmista asianimikettä tai rikkomus on epäselvä, niin yleisesti käytetään muu rikkomus-nimikettä ilmoituksen otsikkona. Poikkeuksellinen muu tapahtuma-asianimikettä käytetään myös silloin, kun vankilaan saapuu postilähetys, johon on piilotettu huumaavia aineita. Ilmoitus kirjataan tällöin vangin nimelle muuna tapahtumana.

Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 12. sopimaton käytös 640 kpl. Sopimatonta käytöstä ilmoitusten mukaan on esiintynyt kaikissa suljetuissa vankiloissa lähes yhtä paljon. Kolmanneksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito joita oli 615 kpl. Luvattoman tavaran hallussapitoja oli vähiten Länsi- Suomen

rikosseuraamusalueella 164 kpl, kun taas kahdella muulla rikosseuraamusalueella ilmoituksia oli noin 225 kappaletta aluetta kohden.

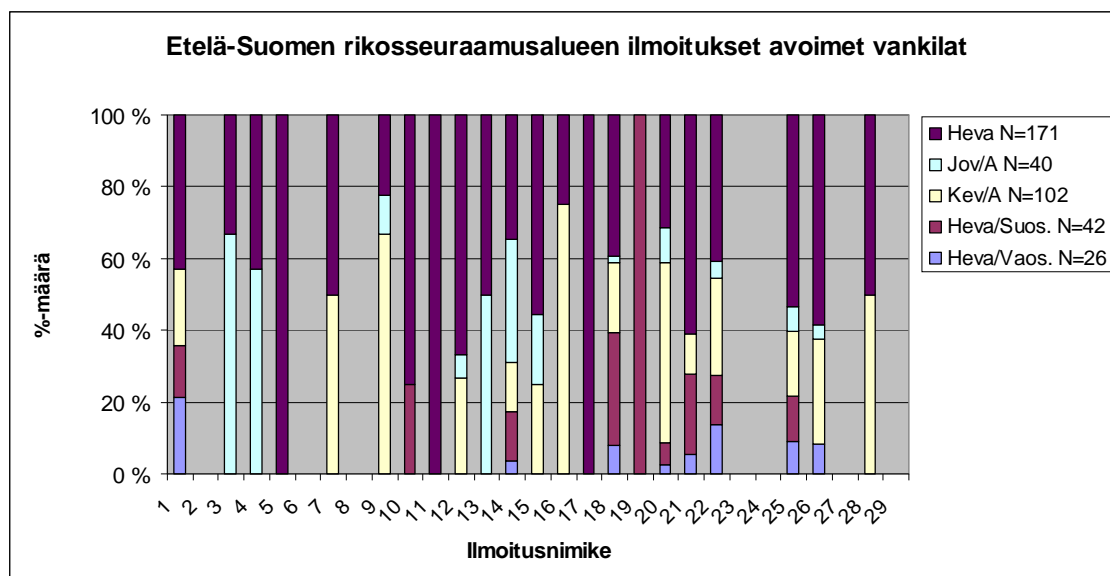
Tilastojen perusteella suljetuissa vankiloissa kirjattiin eniten ilmoituksia tavanomaisista järjestysrikkomuksista kuten muu tapahtuma, luvattoman tavaran hallussapito, sopimaton käytös, itsensä päihdyttäminen, muu rikkomus, päihteiden valmistus/välitys ja laitosjärjestyksen rikkominen. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli ilmoituksia kirjattu kaikilla asianimikkeillä paitsi TVL 13:5§ perusteella erillään. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella oli huomattavasti enemmän asianimikkeitä, joille ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta: virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, siviilityöehtojen rikkominen, muihin kohdistunut väkivalta, teräaseen hallussapito, karkaaminen/karkaamisen yritys, luvaton poistuminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, valvotun koevapauden ehtojen rikkominen, huumausainerikos ja palohälytys. Länsi-Suomen alueen ilmoitukset ovat kuitenkin voitu kirjata myös toisella asianimikkeellä, jonka vuoksi asianimikkeille ei ole tullut kirjauksia tai kyseisiä tapahtumia ei alueella yksinkertaisesti ollut yhtään. Ilmoitus on ainoastaan kirjaus laitostapahtumasta, jonka perusteella asiaa ruvetaan selvittämään. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ilmoituksia kirjattiin tasaisemmin eri asianimikkeille. Kuitenkaan yhtään ilmoitusta ei oltu kirjattu siviilityöehtojen rikkomisesta, huumausaineen käyttörikkomuksesta, luvattomasta poistumisesta ja pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään pitämisestä.

Suljetuissa vankiloissa tehtiin noin 16 ilmoitusta päivässä, mikä tarkoittaa, että lähes jokaisessa suljetussa vankilassa tehtiin ilmoitus kerran päivässä laitosjärjestyksestä, henkilöturvallisuutta vaarantavasta tai muusta tapahtumasta, kuukausittain suljetuissa vankiloissa tehtiin 478 ilmoitusta. Luku on vankilaturvallisuuden kannalta merkittävä, sillä valvontatyössä joudutaan päivittäin kohtaamaan monenlaisia riskejä. Vankitietojärjestelmään kirjatut ilmoitukset eivät luultavasti vastaa todellisuutta, vaan tapahtumia on huomattavasti enemmän.

8.5 Etelä- Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Etelä-Suomen avovankiloissa kirjattiin vankitietojärjestelmään yhteensä 236 ilmoitusta, joka on keskiarvona 47 ilmoitusta vankilaa kohden. Alueen avoimista vankiloista kaikki sijoittuvat alhaisen riskin vankiloihin. Vankiloiden ilmoitusmäärissä on huomattavia eroja, johon voi vaikuttaa sekä vankiloiden koko että vankimäärät. Eniten ilmoituksia oli tehty Helsingin avovankilassa. Vähiten ilmoituksia oli kirjattu Vantaan osastossa. Huomioitavaa ilmoituksissa oli myös se, että ilmoitusnimikkeissä oli huomattavia eroja alueen avoimien vankiloiden välillä, joka osittain selittyy ilmoitusmäärillä.

Suurimmat ilmoitusmäärät suhteessa keskivankilukuun olivat Helsingin avovankiloissa (Suomenlinnan ja Vantaan osasto) yhteensä 2,3 ilmoitusta vankia kohden ja Jokelan avovankila, jossa oli kirjattu 2,2 ilmoitusta vankia kohden. Vaikka Keravan vankilan ilmoitusmäärä oli suuri, vankilassa kirjattiin 1,8 ilmoitusta vankia kohden.

Kuvio 5. Etelä- Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Eniten ilmoituksia on tehty asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkomien 88 kpl. Luku on huomattavan korkea sillä avoimissa laitoksissa on huomattavasti suljettua vankilaa avoimemmat olosuhteet. Toiseksi eniten käytettiin asianimikettä 20. muu tapahtuma asianimikettä käytettiin 80 kertaa. Kolmanneksi eniten ilmoituksissa käytettiin asianimikkeenä 18. muu rikkomus 50 kpl. Muita asianimikkeitä, joita avolaitoksissa oli käytetty suuria määriä olivat 15. laitosjärjestyksen rikkominen 36 kpl, 14. luvattoman tavaran hallussapito 29 kpl ja 1. itsensä päihdyttäminen 28 kpl. Huomioitavaa on se, että viidessä avolaitoksessa on ollut vuodessa 28 kpl ilmoitusta 1. itsensä päihdyttämisestä, mutta ainoastaan yksi ilmoitus 5. päihteiden hallussapidosta ja eikä yhtään 6. päihteiden valmistus, välitys -ilmoitusta.

Helsingin avovankilassa kirjattiin ilmoituksia yhteensä 171 kpl, joka oli Etelä-Suomen avolaitosten korkein määrä. Ilmoituksia oli melkein seitsemän kertaa enemmän vähiten ilmoituksia tehneeseen Helsingin vankilan/Vantaan osastoon. Eniten ilmoituksia oli kirjattu asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 47 kpl. Toiseksi eniten oli ilmoituksia kirjattu asianimikkeelle 20. muu tapahtuma 25 kpl ja kolmanneksi ja neljänneksi oli kirjattu asianimikkeille 15. laitosjärjestyksen rikkominen 20 kpl ja 18. muu rikkomus 20 kpl. Ilmoitusmäärät ovat täysin samassa järjestyksessä kuten alueella yleisesti. Helsingin avovankilan suuri ilmoitusmäärä vaikuttaa todennäköisesti koko alueen ilmoitusjakaumaan. Muuta huomioitavaa on se, että Helsingin avovankilassa oli kaksinkertainen määrä ilmoituksia asianimikkeellä 1. itsensä päih-

dyttämisiä verrattuna muihin alueen avolaitoksiin, joka voi selittyä tiukemmalla kontrollilla. Tarkastustoiminta on todennäköisesti hyvää kyseisessä avovankilassa koska 14. luvattoman tavaran hallussapidosta ja 18. muusta rikkomuksesta oli kirjattu yhteensä 30 ilmoitusta.

Jokelan avovankilassa kirjattiin yhteensä 40 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 14. luvattoman tavaran hallussapito 10 kpl. Toiseksi eniten asianimikkeellä 20. muu tapahtuma kahdeksan kappaletta. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten oli kirjattu asianimikkeillä 15. laitospöytäkirjojen rikkominen seitsemän kappaletta ja 25. poistumislupaehtojen rikkominen kuusi kappaletta.

Keravan avovankilassa kirjattiin yhteensä 102 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 40 kpl. Toiseksi eniten asianimikkeellä 25. luvaton poistuminen 16 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten kirjattiin asianimikkeillä 18. muu rikkomus 10 kpl ja valvotun koevapauden ehtojen rikkominen seitsemän kappaletta. Olettamuksena on, että Keravan avovankilaan on siirretty alueen koevapauden sijoitetut vangit.

Helsingin vankilan Suomenlinnan osastossa kirjattiin yhteensä 42 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin nimikkeellä 18. muu rikkomus 16 kpl. Toiseksi eniten kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 11 kpl.

Helsingin vankilan Vantaan osastossa kirjattiin yhteensä 26 ilmoitusta. Eniten kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen kahdeksan kappaletta ja toiseksi eniten asianimikkeellä 1. itsensä päihdyttäminen kuusi kappaletta.

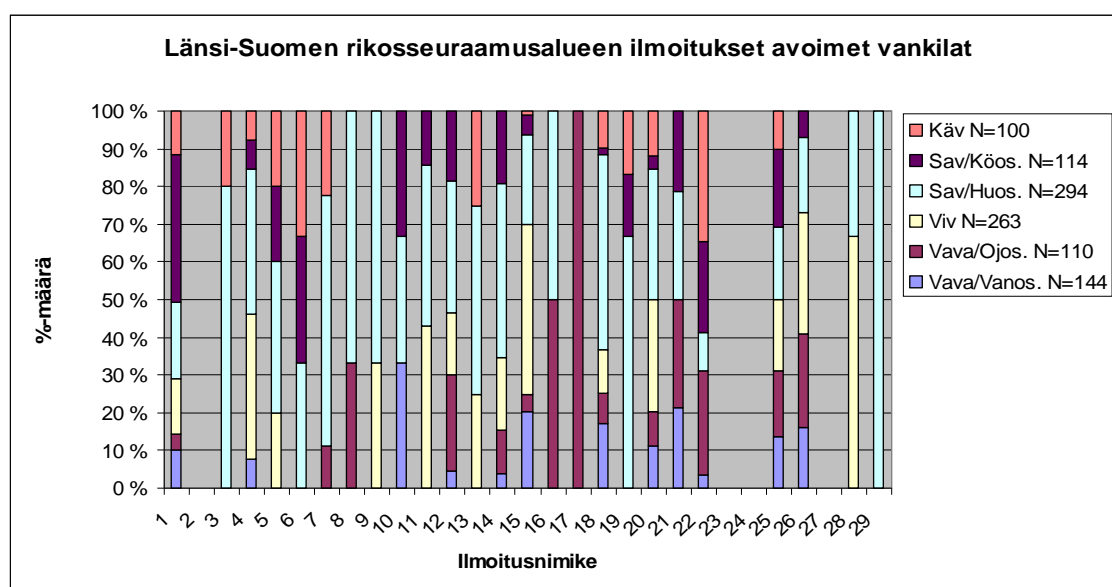
Ilmoituksia tarkasteltaessa näyttäisi siltä, että Etelä-Suomen avovankiloissa rikotaan poistumisluvan ehtoja, tehdään muita rikkomuksia sekä rikotaan laitospöytäkirjoja. Harvinaisempaa on, että avovankilassa tehdään ilmoitus virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, päihteiden valmistuksesta ja välityksestä tai kieltäytyään muusta toiminnasta.

8.6 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen kuudessa avovankilassa kirjattiin vankitietojärjestelmään yhteensä 1025 ilmoitusta, joka on keskiarvona 171 ilmoitusta vankilaa kohden. Alueen avoimista vankiloista Satakunnan vankilan Huittisten osasto ja Vilppulan vankila sijoittuivat keskitasonriskin vankiloihin. Alhaisen riskin vankiloihin sijoittui Käyrän vankila, Satakunnan vankilan Köyliön osasto ja Vanajan vankilan Ojoisten osasto. Ainostaan Vanajan vankilan Vanajan osasto sijoittui matalaan riskiluokkaan. Vankiloiden ilmoitusmäärissä eniten ilmoituksia oli kirjattu Vilppulan vankilassa sekä Satakunnan vankilan/Huittisten osastolla. Muissa alueen

avoimissa vankiloissa ilmoituksia oli kirjattu maltillisemmin. Huomioitavaa ilmoituksissa on myös se, että ilmoitus nimikkeissä on huomattavia eroja alueen avoimien vankiloiden välillä, joka selittyy osittain ilmoitusmäärillä.

Suurimmat ilmoitusmäärä suhteessa keskivankilukuun olivat Vilppulan vankilan neljä ilmoitusta vankia kohden. Toisena oli Satakunnan vankilan Huittisten osasto, jossa oli kirjattu 3,5 ilmoitusta vankia kohden. Vanajan vankilan Ojoisten sekä Vanajan osastoissa oli kirjattu 2,2 ja 2,4 ilmoitusta vankia kohden. Selkeästi alhaisimpana oli Käyrän vankila ja Satakunnan vankilan Köyliön osasto 1,7 ja 1,6 ilmoituksella vankia kohden.

Kuvio 6. Länsi-Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Eniten ilmoituksia on tehty asianimikkeellä 15. laitossjärjestyksen rikkominen 313 kpl, toiseksi eniten käytettiin 25. poistumislupaehtojen rikkominen 196 kpl. Kolmanneksi eniten ilmoituksia oli kirjattu nimikkeellä 20. muu tapahtuma 144 kpl. Muita asianimikkeitä, joita käytettiin suuria määriä, olivat 18. muu rikkomus 123 kpl, 1. itsensä päihdyttäminen 69 kpl ja 26. valvotun koevapauden rikkominen 56 kpl. Vuoden 2009 poistumislupatilastojen mukaan lupaehjoja oli rikottu 153 kertaa.

Käyrän vankilassa kirjattiin yhteensä 100 ilmoitusta vuonna 2009. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 20 kpl. Poistumislupatilastojen mukaan lupaehjoja oli rikottu 18 kertaa. Toiseksi eniten ilmoituksia oli asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 17 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten kirjattiin asianimikkeillä 18. muu rikkomus 10 kpl ja 22. luvaton poistuminen 10 kpl. Käyrän vankilassa oli luvattomia poistumisia eniten alueen avoimista vankiloista.

Satakunnan vankila Köyliön osastossa kirjattiin yhteensä 114 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 40 kpl, joka oli alueen suurin määrä. Poistumislupatilastojen mukaan Köyliössä oli lupaehtoja rikottu yli ilmoitusten määrän kolme kertaa yhteensä. Toiseksi eniten kirjattiin asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 17 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten oli kirjattu asianimikkeillä 1. itsensä päihdyttäminen 27 kpl ja 12. sopimaton käytös 12 kpl. Itsensä päihdyttämisiä oli huomattavasti enemmän kuin muissa alueen avoimissa vankiloissa. Sopimaton käytös on mahdollisesti seurausta suuresta määrästä itsensä päihdyttämisiä.

Satakunnan vankila Huittisten osastossa kirjattiin yhteensä 294 ilmoitusta, joka oli alueen suurin määrä. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 74 kpl. Toiseksi eniten asianimikkeellä 18. muu rikkomus 64 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten ilmoituksia tehtiin asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 50 kpl ja 25. poistumislupaehtojen rikkominen 38 kpl.

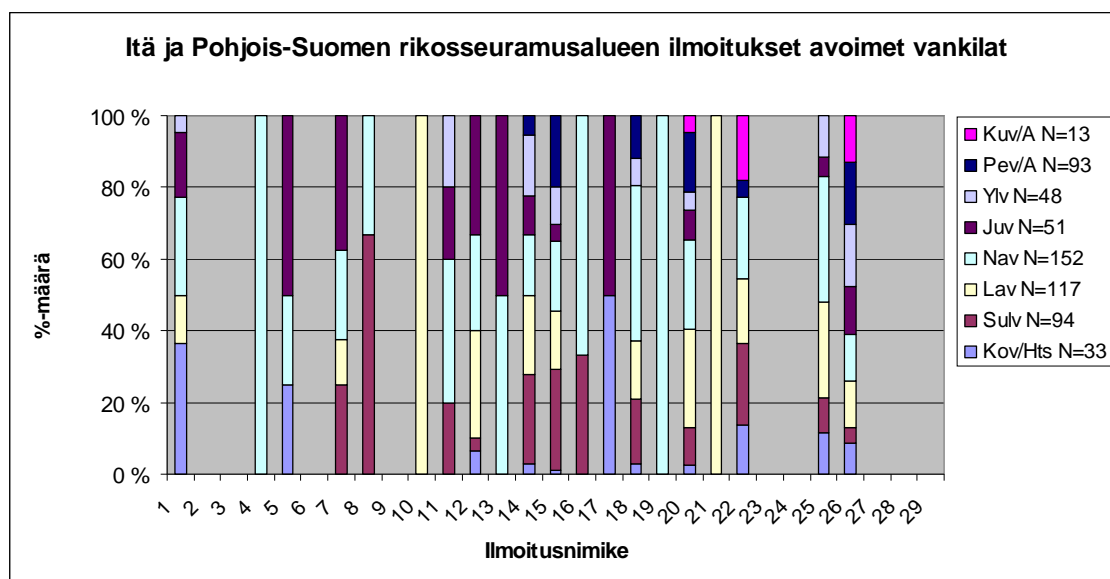
Vilppulan vankilassa kirjattiin ilmoituksia yhteensä 263 kappaletta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 151 kpl, joka on lähes puolet koko vankilan ilmoituksista. Toiseksi eniten asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 43 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten kirjattiin asianimikkeillä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 37 kpl ja 26 valvotun koevapauden lupaehtojen rikkominen 18 kpl.

Vanajan vankila Ojoisten osastolla kirjattiin ilmoituksia yhteensä 110 kappaletta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 34 kpl. Toiseksi eniten ilmoituksia oli asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 15 kpl. Kolmanneksi eniten oli kirjattu asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 13 kpl ja neljänneksi 12. sopimaton käytös 11 kpl. Vanajan vankila Vanajan osastolla kirjattiin ilmoituksia yhteensä 144 kappaletta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 15. laitosjärjestyksen rikkominen 63 kpl. Toiseksi eniten oli kirjattu asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 27 kpl. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten oli kirjattu 18. muu rikkomus 21 kpl ja 20. muu tapahtuma 16 kpl.

8.7 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen kahdeksassa avovankilassa kirjattiin vankitietojärjestelmään yhteensä 604 ilmoitusta, joka on keskiarvona 76 ilmoitusta vankilaa kohden. Suurimmat ilmoitusmäärät suhteessa keskivankilukuun olivat Kestilän vankilan 2,2 ilmoitusta vankia kohden ja Laukaan vankila sekä Sulkavan vankila, joissa oli kirjattu kaksi ilmoitusta vankia kohden. Naarajärven vankila oli yltänyt lähes samalle tasolle 1,7 ilmoituksella vankia kohden. Selkeästi alhaisimpana oli Haminan vankila 0,9 ilmoituksella vanki kohden, sekä Kuo-

pion avovankilaosasto 0,7 ilmoitusta vankia kohden. Juuan vankilan 1,5 ilmoitusta vankia kohden ja Ylitornion vankilan 1,3 ilmoitusta vankia kohden sijoittuivat keskikastiin. Itä- ja Pohjois-Suomen alueen avovankiloista Kestilän vankila on sijoitettu melko korkean riskin vankila - luokkaan. Keskitason riskin vankilaksi on luokiteltu Juuan, Haminan ja Naarajärven vankilat sekä Kuopion avovankilaosasto. Laukaan vankila on arvioitu alhaisen riskin vankilaksi. Matalan riskin vankiloiksi on arvioitu taas Ylitornion vankila ja Sulkavan vankila.

Kuvio 7. Itä- ja Pohjois-Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuopion avovankilaosasto on pieni 19 vangin yksikkö, jossa kirjattiin yhteensä 13 ilmoitusta. Asianimikkeille muu tapahtuma ja luvaton poistuminen kirjattiin kummallekin 4 ilmoitusta. Asianimikettä 26. valvotun koevapauden lupaehto- jien rikkomista kirjattiin 3 kertaa.

Kestilän vankilassa kirjattiin vuoden 2009 aikana yhteensä 93 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 15. laitospöytäkirjan rikkominen 33 ilmoitusta. Poistumislupa- ehtojen rikkominen kirjattiin 28 kertaa. Kolmanneksi eniten kirjattiin muu tapahtuma - nimikkeitä 14 kpl. Muu rikkomus oli kirjattu kahdeksan kertaa ja luvaton poistuminen neljä kertaa. Kesti- län vankilassa kirjattiin eniten ilmoituksia keskivankimäärään nähden. Lisäksi Kestilän vankila on ainoa Suomen avovankiloista, joka on sijoitettuna melko korkean riskin vankilaksi. Ilmoi- tusmääristä ei suoraan pysty päättelemään Kestilän vankilan riskillisyyden tasoa, vaan ilmoi- tusten sisällöt pitäisi avata ja analysoida tarkemmin. Poistumislupatilaston mukaan johtajan myöntämässä luvissa ehtojen rikkomisprosentti oli 6,4 %.

Ylitornion vankilassa kirjattiin yhteensä 48 ilmoitusta, joista eniten 17 kpl kirjattiin asian- imikkeelle 15. laitospöytäkirjan rikkominen. Toiseksi eniten oli 25. poistumislupa- ehtojen rik- komisia 11 kappaletta. Muita käytettyjä asianimikkeitä olivat 14. luvaton tavarahan- lussapito

kuusi kappaletta, asianimike 18. muu rikkomus viisi kappaletta, asianimike 20. muu tapahtuma neljä kappaletta ja asianimike 26. valvotun koevapauden lupaehtojen rikkominen neljä kappaletta. Poistumislupaehtoja rikottiin johtajan myöntämissä luvissa 10 kertaa. Rikkomisprosentti oli 5,4 %.

Juuan vankilassa kirjattiin yhteensä 51 ilmoitusta. Eniten ilmoituksista 10 kappaletta oli kirjattu 12. sopimattomasta käytöksestä. Toiseksi eniten oli kirjauksia 15. laitosjärjestyksen rikkomisista kahdeksan kappaletta. 20. muu tapahtuma oli kirjattu Juuassa seitsemän kertaa ja 25. poistumislupaehtojen rikkominen viisi kertaa. Sopimattomia käytöksiä kirjattiin Juuan vankilassa eniten alueen avovankiloista.

Naarajärven vankilassa kirjattiin yhteensä 152 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia oli tehty nimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen, kaikkiaan 33 kappaletta. Toiseksi eniten ja lähes saman verran 32 ilmoitusta oli kirjattu 15. laitosjärjestyksen rikkomisista. Muita ilmoituksista olivat 18. muu rikkomus 29 kpl, 20. muu tapahtuma 20 kpl sekä 12. sopimaton käytös kahdeksan kappaletta, 1. itsensä päihdyttäminen kuusi kappaletta ja 14. luvaton tavaran hallussapito kuusi kappaletta. Naarajärven vankilassa on poistumislupatilastojen mukaan koko Suomen avovankiloiden korkein ehtojen rikkomisprosentti 8,5%. Lisäksi, vaikka Naarajärven vankila on suhteellisen suuri avolaitos vankimäärältään, niin johtajan myöntämien poistumislupien määrä on suhteessa pieni. Luvattomia poistumisia tapahtui vankilasta vuoden 2009 aikana viisi kertaa.

Laukaan vankilassa kirjattiin yhteensä 117 ilmoitusta. Yleisin ilmoitus oli 27 kirjauksella 15. laitosjärjestyksen rikkominen. Toiseksi eniten kirjattiin ilmoituksia 25. poistumislupaehtojen rikkomisista 25 kpl. Kolmanneksi eniten löytyi kirjauksia otsikolla 20. muu tapahtuma 23 kpl. Pienempiä määriä esiintyi kirjauksille 18. muu rikkomus 11 kpl, 12. sopimaton käytös yhdeksän kappaletta ja 14. luvaton tavaran hallussapito kahdeksan kappaletta. Vaikka poistumislupaehtojen rikkomisia oli määrällisesti Laukaassa paljon, silti niiden onnistumisprosentti 96,2% oli alueen parhaimpia, koska myönnettyjä lupia oli paljon. Itä- ja Pohjois-Suomen alueella kirjattiin ainoastaan kaksi ilmoitusta asianimikkeellä 10. muihin kohdistunut väkivalta. Nämä molemmat tapaukset kirjattiin Laukaan vankilassa.

Sulkavan vankilassa kirjattiin yhteensä 94 ilmoitusta vuoden 2009 aikana. Eniten ilmoitukset koskivat 15. laitosjärjestyksen rikkomista joita oli 46 kpl. Luku on lähes puolet kaikista ilmoituksista. Toiseksi eniten ilmoituksista tehtiin asianimikkeellä 18. muu rikkomus, joita kirjattiin 12 kertaa. Yhdeksän kirjausta tehtiin 14. luvattoman tavaran hallussapidosta, 20. muusta tapahtumasta ja 25. poistumislupaehtojen rikkomisesta. 22. luvaton poistuminen Sulkavan vankilasta tapahtui viidesti. Koko alueen avovankiloista eniten ilmoituksia tehtiin laitosjärjestyksen rikkomisesta ja luvattoman tavaran hallussapidosta juuri Sulkavan vankilassa. Poistu-

mislupaehtoja rikottiin 2 %:lla johtajan myöntämistä luvista. Määrä on alueen avovankiloista matalimpia.

Haminan vankilassa kirjattiin yhteensä 33 ilmoitusta. Eniten ilmoituksista 11 kpl oli 25. poistumislupaehtojen rikkomisia. Toiseksi eniten kirjattiin ilmoituksia 1. itsensä päihdyttämisistä kahdeksan kappaletta. 22. luvaton poistuminen tapahtui tilastojen mukaan kolme kertaa. Muista asianimikkeistä kirjattiin lähinnä yksittäisiä ilmoituksia. Vuoden 2009 poistumislupatilastojen mukaan Haminan vankilassa poistumislupaehtoja rikottiin johtajan myöntämässä luvissa 14 kertaa. Lupaehtoja rikottiin 5,4 % käytetyissä poistumisluvissa.

8.8 Päätelmät avoimien vankiloiden ilmoituksista

Suomen avoimissa vankiloissa tehtiin vuonna 2009 ilmoituksia yhteensä 1865 kpl. Eniten ilmoituksia kirjattiin Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 1025 kpl. Itä- ja Pohjois-Suomen alueella ilmoituksia oli 604 kpl ja Etelä-Suomen alueella vain 236 kpl. Vaihteluväli alueiden kesken on erittäin suuri, ja se ei selity pelkästään avolaitoksien alueellisilla määrillä. Eniten avolaitoksia on Itä- ja Pohjois-Suomen alueella kahdeksan kappaletta. Rikosseuraamusalueen avoimien vankiloiden keskimääräisen vankiluvun mukaan alueiden välillä oli suuria eroja. Vähiten ilmoituksia kirjattiin Etelä-Suomen alueella noin 1 ilmoitus vankia kohden, seuraavaksi Itä- ja Pohjois-Suomen alueella, jossa kirjattiin noin 1,7 ilmoitusta vankia kohden. Suurimpana oli Länsi-Suomen rikosseuraamusalue, jossa ilmoituksia kirjattiin melkein kolminkertaisesti vähiten ilmoituksia tehneeseen alueeseen verrattuna. Länsi-Suomen alueella kirjattiin 2,7 ilmoitusta vankia kohden. Länsi-Suomen avolaitoksissa on todennäköisempää, että vangista tehdään ilmoitus vankitietojärjestelmään kuin muilla alueilla. Ilmoitus on kuitenkin vasta lähtökohta tapahtuman selvittämistä varten, mutta näkyy kuitenkin negatiivisesti vangin tiedoissa, vaikka asiasta ei olisi tullut seuraamuksia.

Avoimista vankiloista eniten ilmoituksia tehtiin Satakunnan vankilan Huittisten osastosta 294 ilmoitusta. Toisena oli Vilppulan vankila 263 ilmoitusta, kolmantena Helsingin avovankila 171 ilmoitusta ja neljäntenä Vanajan vankilan Vanajan osasto 144 ilmoitusta. Avoimien vankiloiden ilmoitusten määrä oli pienemmillään Kuopion avovankilassa 13 ilmoituksella.

Asianimikkeellä 15. laitospöytäkirjan rikkominen tehtiin ilmoituksia 529 kpl, joka on huomattavan suuri määrä. Rikosseuraamusalueiden välillä oli huomattavia eroja asianimikkeiden kohdalla. Eniten ilmoituksia kirjattiin Länsi-Suomen alueella 313 kpl ja vähiten Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 36 kpl. Laitospöytäkirjan rikkominen-asianimikettä käytetään silloin kun voidaan todeta vangin rikkoneen vankilan järjestyssäännössä mainittua kohtaa. Todettakoon, että järjestyssäännöt olivat hyvin erilaisia jokaisessa vankilassa vuonna

2009, koska jokainen vankila teki tuolloin omat järjestyssäännöt. Vasta vuonna 2010 tehtiin Keskushallinnon toimesta selkeät ja yhtenäiset järjestyssäännöt kaikille vankiloille. Erot laitoksien järjestyssäännöissä ovat voineet vaikuttaa eroihin asianimikkeiden käytössä.

Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä 25. poistumislupaehtojen rikkominen 378 kpl. Avoimissa vankiloissa vangeilla on mahdollisuus saada poistumislupia yhtä paljon kuin suljetussa laitoksessa eli 3 vrk kahden kuukauden jaksolla. Vaikka avolaitoksessa on huomattavasti vapaammat olosuhteet, niin ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, että avoimemmat olosuhteet ja avolaitoskelpoisuus eivät vaikuta aina positiivisesti poistumislupien onnistumiseen.

Kolmanneksi eniten tehtiin ilmoituksia asianimikkeellä 20. muu tapahtuma 308 kpl. Suurin ilmoitusten määrä oli Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 144 kpl ja vähiten Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 80 kpl. Muu tapahtuma ilmoituksilla yleensä kirjataan vankila tapahtumia, joita ei pystytä kirjamaan aktiivisille asianimikkeille henkilöön kohdistuneena ilmoituksena. Muuta tapahtumaa voidaan myös käyttää yleisen ilmoituksen tapaan, jossa informoidaan vankilan rakenteelliseen tai teknilliseen turvallisuuteen liittyvistä tapahtumista. Hyvin tyyppillinen muu tapahtuma on esimerkiksi vangille suoritettu henkilötarkastus, jonka tuloksena ei vangilta löydetä mitään kiellettyä hallusta. Muu tapahtuma on asianimikkeenä yleisesti käytössä myös silloin kun tapahtumaan ei liity mitään erityistä rikkomusta. Jos rikkomus on kuitenkin selkeästi tapahtunut ja sille ei löydy valmista asianimikettä tai rikkomus on epäselvä, niin yleisesti käytetään muu rikkomus-nimikettä ilmoituksen otsikkona. Poikkeuksellinen muu tapahtuma-asianimikettä käytetään myöskin avovankiloissa silloin kun vankilaan saapuu esimerkiksi postilähetys, johon on piilotettuna huumaavia aineita. Ilmoitus kirjataan tällöin vangin nimelle muu tapahtumana.

Tilastojen perusteella avoimissa vankiloissa kirjattiin eniten ilmoituksia hyvin tavanomaisista järjestyksirikkomuksista kuten muu tapahtuma, luvattoman tavaran hallussapito, sopimaton käytös, itsensä päihdyttäminen, muu rikkomus, laitosjärjestyksen rikkominen sekä poistumislupaehtojen rikkominen. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella ei oltu kirjattu ilmoituksia kaikilla asianimikkeillä. Asianimikkeet, joista ei oltu kirjattu ilmoitusta olivat virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, päihteiden valmistus/välitys, muusta toiminnasta kieltäytyminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään ja palohälytys. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta seuraavista tapahtumista: virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään ja pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella ilmoitusnimikkeitä oli käytetty erittäin laajasti. Eri asianimikkeet todennäköisesti vastaavat hyvin avolaitoksien tapahtumia. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli huomattavasti enemmän

asianimikkeitä, joille ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta. Käyttämättömiä asianimikkeitä olivat virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, siviilityöehtojen rikkominen, opiskelun liittyvien ehtojen rikkominen, päihteiden valmistus/välitys, haitanteko virkamiehelle, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään, huumausainerikos ja palohälytys. Ilmoitukset ovat kuitenkin voitu kirjata myös toisella asianimikkeellä, jonka vuoksi asianimikkeille ei tullut kirjauksia tai kyseisiä tapahtumia ei alueella yksinkertaisesti ollut yhtään.

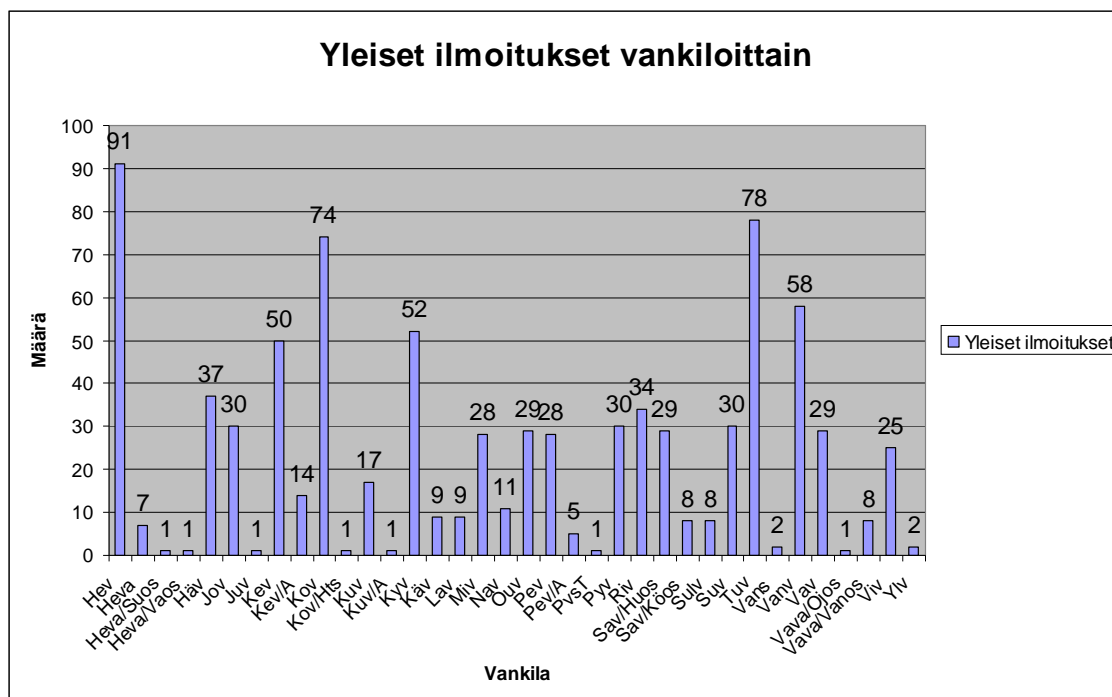
Avoimissa vankiloissa tehtiin noin viisi ilmoitusta päivässä, joka tarkoittaa, että jokaisessa avoimessa vankilassa tehtiin ilmoitus joka neljäs päivä laitosjärjestystä tai henkilöturvallisuutta vaarantavasta tilanteesta tai muusta tapahtumasta. Määrä on luonnollisesti huomattavasti vähemmän kuin suljetuissa vankiloissa. Tämän perusteella voidaan olettaa, että vankilaturvallisuus on hyvää tasoa, eikä valvontatyössä jouduta kohtaamaan riskejä niin usein kuin suljetussa vankilassa. Jotta vankitietojärjestelmästä saatujen lukujen perusteella voitaisiin tehdä karkeita arvioita todellista tapahtumista ja näin vaikuttaa henkilökunnan ja vankien turvallisuuteen resursoimalla ja järjestelemällä turvallisuusasioita toisella tavalla, tulisi ilmoitukset kirjata mahdollisimman kattavasti ja aktiivisesti vankitietojärjestelmään. Vankitietojärjestelmän tulee olla turvallisuuden työväline, ei ainoastaan tapahtumien kirjausta varten. Ilmoitusmäärät ovat erittäin vaihtelevat, jonka vuoksi ilmoitusten kirjaamisesta olisi syytä järjestää koulutusta avovankiloihin, jotta ne määrällisesti vastaisivat toisiaan.

8.9 Yleiset ilmoitukset valtakunnallisesti

Yleisiä ilmoituksia kirjattiin vankitietojärjestelmään 839 kpl. Yleisiä ilmoituksia kirjattiin kaikissa 17 suljetussa vankilassa mutta 18 avoimesta vankilassa vain seitsemässä. Yleinen ilmoitus tehdään silloin, kun vankila tapahtumaa ei pystytä kohdistamaan henkilöön. Yleisten ilmoitusten nimikkeen alle kirjataan myös teknisten turvajärjestelmien puutteet sekä rakenteisiin kohdistuvat vauriot.

Eniten yleisiä ilmoituksia kirjattiin vuoden 2009 aikana Helsingin vankilassa, jonka 91 ilmoitusta oli yli 10 % kaikista yleisistä ilmoituksista. Toiseksi eniten yleisiä ilmoituksia kirjattiin Turun vankilassa 78 kpl ja kolmanneksi eniten Konnunsuon vankilassa 74 kpl. Kaikissa suljetuissa vankiloissa kirjattiin vähintään 20 yleistä ilmoitusta, paitsi Kuopion vankilassa, jossa kirjattiin 17 ilmoitusta.

Kuvio 8. Yleiset ilmoitukset vankiloittain

Suuri osa yleisistä ilmoituksista koskee luvattomien tavaroiden tai aineiden löytymistä yleisistä tiloista. Alla oleva lista on valtakunnallinen otos muista asioista, joita oli kirjattu yleiseksi ilmoitukseksi vuoden 2009 aikana. Tapaukset ovat poimittu vankitietojärjestelmästä.

tupakointi ja yleinen siisteys

keittiön katon vesivuoto

lämpöverkoston tyhjeneminen

luvatun tunkeutuminen vankilan alueelle

puomin vaurioituminen

lukko tukittu vieraalla esineellä

MRSA ja influenssa ohjeet

asianajajan tapaamisen epäminen

ruokaa manipuloitu

AA-kerhon vetäjän epäasiallinen käytös

tapaajan käännytys

asiattomia vankilan alueella

Intarsia-askarteluveitsen katoaminen

puhelin yhteydet epäkunnossa

"hivakan" heitto

epäsiisti saunatila

selittämätön päällekkäishälytys

tietoliikennekatkos

rikottu laite

askartelutarvikkeiden katoaminen

asbestityö

piirroksia seinässä

lukitsematon ulko-ovi

yleinen levottomuus

paloturvallisuuden laiminlyönti

WC:n tukkeutuminen

rikottu ikkuna

lehmiä peltotiellä

ilkivalta

töhrintä

vesivahinko

tekninen ongelma

sähkövika

viemärien tukkeutuminen

viallinen lukko

uhkausoitto

Toisaalta yleisiä ilmoituksia tarkemmin tarkastellessa voisi asiatekstien perusteella olettaa, että tapahtuma olisi mahdollisesti voitu kohdentaa vankiin ja kirjata ilmoitus yksityiskohtaisemmalla asianimikkeellä. Alla olevassa listassa on esimerkkejä tällaisista yleisten ilmoitusten asioista. Tapaukset ovat poimittu vankitietojärjestelmästä.

asiaton käytös	tappelu ulkoilussa
luvaton ainetta kirjeessä	työstä kieltäytyminen
niskoittelu	pahoinpitely
luvattoman tavaran hallussapito	pillereitä sellissä
eristetty tutkinnallisesta syystä	etälamauttimen käyttö
vangin sairaustapaus	itsetuhoinen käyttäytyminen
vangin myöhästyminen	sopimaton kielenkäyttö
poistumislualta palaamatta jääminen	vangin eristäminen

9 Kurinpitorikkomukset

Tilastollisen aineiston toisena osiona tarkastellaan ilmoitusten perusteella annettuja kurinpitörangaistuksia rikosseuraamusalueittain avovankiloissa ja suljetuissa vankiloissa. Rikkomusten perusteella voidaan kartoittaa mistä eri asioista annetaan kurinpitoseuraamuksia. Tarkoituksena on havainnollistaa suhde ilmoitusten ja kurinpitopäätösten välillä; kuinka monta ilmoitusta johtaa varoitukseen, oikeuksien menetykseen, poliisitutkintaan, ehdolliseen tai ehdottomaan kurinpitörangaistukseen. Tavoitteena on lisäksi selvittää mistä rikkomuksista saa todennäköisemmin kurinpitörangaistuksen ja missä vankilassa. Rikosseuraamusalueiden kurinpitörangaistuksia vertailemalla voidaan luoda karkea arvio, mitä seuraamuksia tietyistä asianimikkeistä seuraa.

Vuonna 2009 vankitietojärjestelmään tehdyissä ilmoituksissa oli 29 erilaista asianimikettä. Kuitenkaan kurinpitörangaistusta ei annettu kaikilla asianimikkeillä. Kurinpitorikkomusten tarkastelussa on yhdistetty useita eri ilmoitusnimikkeitä saman nimikkeen alle, tilaston lukemisen selkeyttämiseksi.

Nimikkeitä, joita ei voi käyttää kurinpitorikkomuksissa ovat omasta pyynnöstä eristetty, VL 18:5§:n perusteella erillään, TVL 13:5§: perusteella erillään, pakkokeinolain 1:18b§:n perusteella erillään, nämä asianimikkeet ovat käytössä turvaamistoimenpiteissä sekä palohälytys.

Muu rikkomus: Haitanteko virkamiehelle, muu tapahtuma, valtion omaisuuden turmeleminen ja muu rikkomus.

Sopimaton käytös: Niskoittelu ja sopimaton käytös.

Luvattoman tavaran hallussapito: Luvattoman tavaran hallussapito.

Järjestyssäännön rikkominen: Laitosjärjestyksen rikkominen, karkaaminen, karkaamisen yritys ja luvaton poistuminen.

Väkivaltarikkomukset: Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, virkamiehen vastustaminen, muihin kohdistunut väkivalta ja teräaseen hallussapito.

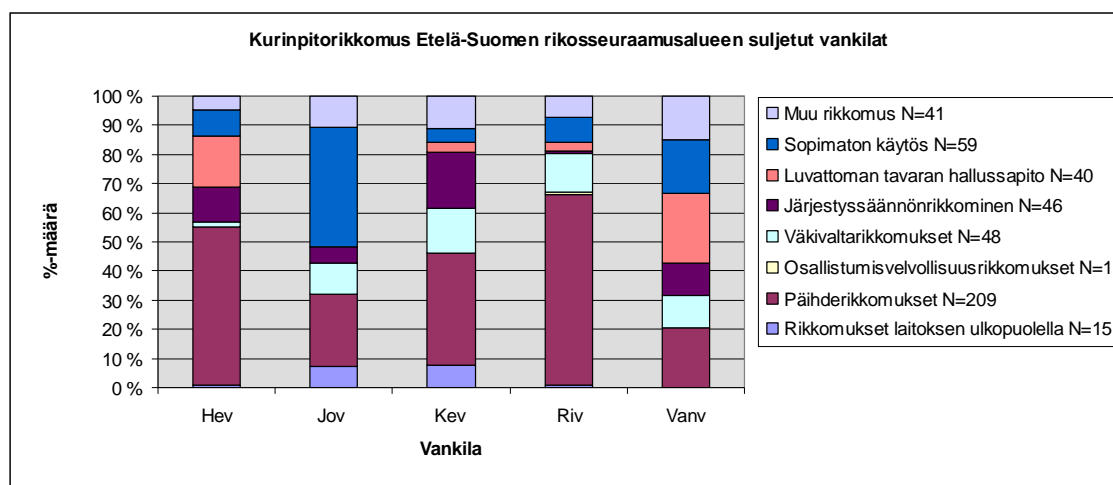
Osallistumisvelvollisuusrikkomukset: Työstä kieltäytyminen ja muusta toiminnasta kieltäytyminen.

Päihderikkomukset: Itsensä päihdyttäminen, päihteiden hallussapito, päihteiden valmistus/välitys, huumausainerikos ja huumausaineen käyttörikos.

Rikkomukset laitoksen ulkopuolella: Siviilityöehtojen rikkominen, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkominen, poistumislupaehtojen rikkominen, valvotun koevapauden lupaehtojen rikkominen ja poistumislupaehtojen rikkominen.

9.1 Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Etelä - Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa kirjattiin yhteensä 459 kurinpitovikkomusta. Eniten kurinpitovikkomuksia kirjattiin Riihimäen vankilassa 121 kpl, lähes yhtä paljon kurinpitovikkomuksia esiintyi myös Helsingin ja Keravan vankiloissa. Vantaan ja Jokelan vankiloissa kurinpitovikkomuksia oli 54 - 56 kpl.

Kuvio 9. Kurinpitovikkomukset Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella luokiteltuja päihderikkomuksia oli 209 kpl, joista suurin osa sijoittui Riihimäen vankilaan 79 kpl sekä Helsingin vankilaan 59 kpl. Näiden kahden suljetun vankilan yhteinen kurinpitovikkomusten määrä on noin 65 % koko alueen päihderikkomuksista. Kurinpitovikkomusten määrä voi selittyä suuren suljetun vankilan tarkastustoiminnalla sekä tehokkaalla valvonnalla, jolla saadaan rikkomukset selville. Toisaalta asia voi selittyä sillä, että Etelä-Suomen suljetuissa vankiloissa vangeilla on mahdollisuudet saada päihdyttäviä aineita haltuunsa poistumislupien sekä valvomattomien tapaamisten kautta. Helsingin vankilassa on myös sijoituksellinen ongelma, sillä se sijaitsee keskellä muuta asutusta sekä yleisiä teitä.

Toiseksi suurin kurinpitovikkomuksien määrä on sopimaton käytös 59 kpl, joista suurin osa oli tehty Jokelan vankilassa 23 kpl, muissa laitoksissa määrän ollessa noin 10 kpl. Tilaston mukaan sopimaton käyttäytyminen ei olisi yhteydessä niin suurelta osin päihderikkomuksiin kuin voisi olettaa. Sopimattomassa käyttäytymisessä tulee kysymykseen se, kuinka herkästi laitos puuttuu vangin sopimattomaan käytökseen.

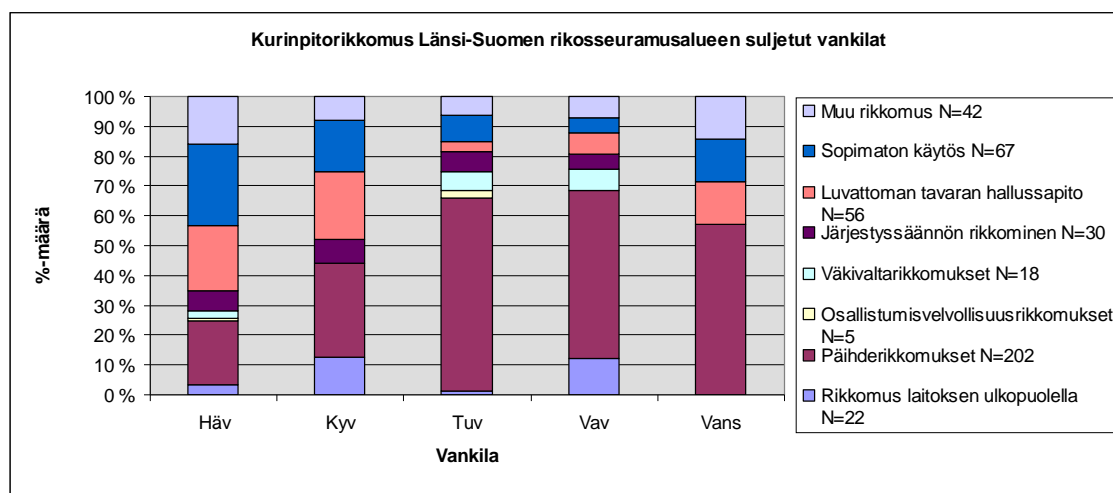
Kolmanneksi sijoittuvat väkivaltarikkomukset 48 kpl. Väkivaltarikkomuksia eniten oli Keravan vankilassa 18 kpl ja lähes yhtä paljon Riihimäen vankilassa 16 kpl. Väkivaltarikkomusten suuri määrä saattaa selittyä hyvästä ja tehokkaasta valvonnasta, jolloin rikkomukset tulevat esiin tai toisaalta syynä saattaa olla epäonnistunut vangin arviointi ja sijoittelu. Voidaan myös miettiä, johtuvatko väkivaltarikkomukset mahdollisesti vankien liiallisesta kohtaamisesta, jota vankiloiden osastoinnilla pyritään rajoittamaan. Vankien turvallisuuden osalta on Riihimäen vankilassa toteutettu osastointi ulkoilupihojia myöten, jolloin on pystytty rajaamaan vankien kohtaamista päittäisissä toimissa. Osastointi ei kuitenkaan tilastojen mukaan ole estänyt väkivaltarikkomusten määrää. Vuoden 2009 tilastoissa Riihimäen osalta suuri määrä väkivaltarikkomuksia selittyy arviointikeskuksen sijoittumisella vankilaan. Arviointikeskuksen osastoilla oli erittäin suuri yliasutus. Lisäksi useita vankeja saattoi tulla arviotavaksi useita samasta rikosasiasta, jonka aiheuttamat ristiriidat saattoi kärjistää tilanteen väkivaltaisuuksi toista vankia kohtaan. Lisäksi Riihimäen vankilaan sijoitetun valtakunnallinen varmuusosasto lisää väkivaltarikkomusten määrää. Varmuosastolle on sijoitettu sellaisia vankeja, jotka ovat jo muissa laitoksissa käyttäytyneet väkivaltaisesti henkilökuntaa tai muita vankeja kohtaan.

Muiden kurinpitovikkomusten määrät ovat lähes yhtä suuria kaikissa Etelä-Suomen suljetuissa vankiloissa, paitsi luvattoman tavaran hallussapito, joka on Vantaan vankilassa ja Riihimäen vankilassa määrältään korkeammalla tasolla muihin vankiloihin verrattuna. Luvattoman tavaran hallussapitorikkomuksia voidaan selittää hyvällä tarkastustoiminnalla tai tarkastustoiminnan vaikeudella suurien vankimäärien vuoksi. Vantaan vankila toimii tutkintavankilana, jossa vankien läpi kulku on vuosittain valtava.

Ainostaan yksi kurinpitovirike Etelä - Suomen alueella on kirjattu osallistumisvelvollisuuden rikkomisesta Riihimäen vankilassa. Huomioitavaa on myös se, että Jokelan vankilassa ei kirjattu yhtään kurinpitovirikettä luvattoman tavaran hallussapidosta. Todennäköisesti Jokelan vankilassa on löydetty luvattomia tavaroita, mutta kurinpitovirike on kirjattu jollakin muulla perusteella.

9.2 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa kirjattiin 442 kpl kurinpitovirikettä, joka on lähes yhtä paljon kuin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella. Eniten kurinpitovirikoita tapahtui Turun vankilassa 186 kpl. Toiseksi eniten kurinpitovirikoita tapahtui Hämeenlinnan vankilassa 120 kpl. Muissa Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen yksiköissä kirjattiin huomattavasti vähemmän kurinpitovirikoita kuin edellä mainituissa, Kylmäkosken vankilassa 88 kpl, Vaasan vankilassa 41 kpl ja Vankisairaalassa vain seitsemän kappaletta.

Kuvio 10. Kurinpitovirikot Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella luokiteltuja päihderikkomuksia oli 202 kpl, joista suurin osa sijoittui Turun vankilaan 121 kpl. Turun vankilan yhteinen kurinpitovirikemäärä oli noin 60 % koko alueen päihderikkomuksista. Muissa alueen suljetuissa vankiloissa päihderikkomuksia oli noin 28 kpl. Kurinpitovirikemäärään nähden Turun vankilassa, Vaasan vankilassa sekä Vankisairaalassa päihderikkomuksia oli eniten. Kurinpitovirikemäärä voi selittyä suuren suljetun vankilan tarkastustoiminnalla sekä tehokkaalla valvonnalla, jolla saadaan hyviä tuloksia. Tarkastelu voi myös olla toiseen suuntaan, jossa Länsi - Suomen suljetuissa vankiloissa vangeilla on mahdollisuudet saada päihdyttäviä aineita haltuunsa poistumislupien sekä valvomattomien tapaamisten kautta. Turun vankilan osalta poistumisluvat tai valvomattomat tapaamiset ovat tuskin reitti, josta päihdyttäviä aineita tulee vankilaan, sillä

poistumislupia myönnetään valtakunnallisesti erittäin vähän Turun vankilasta. Mahdollisesti Turun vankilaan tulevat päihteet tulevat tuomiota suorittamaan tulevilta vangeilta. Kaupunkivankilana Länsi-Suomen alueella on ainoastaan Vaasan vankila, jossa päihderikkomuksia oli 23 kpl, joka on kuitenkin suuri määrä verrattuna Vaasan vankilan kokonaismäärään kurinpitör rikkomuksissa.

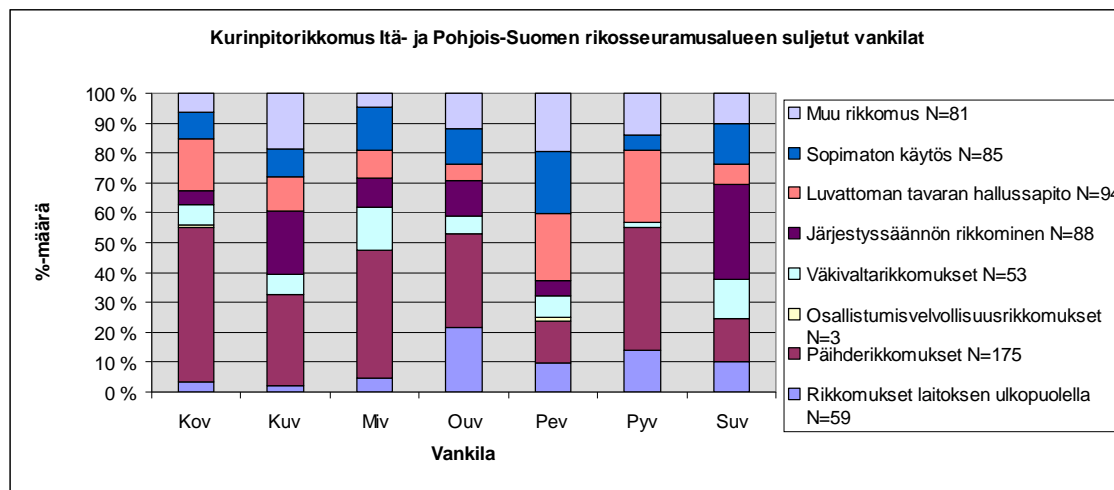
Toiseksi suurimpana kurinpitör rikkomuksena oli sopimaton käytös 59 kpl, joista suurin osa oli tehty Hämeenlinnan vankilassa 33 kpl. Tilaston mukaan sopimaton käyttäytyminen ei olisi yhteydessä niin suurelta osin päihderikkomuksiin kuin voisi olettaa. Sopimattomassa käyttäytymisessä tulekin kysymykseen se, kuinka herkästi laitos puuttuu vangin sopimattomaan käytökseen.

Kolmanneksi sijoittuu muu rikkomus 42 kpl, joista eniten oli annettu Hämeenlinnan vankilassa 19 kpl. Lähes yhtä paljon oli annettu myös Turun vankilassa 12 kpl. Muu rikkomus kurinpitör rikkomuksena voi pitää sisällensä hyvin laajasti vankilatapahtumiin tai laitospöjestyksen rikkomiseen liittyviä tapahtumia. Kurinpitöseuraamuksissa tulisikin olla selkeästi jo nimikkeellä ymmärrettävä tapahtuma.

Huomioitavaa on se, sekä Kylmäkosken vankilassa että Vankisairaalassa ei ollut yhtään väkivaltarikkomusta. Osallistumisvelvollisuuden rikkomista ei myöskään löytynyt yhtään Kylmäkosken vankilasta eikä Vaasan vankilasta. Muuten muita kurinpitör rikkomuksia oli kirjattu tasisesti.

9.3 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella tapahtui yhteensä 638 kurinpitör rikkomusta. Eniten rikkomuksia kertyi Sukevan vankilassa 178 kpl. Toiseksi eniten kurinpitör rikkomuksia oli Pelson vankilassa 164 kpl. Yli sadan määrään yllettiin myös Konnunsuon vankilassa, jossa kurinpitör rikkomuksia esiintyi 123 kertaa. Muissa alueen pienemmissä suljetuissa vankiloissa tapahtui vähemmän kurinpitör rikkomuksia; Pyhäselän vankilassa 58 kpl, Oulun vankilassa 51 kpl, Kuopion vankilassa 43 kpl ja Mikkelin vankilassa 21 kpl.

Kuvio 11. Kurinpitorikkomukset Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Eniten kurinpitorikkomuksista oli päihderikkomuksia, joita Itä- ja Pohjois-Suomen alueella kirjattiin yhteensä 175 kertaa. Ylivoimaisesti eniten päihderikkomuksia esiintyi Konnunsuon vankilassa 64 kpl. Määrä on poikkeuksellisen suuri verrattuna vastaavan kokosiin muihin alueen suljettuihin vankiloihin kuten Sukevan ja Pelson vankiloihin. Vastaava luku Sukevan vankilassa oli 26 ja Pelson vankilassa 23. Suurta päihderikkomusten määrää Konnunsuon vankilassa voidaan selittää joko aktiivisella päihdevalvonnan testaamisella tai vati-kirjaus käytännöllä, jossa esimerkiksi luvattoman tavaran hallussapitorikkeesta päihdeaineen osalta kirjataan myös päihderikkomus. Päihderikkomukset eivät voi kuitenkaan johtua esimerkiksi poistumislupa- valta palanneen vangin päihdevalvonnan testin positiivisesta tuloksesta, koska poistumislupa- ehtojen rikkominen ei ole Konnunsuon vankilassa keskimääräistä yleisempää. Päihdevalvonnan testaus ja tarkastustoiminnan täytyy olla erittäin aktiivista korkean päihderikkomusmäärän vuoksi. Pyhäselän vankilassa suhteessa vankimäärään esiintyi runsaasti päihderikkomuksia 24 kpl, ollen alueen muiden suurten suljettujen vankiloiden kanssa samaa luokkaa. Päihdevalvonnan testaus ja tarkastustoiminta on myös siellä aktiivista. Muissa pienemmissä vankiloissa päihderikkomusten määrä oli pienempi ollen keskimäärin kymmenen tapauksen molemmin puolin.

Toiseksi eniten kurinpitorikkomuksista oli luvattoman tavaran hallussapitoja. Yhteensä Itä- ja Pohjois-Suomen alueella niitä kirjattiin 94 kpl. Yli kolmasosa näistä oli Pelson vankilassa 37 kpl. Toiseksi eniten oli Konnunsuon vankilassa 21 kpl. Muissa alueen vankiloissa määrä oli tasan kymmenen tapauksen molemmin puolin. Pelson vankilan korkeahko määrä selittynee osaltaan tehokkaasta ja aktiivisesta tarkastustoiminnasta ja alhaisesta puuttumiskynnyksestä. Samat perusteet käyvät osaltaan selityksinä myös Konnunsuon 21 kpl, Pyhäselän 14 kpl ja Sukevan vankilan 12 kpl kurinpitorikkomuksien määriin luvattoman tavaran hallussapidon osalta. Alueen pienemmissä tutkintavankiloissa taas näiden rikkomuksien osalta määrät olivat vain yksittäisiä.

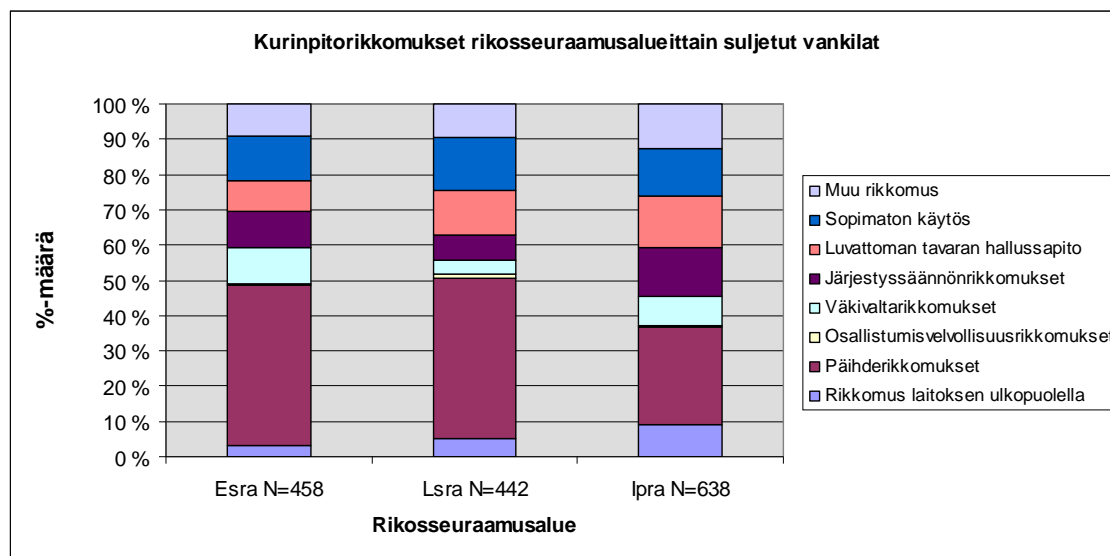
Kolmanneksi eniten kurinpitorikkomuksista Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli järjestyssäännön rikkomuksia, yhteensä 88 kpl. Näistä rikkomuksista suurin osa tapahtui Sukevan vankilassa, 57 järjestyssäännön rikkomusta. Huomion arvoista on, että seuraavaksi eniten näitä rikkomuksia tapahtui Kuopion vankilassa yhdeksän kappaletta ja Pelson vankilassa kahdeksan kappaletta. Sukevan vankilan suurta määrää kyseisistä rikkomuksista on vaikeaa analysoida tarkastelematta järjestyssäännön rikkomuksien ilmoitustekstien sisältöjä tarkemmin. Jokaisessa vankilassa voimassaolevat järjestyssäännöt määrittelevät suuren osan rikkomuksista, joista voi seurata kurinpitorangaistus. On mahdollista, että moni rikkomus olisi voitu kuvauksen osalta kohdistaa muuhunkin asianimikkeeseen kuin järjestyssäännön rikkomukseen. Erot voivat johtua vankiloissa sovitusta menettely- ja kirjauskäytännöistä. Pyhäselän vankilassa ei vastaavasti ollut vuoden 2009 aikana yhtään järjestyssäännön rikkomusta.

Sopimattoman käytöksen kurinpitorikkomuksia tehtiin lähes yhtä paljon kuin järjestyssääntörikkomuksia eli 85 kpl. Suurimmat määrät kohdistuivat alueen suurimpiin laitoksiin eli Pelson vankilaan 34 kpl, Sukevan vankilaan 24 kpl ja Konnunsuon vankilaan 11 kpl. Väkivaltarikkomukset olivat yleisimpiä myös samoissa vankiloissa, mutta Sukevan vankilassa niitä tapahtui ylivoimaisesti eniten. Koko alueen 53 rikkomuksen määrästä Sukevan vankilan osuus oli 23 rikkomusta eli lähes puolet kaikista. Määrä selittyy osaltaan Sukevan vankilan profiililla vaikeiden vankien sijoituslaitoksena ja suureholla vankilayksikön koolla. Muutoin Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli kurinpitorikkomuksien osalta suhteellisen tasainen jakauma.

9.4 Päätelmät suljettujen vankiloiden kurinpitorikkomuksista

Alueellisesti kurinpitorikkomuksia tapahtui eniten Itä- Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 638 kpl, joka osittain selittyy suljettujen vankiloiden lukumäärällä, mutta toisaalta esimerkiksi Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljettujen vankiloiden keskiarvoinen vankiluku on 141 vankia enemmän kuin Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella. Etelä- sekä Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kirjattiin kurinpitorikkomuksia lähes yhtä paljon, Etelä-Suomen alueella 458 kpl ja Länsi-Suomen alueella 442 kpl. Alueellisesti tilastoissa ei ole kuitenkaan mitään suurta poikkeamaa, vaan kaikkia kurinpitorikkomuksia on jokaisella alueella on suhteellisesti lähes yhtä paljon.

Kuvio 12. Kuripitorikkomukset rikosseuraamusalueittain suljetut vankilat

Vertailtaessa kuripitorikkomuksien määrää rikosseuraamusalueiden kesken, on huomioitava alueiden koko keskiarvoisen vankiluvun mukaan. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli suljetuissa vankiloissa keskimäärin 968 vankia, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella suljetuissa vankiloissa keskimäärin 763 vankia ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa keskimäärin 827 vankia. Keskiarvoiseen vankilukuun verrattuna kuripitorikkomuksia kirjattiin eniten Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 0,77 rikkomusta vankia kohden. Toiseksi eniten tapahtui kuripitorikkomuksia Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 0,58 rikkomusta vankia kohden ja kolmanneksi Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 0,47 rikkomusta vankia kohden.

Näyttäisi siltä, että suljettujen vankiloiden osalta kaikilla rikosseuraamusalueilla oli suurimpana kuripitorikkomuksena päihderikkomukset, joka osoittaa sen, että päihteet ovat vankiloissa suuri ongelma. Vankiloissa esiintyvien päihteiden myötä myös muut ongelmat tulevat esiin sopimaton käytös, luvattoman tavaran hallussapito ja väkivaltarikkomukset. Järjestyssääntöjen rikkomiset voivat pitää sisällään monia eri rikkomuksia ja kategoriana se on laaja, koska järjestyssääntö määrittelee hallussapitosäännökset ja vangin käyttäytymiseen liittyvät säännökset. Kirjaus kuripitorikkomuksesta pelkällä järjestyssäännön rikkomuksena ei anna yksityiskohtaista tietoa rikkomuksen laadusta ja yksityiskohdista.

Suljettujen vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Vankila	ka.vankl.	Ilmoitus	Kurinpito	Ilm./Vanki	Kp./Vanki
Hev	297	333	76	1,1	0,2
Häv	161	525	87	3,3	0,5
Jov	113	344	38	3	0,3
Kev	102	349	34	3,4	0,3
Kov	137	353	70	2,6	0,5
Kuv	63	125	29	2	0,5
Kyv	143	248	59	1,7	0,4
Miv	83	107	13	1,3	0,2
Ouv	96	229	25	2,4	0,3
Pev	184	460	115	2,5	0,6
Pyv	92	220	35	2,4	0,4
Riv	236	356	54	1,5	0,2
Suv	172	417	114	2,4	0,7
Tuv	368	674	65	1,8	0,2
Vav	89	198	34	2,2	0,4
Vanv	220	752	45	3,4	0,2
Vans	22	51	6	2,3	0,3
yht	2578	5741	899	2,2	0,3

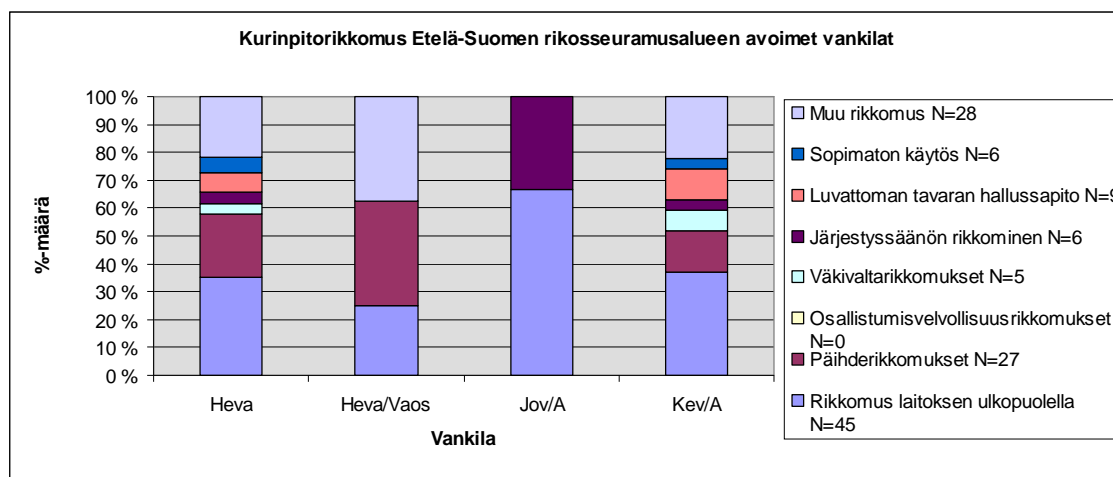
Taulukko 4. Suljettujen vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Helsingin vankilassa ilmoituksia suhteessa keskivankilukuun oli tehty 1,1. Kun taas Vantaan sekä Keravan vankilassa ilmoituksia oli 3,4 keskivankilukuun nähden. Kuripitorangaistuksia oli annettu Helsingin vankilassa 0,2 kpl, Vantaan ja Keravan vankilassa oli annettu 0,2 - 0,3 kpl kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun. Kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun oli annettu eniten Sukevan vankilassa 0,7 kpl/vanki, vaikka ilmoitusmäärä oli vain 2,4 kappaletta vankia kohden. Ilmoituksia ja kurinpitoseuraamuksia suljettujen vankiloiden osalta tarkasteltaessa keskivankilukuun on osoitus siitä, että ilmoitusmääristä ei voi suoraan päätellä kuripitoseuraamusten määrää. On osoitus siitä, että vankien kurinpitoseuraamukset käsitellään asianmukaisesti yksilöllistä harkintaa käyttäen.

Eniten kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun oli annettu Sukevan vankilassa 0,7 kappaletta vankia kohden, Pelson vankilassa 0,6 kappaletta vankia kohden sekä Konnunsuon vankilassa ja Kuopion vankilassa 0,5 kappaletta vankia kohden. Vähiten kurinpitoseuraamuksia annettiin Helsingin vankilassa, Mikkelin vankilassa, Riihimäen vankilassa, Turun vankilassa ja Vantaan vankilassa, joissa jokaisessa annettiin kurinpitoseuraamuksia 0,2 kappaletta vankia kohden. Alueellisesti tarkasteltuna Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli todennäköisempää saada kurinpitoseuraamus kuin Etelä- ja Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella.

9.5 Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa kirjattiin kurinpitovirastoja 126 kpl. Eniten kurinpitovirastoja tapahtui Helsingin avovankilassa 88 kpl, joka on lähes kolmannes kaikista kurinpitovirastoista. Toiseksi eniten kurinpitovirastoja kirjattiin Keravan avovankilaosastossa 27 kpl.

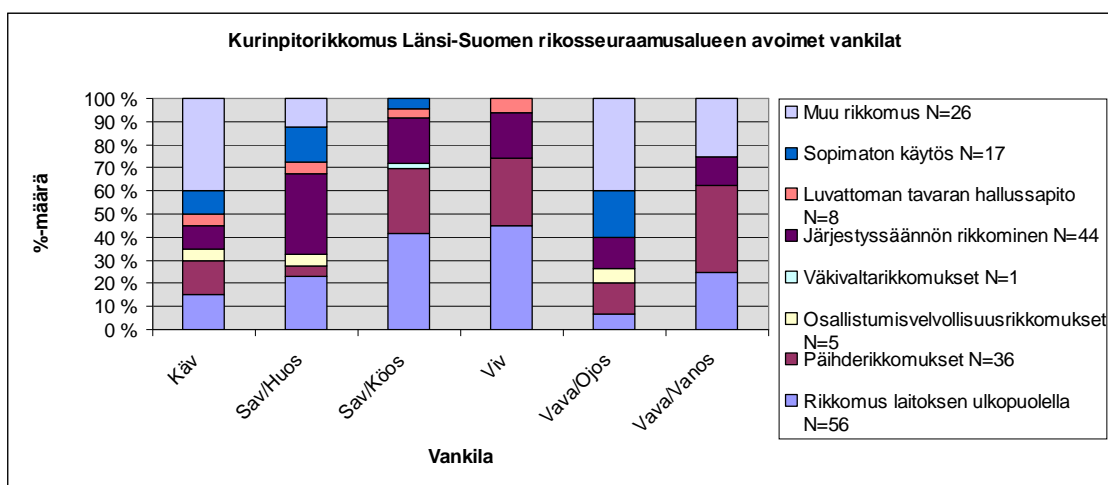
Kuvio 13. Kurinpitovirastot Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella avoimissa vankiloissa eniten kirjattuja kurinpitovirastoja oli rikkomuksia laitoksen ulkopuolella 45 kpl, joista suurin osa oli kirjattu Helsingin vankilan avovankilassa 31 kpl. Toiseksi eniten oli Keravan vankilan avo-osastolla. Muita kurinpitovirastoja oli tehty päihderikkomuksista 27 kpl, joista suurin osa oli kirjattu Helsingin vankila avovankilassa 20 kpl. Muita rikkomuksia oli 28 kpl, joista suurin osa oli myös kirjattu Helsingin vankilan avovankilassa 19 kpl. Muuten kurinpitovirastot olivat vähäisiä alueella. Kaikissa avovankiloissa ei ollut kirjattu kurinpitovirastoja kaikilla nimikkeillä, joka voi johtua onnistuneesta arvioinnista ja sijoittelusta tai kurinpitovirastosten käytön puutteellisuuksista ja ilmoitusten vähäisyydestä.

Huomioitavaa on se, että missään avolaitoksessa ei ollut kirjattu osallistumisvelvollisuuden rikkomisesta kurinpitovirastosta. Myös väkivaltarikkomukset olivat harvinaisempia syitä kurinpitovirastoina.

9.6 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa kirjattiin kurinpitovirastoja 193 kpl, joka on hieman enemmän kuin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella. Avolaitospaikkoja on kuitenkin eniten Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella, joka todennäköisesti selittää suuremman määrän kurinpitovirastoja. Eniten kurinpitovirastoja kirjattiin Satakunnan avovankilan Huittisten osastolla 65 kpl. Kurinpitovirastot jakautuivat alueella tasaisesti. Vähäisimpinä olivat Vanajan vankilan Ojoisten sekä Vanajan osasto noin 15 kurinpitovirastolla/laitos.

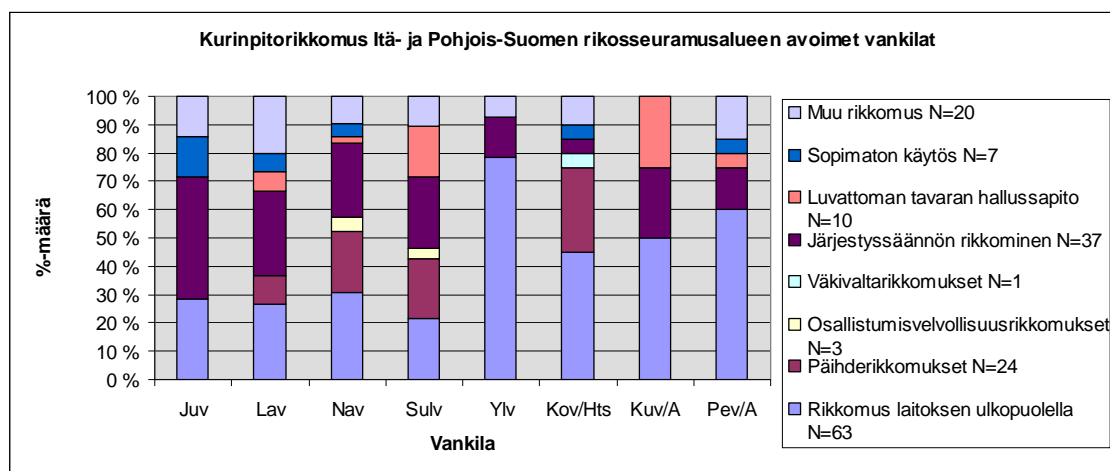
Kuvio 14. Kurinpitovirastot Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella avoimissa vankiloissa eniten annettuja kurinpitovirastoja oli rikkomuksia laitoksen ulkopuolella 56 kpl, joista suurin osa oli annettu Satakunnan vankilan Köyliön osastossa 19 kpl. Käyrän vankilan, Vilppulan vankilan sekä Satakunnan vankilan Huittisten osastossa oli kirjattu lähes yhtä paljon kurinpitovirastoja kuin Köyliön osastossa. Muita kurinpitovirastoja oli kirjattu järjestyssäännön rikkomisesta 44 kpl, joista suurin osa oli kirjattu Satakunnan vankilan Huittisten osastossa 23 kpl. Päihderikkomuksista oli tehty 33 kpl kurinpitovirastosta, eniten näitä oli Satakunnan vankilan Köyliön osastossa 13 kpl.

Myös Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa kurinpitovirastot osallistumisvelvollisuuden rikkomisesta tai väkivaltarikkomuksista olivat harvinaisia. Osallistumisvelvollisuuden rikkomuksia oli viisi kappaletta ja väkivaltarikkomuksia oli vain yksi kappale koko alueella.

9.7 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa kirjattiin yhteensä 165 kurinpitovirheistä. Eniten kurinpitovirheitä tapahtui Naarajärven vankilassa 42 kpl, joka on vankimäärältään alueen suurin avovankila. Toiseksi eniten kirjattiin kurinpitovirheitä Laukaan vankilassa 30 kpl. Yli 20 kurinpitovirheeseen ylsivät myös Sulkavan vankila, Haminan vankila ja Kestilän vankila.

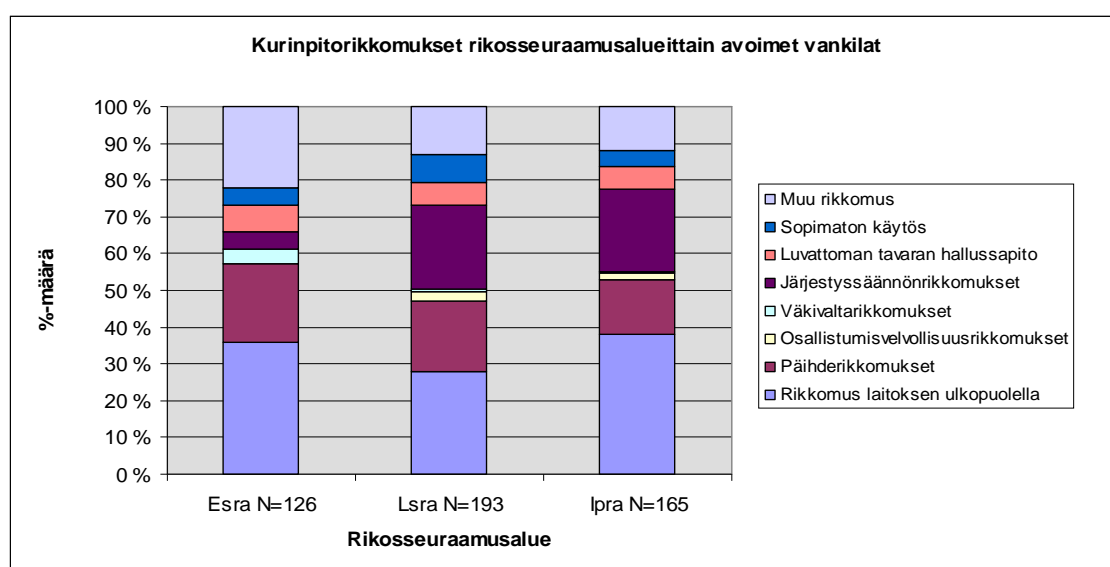
Kuvio 15. Kurinpitovirheistä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Eniten kurinpitovirheitä koostui rikkomuksista laitoksen ulkopuolella, yhteensä 63 kpl. Toiseksi eniten kirjattiin järjestyssäännön rikkomuksia 37 kpl ja kolmanneksi eniten päihderikkomuksia 24 kpl. Kaikissa alueen avoimissa vankiloissa oli kirjauksia rikkomuksista laitoksen ulkopuolella ja järjestyssäännön rikkomuksista. Naarajärven vankilassa oli eniten kurinpitovirheitä kaikissa kategorioissa, paitsi luvattoman tavaran hallussapidon rikkomuksissa. Puolet näistä rikkomuksista oli kirjattu Sulkavan vankilassa.

Väkivaltarikkomukset olivat vähäisiä myös Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa. Ainoastaan yksi väkivaltarikkomus oli kirjattu Haminan vankilassa. Päihderikkomuksia ei ollut koko vuoden 2009 aikana kirjattu yhtään Juuan, Ylitornion ja Kestilän vankiloissa eikä Kuopion avovankila osastossa. Osallistumisvelvollisuuden rikkomuksia oli kirjattu Naarajärven vankilassa kaksi kappaletta ja Sulkavan vankilassa yksi kappale. Muutoin kurinpitovirheitä oli suhteellisen tasaisesti Itä- ja Pohjois-Suomen avoimissa vankiloissa.

9.8 Päätelmät avoimien vankiloiden kurinpitorekorduksista

Alueellisesti kurinpitorekorduksia avoimissa vankiloissa tapahtui eniten Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 193 kpl. Niistä suurimpana olivat päihderikkomukset, rikkomukset laitoksen ulkopuolella sekä järjestyssääntörikkomukset. Länsi- Suomen sekä Itä- ja Pohjois- Suomen alueella rikkomuksia laitoksen ulkopuolella esiintyi hieman enemmän kuin Länsi- Suomessa. Huomioitavaa on se, että avovankiloissa ei ollut juurikaan väkivaltarikkomuksia. Kysymykseen tulee pystytäänkö väkivaltarikkomuksia toteamaan avolaitoksissa vai eikö niitä tapahdu avoimissa olosuhteissa. Muuten kurinpitorekordukset jakautuvat tasaisesti luokittain, eikä poikkeavuuksia juuri ole.

Kuvio 16. Kurinpitorekordukset rikosseuraamusalueittain avoimet vankilat

Vertailtaessa kurinpitorekordusten määrää rikosseuraamusalueiden kesken, on huomioitava alueiden koko keskiarvoisen vankiluvun mukaan. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli avoimissa vankiloissa keskimäärin 163 vankia, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella avoimissa vankiloissa keskimäärin 384 vankia ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa keskimäärin 362 vankia. Keskiarvoiseen vankilukuun verrattuna kurinpitorekorduksia kirjattiin eniten Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 0,80 rikkomusta vankia kohden, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 0,50 rikkomusta vankia kohden ja kolmanneksi Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 0,45 rikkomusta vankia kohden. Huomioitavaa on että Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on huomattavasti vähemmän avolaitospaikkoja verrattuna muihin rikosseuraamusalueisiin.

Avoimien vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Vankila	ka.vankl.	Ilmoitus	Kurinpito	Ilm./Vanki	Kp./Vanki
Heva	93	213	74	2,3	0,8
Juv	35	51	9	1,5	0,3
Käv	60	100	15	1,7	0,3
Lav	59	117	20	2	0,3
Nav	87	152	35	1,7	0,4
Sav/Huos.	85	294	48	3,5	0,6
Sav/Köös.	70	114	34	1,6	0,5
Sulv	47	94	21	2	0,4
Vava/Ojos.	51	110	10	2,2	0,2
Vava/Vanos.	60	144	9	2,4	0,2
Viv	66	263	19	4	0,3
Ylv	38	48	13	1,3	0,3
Jov/A	18	40	3	2,2	0,2
Kev/A	52	128	20	1,8	0,4
Kov/Hts.	35	33	13	0,9	0,4
Kuv/A	19	13	4	0,7	0,2
Pev/A	42	93	10	2,2	0,2
yht	917	2007	357	2,2	0,4

Taulukko 5. Avointen vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Kuopion avovankilassa ilmoituksia suhteessa keskivankilukuun oli tehty 0,7 kappaletta vankia kohden, kun taas alueen suurimmassa Vilppulan vankilassa ilmoituksia oli tehty neljä kappaletta vankia kohden. Kuripitorangaistuksia oli annettu Kuopion avovankilassa 0,2 kappaletta vankia kohden ja Vilppulan vankilassa oli annettu 0,3 kappaletta vankia kohden kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun. Kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun oli annettu eniten Helsingin avovankilassa 0,8 kappaletta vankia kohden, joka on hieman enemmän kuin kurinpitoseuraamukset Helsingin suljetussa vankilassa. Vähimmillään kurinpitoseuraamuksia annettiin 0,2 kappaletta vankia kohden. Ilmoituksia ja kurinpitoseuraamuksia avoimien vankiloiden osalta tarkasteltaessa keskivankilukuun osoittaa sen, että ilmoitusmäärästä ei voi suoraan päätellä kuripitoseuraamusten määrää. Tämä osoittaa sen, että vankien kurinpitoseuraamukset käsitellään asianmukaisesti yksilöllistä harkintaa käyttäen. Alueellisesti tarkasteltuna Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli todennäköisempää saada kurinpitoseuraamus kuin Länsi- tai Itä- ja Pohjois- Suomen rikosseuraamusalueella.

Vankila	ka.vankl.	Ilmoitus	Kurinpito	Ilm./Vanki	Kp./Vanki
Korkean riskin vankilat:					
Suv	172	417	114	2,4	0,7
Pev	184	460	115	2,5	0,6
Kyv	143	248	59	1,7	0,4
Yht	499	1125	288	2,6	0,6
Melko korkean riskin vankilat:					
Kov	137	353	70	2,6	0,5
Tuv	368	674	65	1,8	0,2
Riv	236	356	54	1,5	0,2
Kev	102	349	34	3,4	0,3
Pev/A	42	93	10	2,2	0,2
Yht	885	1825	233	2	0,3
Keskitason riskin vankilat:					
Vav	89	198	34	2,2	0,4
Juv	35	51	9	1,5	0,3
Vanv	220	752	45	3,4	0,2
Kov/Hts.	35	33	13	0,9	0,4
Sav/Huos.	85	294	48	3,5	0,6
Kuv	63	125	29	2	0,5
Häv	161	525	87	3,3	0,5
Miv	83	107	13	1,3	0,2
Nav	87	152	35	1,7	0,4
Viv	66	263	19	4	0,3
Kuv/A	19	13	4	0,7	0,2
Yht	943	2513	336	2,7	0,4
Alhaisen riskin vankilat:					
Heva	93	213	74	2,3	0,8
Sav/Köös.	70	114	34	1,6	0,5
Jov	113	344	38	3	0,3
Käv	60	100	15	1,7	0,3
Kev/A	52	128	20	1,8	0,4
Lav	59	117	20	2	0,3
Hev	297	333	76	1,1	0,2
Vava/Ojos.	51	110	10	2,2	0,2
Yht	795	1459	287	1,8	0,4
Matalan riskin vankilat:					
Ylv	38	48	13	1,3	0,3
Ouv	96	229	25	2,4	0,3
Jov/A	18	40	3	2,2	0,2
Vava/Vanos.	60	144	9	2,4	0,2
Sulv	47	94	21	2	0,4
Yht	259	555	71	2,1	0,3

Taulukko 6. Ilmoitus sekä kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun SIR luokituksen mukaan

Vankiloissa vuonna 2009 tehtyjä ilmoituksia ja annettuja kurinpitotehtäviä vertaillen Laulumaan selvitystyössä esitettyjen vankilaluokitusten perusteella voidaan todeta, että vankiloiden riskiasteen perusteella ei voi päätellä vankiloissa tehtävien ilmoitusten tai kurinpitotehtävien määrää. Korkeimman riskin vankiloissa Sukevalla, Pelsolla ja Kylmäkoskella on kuitenkin kurinpitotehtävien määrä suhteessa keskivankilukuun hieman suurempi. Koska vankien suurempi riskillisuus ei lisää ilmoitusten tai kurinpitotehtävien määrää, niin voidaan olettaa organisaatiolla ja turvallisuuskulttuurilla olevan suuri merkitys näiden määrään.

Tilaston perusteella voidaan myös todeta, että yhtenäistä ilmoitus tai kurinpitotehtävä käytäntöä vankiloiden tai rikosseuraamusalueiden välillä ei ole. Erilaiset käytännöt asettavat jossakin määrin vangit sellaiseen tilanteeseen, jossa heille annetaan kurinpitotehtävien suorittamiseen erilaisia rangaistuksia samoista asianimikkeistä. Eriävät käytännöt myös vahvistavat käsitystä, että organisaation turvallisuuskulttuuri vaikuttaa asioiden käsittelyyn. Rikosseuraamusalan turvallisuusstrategiassa on myös todettu, että turvallisuusasioissa vankiloilla on erilaisia käytäntöjä ja näiden käytäntöjen yhdistäminen on turvallisuusstrategian yksi kehittämiskohta. Käsitteiden ja toimintatapojen muutokseen tarvitaan kuitenkin organisaation kulttuuriin muutoksia. Yleisesti kulttuuriin vaikuttaa yksilöiden uskomukset, arvot ja käyttäytyminen. Kulttuuri määrittää kuitenkin käyttäytymistämme yksilö- sekä ryhmätasolla. Organisaatiokulttuurilla on merkitystä, koska kulttuuriset elementit määrittävät strategiaa, päämääriä ja toimintatapoja. (Rissanen ym. 1996, 43.)

Yksinkertaisimmillaan turvallisuuskulttuuri on organisaation sisällä muokkautuneita tapoja toimia turvallisuusasioissa. Se on yksilön kykyä ja tahtoa ymmärtää, millaista turvallinen toiminta on, millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy ja miten niitä voidaan ehkäistä. Laajempaan kokonaisuuteen turvallisuuskulttuuri on yhteistä sitoutumista ja arvoja, jotka ohjaavat toimintaa. Turvallisuuskulttuurissa yhdistyvät henkilöstön kokemukset ja näkemykset, työyhteisön sosiaaliset ilmiöt ja organisaation käytännön toimintaprosessit (Reiman ym. 2008, 18 - 23). Organisaation tulisi ymmärtää vankitietojärjestelmään tehtyjen ilmoitusten merkitys turvallisuuteen liittyvänä tietopankkina ja ottaa oppia tehdyistä ilmoituksista. Näin organisaatio ja yksilöt voivat pyrkiä välttämään ja ennakkoimaan vankiloiden erilaisia turvallisuuskäsitteitä eikä samoja virheitä toistettaisi.

10 Kurinpitoseuraamukset

10.1 Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa annettiin yhteensä 247 kurinpitorangeistusta. Varoitusta rangaistusmuotona käytettiin yhteensä 16 kertaa, joista eniten annettiin Keravan vankilassa kuusi kertaa. Toiseksi eniten varoituksia annettiin Helsingin vankilassa viisi kertaa ja kolmanneksi eniten Riihimäen vankilassa kolme kertaa. Oikeuksien menetyks kurinpitorangeistuksena oli suhteellisen vähäistä. Ehdollisena se annettiin kerran vain Riihimäen sekä Vantaan vankilassa. Ehdottomana se annettiin yhteensä kolmesti, kahdesti Riihimäen ja kerran Vantaan vankilassa.

Yksinäisyys enintään 7 vuorokautta oli kurinpitorangeistuksista yleisin muoto kaikissa Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa. Kaikista rangaistuksista niitä oli lähes 90 %. Yhteensä näitä rangaistuksia kertyi kaikkiaan 219 kappaletta, joista ehdollisena 40 ja ehdottomana 179. Eniten yksinäisyyttä 7 vrk tai alle ehdollisena annettiin Helsingin vankilassa 17 kertaa. Toiseksi eniten Jokelan ja Vantaan vankilassa kahdeksan kertaa. Eniten yksinäisyyttä 7 vrk tai alle ehdottomana annettiin Helsingin vankilassa. Toiseksi eniten Riihimäen vankilassa 44 kertaa ja kolmanneksi eniten Vantaan vankilassa 31 kertaa. Suljettujen vankiloiden kokoon suhteutettuna ehdottomien yksinäisyysrangaistuksien määrä oli tässä muodossa Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella varsin tasainen. Yksinäisyys yli 7 vrk:ta oli alueella huomattavasti harvinaisempaa. Ehdollisena sitä ei annettu yhtään kertaa. Ehdottomana se annettiin yhteensä seitsemän kertaa, joista kolme kertaa sekä Riihimäen vankilassa että Vantaan vankilassa. Jokelan vankilassa annettiin yksi ehdoton yksinäisyysrangaistus yli 7 vrk vuoden 2009 aikana.

KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009											
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli 7 vrk		Rangaistuksia yht.			Ri.ilm.
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Hev	5			17	54			17	59	76	3
Jov	1			8	28		1	8	30	38	4
Kev	6			6	22			6	28	34	29
Riv	3	1	2	1	44		3	2	52	54	51
Vanv	1	1	1	8	31		3	9	36	45	
Yht	16	2	3	40	179	0	7	42	205	247	87

Taulukko 7. Kurinpitoseuraamukset Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Vantaan vankilassa kurinpitorangeistuksia annettiin yhteensä 45 kertaa. Yleisin rangaistus oli yksinäisyys 7 vrk tai alle ehdottomana, joita Vantaalla annettiin 31 kertaa. Ehdollisena samaa määrää annettiin kahdeksan kertaa. Huomioitavaa on, että Vantaan vankila oli Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuista vankiloista ainoa, jossa ei tapahtunut yhtään sellaista rikkomusta, josta vankilahenkilökunta olisi tehnyt rikosilmoituksen.

Vantaan vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7 vrk niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä ja huumausaineen käyttörikoksesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin päihteiden hallussapidosta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, laitospöytäkirjan rikkomisesta ja teräaseen hallussapidosta. Oikeuksien menetys ehdottomana annettiin itsensä päihdyttämisestä ja ehdollisena luvattoman tavaran hallussapidosta. Varoitus annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta.

Riihimäen vankilassa tuomittiin yhteensä 54 kurinpitorangeistusta. Yleisin rangaistus oli yksinäisyys 7 vrk tai alle. Näitä rangaistuksia oli yhteensä 45, joista vain yksi ehdollisena. Yksinäisyyttä yli 7 vrk ehdottomana tuomittiin kolmesti. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella toimivista vankiloista Riihimäen vankilasta käytettiin oikeuksien menetystä rangaistusmuotona yli puolessa kaikista tapauksissa. Huomioitavaa on, että ylivoimaisesti eniten alueen poliisille tehdyistä rikosilmoituksista tehtiin Riihimäen vankilassa, kaikkiaan 51 kappaletta. Määrä on lähes puolet kaikista vankilassa tehdyistä rikkomuksista. Riihimäen vankilan suuri määrä rikosilmoituksia johtuu Kanta-Hämeen poliisilaitoksen linjauksesta, jossa kaikki kirjeessä olevat huumausaine- lähetykset tulee lähettää poliisille tutkittavaksi.

Riihimäen vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7 vrk virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, sopimattomasta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä ja luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta, välityksestä, muusta toiminnasta kieltäytymisestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta ja uhkaavasta käytöksestä. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin teräaseen hallussapidosta, sopimattomasta käytöksestä, niskoittelusta, laitospöytäkirjan rikkomisesta ja päihteiden hallussapidosta. Oikeuksien menetyksiä annettiin itsensä päihdyttämisestä ja päihteiden valmistuksesta/välityksestä. Oikeuksien menetys ehdollisena annettiin päihteiden

valmistuksesta/välityksestä. Varoituksia annettiin sopimattomasta käytöksestä ja laitospöjestyksen rikkomisesta.

Keravan vankilassa annettiin yhteensä 34 kurinpitörangaistusta, kuusi varoitusta ja yksinäisyyttä 7 vrk tai alle 28 kertaa. Näistä yksinäisyyserangaistuksista 6 oli ehdollista ja 22 ehdottomata. Rikositilmoitusten määrä oli Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen toiseksi suurin 29 ilmoituksella. Keravan vankilassa annettiin kurinpitörangaistuksena ehdottomana 7 vrk tai alle itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttörikoksesta, luvattomasta poistumisesta ja huumausaineen käyttörikoksesta.

Kurinpitörangaistus ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, laitospöjestyksen rikkomisesta, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin kurinpitörangaistuksena haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöjestyksen rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta, ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yli 7 vrk kurinpitörangaistuksia ei Keravan vankilassa annettu. Huomioitavaa on se, että teräaseen hallussapidosta oli annettu ainoastaan varoitus kurinpitörangaistuksena.

Jokelan vankila antoi vuoden 2009 aikana yhteensä 38 kurinpitörangaistusta. Näistä yleisin oli yksinäisyys 7 vrk tai alle. Nämä rangaistukset koostuivat kahdeksasta ehdollisesta ja 28 ehdottomasta yksinäisyyserangaistuksesta. Yli 7 vrk yksinäisyyttä annettiin kerran. Rikositilmoitusten määrä oli neljä kappaletta. Jokelan vankilassa annettiin kaksi kurinpitörangaistusta ehdottomana yli 7 vrk sopimattomasta käytöksestä ja laitospöjestyksen rikkomisesta.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, siviilityöehtojen rikkomisesta, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, laitospöjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttörikoksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja huumausainerikoksesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksi varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä.

Helsingin vankilassa annettiin Etelä-Suomen alueen suurin määrä kurinpitörangaistuksia. Rangaistuksia oli yhteensä 76, joista ehdollisia 17 ja ehdottomia 59. Lähes kaikki, viittä varoitusta lukuun ottamatta, olivat yksinäisyyttä 7 vrk tai alle. Näistä ehdollisena oli 17 ja ehdottomana

54 rangaistusta. Helsingin vankilassa ei annettu yhtään yli 7 vrk kurinpitorangaistusta. Huomion arvoista on, että Helsingin vankila teki vain kolme rikosilmoitusta koko vuoden 2009 aikana.

Helsingin vankilassa annettiin kurinpitorangaistuksena yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle: itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, valtion omaisuuden turmelemisesta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttör rikoksesta, muusta rikkomuksesta ja muusta tapahtumasta. Lisäksi annettiin ehdollisena 7 vrk tai alle seuraavista tapahtumista: sopimaton käytös, luvattoman tavaran hallussapito, laitosjärjestyksen rikkominen, aggressiivinen käytös, uhkaava käytös ja huumausaineen käyttörikos. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtoien rikkomisesta.

10.2 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa annettiin yhteensä 251 kurinpitorangaistusta. Varoituksia tästä määrästä oli 45 kappaletta. Hämeenlinnan vankila oli aktiivisin varoitusten antaja, antamalla 33 varoitusta 45:stä. Määrä on huomattavan suuri, sillä varoituksia antanut toiseksi eniten Turun vankila antoi varoituksia ainoastaan viisi kertaa. Oikeuksien menetystä käytettiin kurinpitorangaistusmuotona koko alueella yhteensä 11 kertaa kolmessa eri vankilassa, Hämeenlinnan, Kylmäkosken ja Turun vankilassa. Kaikki oikeuksien menetykset tuomittiin ehdottomina.

Yksinäisyys 7 vrk tai alle oli Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella yleisin vankilan antama kurinpitorangaistus. Yksinäisyysrangaistus annettiin ehdottomana 169 kertaa ja 22 kertaa ehdollisena. Yhteensä yksinäisyyttä 7 vrk tai alle annettiin 191 kpl ja kaikista rangaistuksista se oli 76 %. Eniten yksinäisyyttä 7 vrk tai alle annettiin Kylmäkosken vankilassa 55 kertaa. Lähes samaan määrään pääsi Turun vankila 54 rangaistuksella. Kolmanneksi eniten kyseistä rangaistusmuotoa ja -määrää annettiin Hämeenlinnan vankilassa 47 kertaa. Yksinäisyyttä yli 7 vrk tuomittiin kurinpitorangaistuksena alueen suljetuissa vankiloissa ainoastaan Turun vankilassa, jossa vuoden aikana annettiin neljä seuraamusta ehdottomana, ehdollisena ei annettu yhtään rangaistusta.

KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009											
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli7 vrk		Rangaistuksia yht.			Ri.ilm.
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Häv	33		7	2	45			2	85	87	6
Kyv	2		2	7	48			7	52	59	13
Tuv	5		2	8	46		4	8	57	65	89
Vav	3			4	27			4	30	34	
Vans	2			1	3			1	5	6	
Yht	45	0	11	22	169	0	4	22	229	251	108

Taulukko 8. Kurinpitoseuraamukset Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Hämeenlinnan vankisairaalassa annettiin yhteensä kuusi kurinpitorangeistusta, jotka koostuivat kahdesta varoituksesta ja neljästä yksinäisyydestä 7 vrk tai alle. Yksinäisyysrangaistuksista yksi oli ehdollista ja kolme ehdotonta. Rikosilmoituksia ei tehty yhtään vuoden 2009 aikana.

Hämeenlinnan vankisairaalassa annettiin yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta ja luvattoman tavaran hallussapidosta. Varoituksia annettiin sopimattomasta käytöksestä ja muusta rikkomuksesta. Vankisairaalassa ei annettu muita kurinpitorangeistuksia.

Vaasan vankilassa annettiin yhteensä 34 kurinpitorangeistusta, joista suurin osa 31 kpl oli yksinäisyyttä 7 vrk tai alle. Ehdottomia näistä oli 27 ja ehdollisia neljä kappaletta. Näiden lisäksi kurinpitoseuraamuksena varoitusta annettiin kolme kertaa. Huomioitavaa on, että yhtään rikosilmoitusta ei tehty.

Vaasan vankilassa annettiin yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle itsensä päihdyttämisestä, virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, uhkaavasta käytöksestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin ainoastaan itsensä päihdyttämisestä. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta. Muita kurinpitorangeistuksia ei Vaasan vankilassa annettu.

Turun vankilassa annettiin 65 kurinpitorangeistusta, joka voi vankimäärään ja vankiainekseen nähden kuulostaa pieneltä määrältä. Kuitenkin kurinpitorangeistuksien lisäksi Turun vankilassa siirrettiin poliisin tutkittavaksi 89 vankilarikkomusta, joista ei luonnollisesti määrätty ku-

rinpitorangaistusta vankilassa. Rikosilmoitusten määrä koko Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella oli 108, ja tästä määrästä suurin osa tehtiin Turun vankilassa. 65 kurinpitorangaistuksesta suurin osa 54 kappaletta oli yksinäisyyttä 7 vrk tai alle. Näistä ehdollisina kahdeksan kappaletta ja ehdottomina 46. Oikeuksien menetystä ehdottomana määrättiin kaksi kertaa. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen ainoana suljettuna vankilana Turun vankilassa määrättiin neljä kertaa yksinäisyyttä yli 7 vrk.

Turun vankilassa annettiin yksinäisyyttä ehdottomana yli 7 vrk itsensä päihdyttämisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, karkaamisesta/karkaamisen yrityksestä, aggressiivisesta käytöksestä ja uhkaavasta käytöksestä. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, työstä kieltäytymisestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja luvattomasta poistumisesta. Oikeuksien menetys määrääjäksi ehdottomana annettiin työstä kieltäytymisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä ja muusta tapahtumasta. Varoitus annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Muita kurinpitorangaistuksia ei Turun vankilassa annettu.

Kylmäkosken vankilassa annettiin yleisimpänä kurinpitorangaistuksena yksinäisyyttä 7 vrk tai alle kaikkiaan 55 kertaa, joista ehdollisena 7 ja ehdottomana 48 kertaa. Kurinpitorangaistuksia yhteensä kertyi vuoden aikana 59. Rikosilmoitusten määrä oli 13 kappaletta vuoden 2009 aikana.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin päihteiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Oikeuksien menetys määrääjäksi ehdottomana annettiin sopimattomasta käytöksestä ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin päihteiden valmistuksesta/välityksestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta.

Hämeenlinnan vankilan kurinpitorangaistuksien kokonaismäärä oli 87, joista vain kaksi oli ehdollista rangaistusta. Yleisin rangaistus oli 7 vrk tai alle yksinäisyyttä. 47 yksinäisyysrangaistus-

tusten määrä koostui 45 ehdottomasta ja kahdesta ehdollisesta rangaistuksesta. Rikosilmoituksia tehtiin kuusi kappaletta. Huomioitavaa on varoitusten suuri määrä, joka on alueen 45 kappaleesta 33, eli lähes 75%.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, työstä kieltäytymisestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta, muusta rikkomisesta, muusta tapahtumasta ja poistumislupaehdojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin päihteiden hallussapidosta, luvattoman tavaran hallussapidosta ja muusta tapahtumasta. Oikeuksien menetys määrääjäksi ehdottomana annettiin sopimattomasta käytöksestä. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta ja poistumislupaehdojen rikkomisesta.

10.3 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa määrättiin yhteensä 401 kurinpitorangaistusta. Varoituksia näistä oli 28 kappaletta, joista eniten, 13 kpl annettiin Pelson vankilassa. Toiseksi eniten varoituksia annettiin Konnunsuon vankilassa seitsemän kertaa. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue oli alueista ainoa, jossa ei käytetty yhtään kertaa vuoden 2009 aikana oikeuksien menetystä kurinpitorangaistusmuotona.

Yksinäisyys 7 vrk tai alle oli Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueellakin yleisin kurinpitorangaistus. Kaikkiaan tällaisia rangaistuksia annettiin 347 kertaa. Määrä on 87 % kaikista alueen vankiloitten määräämistä kurinpitorangaistuksista. Näistä ehdollisten 113 kpl osuus on muihin rikosseuraamusalueisiin nähden poikkeavan suuri, lähes kolmannes. Ehdottomina samaa rangaistusasteikkoa käytettiin 234 kertaa. Eniten ehdollisena yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin Sukevan vankilassa 51 kpl ja toiseksi eniten Pelson vankilassa 24 kpl. Ehdottomana samaa rangaistusta määrättiin puolestaan eniten Pelson vankilassa, yhteensä 75 kertaa ja toiseksi eniten Sukevan vankilassa 55 kertaa. Konnunsuon vankila ylsi kolmanneksi 48 kurinpito määrällään vastaavassa seuraamuksessa. Yksinäisyyttä yli 7 vrk määrättiin Konnunsuon vankilassa ahkerimmin. Ehdottomana kyseinen rangaistus määrättiin Konnunsuolla kaikkiaan 10 kertaa kun määrä koko rikosseuraamusalueella oli kaikkiaan 24. Koko valtakunnan ainoat kaksi ehdollista yli 7 vrk yksinäisyysrangaistusta määrättiin Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella, yksi Konnunsuolla ja yksi Pyhäselässä.

KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009											
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli 7 vrk		Rangaistuksia yht.			Ri.ilm.
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Kov	7			4	48	1	10	5	65	70	11
Kuv	1			13	13		2	13	16	29	4
Miv				1	7		5	1	12	13	3
Ouv	3			10	12			10	15	25	16
Pev	13			24	75		3	24	91	115	13
Pyv				10	24	1		11	24	35	5
Suv	4			51	55		4	51	63	114	11
Yht.	28	0	0	113	234	2	24	115	286	401	63

Taulukko 9. Kurinpitoseuraamus Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Sukevan vankilassa kurinpitorangeistuksia kertyi kaikkiaan 114 kpl. Neljän varoituksen lisäksi yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin 106 kertaa. Määrä koostui 51 ehdollisesta ja 55 ehdottomasta rangaistuksesta. Ehdollisten rangaistuksien osuus on suhteellisen suuri muihin vankiloihin verrattuna. Sukevan ehdollisten rangaistuksien osuus on lähes puolet koko alueella annetuista ehdollisista rangaistuksista. Lisäksi ankarampaa yli 7 vrk yksinäisyyttä määrättiin Sukevan vankilassa neljästi ehdottomana. Rikosilmoituksia tehtiin vuoden aikana kurinpitorangeistuksien lisäksi 11 kappaletta.

Sukevan vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7vrk päihteiden hallussapidosta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta, luvattomasta poistumisesta ja muusta rikkomuksesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkominen, teräaseen hallussapidosta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, uhkaavasta käytöksestä, luvattomasta poistumisesta, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin päihteiden valmistuksesta/välityksestä, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja aggressiivisesta käytöksestä. Sukevan vankilassa ei käytetty kurinpidollisissa asioissa ehdollisia rangaistuksia tai oikeuksien menetyksiä.

Pyhäselän vankilassa ei annettu kurinpitorangaistuksena yhtään varoitusta. Yleisin kurinpitorangaistus oli yksinäisyyttä 7 vrk tai alle, joita määrättiin 10 ehdollisena ja 24 ehdottomana. Näiden rangaistuksien määrä on alueen pienimpiä Pyhäselän vankilan kokoon ja luonteeseen suhteutettuna. Kurinpitorangaistuksien kokonaismäärä on yhteensä 35 rangaistusta ja niiden lisäksi viidessä rikkomuksessa asia siirrettiin poliisiin tutkittavaksi.

Pyhäselän vankilassa annettiin yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai yli itsensä päihdyttämisestä ja päihteiden valmistuksesta/välityksestä. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, muusta rikkomuksesta, huumausaineen käyttörikkeestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, huumausaineen käyttörikkeestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Pyhäselän vankilassa ei käytetty muita kurinpitorangaistuksia. Huomioitavaa on suuri määrä ehdollisia kurinpitorangaistuksia.

Pelson vankilassa annettiin yhteensä 115 kurinpitorangaistusta, joka on Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuista vankiloista eniten. Tämän lisäksi rikosilmoituksia tehtiin 13 kappaletta. Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin 99 kurinpitorikkomuksesta, joista ehdollisena pantiin täytäntöön 24 ja ehdottomana 75. Yli 7 vrk ehdottomia yksinäisyysrangaistuksia pantiin täytäntöön kolme kertaa.

Pelson vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7 vrk haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, sopimattomasta käytöksestä ja uhkaavasta käytöksestä. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttörikkeestä, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja huumausainerikkeestä. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitusta käytettiin kurinpitorangaistuksena työstä kieltäytymisessä, luvattoman tavaran hallussapidossa, niskoittelussa, sopimattomassa käyttäytymisessä, muussa rikkomuksessa, poistumislupaehtojen rikkomisessa ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisessa. Oikeutuksien menetyksiä määräjäksi ei käytetty Pelson vankilassa.

Oulun vankilan kurinpitorangaistuksien määrä koostuu 10 ehdollisesta ja 15 ehdottomasta seuraamuksesta. 22 kurinpitorangaistusta ovat yksinäisyyttä 7 vrk tai alle, joista ehdollisia 10 ja ehdottomia 12. Varoituksia annettiin kolme. Suhteessa vankilan kokoon ja alueen muihin vankiloihin poliisin tutkittavaksi siirrettyjen vankilarikkomusten määrä on suhteellisen korkea 16 kpl. Koko Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuista vankiloista rikosilmoitusten määrä on Oulun vankilassa suurin.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin Oulun vankilassa itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, uhkaavasta käytöksestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, haitanteosta virkamiehelle ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin siviilityöehtojen rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

Mikkelin vankilan kurinpitorangaistuksien määrä on alueen pienin. Vaikka yksinäisyysrangaistuksien kokonaismäärä oli vain 13 kappaletta koko vuoden 2009 ajalta, niin huomioitavaa on, että joka viidennessä tapauksessa on vankilassa määrätty yksinäisyyttä yli 7 vrk ehdottomana. Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin yhteensä kahdeksan kertaa. Kolmessa tapauksessa vankilaviranomaiset siirsivät vankilarikkomuksen poliisin tutkittavaksi.

Mikkelin vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7vrk haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, uhkaavasta käytöksestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, sopimattomasta käytöksestä ja aggressiivisesta käytöksestä. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Muita kurinpitorangaistuksia ei Mikkelin vankilassa käytetty.

Kuopion vankilassa annettiin kurinpitorangaistuksia yhteensä 29 kertaa. Rangaistuksista ehdollisena määrättiin 13 ja ehdottomana 16. Varoituksena rangaistus annettiin kerran. Yleisin rangaistus oli yksinäisyys 7 vrk tai alle, joista sekä ehdollisena että ehdottomana määrättiin 13 kertaa. Yli 7 vrk yksinäisyys pantiin täytäntöön kaksi kertaa ehdottomana. Poliisin tutkittavaksi päättyi Kuopion vankilassa lisäksi neljä tapausta.

Kuopion vankilassa annettiin ehdottomana yksinäisyyttä yli 7 vrk sopimattomasta käytöksestä ja valtion omaisuuden turmelemisesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, lai-

tosjärjestyksen rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta ja luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta, huumausaineen käyttöririkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin niskoittelusta ja laitospöytäkirjan rikkomisesta.

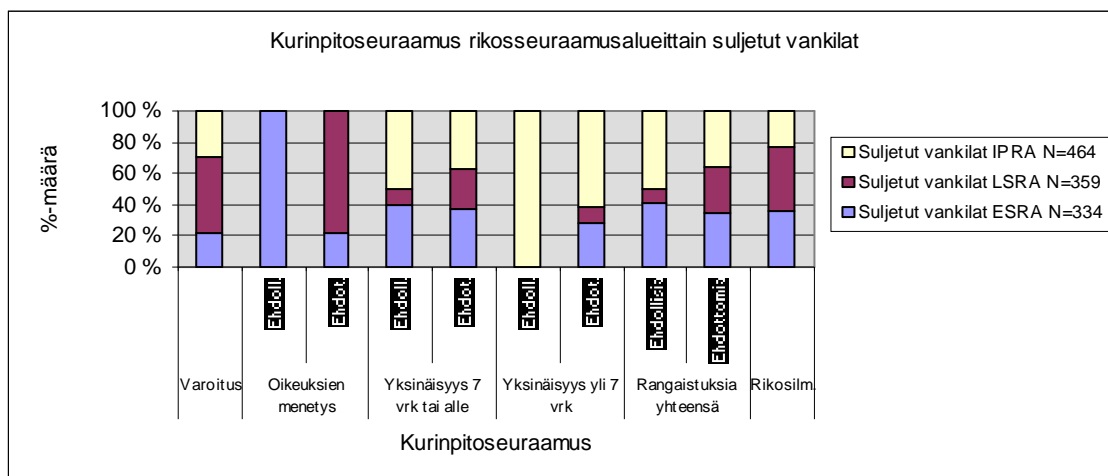
Konnunsuon vankilan 52 rikkomuksessa määrättiin yksinäisyyttä 7 vrk tai alle, joista ehdollisena ainoastaan neljä ja ehdottomana 48 kpl. Yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana määrättiin kaikkiaan 10 kertaa ja lisäksi ehdollisena kerran. Yhteensä rangaistuksia kertyi vuoden aikana 70, joista poikkeuksellisen suuri määrä oli ehdottomia 65 kpl. Varoituksia annettiin seitsemän kappaletta. Vakavammista rikkomuksista 11 tapausta siirrettiin poliisin tutkittavaksi.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin itsensä päihdyttämisestä, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta ja huumausaineenkäyttöririkoksesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai yli annettiin sopimattomasta käytöksestä, aggressiivisesta käytöksestä ja uhkaavasta käytöksestä. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, työstä kieltäytymisestä, häntä vastaan virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitospöytäkirjan rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä ja huumausaineen käyttöririkoksesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta, huumausaineen käyttöririkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoituksia annettiin sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja muusta tapahtumasta.

10.4 Päätelmät suljettujen vankiloiden kurinpitoseuraamuksista

Kurinpitoseuraamuksia annettiin eniten Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen. Noin 100 kurinpitoseuramusta vähemmän annettiin Etelän ja Länsi-Suomen alueella. Rikosseuraamusalueista kovimpia rangaistuksia annettiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella, jossa yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli määrättiin 24 kertaa. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella vastaava rangaistus annettiin seitsemän kertaa ja Länsi-Suomen alueella vain neljä kertaa. Ehdollinen 7 vrk tai yli yksinäisyysrangaistus oli kaikilla alueilla harvemmin käytetty. Kaikilla rikosseuraamusalueilla käytettiin enimmäkseen yksinäisyysrangaistusta ehdottomana 7 vrk tai alle. Ehdollisena rangaistusta annettiin harvemmin. Huomioitavaa yksittäisen vankilan kohdalla on se, että Mikkelin vankilassa vähäisestä kurinpitomäärästä lähes puolessa eli viisi kappaletta määrättiin yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli. Oikeuksien menetystä määrä-

ajaksi ehdottomana käytettiin muutamissa vankiloissa erittäin vähän. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 11 kertaa, Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella ainoastaan kahdesti, ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ei kertaakaan. Ehdollisena rangaistus ei käytetty juuri ollenkaan. Varoituksia kurinpitörangaistuksena annettiin kaikilla rikosseuraamusalueilla vähän. Vähimmillään varoituksia annettiin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella vain 16 kpl. Taulukon kokonaisluvuissa on huomioitu kurinpitörangaistukset sekä rikosilmoitukset.

Kuvio 17. Kurinpitoseuraamus rikosseuraamusalueittain suljetut vankilat

Kurinpitörangaistuksia määrättiin Etelä- Suomen rikosseuraamusalueella seuraavasti: Yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana määrättiin luvattoman tavaran hallussapidosta, sopimattomasta käytöksestä, niskoittelusta, luvattomasta poistumisesta, uhkaavasta käytöksestä, virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta ja laitostajärjestyksen rikkomisesta. Yhtään ehdollista 7 vrk tai yli kurinpitörangaistusta ei annettu. Todennäköisesti ehdollinen yli 7 vrk kurinpitörangaistus annettiin ehdottomana 7 vrk tai alle yksinäisyysrangaistuksena. Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, siviilityöehtojen rikkomisesta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitostajärjestyksen rikkomisesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttöririkoksesta, huumausainerikoksesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, muusta toiminnasta kieltäytymisestä, muihin kohdistuneesta väkivallasta, niskoittelusta, valtion omaisuuden turmelemisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin teräseen hallussapidosta, laitostajärjestyksen rikkomisesta, sopimattomasta käytöksestä, niskoittelusta, päihteiden hallussapidosta, huumausaineen käyttöririkoksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, valtion omaisuuden turmelemisesta, haitanteosta virkamiehelle, itsensä päihdyttämisestä, aggressiivisesta käytöksestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta.

Oikeuksien menetyksiä määräajaksi ehdottomana annettiin itseensä päihdyttämisestä, päihteiden valmistuksesta/välityksestä. Oikeuksien menetyksiä määräajaksi ehdollisena annettiin luvattoman tavarahan hallussapidosta ja päihteiden valmistuksesta/välityksestä.

Varoituksia annettiin luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja teräaseen hallussapidosta.

Kurinpitorangaistuksia määrättiin Länsi-Suomen alueella seuraavasti: Yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana annettiin muihin kohdistuneesta väkivallasta, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, karkaamisesta/karkaamisen yrityksestä, aggressiivisesta käytöksestä ja uhkaavasta käytöksestä. Yhtään ehdollista 7 vrk tai yli kurinpitorangaistusta ei annettu, todennäköisesti ehdollinen yli 7 vrk kurinpitorangaistus annettiin ehdottomana alle 7 vrk yksinäisyys rangaistuksena kuten Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, työstä kieltäytymisestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta, aggressiivisesta käytöksestä, muihin kohdistuneesta väkivallasta ja huumausaineen käyttörikoksesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, luvattomasta poistumisesta, muusta rikkomuksesta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, luvattoman tavarahan hallussapidosta, niskoittelusta, haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, päihteiden hallussapidosta ja muusta tapahtumasta.

Oikeuksien menetyksiä määräajaksi ehdottomana annettiin luvattoman tavarahan hallussapidosta, muusta tapahtumasta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, haitanteosta virkamiehelle ja muusta rikkomuksesta. Oikeuksien menetyksiä määräajaksi ehdollisena annettiin sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä ja niskoittelusta.

Varoituksia annettiin niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

Kurinpitorangaistuksia määrättiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella seuraavasti: Yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, haitanteosta virkamiehelle, muihin kohdistuneesta väkivallasta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, huumausaineen käyttöririksestä, virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, uhkaavasta käytöksestä, muusta rikkomuksesta, luvattomasta poistumisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja teräseen hallussapidosta. Ainoastaan neljä kurinpitorangaistusta ehdollisena 7 vrk tai yli oli annettu itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, sopimattomasta käytöksestä ja aggressiivisesta käytöksestä. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, työstä kieltäytymisestä, haitanteosta virkamiehelle, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta, aggressiivisesta käytöksestä, uhkaavasta käytöksestä, muihin kohdistuneesta väkivallasta ja huumausaineen käyttöririksestä. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta, huumausaineen käyttöririksestä, poistumislupaehtojen rikkomisesta, itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, sopimattomasta käytöksestä, valtion omaisuuden turmelemisesta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, haitanteosta virkamiehelle ja niskoittelusta.

Oikeuksien menetyksiä ehdottomana tai ehdollisena ei annettu yhtään Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella.

Varoituksia annettiin sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, muusta tapahtumasta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, niskoittelusta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, siviilityöehtojen rikkomisesta, valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä, muusta rikkomuksesta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä ja aggressiivisesta käytöksestä.

Rikosseuraamusalueiden sisällä ja eri alueiden kesken on huomattavia eroja eri kurinpitorangaistusten nimikkeiden perusteella annettuihin seuraamuksiin poistumislupaehtojen rikkomisesta tai sopimattomasta käytöksestä on voinut saada varoituksen tai kovimmillaan 7 vrk tai yli yksinäisyyttä. Kurinpitopäätökseen vaikuttaa aina teko ja sen haitallisuus, olosuhteet sekä aikaisempi kurinpitohistoria. Kurinpitopäätös tehdään aina yksilöllisen harkinnan perusteella.

10.5 Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa annettiin yhteensä 97 kurinpitorangaistusta. Rangaistuksista varoituksia oli 54 kappaletta eli yli puolet. Näistä suuri osa 39 kpl oli Helsingin avovankilassa. Toiseksi eniten varoituksia annettiin Keravan vankilan avovankilaosastossa 11 kpl. Oikeuksien menetystä kurinpitorangaistuksien muotona ei käytetty ollenkaan Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa.

Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle annettiin alueen avoimissa vankiloissa yhteensä 40 kertaa, joista yhdeksän ehdollisena ja 31 ehdottomana. Yli 7 vrk yksinäisyyteen päädyttiin kurinpitorangaistuksena kaikkiaan kolmesti, kerran Helsingin avovankilassa, Helsingin avovankilan Vantaan osastossa ja Keravan vankilan avovankilaosastossa. Kaikki kolme pantiin täytäntöön ehdottomana.

	KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009										Ri.ilm.
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli 7 vrk		Rangaistuksia yht.			
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Hev/A	39			6	20		1	6	60	66	3
Hev/Vaos	4				3		1	0	8	8	
Jov/A				1	2			1	2	3	
Kev/A	11			2	6		1	2	18	20	1
Yht	54	0	0	9	31	0	3	9	88	97	4

Taulukko 10. Kurinpitoseuraamus Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Keravan vankilan avovankilaosastossa määrättiin yhteensä 20 kurinpitorangaistusta, joista ehdottomia 18 ja ehdollisia 2. Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin kahdeksan kertaa, joista kuusi kappaletta ehdottomana ja kaksi ehdollisena. Rikosilmoituksena poliisin tutkittavaksi päättyi yksi tapaus.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin huumausaineen käyttörikoksesta ja luvattomasta poistumisesta. Ehdollisena rangaistus annettiin huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoituksia annettiin luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, teräseen hallussapidosta, muusta tapahtumasta, huumausaineen käyttörikoksesta, luvattomasta poistumisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koepäpöydän lupaehtojen rikkomisesta.

Jokelan vankilan avovankilaosastossa kolme tapausta päättyi rangaistukseen, kaksi kappaletta ehdottomana ja yksi kappale ehdollisena.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin siviilityöehtojen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Jokelan avovankilassa ei annettu muita kurinpitovankilaosastossa.

Helsingin avovankilan Vantaan osastossa annettiin vuoden 2009 aikana neljä varoitusta kurinpitoseuraamuksena. Lisäksi kolme kertaa määrättiin 7 vrk tai alle ja yhden kerran yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomina.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7vrk tai alle annettiin huumausaineen käyttörikoksesta ja luvattomasta poistumisesta. Varoitus annettiin itsensä päihdyttämisestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Helsingin avovankilassa annettiin luonnollisesti alueen avovankiloista eniten kurinpitovankilaosastossa, koska se on ylivoimaisesti alueen suurin vankila vankimäärältään. Kaikista alueen avoimien vankiloiden kurinpitovankilaosastossa Helsingin avovankilan osuus on 68 %. Rangaistuksia annettiin yhteensä 66 kertaa, joista 60 ehdottomina ja kuusi kappaletta ehdollisina. Lisäksi rikosilmoituksia tehtiin kolme.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin päihteiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, teräaseen hallussapidosta, muusta rikkomuksesta, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, niskoittelusta, luvattoman tavarahan hallussapidosta, teräaseen hallussapidosta, huumausaineen käyttörikoksesta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin itsensä päihdyttämisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavarahan hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisesta.

10.6 Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa annettiin yhteensä 135 kurinpitöraangaistusta, joista ehdollisia ainoastaan yhdeksän ja ehdottomia 126. Varoituksia kurinpitöraangaistuksista oli 58 kappaletta. Useimmin varoitusta kurinpitöraangaistuksena määrättiin Vilppulan vankilassa 18 kpl ja Satakunnan vankilan Huittisten osastossa 16 kpl. Oikeuksien menetystä ehdottomana oli käytetty kerran sekä Vilppulan vankilassa että Vanajan vankilan Vanajan osastossa.

Satakunnan vankilan Huittisten ja Köyliön osastossa eniten käytetty kurinpitöraangaistus oli yksinäisyyttä 7 vrk tai alle, Huittisissa 32 kertaa ja Köyliössä 24 kertaa. Yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana oli pantu täytäntöön kolmesti Vanajan vankilan Ojoisten osastossa ja kerran Satakunnan vankilan Köyliön osastossa.

	KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009										Ri.ilm.
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli 7 vrk		Rangaistuksia yht.			
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Käv	9			2	4			2	13	15	
Sav/Huos.	16			1	31			1	47	48	2
Sav/Köös.	9			3	21		1	3	31	34	3
Ojois.os.	2			2	3		3	2	8	10	1
Vana os.	4		1	1	3			1	8	9	2
Viv	18		1					0	19	19	1
Yht.	58	0	2	9	62	0	4	9	126	135	9

Taulukko 11. Kurinpitoseuraamus Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Vilppulan vankilassa annettiin kaikkiaan 19 kurinpitöraangaistusta, joista kaikki olivat ehdottomia. Kaikki rangaistukset olivat yhtä ehdotonta oikeuksien menetystä lukuun ottamatta varoituksia. Vilppulan vankila on poikkeus kurinpitöraangaistuksien suhteen, koska siellä ei ole annettu yhtään yksinäisyysrangaistusta koko vuoden 2009 aikana. Rikosilmoituksia on tehty yksi.

Ehdoton oikeuksien menetys annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin itsensä päihdyttämisestä, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisesta.

Vanajan vankilan Ojoisten osastossa annettiin 10 kurinpitorangaistusta ja tehtiin yksi rikosilmoitus. Rangaistukset koostuivat kahdesta varoituksesta ja kahdeksasta yksinäisyysrangaistuksesta.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä ja luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin muusta toiminnasta kieltäytymisestä ja sopimattomasta käyttäytymisestä. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Vanajan vankilan Vanajan osastossa annettiin 14 kurinpitorangaistusta ja tehtiin kaksi rikosilmoitusta. Rangaistukset koostuivat neljästä varoituksesta, yhdeksästä yksinäisyysrangaistuksesta ja yhdestä oikeuksien menetyksestä määrääjäksi.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Oikeuksien menetys määrääjäksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin muusta rikkomuksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Satakunnan vankilan Köyliön osastossa määrättiin yhteensä 34 kurinpitorangaistusta, joista 31 oli ehdotonta ja kolme ehdollista. Yhdeksän varoituksen lisäksi pääosa rangaistuksista oli yksinäisyyttä 7 vrk tai alle. Rikosilmoituksia laadittiin kolme kappaletta.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin itsensä päihdyttämisestä. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

Satakunnan vankilan Huittisten osastossa varoituksia annettiin 16 kpl ja niiden lisäksi annettiin 32 yksinäisyysrangaistusta 7 vrk tai alle. Lisäksi ilmoituksia poliisille rikostutkinnan aloittamiseksi tehtiin kaksi kertaa.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä, muusta toiminnasta kieltäytymisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomisesta, huumausaineen käyttörikoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdol-

lisena 7 vrk tai alle annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin työstä kieltäytymisestä, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

Käyrän vankilan kurinpitovangin määräksi vuodelle 2009 annettiin 15 kertaa, joista lyhyempää yksinäisyyttä rangaistuksena oli ehdollisena kaksi kappaletta ja ehdottomana neljä kertaa. Varoituksia annettiin yhdeksässä tapauksessa.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, muusta rikkomuksesta, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttörikkoksesta, luvattomasta poistumisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin itsensä päihdyttämisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, luvattomasta poistumisesta. Varoitus annettiin työstä kieltäytymisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta tapahtumasta, luvattomasta poistumisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

10.7 Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa määrättiin kaikkiaan 132 kurinpitovangin määräksi, joista varoituksina annettiin 48. Eniten varoituksia annettiin Naarajärven vankilassa 12 kpl ja toiseksi eniten Laukaan vankilassa kahdeksan varoitusta. Loput varoitukset jakaantuivat suhteellisen tasaisesti muiden alueen avoimien vankiloiden kesken. Oikeuksien menetystä ehdollisena annettiin ainoastaan Ylitornion vankilassa kerran ja ehdottomana kahdesti Ylitorniolla, kolme kertaa Laukaalla ja kerran Sulkavalla.

Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle määrättiin eniten Naarajärven vankilassa 20 kpl, toiseksi eniten Pelson vankilan Kestilän avovankilaosastossa 13 kpl ja kolmanneksi eniten Sulkavan vankilassa 12 kpl. Yli 7 vrk yksinäisyysrangaistuksia määrättiin Naarajärvellä kolmesti, Sulkavalla kahdesti ja Haminan vankilassa kahdesti.

KURINPITORANGAISTUKSET / SEURAAMUKSET 1.1.2009-31.12.2009											
	Varoitus	Oikeuksien menetys		Yksinäisyys 7 vrk tai alle		Yksinäisyys yli 7 vrk		Rangaistuksia yht.			Ri.ilm.
		Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Ehdoll.	Ehdot.	Yht.	
Lav	8		3	4	5			4	16	20	5
Nav	12			1	19		3	1	34	35	
Sulv	6		1	2	10		2	2	19	21	
Ylv	2	1	2	1	7			2	11	13	1
Kov/Hmt	8			2	3		2	2	13	15	2
Kuv/A	2			2				2	2	4	
Pev/A	6			9	4			9	10	19	
Yht.	48	1	6	21	49	0	7	22	110	132	8

Taulukko 12. Kurinpitoseuraamus Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Pelson vankilan Kestilän avovankilaosastossa annettiin yhteensä 19 kurinpitorangaistusta, joista ehdollisina yhdeksän kappaletta ja ehdottomina 10. Kurinpitorangaistukset kertyivät kuudesta varoituksesta ja 13 yksinäisyysrangaistuksesta 7 vrk tai alle. Yksinäisyysrangaistuksista yhdeksän oli ehdollisia.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta ja luvattomasta poistumisesta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Kuopion vankilan avovankilaosastossa annettiin ainoastaan neljä kurinpitorangaistusta, joista kaksi kappaletta oli 7 vrk tai alle ehdollista yksinäisyysrangaistusta ja kaksi varoitusta.

Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta.

Konnunsuon vankilan Haminan työsiirtolassa määrättiin 15 kurinpitorangaistusta ja lisäksi tehtiin kaksi rikosilmoitusta. Kurinpitorangaistuksista ainoastaan kaksi oli ehdollisia ja 13 kpl ehdottomia. Yksinäisyysrangaistuksista kaksi kappaletta oli yli 7 vrk ehdotonta ja viisi kappaletta alle 7 vrk yksinäisyysrangaistusta.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin itsensä päihdyttämisestä, haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, aggressiivisesta ja uhkaavasta käytöksestä. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä ja päihteiden hallussapi-

dosta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Ylitornion vankilan kurinpitörangaistukset kertyivät kahdesta ehdollisesta ja 11 ehdottomasta rangaistuksesta. Varoituksia annettiin kahdesti, oikeuksien menetystä kolmesti ja lyhyempi yksinäisyys 8 kertaa. Ylitorniolla tehtiin yksi rikosilmoitus poliisille vankilarikkomuksesta.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta. Sama rangaistus annettiin myös ehdollisena syyinä poistumislupaehtojen rikkominen. Oikeuksien menetys määräajaksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta ja muusta rikkomuksesta. Sama rangaistus ehdollisena annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta. Ylitornion avovankilassa käytettiin lähes kaikkia rangaistusmuotoja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Sulkavan vankilassa annettiin kuusi varoitusta, yksi oikeuksien menetys, 14 yksinäisyysrangaistusta, joista yli 7 vrk rangaistuksena kaksi kappaletta. Yhteensä kurinpitörangaistuksia oli kaikkiaan 21 kpl.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, huumausaineen käyttöririkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Ehdollisena sama rangaistus annettiin työstä kieltäytymisestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta. Oikeuksien menetys määräajaksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin siviilityöehtojen rikkomisesta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Naarajärven vankila on Itä- ja Pohjois-Suomen suurin avovankila ja siitä syystä myös kurinpitörangaistuksien määrä on suurempi. Kokonaismäärä koostuu 12 varoituksesta sekä 23 yksinäisyysrangaistuksesta, joista kolme oli yli 7 vrk yksinäisyyttä ehdottomana. Yksinäisyyttä 7 vrk tai alle annettiin yhden kerran ehdollisena ja ehdottomana 19 kertaa.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, työstä kieltäytymisestä, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, uhkaavasta käytöksestä, huumausaineen käyttöririkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Sama rangaistus annettiin ehdollisena poistumislupaehtojen rikkomisesta. Varoitus annettiin työstä

kieltäytymisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Laukaan vankilassa annettiin kaikkiaan 20 kurinpitorangeistusta ja lisäksi viisi rikkomusta saatettiin poliisiin tutkittavaksi. Laukaalla annettiin oikeuksien menetystä ehdottomana kolmesti ja 7 vrk tai alle yksinäisyyttä neljä ehdollisena ja viisi ehdottomana rangaistuksena.

Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Sama rangaistus annettiin ehdollisena niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Oikeuksien menetys määräajaksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Varoitus annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Juuan vankila antoi vangeille rikkomuksista neljä varoitusta ja ainoastaan yhden kerran yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai alle. Rikosilmoituksia ei vuoden aikana tehty yhtään.

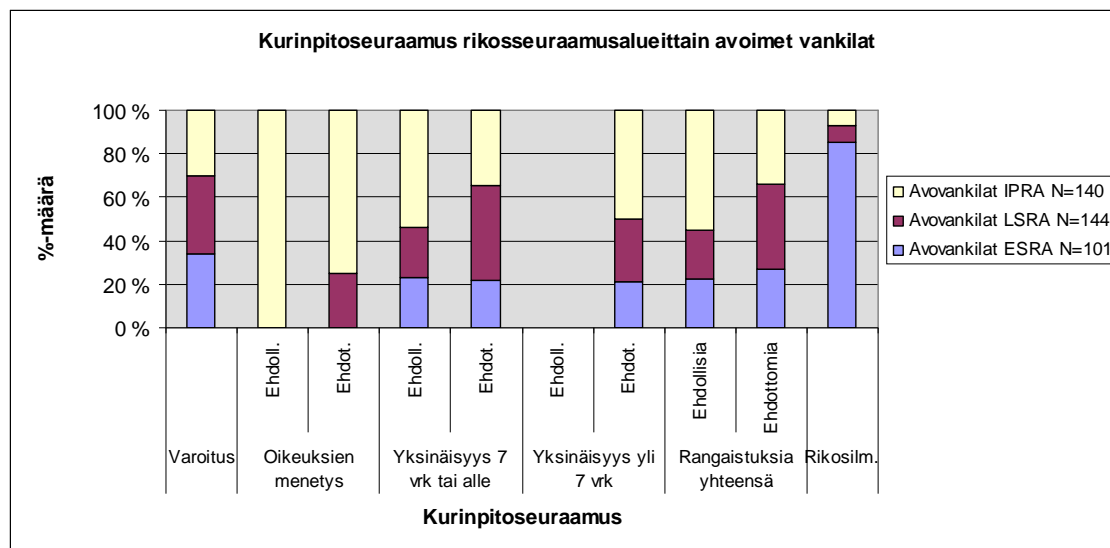
Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta ja luvattomasta poistumisesta. Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

10.8 Päätelmät avoimien vankiloiden kurinpitoseuraamuksista

Kurinpitoseuraamuksia annettiin eniten Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella ja vähiten annettiin Etelä- Suomen alueella. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella annettiin lähes yhtä paljon kurinpitorangeistuksia kuin Länsi - Suomen alueella. Avoimissa laitoksissa annettiin 345 kurinpitorangeistusta. Eniten kurinpitorangeistuksia annettiin avoimista vankiloista Helsingin avovankilassa 66 kpl.

Rikosseuraamusalueista kovimpia rangaistuksia annettiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella, jossa yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli määrättiin seitsemän kertaa, Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella neljä kertaa ja Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella vain kolme kertaa. Ehdollinen 7 vrk tai yli yksinäisyysrangaistusta ei käytetty avolaitoksissa. Kaikilla rikosseuraamusalueilla käytettiin enimmäkseen yksinäisyysrangaistusta ehdottomana 7 vrk tai alle. Eniten rangaistuksia määrättiin Länsi- Suomen alueella 62 kpl. Ehdollisena 7 vrk tai alle rangaistusta annettiin harvemmin. Oikeuksien menetystä määräajaksi ehdottomana käytettiin muutamissa vankiloissa erittäin vähän Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ainoastaan kuudesti, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kahdesti ja Etelä-Suomen rikosseu-

raamusalueella ei kertaakaan. Ehdollisena rangaistusta ei käytetty juuri lainkaan. Varoituksia annettiin kurinpitörangaistuksena kaikilla rikosseuraamusalueilla lähes yhtä paljon. Taulukon kokonaisluvuissa on huomioitu kaikki kurinpitörangaistukset sekä rikosilmoitukset.

Kuvio 18. Kurinpitoseuraamus rikosseuraamusalueittain avoimet vankilat

Kurinpitörangaistuksia määrättiin Etelä-Suomen alueella seuraavasti: Yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin päihneiden valmistuksesta/välityksestä, niskoittelusta, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, teräseen hallussapidosta, muusta rikkomuksesta, huumausaineen käyttörikkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyyttä ehdollisena 7 vrk tai yli ei annettu yhtään kappaletta avoimissa vankiloissa.

Yksinäisyyttä ehdottomana 7vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, päihneiden hallussapidosta, niskoittelusta, luvattoman tavaran hallussapidosta, siviilityöehtojen rikkomisesta, teräseen hallussapidosta, huumausaineen käyttörikkoksesta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta, huumausaineen käyttörikkoksesta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Oikeuksien menetyksiä määrääjäksi ei annettu Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella yhtään kappaletta.

Varoitus annettiin itsensä päihdyttämisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta, muusta rikkomuksesta, muusta tapahtumasta, teräseen hallussapidosta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisesta.

Kurinpitorangaistuksia määrättiin Länsi-Suomen alueella seuraavasti: Yksinäisyyttä 7 vrk tai yli ei Länsi-Suomen alueella annettu yhtään kertaa. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, päihteiden hallussapidosta, päihteiden valmistuksesta/välityksestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, laitosjärjestyksen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä, muusta toiminnasta kieltäytymisestä, niskoittelusta, sopimattomasta käyttäytymisestä, huumausaineen käyttöririkoksesta, muusta rikkomuksesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta ja valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin muusta toiminnasta kieltäytymisestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja sopimattomasta käyttäytymisestä.

Oikeuksien menetys määräajaksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta. Oikeuksien menetys määräajaksi ehdollisena ei annettu yhtään kurinpitorangaistuksena Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella.

Varoitus annettiin itsensä päihdyttämisestä, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, sopimattomasta käyttäytymisestä, niskoittelusta, työstä kieltäytymisestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, muusta tapahtumasta, muusta rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta, poistumislupaehtojen rikkomisesta ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisesta.

Kurinpitorangaistuksia määrättiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella seuraavasti: Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai yli annettiin luvattoman tavaran hallussapidosta, itsensä päihdyttämisestä, haitanteosta virkamiehelle, sopimattomasta käytöksestä, aggressiivisesta ja uhkaavasta käytöksestä ja luvattomasta poistumisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai yli annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta, luvattomasta poistumisesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdottomana 7 vrk tai alle annettiin itsensä päihdyttämisestä, poistumislupaehtojen rikkomisesta, opiskeluun liittyvien ehtojen rikkomisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, päihteiden hallussapidosta, työstä kieltäytymisestä, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, uhkaavasta käytöksestä, luvattomasta poistumisesta, huumausaineen käyttöririkoksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta. Yksinäisyys ehdollisena 7 vrk tai alle annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta, niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä, laitosjärjestyksen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta.

Oikeuksien menetys määräajaksi ehdottomana annettiin laitosjärjestyksen rikkomisesta ja muusta rikkomuksesta. Oikeuksien menetys määräajaksi ehdollisena annettiin poistumislupaehtojen rikkomisesta.

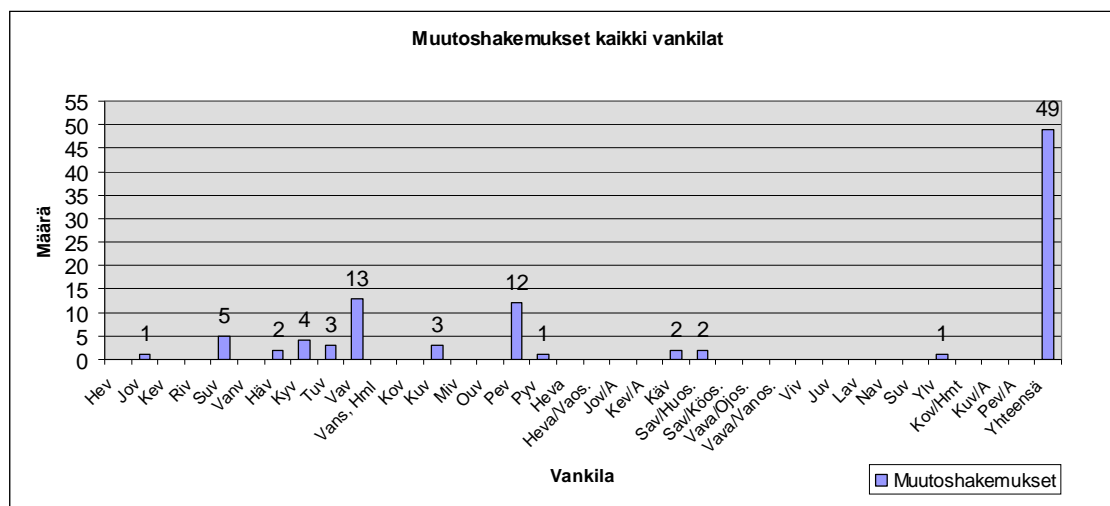
Varoitus annettiin sopimattomasta käytöksestä, laitossääntöjen rikkomisesta, luvattoman tavaran hallussapidosta, valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta, työstä kieltäytymisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta, siviilityöehtojen rikkomisesta, muusta rikkomuksesta ja poistumislupaehtojen rikkomisesta.

Kuten suljetuissakin vankiloissa oikeuksien menetyksiä määrättiin erittäin harvassa vankilassa. Kurinpitorangeistusta ei anneta, vaan vangin siirtäminen suljettuun vankilaan katsotaan useassa tapauksessa riittäväksi rangaistukseksi. Tällä pyritään varmistamaan, että vankiin ei kohdisteta kaksinkertaista rangaistusta. Kurinpitorangeistus saadaan tehdystä rikkomuksesta ja sijoittelupäätös tulee tehdä sillä perusteella, että vanki ei ole enää avolaitoskelpoinen.

11 Kurinpitopäätösten muutoksenhaku

11.1 Haetut muutokset kurinpitopäätöksiin

Muutoksenhakujen määrää tarkastellaan vankiloittain. Lisäksi avataan vankiloittain ne kurinpitopäätökset, joihin on haettu muutosta ja eritellään yleisimmät kurinpitorikkomukset, joiden kurinpitorangeistuksista on haettu muutosta.

Kuvio 19. Muutoksenhaku kurinpitorangeistuksista

Kurinpitopäätöksistä jätettiin muutoshakemuksia vuoden 2009 aikana yhteensä 49 muutoshakemusta. Ne koskivat 71 eri rikkomusta eli kurinpitorangeistukset koostuivat joko yhdestä tai useammasta eri kurinpitorikkomuksesta. Muutoshakemuksia tehtiin 12 eri vankilassa. Vähimmillään muutoshakemuksien määrä oli kyseisissä vankiloissa yksi ja enimmillään 13 muutoshakemusta.

Yleisin kurinpitoriggkomus, johon haettiin muutosta, oli itsensä päihdyttäminen. Kyseisiin rangaistuksiin haettiin muutosta 16 kertaa. Toiseksi yleisin rikkomus johon muutosta haettiin 12 kertaa oli sopimaton käytös. Kolmanneksi yleisin rikkomus jonka rangaistuksen johdosta saapui muutoshakemuksia aluevankilan johtajalle oli luvattoman tavaran hallussapito. Kyseisiä muutoshakemuksia oli 11 tapausta. Seuraavaksi yleisimpiä muutoksen haku nimikkeitä olivat niskoittelu seitsemän kappaletta, poistumislupaehtoien rikkominen neljä kappaletta, päihteiden hallussapito neljä kappaletta, laitospjärjestyksen rikkominen kolme kappaletta, muu rikkomus kolme kappaletta, valtion omaisuuden turmeleminen kolme kappaletta, päihteiden valmistus/välitys kaksi kappaletta ja uhkaava käytös kaksi kappaletta. Lisäksi yksi muutoshakemus koski kurinpitoriggkomuksia, jotka oli annettu luvattomasta poistumisesta, haitanteosta virkamiehelle, muusta toiminnasta kieltäytymisestä ja teräaseen hallussapidosta.

Eniten muutoshakemuksia tehtiin Vaasan vankilan antamista kurinpitopäätöksistä. Muutoshakemuksia tehtiin yhteensä 13 kpl, jotka koskivat 16 eri rikkomusta. Kurinpitopäätöksiä annettiin Vaasan vankilassa yhteensä 34 kpl. Yleisin rikkomus, johon muutosta haettiin oli itsensä päihdyttäminen 10 tapauksella. Muut rikkomukset, joista oli haettu muutosta, olivat luvaton tavaran hallussapito kaksi kappaletta, poistumislupaehtoien rikkominen kaksi kappaletta, päihteiden hallussapito yksi kappale ja uhkaava käytös yksi kappale.

Toiseksi eniten muutoshakemuksia tehtiin Pelson vankilassa. 12 muutoshakemusta sisälsi 15 kurinpitoriggkomusta. Kurinpitopäätöksiä annettiin Pelson vankilassa yhteensä 115 kpl. Yleisin kurinpitoriggkomus, johon haettiin muutosta, oli sopimaton käytös neljällä tapauksella. Muut rikkomukset, joiden seuraamuksista haettiin muutosta, olivat niskoittelu kolme kappaletta, luvaton tavaran hallussapito kolme kappaletta, itsensä päihdyttäminen kaksi kappaletta, päihteiden hallussapito yksi kappale, haitanteko virkamiehelle yksi kappale ja valtion omaisuuden turmeleminen yksi kappale.

Kolmanneksi eniten muutoshakemuksia kurinpitopäätöksiin tehtiin Sukevan vankilassa. Muutoshakemuksien määrä oli vuoden 2009 aikana viisi hakemusta, jotka koostuivat kahdeksasta eri kurinpitoriggkomuksesta saaduista rangaistuksista. Kurinpitopäätöksiä annettiin Sukevan vankilassa yhteensä 114 kpl. Yleisimmät rikkomukset, joihin muutosta haettiin, olivat sopimaton käytös ja laitospjärjestyksen rikkominen kahdella tapauksella. Lisäksi yksittäiset muutoshakemukset liittyivät itsensä päihdyttämisestä, päihteiden hallussapidosta, niskoittelusta ja teräaseen hallussapidosta saatuihin rangaistuksiin.

Kylmäkosken vankilassa haettiin muutosta kurinpitoriggkomuksiin yhteensä neljä kertaa. Muutoshakemukset sisälsivät yhteensä kuusi kurinpitoriggkomusta. Kurinpitopäätöksiä annettiin Kylmäkosken vankilassa yhteensä 59 kpl. Yleisin rikkomus johon muutosta haettiin, oli luvaton tavaran hallussapito kolme kappaletta. Muut rikkomukset, joihin muutosta haettiin, olivat

päihhteiden valmistus/välitys yksi kappale, sopimaton käytös yksi kappale ja poistumislupaeh-tojen rikkominen yksi kappale.

Sekä Turun että Kuopion vankilassa haettiin kurinpitopäätöksiin muutosta kolmessa tapaukses-sa. Turun vankilassa muutoksenhaut sisälsivät seitsemän kurinpitovirkkomusta. Yleisin rikkomus johon haettiin muutosta, oli sopimaton käytös. Kyseisiä muutoksen hakutapauksia oli kaksi. Kuopin vankilan kaikki kolme muutoksenhakua sisälsivät vain yhden kurinpitovirkkomuksen. Muutosta haettiin kurinpitopäätöksiin, jotka oli annettu itsensä päihdyttämisestä, luvattoman tavaran hallussapidosta ja laitosjärjestyksen rikkomisesta. Kurinpitopäätöksiä annettiin Turun vankilassa yhteensä 115 kpl ja Kuopin vankilassa 29 kpl.

Hämeenlinnan vankilassa, Käyrän vankilassa ja Satakunnan vankilan Huittisten osastossa jätet-tiin kaikissa kaksi muutoshakemusta. Hämeenlinnan vankilassa muutoksenhaku koski itsensä päihdyttämisestä ja luvattoman tavaran hallussapidosta saatuja kurinpitovirangaistuksia. Käy-rän vankilassa muutoksenhaut koskivat neljää eri rikkomusta, jotka olivat niskoittelu, sopima-ton käytös, muu rikkomus ja luvaton poistuminen. Satakunnan vankilan Huittisten osaston muutoksenhaut taas koskivat viittä eri rikkomusta, jotka olivat itsensä päihdyttäminen, muus-ta toiminnasta kieltäytyminen, niskoittelu, sopimaton käytös ja muu rikkomus. Kurinpitopää-töksiä annettiin Hämeenlinnan vankilassa yhteensä 87 kpl, Käyrän vankilassa 15 kpl ja Sata-kunnan vankilan Huittisten osastossa 48 kpl.

Yksi muutoshakemus aluevankilan johtajalle saapui Jokelan vankilasta, Pyhäselän vankilasta ja Ylitornion vankilasta. Jokelan hakemus koski sopimattomasta käytöksestä saatua kurinpito-rangaistusta. Pyhäselän vankilan kurinpitopäätöksen rikkomuksina olivat valtion omaisuuden turmeleminen, luvaton tavaran hallussapito ja muu rikkomus. Ylitornion vankilan kurinpito-päätöksen rikkomuksena oli poistumislupaeh-tojen rikkominen.

11.2 Muutostenhakujen päätökset kurinpitopäätöksiin

Vuoden 2009 aikana vankiloiden antamista kurinpitopäätöksistä haettiin muutosta 49 tapauk-sessa. Vankitietojärjestelmän mukaan päätökset oli kirjattu suhteellisen puutteellisesti ja yhdeksästä muutoshakemuksesta puuttui jopa päätöspäivämäärä ja muu päätökseen liittyvä tieto. Lisäksi neljästä muutoshakemuksesta puuttui päätös, vaikka päätöspäivämäärä olikin kirjattu vankitietojärjestelmään.

Vankien tekemistä muutoksenhauista 17 johti oikaisuvaatimuksen hylkäämiseen, 16 tapauk-sessa kurinpitopäätöstä ei muutettu, mutta yhdessä tapauksessa vähennettiin yksi vuorokausi eristyksissä oloaikaa asian selvittämisen vuoksi. Yksi tapaus johti siihen, että rikkomuksen

nimikettä muutettiin, mutta kurinpitoseuraamus pysyi muutoksenhausta huolimatta samana. Tässä tapauksessa kurinpitorangeistus oli saatu syyllistymällä haitantekoon virkamiehelle, joka muutoksenhaussa muutettiin sopimattomaksi käytökseksi. Vuoden 2009 muutoksenhausta vain kaksi johti kurinpitorangeistuksien merkittävään muutokseen. Ensimmäisessä tapauksessa vankilassa annettu kahden vuorokauden yksinäisyys ehdottomana kurinpitorangeistuksena muutettiin varoitukseksi ja toisessa tapauksessa 7 vuorokauden yksinäisyys ehdottomana muutettiin ei toimenpiteitä/seuraamusta - päätökseksi.

Aluevankilan johtajan tekemistä kurinpitorangeistuksien muutoksenhakupäätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen neljässä tapauksessa. Nämä kaikki neljä valitusta hylättiin.

12 Lopputulokset

Rikosseuraamuslaitos käsittää tällä hetkellä 36 vankilaa joista 17 on suljettua vankilaa ja 19 on avointa vankilaa. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueeseen kuuluu kuusi suljettua vankilaa sekä viisi avointa vankilaa. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen kuuluu viisi suljettua ja kuusi avointa vankilaa. Suurimman alueen muodostaa Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue, johon kuuluu seitsemän suljettua vankilaa sekä kahdeksan avointa vankilaa.

12.1 Ilmoitukset ja asianimikkeet

Ilmoituksista koostuva aineisto sisältää tietoja vankiloiden tekemistä ilmoitusmääristä vuodelta 2009 rikosseuraamusalueittain ja yksiköittäin. Ilmoituksista selviää mistä eri asioista/tapahtumista ilmoituksia on tehty eri laitoksissa. Nimikkeitä löytyy tällä hetkellä 45 kpl, osa nimikkeistä on aktiivisia ja osa passiivisia, vuonna 2009 käytettiin 29 eri ilmoitusnimikettä. Vankilassa tehty ilmoitus on asian tutkimiseen liittyvä raportti, jossa voidaan käyttää useita asianimikkeitä, jotka viittaavat tapahtumaan. Pelkän ilmoituksen perusteella vanki ei ole välttämättä syyllistynyt ilmoitukseen kirjattuun asianimikkeeseen. Ilmoitus on vankilan henkilökunnan raportti poikkeavasta tapahtumasta vankilassa, joka vaatii henkilökunnan huomiota. Ilmoitus kirjataan vankitietojärjestelmään, ja se toimii tiedonkulun välineenä laitoksen sisällä henkilökunnalle. Ilmoitukset liittyvät yleisesti vankien toimintaan. Ilmoituksia kirjataan myös tekniseen turvallisuuteen liittyvistä asioista. Ilmoituksen tekemiskynnys on erittäin matala, eikä ilmoituksen tekovaiheessa tarvita pitkällistä arviota esimerkiksi syyllisyyden todennäköisyydestä. Ilmoituksia voidaan kirjata monella eri nimekkeellä sekä yleisenä ilmoituksena.

Tilastollisissa analyysissä on vertailtu kolmen eri alueen ilmoituksia suljetuissa sekä avoimissa vankiloissa. Tilastossa käytetyt luvut ja nimikkeet on kerätty vankitietojärjestelmästä

Keskushallintoviraston toimesta. Tilastojen luvut on siinä määrin luotettavia kuin ne on järjestelmään kirjattu. Joissakin asianimikkeissä ei löydy kaikkia tietoja, jonka vuoksi niitä ei huomioida tarkastelussa. Näitä puuttuvia tiedostoja on noin 20 - 40 kpl vuoden 2009 vankitietojärjestelmästä saaduissa tilastoissa. Puuttuvat tiedostot sekä virheelliset ilmoitukset eivät kuitenkaan väärinä merkittävästi lopputuloksia.

Vuonna 2009 kirjattiin vankitietojärjestelmään 7 753 ilmoitusta. Ilmoitusten määrä suhteessa keskivankilukuun oli 2,2 kappaletta vankia kohden. Suljettujen ja avovankiloiden välillä ei ollut suuria eroja ilmoitusmäärien suhteen, kun huomioidaan erot vankimäärissä. Suljetuista vankiloista ilmoituksia tehtiin enimmillään 3,4 kappaletta vankia kohden vuoden aikana suhteessa keskimääräiseen vankilukuun. Vähimmillään suljetuissa vankiloissa ilmoituksia tehtiin 1,1 ilmoitusta vankia kohden. Ero eniten ja vähiten tehneiden vankiloiden ilmoitusten määrissä on kolminkertainen, joka on huomion arvoinen asia. Avolaitoksissa enimmillään ilmoituksia suhteessa vankilukuun tehtiin neljä kappaletta vankia kohti, joka on yli puolet enemmän kuin vähiten tehnyt suljettu vankila. Vähimmillään avovankiloissa ilmoituksia tehtiin 0,7 kappaletta vankia kohden. (Laulumaa 2010, 55 - 56.)

Vankitietojärjestelmään tehdyistä 7753 ilmoituksesta eniten ilmoituksia suljetuista vankiloista kirjattiin Vantaan vankilassa 752 kpl, joka on 9,7 % kaikista ilmoituksista. Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin Turun vankilassa 674 kpl, joka 8,7 % ilmoitusten määrästä. Vähiten suljetuista vankiloista kirjattiin ilmoituksia Mikkelin vankilassa 107 kpl. Eniten ilmoituksia avoimista vankiloista kirjattiin Satakunnan vankilan Huittisten osastossa 293 kpl, joka on 2,4 % enemmän kuin vähiten ilmoituksia kirjannut suljettu Mikkelin vankila. Vähiten avovankiloista ilmoituksia kirjattiin Kuopin avovankilassa 13 kpl, joka on 0,2 % kaikista ilmoituksista. Kuitenkin suljetuista vankiloista eniten ilmoituksia suhteessa keskimääräiseen vankilukuun tehtiin Keravan ja Vantaan vankiloissa. Näissä vankiloissa ilmoituksia oli 3,4 kappaletta vankia kohden vuoden aikana. Myös Hämeenlinnan vankilassa tehtiin paljon ilmoituksia 3,3 kpl vankia kohden. Vähiten ilmoituksia tehtiin Helsingin vankilassa 1,1 ilmoitusta vankia kohden. Myös Mikkelin 1,3 kpl ja Riihimäen 1,5 kpl vankiloissa ilmoituksia oli vähän suhteessa vankilukuun. Ero Keravan ja Vantaan vankiloiden ilmoitusten määrissä on kolminkertainen suhteessa vähiten tehneeseen Helsingin vankilan ilmoitusten määriin. Avolaitoksissa eniten ilmoituksia suhteessa vankilukuun tehtiin Vilppulan ja Huittisten avovankiloissa. Vilppulassa ilmoituksia tehtiin neljä kappaletta vankia kohti vuonna 2009, tämä on enemmän kuin Keravan ja Vantaan vankiloissa, joissa tehtiin eniten ilmoituksia suljetuista vankiloista. Huittisten avovankilassa ilmoituksia tehtiin 3,5 kappaletta vankia kohti. Kuopion ja Haminan avovankiloissa tehtiin vähiten ilmoituksia 0,7 ja 0,9 kappaletta vankia kohden. (Laulumaa 2011, 56 - 57.)

Tarkastelun perusteella voidaan todeta, että vankiloiden erilainen turvallisuus-/ilmoituskulttuuri vaikuttaa vankiloiden tekemiin ilmoitusmääriin, koska avoimessa yksikössä

tehdään enemmän ilmoituksia kuin suljetuissa yksiköissä. Ilmoitusmääristä voidaan myös todeta, että ilmoituksen tekeminen on hyvin yksilöllistä, johon vaikuttaa yksilön ominaisuudet sekä koetut ja opitut toiminnan muodot. Ilmoitus on yksi keino osoittaa, että vankiloissa tapahtuviin poikkeaviin tapahtumiin/asioihin puututaan ja niistä tehdään raportti vankitietojärjestelmään. Raportti on myös toimintavelvoite esimiehille puuttua poikkeavaan tapahtumaan ja tarvittaessa selvittää sekä etsiä ongelmaan ratkaisua. Kokonaisuudessaan ilmoitus on tärkeä osa vankilan turvallisuuskulttuurin luomisessa. Raportoidulla ilmoituksella saattaa olla jo tässä vaiheessa yleisestävä vaikutus siihen, että ongelmia ei päivittäisessä toiminnassa synny. Tärkeätä on että tapahtumasta opitaan ja luodaan turvallisuus päivittäiseen toimintaan.

Vankitietojärjestelmään tehtyjen suljettujen vankiloiden asanimikkeiden tarkastelussa voidaan huomata, että asanimikkeellä muu tapahtuma tehtiin ilmoituksia 1615 kpl, joka on huomattavan suuri määrä asanimikkeelle. Jokaisella rikosseuraamusalueella, nimikkeellä muu tapahtuma kirjattiin hieman yli 500 kpl. Yleensä kyseisellä ilmoituksella kirjataan vankilatapahtumia, joita ei pystytä kirjaamaan aktiivisille asanimikkeille henkilöön kohdistuneena rikkomuksena tai tapahtumana. Muuta tapahtumaa voidaan myös käyttää yleisen ilmoituksen tapaan, jossa informoidaan vankilan rakenteelliseen tai teknilliseen turvallisuuteen liittyvää tapahtumaa. Tyypillinen muu tapahtuma on esimerkiksi vangille suoritettu henkilötarkastus, jonka tuloksena ei vangilta löydetä mitään kiellettyä hallusta. Muu tapahtuma on asanimikkeenä yleisesti käytössä silloin, kun tapahtumaan ei liity mitään erityistä rikkomusta. Jos rikkomus on kuitenkin selkeästi tapahtunut ja sille ei löydy valmista asanimikettä tai rikkomus on epäselvä, niin yleisesti käytetään muu rikkomus-nimikettä ilmoituksen otsikkona. Muu tapahtuma-asanimikettä käytetään myös silloin, kun vankilaan saapuu vangille postilähetys, johon on piilotettu esimerkiksi huumaavia aineita. Tällöin ilmoitus kirjataan vangin nimelle muuna tapahtumana, koska esimerkiksi vangin kiistäessä luvattoman lähetyksen huumausainerikosta ei voida näyttää toteen.

Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asanimikkeellä sopimaton käytös 640 kpl. Ilmoitusten mukaan sopimatonta käytöstä oli esiintynyt kaikissa suljetuissa vankiloissa lähes yhtä paljon.

Kolmanneksi eniten ilmoituksia kirjattiin asanimikkeellä luvattoman tavarahan hallussapito, joita oli yhteensä 615 kpl. Luvattoman tavarahan hallussapitoja oli vähiten Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 164 kpl, kun toisilla rikosseuraamusalueilla ilmoituksia oli noin 225 kpl/alue.

Tilastojen perusteella suljetuissa vankiloissa kirjattiin eniten ilmoituksia hyvin tavanomaisista järjestysrikkomuksista kuten muu tapahtuma, luvattoman tavarahan hallussapito, sopimaton käytös, itsensä päihdyttäminen, muu rikkomus, päihteiden valmistus/välitys sekä laitostajestyksen rikkominen. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli ilmoituksia kirjattu

kaikilla asianimikkeillä paitsi TVL 13:5§ perusteella erillään. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella oli huomattavasti enemmän asianimikkeitä, joille ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta: virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, siviilityöehtojen rikkominen, muihin kohdistunut väkivalta, teräaseen hallussapito, karkaaminen/karkaamisen yritys, luvaton poistuminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, valvotun koevapauden ehtojen rikkominen, huumausainerikos ja palohälytys. Länsi-Suomen alueen ilmoitukset on kuitenkin voitu kirjata myös toisella asianimikkeellä, jonka vuoksi asianimikkeille ei tullut kirjauksia tai kyseisiä tapahtumia ei alueella ollut yhtään. Ilmoitus on ainoastaan kirjaus laitostapahtumasta, jonka perusteella asiaa ryhdytään selvittämään. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ilmoituksia kirjattiin tasaisemmin eri asianimikkeille. Yhtään ilmoitusta ei kuitenkaan kirjattu siviilityöehtojen rikkomisesta, huumausaineen käyttörikkomuksesta, luvattomasta poistumisesta, pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään pitämisestä ja palohälytyksestä.

Ilmoituksia tarkasteltaessa näyttäsi siltä, että suljetuissa vankiloissa tavanomaisimpina rikkeitä oli luvattoman tavaran hallussapito, laitosjärjestyksen rikkominen, sopimaton käytös ja itsensä päihdyttäminen. Harvinaisempaa oli, että suljetussa vankilassa tehdään ilmoitus karkaamisesta, karkaamisen yrityksestä, luvattomasta poistumisesta, valvotun koevapauden ehtojen rikkomisesta sekä virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Suljetuissa vankiloissa tehtiin noin 16 ilmoitusta päivässä, mikä tarkoittaa, että lähes jokaisessa suljetussa vankilassa tehtiin ilmoitus kerran päivässä laitosjärjestystä, henkilöturvallisuutta vaarantavasta tai muusta tapahtumasta. Luku on vankilaturvallisuuden kannalta merkittävä, sillä päivittäin valvontatyössä joudutaan kohtaamaan monenlaisia riskejä. Vankitietojärjestelmään kirjatut ilmoitukset eivät luultavasti vastaa todellisuutta, vaan uskomme, että tapahtumia on huomattavasti enemmän, koska tulosten mukaan vankiloiden välillä oli huomattavia eroja tehtyjen ilmoitusten määrissä.

Vankitietojärjestelmään tehtyjen avoimien vankiloiden asianimikkeiden tarkastelussa voidaan huomata, että asianimikkeellä laitosjärjestyksen rikkominen tehtiin ilmoituksia 529 kpl, joka on huomattavan suuri määrä. Rikosseuraamusalueiden välillä oli huomattavia eroja asianimikkeen kohdalla. Eniten ilmoituksia kirjattiin Länsi -Suomen alueella 313 kpl ja vähiten Etelä- Suomen rikosseuraamusalueella vain 36 kpl. Laitosjärjestyksen rikkomisen asianimikettä käytetään silloin, kun voidaan todeta vangin rikkoneet vankilan järjestyssäännöissä mainittua kohtaa. Todettakoon, että järjestyssäännöt olivat hyvin erilaisia vuonna 2009, koska jokainen vankila laati omat järjestyssäännöt. Vasta vuonna 2010 tehtiin Keskushallinnon toimesta vankiloille selkeät yhtenäiset järjestyssäännöt.

Toiseksi eniten ilmoituksia kirjattiin asianimikkeellä poistumislupaehtojen rikkominen 378 kpl. Avoimissa vankiloissa vangeilla on mahdollisuus saada poistumislupia yhtä paljon kuin suljetussa laitoksessa eli 3 vrk kahden kuukauden jaksolla. Lähes kaikki vangit, jotka siirtyvät avolaitokseen on todettu poistumislupa kelpoisiksi, jonka perusteella heille voidaan myöntää poistumislupia anotusti. Vaikka avolaitoksessa on huomattavasti vapaammat olosuhteet niin ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, että olosuhteet ja avolaitoskelpoisuus eivät vaikuta aina positiivisesti poistumislupien onnistumiseen.

Kolmanneksi eniten tehtiin ilmoituksia asianimikkeellä muu tapahtuma 308 kpl. Suurin ilmoitusten määrä oli Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella 144 kpl ja pienin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 80 kpl.

Muu tapahtuma ilmoituksilla yleensä kirjataan vankila tapahtumia, joita ei pystytä aktiivisille asianimikkeille kirjamaan henkilöön kohdistuneena ilmoituksena. Muu tapahtumaa voidaan myös käyttää yleisen ilmoituksen tapaan, jossa informoidaan vankilan rakenteelliseen tai teknilliseen turvallisuuteen liittyvää tapahtumaa. Hyvin tyypillinen muu tapahtuma on myös esimerkiksi vangille suoritettu henkilötarkastus, jonka tuloksena ei vangilta löydetä mitään kiellettyä hallusta. Muu tapahtuma on asianimikkeenä yleisesti käytössä silloin kun tapahtumaan ei liity mitään erityistä rikkomusta. Jos rikkomus on kuitenkin selkeästi tapahtunut ja sille ei löydy valmista asianimikettä tai rikkomus on epäselvä, niin yleisesti käytetään muu rikkomus-nimikettä ilmoituksen otsikkona. Poikkeuksellinen muu tapahtuma-asianimikettä käytetään myöskin avovankiloissa silloin kun vankilaan saapuu postilähetys, johon on piilotettu huumaavia aineita. Ilmoitus kirjataan vangin nimelle muu tapahtumana.

Tilastojen perusteella avoimissa vankiloissa kirjattiin eniten ilmoituksia hyvin tavanomaisista järjestysrikkomuksista kuten muu tapahtuma, luvattoman tavaran hallussapito, sopimaton käytös, itsensä päihdyttäminen, muu rikkomus, laitosjärjestyksen rikkominen sekä poistumislupa ehtojen rikkominen. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella ei oltu ilmoituksia kirjattu kaikilla asianimikkeillä. Asianimikkeet, joita ei löytynyt olivat: virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, päihhteiden valmistus/välitys, muusta toiminnasta kieltäytyminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään ja palohälytys. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta seuraavista tapahtumista: virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään ja pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella ilmoitusnimikkeitä oli käytetty erittäin laajasti. Eri asianimikkeet todennäköisesti vastaavat hyvin avolaitoksien tapahtumia. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli huomattavasti enemmän asianimikkeitä, joilla ei oltu kirjattu yhtään ilmoitusta. Käyttämättömiä asianimikkeitä olivat virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, siviilityöehtojen rikkominen, opiskelun liittyvien

ehtojen rikkominen, päihteiden valmistus/välitys, haitanteko virkamiehelle, VL 18:5§ perusteella erillään, TVL 13:5§ perusteella erillään, pakkokeinolain 1:18b§ perusteella erillään, huumausainerikos ja palohälytys. Ilmoitukset on kuitenkin voitu kirjata myös toisella asianimikkeellä, jonka vuoksi asianimikkeille ei tullut kirjauksia tai kyseisiä tapahtumia ei alueella yksinkertaisesti ollut yhtään.

Ilmoituksia tarkasteltaessa näyttäsi siltä, että avovankiloissa rikotaan poistumisluvan ehtoja, tehdään muita rikkomuksia ja rikotaan laitosjärjestystä. Harvinaisempaa on, että avovankilassa tehdään ilmoitus virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, päihteiden valmistuksesta ja välityksestä sekä kieltäydytään muusta toiminnasta.

Avoimissa vankiloissa tehtiin noin 5 ilmoitusta päivässä, joka tarkoittaa, että jokaisessa avoimessa vankilassa tehtiin ilmoitus joka neljäs päivä laitosjärjestystä, henkilöturvallisuutta vaarantavasta tai muusta tapahtumasta. Luku on huomattavasti vähemmän kuin suljetuissa vankiloissa, jonka perusteella voidaan olettaa, että vankilaturvallisuus on hyvällä tasolla, eikä valvontatyössä jouduta kohtaamaan riskejä niin usein kuin suljetussa vankilassa. Vankitietojärjestelmään kirjatut ilmoitukset eivät luultavasti vastaa todellisuutta, vaan uskomme, että tapahtumia on huomattavasti enemmän. Jotta vankitietojärjestelmästä saatujen lukujen perusteella voitaisiin tehdä karkeita arvioita todellista tapahtumista ja näin vaikuttaa henkilökunnan ja vankien turvallisuuteen resursoimalla ja järjestelemällä turvallisuusasioita toisella tavalla, tulisi ilmoitukset kirjata mahdollisimman kattavasti ja aktiivisesti vankitietojärjestelmään.

Yleisiä ilmoituksia kirjattiin vankitietojärjestelmään 839 kpl. Yleisiä ilmoituksia kirjattiin kaikissa 17 suljetussa vankilassa, vain seitsemässä avovankilaa oli kirjannut yleisiä ilmoituksia. Yleinen ilmoitus tehdään silloin, kun vankila tapahtumaa ei pystytä kohdistamaan henkilöön. Yleisten ilmoitusten nimikkeen alle kirjataan myös teknisten turvajärjestelmien puutteita ja rakenteisiin kohdistuvia vaurioita. Eniten yleisiä ilmoituksia kirjattiin vuoden 2009 aikana Helsingin vankilassa 91 ilmoitusta, määrä oli yli 10 % kaikista yleisistä ilmoituksista. Toiseksi eniten kirjattiin Turun vankilassa 78 kpl ja kolmanneksi eniten Konnunsuon vankilassa 74 kpl. Kaikissa suljetuissa vankiloissa kirjattiin vähintään 20 yleistä ilmoitusta, paitsi Kuopion vankilassa 17 kpl. Suuri osa yleisistä ilmoituksista koskee luvattomien tavaroiden tai aineiden löytymistä yleisistä tiloista. Yleisten ilmoitusten tarkemmassa tarkastelussa tuli ilmi, että joitakin asianimikkeitä olisi voitu suoraan käyttää henkilöön kohdistuvana asianimikkeenä. Tämän huomion perusteella voidaan ajatella, että yksittäisellä virkamiehellä ei ole täysin selvää milloin ilmoitus tulee kohdistaa suoran vankiin ja milloin se tulee tehdä yleisenä ilmoituksena. Tätä havaintoa ei voi kuitenkaan yleistää jokaiseen vankilaan. Selkeän turvallisuuskulttuurin luominen yksittäiseen vankilaan ja yksittäiseen henkilöön vaatii selkeää panostusta koulutuksen suhteen.

12.2 Kurinpitorikkomukset

Rikosseuraamuslaitoksessa oli kurinpitorikkomuksia yhteensä 2023 kappaletta suljetuissa vankiloissa 1593 kpl ja avoimissa 484 kappaletta vuonna 2009. Alueellisesti kurinpitorikkomuksia tapahtui eniten Itä - ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 638 kpl, joka selittyy osittain suljettujen vankiloiden lukumäärällä. Toisaalta esimerkiksi Etelä- Suomen rikosseuraamusalueen suljettujen vankiloiden keskiarvoinen vankiluku on 141 vankia enemmän kuin Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella. Etelä- sekä Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella kirjattiin kurinpitorikkomuksia lähes yhtä paljon, Etelä-Suomen alueella 458 kpl ja Länsi-Suomen alueella 442 kpl. Alueellisesti tilastoissa ei ole kuitenkaan mitään suurta poikkeamaa, vaan kaikkia kurinpitorikkomuksia on jokaisella alueella suhteellisesti lähes yhtä paljon.

Vertailtaessa kurinpitorikkomuksien määrää rikosseuraamusalueiden kesken, on huomioitava alueiden koko keskiarvoisen vankiluvun mukaan. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli suljetuissa vankiloissa keskimäärin 968 vankia, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella suljetuissa vankiloissa keskimäärin 763 vankia ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetuissa vankiloissa keskimäärin 827 vankia. Keskiarvoiseen vankilukuun verrattuna kurinpitorikkomuksia kirjattiin eniten Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 0,77 rikkomusta vankia kohden. Toiseksi eniten tapahtui kurinpitorikkomuksia Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 0,58 rikkomusta vankia kohden ja kolmanneksi Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 0,47 rikkomusta vankia kohden.

Näyttäisi siltä, että suljettujen vankiloiden osalta kaikilla rikosseuraamusalueilla oli suurimpana kurinpitorikkomuksena päihderikkomukset, joka osoittaa sen, että päihteet ovat vankiloissa suuri ongelma. Vankiloissa esiintyvien päihteiden myötä myös muut ongelmat tulevat esiin, sopimaton käytös, luvattoman tavaran hallussapito ja väkivaltarikkomukset. Järjestys säännön rikkomiset voivat pitää sisällään monia eri rikkomuksia ja kategoriana se on laaja, koska järjestyssääntö määrittelee hallussapitosäännökset ja vangin käyttäytymiseen liittyvät säännökset. Kirjaus kurinpitorikkomuksesta pelkällä järjestyssäännön rikkomuksena ei anna yksityiskohtaista tietoa rikkomuksen laadusta ja yksityiskohdista.

Helsingin vankilassa ilmoituksia suhteessa keskivankilukuun oli tehty 1,1 kappaletta vankia kohden. Vantaan vankilassa ja Keravan vankilassa ilmoituksia oli 3,4 kappaletta vankia kohden. Kuripitorangaistuksia oli annettu Helsingin vankilassa 0,2 kappaletta vankia kohden, Vantaan ja Keravan vankiloissa oli annettu 0,2 - 0,3 kappaletta vankia kohden kurinpitoseuraamusuhteessa keskivankilukuun. Kurinpitoseuraamusuhteessa keskivankilukuun oli annettu eniten Sukevan vankilassa 0,7 kappaletta vankia kohden, vaikka ilmoitusmäärä oli vain 2,4 kappaletta vankia kohden. Tarkasteltaessa suljettujen vankiloiden ilmoituksia ja kurinpitoseuraamusuhteessa keskivankilukuun voidaan huomata että, ilmoitusmääristä ei

voida suoraan päätellä kurinpitoseuraamusten määrää. Tämä osoittaa sen, että vankien kurinpitoseuraamukset käsitellään asianmukaisesti yksilöllistä harkintaa käyttäen.

Eniten kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun oli annettu Sukevan vankilassa 0,7 kpl/vanki, Pelson vankilassa 0,6 kappaletta vankia kohden, Konnunsuon vankilassa 0,5 kappaletta vankia kohden ja Kuopion vankilassa 0,5 kappaletta vankia kohden. Vähiten kurinpitoseuraamuksia annettiin Helsingin vankilassa, Mikkelin vankilassa, Riihimäen vankilassa, Turun vankilassa ja Vantaan vankilassa, joissa jokaisessa annettiin kurinpitoseuraamuksia 0,2 kappaletta vankia kohden. Alueellisesti tarkasteltuna Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella oli todennäköisempää saada kurinpitoseuraamus kuin Etelä- ja Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella.

Alueellisesti kurinpitotorikkomuksia avoimissa vankiloissa tapahtui eniten Länsi- Suomen rikosseuraamusalueella 193 kpl. Suurin osa oli päihderikkomuksia, rikkomuksia laitoksen ulkopuolella sekä järjestyssääntörikkomuksia. Länsi- Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen alueella rikkomuksia laitoksen ulkopuolella oli enemmän kuin Länsi- Suomessa. Huomioitavaa on se, että avovankiloissa ei ollut juurikaan väkivaltarikkomuksia. Kysymykseen tulee, pystytäänkö väkivaltarikkomuksia toteamaan avolaitoksissa vai eikö niitä tapahdu avoimissa olosuhteissa? Muuten kurinpitotorikkomukset jakautuvat tasaisesti luokittain, eikä poikkeavuuksia juuri ole.

Vertailtaessa kurinpitotorikkomusten määrää rikosseuraamusalueiden kesken, on huomioitava alueiden koko keskiarvoisen vankiluvun mukaan. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oli avoimissa vankiloissa keskimäärin 163 vankia, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella avoimissa vankiloissa keskimäärin 384 vankia ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimissa vankiloissa keskimäärin 362 vankia. Keskiarvoiseen vankilukuun verrattuna kurinpitotorikkomuksia kirjattiin eniten Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella 0,80 rikkomusta vankia kohden, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 0,50 rikkomusta vankia kohden ja kolmanneksi Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella 0,45 rikkomusta vankia kohden. Huomioitavaa on, että Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on huomattavasti vähemmän avolaitospaikkoja verrattuna muihin rikosseuraamusalueisiin.

12.3 Kurinpitoseuraamukset

Kurinpitoseuraamuksia annettiin vuonna 2009 suljetuissa vankiloissa 1157 ja avoimissa vankiloissa 385 kpl, yhteensä 1542 kpl. Luku pitää sisällään kurinpitopäätökset sekä rikosilmoitukset. Kurinpitoseuraamuksia suljetuissa vankiloissa annettiin eniten Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ja lähes yhtä paljon annettiin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella. Länsi - Suomen rikosseuraamusalueella annettiin noin 100 kurinpitoseuraamusta vähemmän.

Rikosseuraamusalueista kovimpia rangaistuksia annettiin Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella, joissa yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli määrättiin 24 kertaa. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella kyseinen rangaistus annettiin seitsemän kertaa ja Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella vain neljä kertaa. Ehdollinen 7 vrk tai yli yksinäisyysrangaistus oli kaikilla alueilla harvemmin käytetty. Kaikilla rikosseuraamusalueilla käytettiin enimmäkseen yksinäisyysrangaistusta ehdottomana 7 vrk tai alle. Ehdollisena ko. rangaistusta annettiin harvemmin. Oikeuksien menetystä määrääjäksi ehdottomana käytettiin muutamissa vankiloissa erittäin vähän. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella oikeuksien menetyksiä määrääjäksi käytettiin ainoastaan kahdesti, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella 11 kertaa ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ei kertaakaan. Ehdollisena rangaistusta ei käytetty juuri ollenkaan. Varoituksia kurinpitörangaistuksena annettiin kaikilla rikosseuraamusalueilla vähän. Vähimmillään varoituksia annettiin Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella vain 16 kpl.

Rikosseuraamusalueiden sisällä ja eri alueiden kesken on huomattavia eroja eri kurinpitörangaistusten nimikkeiden perusteella annettuihin seuraamuksiin poistumislupaehtojen rikkomisesta tai sopimattomasta käytöksestä on voinut saada varoituksen tai kovimmillaan 7 vrk tai yli yksinäisyyttä ehdottomana. Kurinpitöpäätökseen vaikuttaa aina teko ja sen haitallisuus, olosuhteet sekä vangin aikaisempi kurinpitohistoria. Kurinpitöpäätös tehdään aina yksilöllisen harkinnan perusteella asian kokonaisuus huomioon ottaen.

Kurinpitoseuraamuksia avoimissa vankiloissa annettiin eniten Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella, mutta Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella annettiin lähes yhtä paljon. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella niitä annettiin ainoastaan 101 kertaa kurinpitoseuraamus. Eniten kurinpitörangaistuksia annettiin avoimista vankiloista Helsingin avovankilassa 69 kpl.

Rikosseuraamusalueista kovimpia rangaistuksia avolaitoksista annettiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueella, jossa yksinäisyyttä ehdottomana 7 vrk tai yli määrättiin seitsemän kertaa. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kyseinen rangaistus määrättiin neljä kertaa ja Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella vain kolme kertaa. Ehdollinen 7 vrk tai yli yksinäisyysrangaistusta ei käytetty avolaitoksissa. Kaikilla rikosseuraamusalueilla käytettiin enimmäkseen yksinäisyysrangaistusta ehdottomana 7 vrk tai alle. Eniten rangaistuksia määrättiin Länsi-Suomen alueella 62 kpl. Ehdollisena 7 vrk tai alle rangaistusta annettiin harvemmin. Oikeuksien menetystä määrääjäksi ehdottomana käytettiin muutamissa vankiloissa erittäin vähän esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ainoastaan kuudesti, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella kahdesti ja Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella ei kertaakaan. Ehdollisena rangaistus ei käytetty juuri ollenkaan. Varoituksia annettiin kurinpitörangaistuksena kaikilla rikosseuraamusalueilla lähes yhtä paljon.

Tilastollisen analyysin perusteella voidaan havaita, että kurinpitoseuraamukset eivät ole yhdenvertaiset rikosseuraamusalueiden välillä tai edes samalla rikosseuraamusalueella olevien vankiloiden kesken. Kurinpitoseuraamuksena käytettiin enimmäkseen 7 vrk tai alle ehdottomana yksinäisyyttä tai varoitusta. Muutamat vankilat käyttivät erittäin paljon 7 vrk tai yli rangaistuksia. Muut rangaistusmuodot kurinpitörangaistuksissa olivat erittäin vähän käytettyjä. Rangaistusmuotojen monipuolisempi käyttö mahdollistaa rangaistuksen yleis- ja erityises-tävän vaikutuksen, sillä oikeuksien menetys voi olla tietyissä tapauksissa suurempi rangaistus kuin yksinäisyys ehdottomana. Huomioitavaa oli myös se että, joillakin alueilla avovankilat antoivat suurempia kurinpitoseuraamuksia kuin suljetut vankilat. Toimintatapa ei anna sel-laista kuvaa kurinpitoseuraamuksista, että ne olisivat yhdenvertaisia, jolloin seuraamuksen yleisestäävyys on erittäin heikko. Kurinpitoseuraamuksien tulisikin olla yhdenvertaisia vankilas-ta tai alueesta riippumatta. Yhdenvertaisella ja läpinäkyvällä kurinpitörangaistusjärjestelmäl-lä luodaan uskottava ja yleisestäävä järjestelmä. Uskottava järjestelmä luo kuvan yhtenäisestä organisaatiosta, jossa työskentelee virkahenkilöitä rikosseuraamuslaitoksen arvojen ja eettis-ten ohjeiden mukaan.

Kuopion avovankilassa ilmoituksia suhteessa keskivankilukuun oli tehty 0,7 kappaletta vankia kohden, kun taas suurimmassa Vilppulan vankilassa ilmoituksia oli tehty neljä kappaletta van-kia kohden. Kuripitorangaistuksia oli annettu Kuopion avovankilassa 0,4 kappaletta vankia kohden, Vilppulan vankilassa oli annettu 0,3 kpl kurinpitoseuraamusta suhteessa keskivankilu-kuun. Kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun oli eniten annettu Helsingin avovan-kilassa 0,8 kappaletta vankia kohden, joka on hieman enemmän kuin kurinpitoseuraamukset Helsingin suljetussa vankilassa. Vähimmillään kurinpitoseuraamuksia annettiin 0,2 kappaletta vankia kohden. Tarkasteltaessa vankiloiden ilmoituksia ja kurinpitoseuraamuksia suhteessa keskivankilukuun voidaan huomata, että ilmoitusmääristä ei voi suoraan päätellä kuripitoseu-raamuksien määrää. Tämä osoittaa sen, että vankien kurinpitoseuraamukset käsitellään asianmukaisesti yksilöllistä harkintaa käyttäen. Alueellisesti tarkasteltuna Etelä- Suomen ri-kosseuraamusalueella oli todennäköisempää saada kurinpitoseuraamus kuin Länsi - tai Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella.

Samuli Laulumaa on tehnyt raportin valvonnan intensiivisyydestä vankiloissa. Raportin yhdellä osa-alueella on arvioitu vankipopulaation riskillisyyttä SIR- pisteiden (Statistical Information on Recidivism) avulla. SIR-arvo kuvaa yksittäisen vangin rikoksen uusimisriskiä. Arviossa kiinni-tetään huomiota 12 rikollisuuteen vaikuttavaan tekijään. Rikosseuraamuslaitoksen tutkimuk-sissa on havaittu, että yksittäisen vangin SIR- pisteytys ennustaa hyvin uutta seuraamusta. Huomioitavaa on se, että vaikka pisteytys kuvaa vankien uusimisriskiä, niin mittari kuvaa osit-tain myös vangin vankeuden aikaisen toiminnan riskiä. Mitä suurempi SIR- pisteytysarvio on, sitä pienempi on hänen arvioitu uusimisriski. Vaikka SIR- pisteytys kuvaa vankien uusimisris-kiä, voidaan hyvin olettaa, että se kuvaa myös vankien käyttäytymiseen liittyvää riskillisyyttä

vankeuden aikana. Sen vuoksi SIR- pisteytystä voidaan käyttää hyväksi, kun arvioidaan esimerkiksi vankiloiden valvonnan intensiivisyyden tarvetta.

Vankiloissa vuonna 2009 tehtyjä ilmoituksia ja annettuja kurinpitoja vertaillen Laulumaan selvitystyössä esitettyjen vankilaluokitusten perusteella voidaan todeta, että vankiloiden riskiasteen perusteella ei voi päätellä vankiloissa tehtävien ilmoitusten tai kurinpitopäätösten määrää. Korkeimman riskin vankiloissa Sukevalla, Pelsolla ja Kylmäkoskella on kuitenkin kurinpitoseuraamusten määrä suhteessa keskivankilukuun hieman suurempi. Koska vankien suurempi riskillisuus ei lisää ilmoitusten tai kurinpitojen määrää, niin voidaan olettaa organisaatio- ja turvallisuuskulttuurilla olevan suuri merkitys vankitietojärjestelmään kirjattuihin ilmoitusten ja kurinpitojen määriin.

Tilaston perusteella voitiin myös todeta, että yhtenäistä ilmoitus- tai kurinpitoseuraamuskäytäntöä vankiloiden tai rikosseuraamusalueiden välillä ei ole. Erilaiset käytännöt asettavat josakin määrin vangit tilanteeseen, jossa heille annetaan kurinpitoseuraamuksena erilaisia rangaistuksia samoista asianimikkeistä. Eriävät käytännöt eri vankiloissa vahvistavat käsitystä, että organisaation kulttuuri vaikuttaa asioiden käsittelyssä. Organisaation kulttuuriin vaikuttaa yksilöiden uskomukset, arvot ja käyttäytyminen. Kulttuuri määrittää käyttäytymistämme organisaatiossa yksilö- sekä ryhmätasolla. Organisaatiokulttuurilla on merkitystä, koska kulttuuriset elementit määrittävät strategiaa, päämääriä ja toimintatapoja (Rissanen ym. 1996 43.) Kulttuuri luo käsityksiä siitä, mikä on hyvä ja toivottava toimintatapa, ja se antaa myös lähtökohdan kehittämislle (Järvinen 1998, 49.)

Organisaatiokulttuurin sisällä vaikuttaa myös turvallisuuskulttuuri, joka on yksinkertaisimmillaan organisaation sisällä muokkautuneita tapoja toimia turvallisuusasioissa. Yksilö määrittelee sen millaista on turvallinen toiminta, millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy ja miten niitä voidaan ehkäistä. Se on yksilön kykyä ja tahtoa ymmärtää turvallisuuskulttuuria. Laajempaan kokonaisuuteen turvallisuuskulttuuri on yhteistä sitoutumista ja arvoja, jotka ohjaavat toimintaa. Turvallisuuskulttuurissa yhdistyvät henkilöstön kokemukset ja näkemykset, työyhteisön sosiaaliset ilmiöt ja organisaation käytännön toimintaprosessit. Jokaisella organisaatioilla on tiedostettuna jonkin tasoinen turvallisuuskulttuuri, joka on edellytys suoriutua hyvin työstään (Reiman ym. 2008, 18 - 23). Organisaation tulisi ymmärtää vankitietojärjestelmään tehtyjen ilmoitusten merkitys turvallisuuteen liittyvänä tietopankkina ja oppia näistä. Näin organisaatio ja siellä toimivat yksilöt voivat pyrkiä välttämään samojen virheiden toistamista ja ennakoimaan vankiloiden erilaisia turvallisuusuhkia.

12.4 Muutoksenhaut

Vuoden 2009 aikana vankiloiden antamista kurinpitopäätöksistä haettiin muutosta 49 tapauksessa. Vankitietojärjestelmän mukaan päätökset oli kirjattu suhteellisen puutteellisesti ja yhdeksästä muutoshakemuksesta puuttui päätöspäivämäärä ja muu päätökseen liittyvä tieto. Lisäksi neljästä muutoshakemuksesta puuttui päätös, vaikka päätöspäivämäärä oli kirjattu vankitietojärjestelmään.

Muutoshakemuksia koko valtakunnassa jätettiin kurinpitopäätöksistä vuoden 2009 aikana yhteensä 49. Muutoshakemukset koskivat 71 eri rikkomusta eli kurinpitorangeistukset koostuivat joko yhdestä tai useammasta eri kurinpitoriggokuksesta. Muutoshakemuksia tehtiin 12 eri vankilassa. Vähimmillään muutoshakemuksien määrä oli näissä vankiloissa yksi kappale ja enimmillään 13 kpl.

Muutosta haettiin 15 eri rikkomuksesta. Yleisin kurinpitoriggokumus, jonka rangaistukseen haettiin muutosta oli itsensä päihdyttäminen. Kyseisiin päätöksiin haettiin muutosta 16 kertaa. Toiseksi yleisin rikkomus, jonka rangaistuksiin haettiin muutosta oli sopimaton käytös. Sen seuraamuksesta haettiin muutosta 12 kertaa. Kolmanneksi yleisin rikkomus jonka rangaistuksen johdosta saapui muutoshakemuksia aluevankilan johtajalle 11 tapauksessa, oli luvattoman tavaran hallussapito. Seuraavaksi yleisimpiä muutoksenhaku kohteita olivat niskoittelu seitsemän kappaletta, poistumislupaehtojen rikkominen neljä kappaletta, päihteiden hallussapito neljä kappaletta, laitosjärjestyksen rikkominen kolme kappaletta, muu rikkomus kolme kappaletta, valtion omaisuuden turmeleminen kolme kappaletta, päihteiden valmistus/välitys kaksi kappaletta ja uhkaava käytös kaksi kappaletta. Lisäksi yksi muutoshakemus koski kurinpitorangeistuksia, jotka oli annettu luvattomasta poistumisesta, haitanteosta virkamiehelle, muusta toiminnasta kieltäytymisestä ja teräaseen hallussapidosta.

Eniten muutoshakemuksia tehtiin Vaasan vankilan antamista kurinpitopäätöksistä. Siellä muutoshakemuksia tehtiin yhteensä 13, jotka koskivat 16 eri rikkomusta. Yleisin rikkomus, jonka rangaistus päätökseen haettiin muutosta oli itsensä päihdyttäminen 10 tapauksella. Muut rikkomukset, joista oli haettu muutosta, olivat luvaton tavaran hallussapito kaksi kappaletta, poistumislupaehtojen rikkominen kaksi kappaletta, päihteiden hallussapito yksi kappale ja uhkaava käytös yksi kappale. Toiseksi eniten muutoshakemuksia tehtiin Pelson vankilassa, 12 muutoshakemuksesta sisälsi 15 kurinpitoriggokusta. Yleisin kurinpitoriggokumus, josta haettiin muutosta, oli sopimaton käytös neljällä tapauksella. Muut rikkomukset, joiden seuraamuksista haettiin muutosta, olivat niskoittelu kolme kappaletta, luvaton tavaran hallussapito kolme kappaletta, itsensä päihdyttäminen kaksi kappaletta, päihteiden hallussapito yksi kappale, haitanteko virkamiehelle yksi kappale ja valtion omaisuuden turmeleminen yksi kappale.

Muutoksenhauista 17 johti oikaisuvaatimuksen hylkäämiseen. 16 tapauksessa kurinpitopäätöstä ei muutettu, mutta yhdessä tapauksessa vähennettiin 1 vuorokausi eristyksissä oloaikaa asian selvittämisen vuoksi. Yksi tapaus johti siihen, että rikkomuksen nimikettä muutettiin, mutta kurinpitoseuraamus pysyi muutoksenhausta huolimatta samana. Tässä tapauksessa kurinpitorangeistus oli saatu syöllistymällä haitantekoon virkamiehelle, joka muutoksenhaussa muutettiin sopimattomaksi käytökseksi. Vuoden 2009 muutoksenhauista vain kaksi johti kurinpitorangeistuksien merkittävään muutokseen. Ensimmäisessä tapauksessa vankilassa annettu kahden vuorokauden yksinäisyys ehdottomana kurinpitorangeistuksena muutettiin varoitukseksi ja toisessa tapauksessa 7 vuorokauden yksinäisyys ehdottomana muutettiin ei toimenpiteitä - päätökseksi.

Aluevankilan johtajan tekemistä kurinpitorangeistuksien muutoksenhakupäätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen neljässä tapauksessa. Nämä kaikki neljä valitusta hylättiin.

Vuonna 2009 vankiloissa kirjattiin henkilöön kohdistuvia ilmoituksia 7753 kpl, jotka johtivat 1542 kurinpitoseuraamukseen ja vain 49 tapauksessa haettiin muutosta kurinpitoseuraamukseen. Tämän perusteella voidaan olettaa, että vankilan virkamiehet toimivat virkavelvollisuuksien - ja vastuun mukaisesti ja kohtelevat vankeja yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Suomen perustuslain 118 §:ssä on virkamiehille määrätty vastuu virkaa toimittaessa, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja hän on myös vastuussa sellaisen monijäsenisen toimielimien päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut. Lisäksi esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettä. Vankilat ja virkamiehet toteuttavat toiminnassaan rikosseuraamuslaitoksen strategiaa, jossa keskeisiksi asioiksi nousevat vaikuttavuus, luotettavuus ja merkityksellinen työ yhteiskunnan turvallisuuden hyväksi. Näitä ohjaavat erilaiset arvot, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa sekä vankiloiden turvallisuus (Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011 - 2020).

13 Selvitystyö

Olemme molemmat toimineet valvontatehtävissä suljetussa vankilassa pitkän aikaa. Suljetuissa vankiloissa ilmoitukset ja kurinpitoseuraamukset ovat arkipäivää. Olemme työssämme huomanneet, että emme kuitenkaan analysoi tapahtumia riittävän hyvin, vaikka vankiloilla on erittäin hyvä ja toimiva vankitietojärjestelmä, jolla pystytään tuottamaan tarvittavaa tietoa tapahtuneesta varsin seikkaperäisesti ja luotettavasti. Vankiloiden turvallisuusorganisaatiosta puuttuu systemaattinen tiedon analysointi, jolla vankiloiden turvallisuuskulttuuria pystyisi ke-

hittämään ja henkilökunta voisi oppia tehdyistä virheistä ja ennen kaikkea pitämään kiinni koetuista hyvistä turvallisuutta edistävästä asioista.

Aiheemme oli aluksi vankiloiden ilmoituskulttuuri ja tavoitteena tuoda näkyväksi sen hyvät käytänteet. Tarkoituksenamme oli lähestyä vankiloiden ilmoituskulttuuria tilastollisesta näkökulmasta ja keskittyä tiettyihin osa-alueisiin ilmoituksissa. Jo hyvin varhaisessa vaiheessa oli opinnäytetyötämme tarpeen tarkentaa, jolloin päädyimme tilastollisen aineiston suuren määrän vuoksi tarkastelemaan valtakunnallisesti vuoden 2009 tehtyjä ilmoituksia sekä kurinpitotilastoja. Tilastollisten aineistojen tarkastellussa esiin tulivat vankiloiden erilaiset käytännöt ilmoituskulttuurissa sekä kurinpitoseuraamusten määräämisessä.

Opinnäytetyön kiinnostavuuden ja tarpeellisuuden selvittämiseksi otimme muutamia kertoja yhteyttä Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallintoyksikköön tarkastaja Timo Tuomeen ja pyysimme häneltä kommenttia opinnäytetyömme tarpeellisuudesta. Saatu palaute oli kannustavaa, sillä kyseisestä aiheesta ei ollut näin laajasti tehty opinnäytetyötä. Hänellä oli myös kanssamme samanlainen näkemys asiasta, sekä ilmoitukset että kurinpitoseuraamukset poikkeavat alueellisesti sekä vankilakohtaisesti. Palautteen perusteella teimme opinnäytetyösuunnitelman tammikuussa 2011 ja esittelimme sen opinnäytetyöohjaajallemme, joka hyväksyi aiheemme. Tammikuussa 2011 teimme tutkimuslupa-anomuksen Keskushallintoyksikköön, jossa selvitimme opinnäytetyön sisältöä ja tarpeellisuutta sekä teimme aikataulun opinnäytetyön etenemiseksi. Helmikuussa 2011 saimme tutkimusluvan Keskushallintoyksiköstä, joka piti sisällään opinnäytetyömme kannalta erittäin tärkeän luvan. Saimme luvan käyttää vankitietojärjestelmän aineistoja kaikista Rikosseuraamuslaitoksen vankiloista. Helmikuussa 2011 teimme tilastopyynnön Keskushallintoyksikköön erikoistutkija Marja-Liisa Muiluvuorelle, jolta saimme pyytämiämme tilastoja käyttöön. Keskushallintoyksiköstä saamamme tilastot ovat keskeisessä roolissa opinnäytetyössämme ja haluammekin kiittää häntä erittäin suuresta avusta.

Kevät 2011 oli tiivistä vankitietojärjestelmästä saadun aineiston selvittämistä ja lähdekirjallisuuden hankkimista. Lähdekirjallisuudessa keskeisimmiksi lähteiksi alkuvaiheessa nousivat esiin aineistot, jotka käsittelivät oikeusturvaa, virkavelvollisuuksia, ja - vastuuta, arvoja ja etiikkaa. Tukea ja syvyyttä opinnäytetyön haimme yleisistä aiheista esim. vankeuden lähtökohdista ja kurinpitorangeistuksen yleisestäävyydestä sekä erityisestäävyydestä. Vankeusaikana yleisestäävyydellä ja erityisestäävyydellä on suuri merkitys laitosturvallisuuden ja - järjestyksen ylläpitämisessä. Laitoksen järjestysrikkomuksesta mahdollisesti saatava kurinpitorangeistus pyrkii toimimaan yleisestäävänä pelotteena vangille ja sen korostaminen ei heikennä rangaistusuhan pelotusvaikutusta. Rangaistusuhan toivottuna vaikutuksena on se, että laitospöytäjärjestys pystytään pitämään yllä jo lakia rikkoneiden henkilöiden keskuudessa. Tärkeää on myös se, että järjestelmä koetaan oikeudenmukaiseksi ja avoimeksi. Rangaistusuhalla on ainoastaan

yleisestävä tehtävä, jossa korostuvat turvallisuuden, hyvinvoinnin ja yksityisyyden turvaaminen, perusoikeuksien suoja ja haittojen minimointi. Yleisestävien näkökohtien lisäksi joudutaan pohtimaan myös mikä on oikeudenmukainen sovitus/rangaistus teosta. Konkreettinen rangaistus antaa uskottavuutta ilmaistulle rangaistusuhalle (Keinänen ym. 2010, 16 - 17).

Organisaation kulttuurin tarkastelu toi esiin tarpeellisuuden käsitellä Rikosseuraamuslaitoksen strategiaa, jossa määritellään mitä Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöiltä odotetaan työsäännön. Strategissa kuvataan perustehtävät, arvot, visiot ja keskeiset tavoitteet. Strategia on keskeinen työväline, jonka avulla viedään käytäntöön keskeisiä arvoja koko henkilökunnalle. Strategian yhtenä osana on vankien ja henkilökunnan turvallisuus, jonka vuoksi turvallisuuskulttuuriin liittyvät asiat organisaatiossa oli tärkeä tuoda esiin. Turvallisuus on keskeinen elementti rikosseuraamuslaitoksessa, jonka vuoksi on laadittu turvallisuusstrategia. Turvallisuusstrategiassa on määritelty turvallisuuden osalta Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä, joka on lisätä yhteiskunnan turvallisuutta valvomalla ja tarpeen mukaan eristämällä rangaistukseen tuomittuja, mutta ennen kaikkea lisäämällä rangaistusta suorittavan valmiuksia elää rikoksesta elämää rangaistuksen suorittamisen jälkeen. Toiminnalla pyritään turvaamaan katkeamaton tuki niin vankeusaikana ja vapautteen siirtyessä kuin yhdyskunta seuraamuksia suorittaessa. Yhdenmukaiset käytännöt ja tuomittujen yhdenvertainen kohtelu eri puolilla maata voidaan varmistaa aikaisempaa helpommin. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten tulee huolehtia siitä että yksilön vankeusrangaistus pannaan täytäntöön siten, että tuomitun, henkilökunnan ja yhteiskunnan turvallisuus voidaan varmistaa (Rikosseuraamuslaitos vuosikertomus 2009, 1 ja HE 263/2004,102). Laitosturvallisuudella ja -järjestyksellä pyritään takaamaan se, että rangaistukset pannaan täytäntöön väkivallattomassa, säilytysvarmassa ja päihteettömässä ympäristössä. Lähtökohtana on se, että tuomitulla ainoastaan vapaudenmenetystä lukuun ottamatta, on samat perus- ja ihmisoikeudet kuin vapaudessa olevilla henkilöillä (Lohi 2002, 101 ja Holm 2008, 11).

Suomalaisista vankiloista tehdyn turvallisuutta käsittelevän kirjallisuuden etsiminen oli haaste, sillä aineistoa ei ole kovin paljon. Yhtenä kattavana teoksena voidaan pitää Mika Junnisen teosta Suomalaisten vankiloiden turvallisuus, jossa käsitellään Suomen vankiloiden henkilökunnan ja vankien käsityksiä ja mielipiteitä vankilan turvallisuuden nykytilasta vuonna 2007. Muuta kirjallisuutta vankilaturvallisuudesta, jota hyödynsimme työssämme olivat Jari Lohen teos vankilaturvallisuudesta, Anu Holmin pro gradu Vangin turvallisuus viranomaisen näkökulmasta ja Ilppo Alatalon pro gradu Vankiloiden henkilökuntaan kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka. Lisäksi uutena asianmukaisena lähteenä voidaan käyttää Samuli Laulumaan selvitys-
tä vankilatilojen määrittelyä valvonnan intensiivisyyden mukaan.

Opinnäytetyön linjaus ja painotus löytyi aineiston keräämisen ja tietojen syvemmän analysoinnin aikana keväällä 2011. Opinnäytetyön keskeisenä asiana on vankien ja henkilökunnan turvallisuus sekä kurinpitoasioiden yhdenmukainen ja oikeudenmukainen käsittely rikosseuraamusalueesta tai vankilasta riippumatta.

Teoriaosuuden sekä tilastollisen aineiston saamisen jälkeen kesäkuussa 2011 opinnäytetyömme koki pientä viivytystä, kesälomat ja -menot veivät mukanaan. Kesän aikana ajatuksemme opinnäytetyön sisällöstä tarkentui ja jälkikäteen ajatellen pieni hengähdystauko oli paikallaan, jotta voisimme tarttua uudella tarmolla opinnäytetyöhön syksyllä 2011.

Syys- lokakuussa 2011 tilastollinen aineisto saatiin luokiteltua ilmoitusten, kurinpitovirastokirjeiden, kurinpitoseuraamusten ja muutostenhaun osalta. Tässä vaiheessa aineistosta nousi esiin huomio, että ilmoitusten tekeminen eri laitoksissa on hyvin erilaista, joka tuki ajatustamme vankiloiden organisaatio- ja turvallisuuskulttuurin erilaisuudesta. Kurinpitovirastokirjeiden ja -seuraamusten osalta aineisto osoitti että seuraamukset poikkeavat toisistaan sekä alueellisesti että vankilakohtaisesti. Tämä asettaa vangit eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, millä rikosseuraamusalueella tai vankilassa vanki suorittaa rangaistustaan. Viimeinen tutkimamme aineisto oli vangin muutoksenhaku kurinpitovirastokirjeisiin. Vaikka kurinpitoseuraamusten osalta näyttää siltä, että vangit ovat eriarvoisessa asemassa kurinpitoseuraamusten suhteen, niin muutoksenhakuja haettiin erittäin vähän suhteessa annettuihin kurinpitoseuraamuksiin.

Marras- joulukuu 2011 oli tiivistä kirjoittamista tilastollisesta aineistosta. Koska opinnäytetyömme on parityö ja asuinpaikkamme välillä on useita satoja kilometrejä, niin kirjoittamistyö vaati molemmilta ponnistuksia ja toisen kirjoittamisen tarkastuksia. Toisaalta tämä työmalli tuki toistemme havaintoja tilastoista esiin nousseista asioista ja näin voitiinkin olla varmoja siitä, että tulkinta pelkistä numeroista on oikea.

Alkuvuodesta 2012 opinnäytetyöstä oli valmiina teoria- ja tilastollinen osuus, jäljelle jäi ainoastaan loppu- ja johtopäätelmät, oppimiskokemukset sekä kirjallisen aineiston läpikäyminen ja tarkastaminen asianmukaiseen kuntoon. Opinnäytetyömme valmistui suunnitelman mukaan keväällä 2012, vaikka välillä tuntui siltä, että näin laajan tilastollisen aineiston läpikäyminen on mahdotonta.

Henkilökohtaisena oppimiskokemuksena selvitystyö oli antoisa ja opettavainen. Suurehko työ eri tilastojen analysoimisessa oli toisaalta mielenkiintoista ja toisaalta puuduttavaakin. Analysointivaiheessa nousi esiin varsin usein mielenkiintoisia yksityiskohtia eri rikosseuraamusalueista ja vankiloista. Pohdimme usein tilastoista esiin tulleita tietoja ja vertailimme niitä aikaisempiin ennako-oletuksiin ja kokemuksiin. Erityisesti poikkeavat tilastotiedot saivat aikaan henkilökohtaisen sisäisen pohdinnan mahdollisista asian syistä ja

seurauksista. Tilastot antoivat jonkinlaisen kuvan eri vankiloiden ja rikosseuraamusalueiden käytännöistä ilmoitusten, kurinpitovirheiden, kurinpitoseuraamusten suhteen jo selvitystyön alkuvaiheessa. Tämä kuva vahvistui opinnäytetyön edetessä.

Tilastojen analysointi ja johtopäätökset korostivat entisestään asianmukaisen, kattavan ja hyvän ilmoituksen laatimisen tärkeyttä kurinpitoprosessin alkuvaiheena. Itseämme selvitystyö opasti hyvän ilmoituksen tekemiseen ja opimme, mitkä asiat ovat tärkeitä oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen kurinpitokäsittelyn kannalta. Tietenkin oppimista reflektoi myös omaan työhön ja tarkemmin kurinpitoprosessiin. On selvää, että vaikutus omien virkatehtävien tukemiseen, jotka koskevat lähinnä ilmoituksia ja kurinpitoprosessia, tuli laajempaa perspektiiviä ja näkemystä asioiden merkityksestä ja vaikutuksesta. Selvitystyön tekeminen antoi kattavan kuvan eri toimenpiteiden tärkeydestä kurinpitoprosessin sujuvan etenemisen kannalta. Lisäksi se auttaa jatkossa uusien vartijoiden ja esimiesten perehdyttämisessä vankiloiden oikeansuuntaiseen ilmoituskulttuuriin ja kurinpitoprosessiin.

Perehtyminen ilmoitusten nimikkeisiin auttaa eri tilanteissa valitsemaan oikean asianimikkeen vankilatapahtumalle. Selvitystyömme aikana vahvistui käsityksemme, että kurinpitoprosessi ja vankitietojärjestelmä toimivat yhdessä pääsääntöisesti asianmukaisena kokonaisuutena ja tukevat toisiaan riittävästi. Selvitystyön tuloksena korostui näkemyksemme, että työssämme käsitellyt tilastoja tulisi käyttää aineistona kehitystyössä. Kehitystyön tavoitteena tulisi olla vankiloiden yhtenäiset käytännöt, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus, vankilaturvallisuus ja perehdyttäminen koskien vankiloiden ilmoituskulttuuria ja kurinpitoprosessia. Työmme loppuvaiheessa kävi selkeästi ilmi, että hyvin tehty tilastollinen analyysi edesauttoi lopullisten johtopäätösten tekemistä.

14 Johtopäätökset

Johtopäätöksinä voidaan nähdä vankeuslain suuri merkitys vankiloiden kurinpidon suhteen. Muutoksen haku kurinpitopäätöksiin on kirjattu lakiin selkeästi ja esimerkiksi sanktiokumulaatiotilanteiden mahdollisuus on vähentynyt. Laissa edellytetään, että kurinpitovirheistä ei anneta kaavamaisesti, vaan huomioon otetaan erilaisia seikkoja, kuten vangin kurinpitohistoria, rikkomuksen laatu, tahallisuus ja suunnitelmallisuus, erilaiset lieventävät seikat vangin toiminnassa rikkeen jälkeen, vangin terveydentila ja tälle määrätyt turvaamistoimet sekä teosta aiheutuvat muut seuraukset. Määräykset järjestyksellisen rikkomuksen tutkinnasta ja kurinpitovirheiden määräämisestä ovat lain ja asetuksen tasoisia ja selkeitä. Toimivaltasuhteet ovat selkeät. (Tähkänen 2006, 64.) Kaiken kaikkiaan vankeuslaki ja asetukset määrittelevät varsin kattavasti kurinpitoprosessin eri osa-alueet

toimintatapoineen ja -ohjeineen. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen antamat asiaan liittyvät ohjeet ja määräykset täydentävät ja tarkentavat virkamiesten toimintaa.

Vuoden 2009 kurinpitorangaistuksien määrä on kasvanut vuoden 2007 tasosta 488 rangaistuksella. Prosentuaalisesti kasvua on lähes 40 %. Marika Tähkäsén Pro gradu-tutkimuksen mukaan vuonna 2007 rangaistuslaitoksissa määrättiin yhteensä 1222 kurinpitorangaistusta. Rangaistusten määrä vuonna 2007 oli 20 % suurempi kuin vuonna 2006. Kurinpitorangaistuksien huomattava kasvu vuosien mittaan osoittaa selkeästi sen, että kurinpitäjärjestelmän selkiyttäminen vankeuslain, asetusten ja eri ohjeiden mukaan on lisännyt sen käyttöä. Voidaan myös olettaa, että vankitietojärjestelmän käyttöönotto on lisännyt ja helpottanut ilmoitusten, kurinpitorikkomuksien ja kurinpitorangaistuksien kirjaamista. Merkillepantavaa on myös, että 2000-luvulla rakennetuissa uusissa vankiloissa ei ilmoitusten määrä oleellisesti vähentynyt, vaikka niille oli ominaista korostunut turvallisuustaso. Vankilaturvallisuuteen on pyritty erottamalla vangit toisistaan. Tämä ratkaisu on lisännyt vankiloiden sisäistä turvallisuutta, mutta samalla vangit elävät entistä eristetympää elämää laitoksen sisällä.

Se, että vankiloilla on erilainen kurinpitokäytäntö, ei kerro vielä mitään siitä, mikä näistä eri käytännöistä olisi oikea tai parempi kuin toinen. Erilaisia kurinpitokäytäntöjä ei voida laittaa paremmuusjärjestykseen. Päinvastoin erilaisia kurinpitokäytäntöjä voidaan perustella eri näkökulmista. Syyt, miksi jossakin vankilassa on muodostunut tietynlainen kurinpitokäytäntö on johdettavissa pitkälti vankilan johtajan näkemyksistä ja arvostuksista. Vankilan johtaja käyttää päätösvaltaa kurinpitoasioissa ja hänen suhtautuminen käsiteltäviin asioihin ratkaisee minkälaiseksi vankilan kurinpitokäytäntö muodostuu. Kurinpitorangaistuksia määrättäessä lähtökohtana voidaan pitää rikoslain 6 luvun 1 §, jonka mukaan rangaistuksen on oltava oikeudenmukaisessa suhteessa teon vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen sekä teosta ilmenevään syyllisyyteen. Huomiota tulee kiinnittää myös rangaistuksen erityispreventioon ja yleispreventioon. Onko mahdollista että rankaisemisella voidaan vaikuttaa tekijän ja muiden käyttäytymiseen. Rangaistusta harkittaessa on hyvä ottaa huomioon myös se, mikä käytäntö on prosessiekonomisesti parempi. Jos pienestä päihteiden hallussapidosta siirretään asia poliisin tutkittavaksi ja rikkeestä määrätään vangille sakkorangaistus, joka hyvin todennäköisesti suurimmassa osassa tapauksissa siirtyy ulosottoon, mikä rangaistusarvo menettelyllä on päihderikkomukseen syyllistyneelle vangille. Joissain tilanteissa vankilan kurinpitorangaistuksilla on tehokkaampi erityis- ja yleispreventiovaikutus kuin poliisitutkinnalla.

Ilmoitusten osalta voitiin huomata erittäin vaihteleva käytäntö eri vankiloiden välillä. Ilmoituksista löytyy huomattavia alueellisia eroja sekä eroja alueen sisällä vankiloittain. Esimerkiksi suljetussa vankilassa saatettiin tehdä vähemmän ilmoituksia kuin avoimessa vankilassa. Nä-

kemyksemme mukaan ilmoitusmääriin vaikuttaa vankilassa opitut käytännöt, joihin puolestaan vaikuttaa organisaation työntekijöiden kokemukset, tiedot ja ajatukset turvallisuudesta sekä organisaation kulttuuri tehdä työtä. Turvallisuuskulttuuri rakentuukin organisaationkulttuurin muovaamista toimintatavoista sekä yksittäisten henkilöiden asenteista. Yksinkertaisimmillaan turvallisuuskulttuuri on organisaation sisällä muokkautuneita tapoja toimia turvallisuusasioissa. Se on yksilön kykyä ja tahtoa ymmärtää, millaista turvallinen toiminta on, millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy ja miten niitä voidaan ehkäistä. Laajempaan kokonaisuuteen turvallisuuskulttuuri on yhteistä sitoutumista ja arvoja, jotka ohjaavat toimintaa. Turvallisuuskulttuurissa yhdistyvät henkilöstön kokemukset ja näkemykset, työyhteisön sosiaaliset ilmiöt ja organisaation käytännön toimintaprosessit. Jokaisella organisaatioilla on tiedostettuna jonkin tasoinen turvallisuuskulttuuri, joka on edellytys suoriutua hyvin työstään. Turvallisuutta täytyy pitää organisaatiossa tärkeänä asiana, jota ymmärretään riittävän laajasti ja henkilöstöllä tulee olla käsitys toiminnan vaaroista sekä sen kehittämistä. Tärkeä on, että koko organisaation henkilöstö kokee, että turvallisuuden kehittämisestä otetaan vastuuta ja että he voivat vaikuttaa siihen. (Reiman ym. 2008, 18 - 23.) Hyvässä turvallisuuskulttuurissa henkilöstön asennoituminen on keskeisessä asemassa. Turvallisuuskulttuurin rakentamiseen tarvitaan sitoutumista organisaation tasosta riippumatta. Yleisesti hyväksytty näkemys turvallisuuskulttuurista on, että kulttuuri ilmenee monella eri tasolla eli kuten Schein on määritellyt ”näkyvästä ilmiöstä tiedostamattomiin perusoletuksiin”.

Pelkkä turvallisuuskulttuuri ja sen määritelmän perusteella on vaikea arvioida organisaation todellista turvallisuustasoa. Organisaation turvallisuuden määritelmää tulee lähentyä turvallisuusjohtamisen kautta. Käytännön ongelmana on, miten turvallisuuden ongelmia ennakoita tai mitataan ja millaiset käytännön ongelmat kuvaavat turvallisuuden tilaa. Turvallisuuden mittaamiseen on tutkimuksissa noussut esiin termit resilienssi ja resilienssi. Termiä resilienssi on perinteinen lähestymistapa turvallisuustason mittaamiseen, jossa pyritään puitteiden korjaamiseen ja korostamaan virheiden kirjaamista sekä todennäköisyyksien laskemista. Voidaan puhua eräänlaisesta selviytymiskyvystä, jossa selvittää suuresta muutoksesta, sopeudutaan muuttuviin oloihin ja kehitetään uusia tapoja menestyä. Tutkimuksissa resilienteiksi on kutsuttu niitä organisaatioita, järjestelmiä tai yksilöitä, jolla on turvallisuuteen liittyvä mahdollisuus/kyky ennakoita, tarkkailla, reagoida ja oppia. Resilientissä turvallisuuden johtamisessa kritisoidaan ja muutetaan olemassa olevaa turvallisuusajattelua ja -käytäntöjä sekä etsitään keinoja, jotka ovat turvallisia mutta joustavia. (Uusitalo ym. 2009, 6 - 12.) Ilmoituskäytännöissä tulee painottaa resilienttistä turvallisuusjohtamista, tietoa mahdollisista uhista, häiriöistä ja epävarmuutta aiheuttavista tekijöistä, tarkkailua ja seuraamista odotettavista riskeistä, varautumista tavanomaisiin ja yllättäviin uhkiin. Ilmoitusten asianmukainen ja järjestelmällinen kirjaaminen

vankitietojärjestelmään on yksi tärkeimmistä toimenpiteistä, jonka kautta pystytään vankiloissa ennakoimaan ja luomaan joustavaa turvallisuuskulttuuria.

Merkille pantavaa opinnäytetyössä oli se, että annetuista kurinpitopäätöksistä haettiin erittäin harvoin oikaisua. Poikkeuksia oli tiettyjen vankiloiden kohdalla, joka herättää kysymyksen siitä, onko kurinpitoprosessissa ollut jotain sellaisia epäselvyyksiä, jotka vanki on kokenut epäoikeudenmukaisiksi tai dokumentaatio ilmoituksessa on ollut epäselvä. Pääsääntöisesti kurinpitorangeistuksista ei haettu muutosta, joka toisaalta osoittaa sen, että virkamiehen toiminta on ollut arvolähtöistä ja eettisesti korkeatasoista. Suomen perustuslain 118 §:ssä on virkamiehille määrätty vastuu virkaa toimittaessa, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja hän on myös vastuussa sellaisen monijäsenen toimielimien päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut. Lisäksi esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriväviä mielipidettä. (Perustuslaki 1999.)

Vangin oikeusturva on erittäin hyvin suojattu, sillä heillä on mahdollisuus hakea oikaisua saamaansa kurinpitopäätökseen rikosseuraamusalueen johtajalta. Vuonna 2009 tehtiin 100 oikaisupyyntöä vankia koskevista eri asioista. Kurinpitoprosesseista haettiin muutosta vain 49 päätöksestä, joissa kurinpitoseuraamukset pysyivät pääosin samoina. Myös rikosseuraamusalueen johtajan päätöksestä on mahdollista hakea muutosta alueen Hallinto-oikeudelta. Vangeilla on myös mahdollisuus kannella Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinnon oikeudelliseen yksikköön, jonne vangeilta saapuvia kanteluita saapui 272 kpl vuonna 2009. Oikeudellinen yksikkö vastaanotti myös 59 vangin omaisen puolesta tekemää valitusta tai asiakirjapyyntöä. Vanki voi kannella myös eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan, jonka keskeinen tehtävä ja toimintamuoto on kanteluiden tutkinta. Oikeusasiamies voi tutkia kaikki sellaiset kantelut, joiden perusteella näyttää olevan aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Oikeusasiamies voi myös ottaa asian tutkittavaksi omasta aloitteesta. Hänen tulee tehdä tarkastuksia virastoissa ja laitoksissa. Erityisesti hänen kuuluu valvoa vankiloihin ja suljettuihin laitoksiin sijoitettujen henkilöiden kohtelua. Oikeusasiamiehen kanslian keskeiset arvot ovat oikeudenmukaisuus, ihmisläheisyys ja vastuullisuus. Vuonna 2009 eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan tehdyistä kanteluista 400 koski vankeinhoitoviranomaisia. Vangeille annettu laaja-alainen mahdollisuus hakea oikaisua on todennäköisesti yksi seuraamus siitä, että muutoksia haetaan erittäin vähän. Vangin laaja oikeusturva on Rikosseuraamuslaitoksen läpinäkyvän toiminnan perusasia.

15 Kehittämisehdotukset

Olemme keränneet opinnäytetyössämme esiin tulleiden asioiden ja oman kokemuksen kautta esiin tulleiden asioiden perustella kehittämisehdotuksia, joilla voidaan parantaa vankien yhdenvertaista kohtelua, yhdenvertaisia käytäntöjä, henkilökunnan ja vankien turvallisuutta ja riskienhallintaa.

Konkreettisten kehittämisehdotuksien lisäksi ehdotamme yleisluontoista pohdintaa toimenpiteistä, joissa ilmoitukset ja kurinpitoseuraamukset kehittäisivät laitoksien turvallisuuskulttuuria. Lisäksi on hyvä miettiä laajemmin, voidaanko laitoksien toimintakulttuuria ilmoitusten ja kurinpitoseuraamusten suhteen yhtenäistää.

Säännöllinen koulutus

Rikosseuraamusalan peruskoulutuksessa tulisi antaa riittävät perustaidot asianmukaisen ilmoituksen laadintaan. Koulutuksessa tulisi painottaa asianimikkeen oikeaa valintaa, kieliopillista oikeellisuutta ja ilmoituksen vaadittavaa asiasisältöä sekä eri toimien merkitystä kurinpitoprosessin eri vaiheissa kurinpitoseuraamuksen täytäntöönpanoon asti. Jatkokoulutuksissa tulisi erityisesti painottaa asian tutkintaa ja vangin kuulemista. Käytännössä kuitenkin koulutus ja oppiminen tapahtuvat laitoksissa, joiden koulutuksen koordinoinnista ja tarkastamisesta vastaa Rikosseuraamusalueen turvallisuuspäällikkö. Kurinpitoprosessiin liittyvät laituskoulutukset tulisi olla säännöllisiä ja toistuvia. Koulutuksissa tulisi käyttää hyödyksi todellisia esimerkkejä eri laitoksista ja opetusmuotona käyttää käytännönläheistä tapaa. Tavoitteena on, että kaikilla laitoksilla olisi yhtenäinen toimintatapa kurinpitoprosessissa. Lisäksi valvotun koevapauden ja poistumislupaehtoien valvonta ja valvontakirjaukset tulisi kaikilla yksiköillä olla yhtenäisiä. Tällöin rikkomuksiin puuttuminen ja seuraamukset olisivat myös yhtenäisiä. Rikkomuksien kirjaamisessa tulee mahdollisuuksien mukaan päästä eroon yleisluontoisista asianimikkeistä ja pyrkiä käyttämään aina mahdollisimman tarkkaa asianimikettä tapahtumalle. Ilmoitukset tulee kohdentaa vankiin aina kun se on vain mahdollista. Yksiköissä tulisi olla nimetyt koulutusvastaavat, jotka hoitaisivat koulutusjärjestelyt.

Ohjeellinen rangaistusasteikko

Opinnäytetyömme yksi tavoite on saada yhdenvertainen malli vankiloissa tapahtuvien kurinpitopäätösten tekoon. Kurinpitotilastojen avulla ei saa tarpeeksi selkeää mallia siitä, mitä mistäkin tapahtumasta seuraa. Totesimme aikaisemmin, että eri rikosseuraamusalueilla annetaan erilaisia kurinpitorangaistuksia samasta asiasta. Tämän vuoksi ajatuksemme on lähestyä tapahtumaa teon haitallisuuden perusteella ja tämän avulla jakaa rangaistukset selkeästi kolmeen eri luokkaan. Vaikka teot luokitellaan eri luokkiin, ei se tarkoita sitä, että automaattisesti tästä tapahtumasta tulisi saada määritelty kurinpitorangaistus. Luokka tarkoittaa lähtötasoa,

josta kurinpitorangeistusta tulisi aloittaa tarkastelemaan. Tapahtuman yksittäiset seikat vaikuttavat, tuleeko annettavaa rangaistusta lieventää tai koventaa.

Ensimmäinen luokka: Muihin kohdistunut väkivalta sekä virkamiehiin kohdistuneet teot. Teot saattavat olla erittäin haitallisia ja niistä voi seurata fyysisiä vammoja sekä mahdollisesti henkisiä traumoja. Virkamiehiin voidaan myös kohdistaa painostusta esimerkiksi väkivallalla uhkaamalla. Näistä asianimikkeistä tulee aina mieltä ehdottomana 7 vrk tai yli kurinpitorangeistuksen antamista, jos asiaa ei viedä poliisin tutkittavaksi.

Toinen luokka: Päihderikkomukset ja luvattomien aineiden ja esineiden hallussapito. Tämä tarkoittaa itsensä päihdyttämistä, huumausainerikoksia, päihdevalvontarikkomuksia, järjestyssääntö rikkomuksia ja luvattoman tavaran hallussapitoa. Näistä tapahtumista tulisi mieltä kurinpitoseuraamuksena 7 vrk tai alle ehdottomana/oikeuksien menetys ehdollisena tai ehdottomana, jos asia ei viedä poliisin tutkittavaksi.

Kolmas luokka: Muut rikkomukset. Rikkomukset jotka ovat olosuhteisiin nähden vähäisiä, kuten rakenteisiin kohdistuneet ilkivallat ja muut lievemmat tapahtumat sanalliset loukkaukset. Tässä luokassa tulee kurinpitoseuraamusta aloittaa mieltä 7 vrk tai alle ehdottomana/oikeuksien menetys ehdollisena tai ehdottomana, lisäksi varoitus.

Rangaistusten koventamis- ja lieventämisperusteita esitetään otettavaksi säännöllisempään harkintaan kurinpitorangeistusta mieltäessä. Rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa teon vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen sekä teosta ilmenevään tekijän syyllisyyteen.

Koventamisperusteina voidaan käyttää esimerkiksi tekojen laatua, vakavuutta, tahallisuutta, toistuvuutta, suunnitelmallisuutta, selkeää piittaamattomuutta annetuista ohjeista ja säännöistä, aineiden tai esineiden määrää ja vaarallisuutta laitotosuhteissa tai järjestyksikkomuksen tekemistä rikollisryhmän jäsenenä.

Lieventämisperusteina voidaan käyttää esimerkiksi tekijän oma-aloitteista pyrkimystä selvittää tapahtuma, vangin terveydentilaa, tekijään kohdistettua huomattavaa painostusta, äkkiparvaamatonta houkutusta, joka on heikentänyt tekijän kykyä noudattaa vankilan järjestystä.

Nämä kolme luokkaa sekä koventamis- ja lieventämisperusteet ovat ainoastaan suuntaa antavia, joilla voidaan yhdenmukaistaa kurinpitoseuraamusjärjestelmää. Mikäli yleinen rangaistusasteikko tulisi käyttöön, laitoksen johtajalle jäisi kuitenkin asiassa harkintavalta, jota hän voi käyttää lieventämällä tai koventamalla rangaistusta. Tällä taataan se, että yksittäistä harkintaa käytetään jokaisessa tapauksessa. Tarvittaessa tapahtuma voidaan siirtää poliisin

tutkittavaksi ja jokainen rangaistus voi tapauskohtaisesti koventua tai lieventyä. Jos teko on niin lievä, että kurinpito ei tule kysymykseen, voidaan vangille antaa rikkomuksesta muistutus Vankeuslain 15:4§ mukaan. Jos asiaan ei saada riittävää näyttöä selvityksien perusteella, tulee vanki jättää rankaisematta. Liian johdonmukainen asteikon käyttö voi luoda käytännön, jolloin asian yksittäinen harkinta jää vähemmälle ja tällöin vankien yhdenvertaisuus kärsii.

Tavoitteena on selkeä ja yhdenvertainen kurinpitajärjestelmä, jolloin vanki voi luottaa, että hänen asiansa käsitellään oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti. Laillinen järjestelmä luo yleisestävää merkitystä ja yleisestävänä vaikutuksena on taas se, että rikkomuksen tehnyt vanki ymmärtää tekonsa ja siitä tuleva seuraamuksen. Ymmärrys rangaistuksesta vähentää todennäköisesti myös oikaisuvaatimusten määrää kurinpitoseuraamuksista. Rangaistusasteikon käyttöönotossa ei ole mielestämme mitään ristiriitaa vankeuslain kanssa, sillä laissa on määritelty ainoastaan mitä rangaistuksia on mahdollista antaa rikkomuksista. Jokaisessa tapauksessa tulee käyttää yksityiskohtaista harkintaa. Rangaistusasteikon siirrettävyys päivittäiseen toimintaan vaatisi kuitenkin keskushallintoyksikön oikeudellisen osaston ohjeen siitä, kuinka rangaistuksia tulisi määrätä ja mitkä olisivat hyväksyttävät koventamis- tai lieventämisperusteet.

Tilastojen hyödyntäminen

Vankitietojärjestelmästä saa tällä hetkellä tietoa ilmoituksista, kurinpidosta. Kerran kuukaudessa keskushallinnosta tulee koottu informaatiopaketti kurinpitoseuraamuksista. Kuitenkin opinnäytetyötä tehdessä huomasimme, että vankitietojärjestelmästä tulisi saada selkeitä tilastollisia raportteja laitostasolla käytettäväksi vankilaturvallisuuden kehittämiseen ja turvallisten toimintatapojen ennakointiin. Informatiivisen tiedon saaminen on selkeä riskienhallinnan työkalu, jolla pystytään ennakoimaan tulevia laitostapahtumia. Turvallisuuden ja riskien hallinta tulisi olla enemmän etupainotteista, jossa tarvittavia toimenpiteitä suoritetaan ennen kuin vankilaa vaarantava tapahtuma on käsillä. Tavoitteena on organisaation kehittyminen resilienssiksi organisaatioksi jossa henkilöstö ennakoii, tarkkailee, reagoi ja oppii. Turvallisuusstrategian (19 - 20) linjauksien mukaan turvallisuustietoa tulee käyttää ennemmin ongelmien ennakointiin kuin perinteisen mallin mukaan ongelmiin vastaamiseen. Tulevaisuuden haasteena on parantaa ja kehittää turvallisuuden laatujärjestelmien toimivuutta. Ajankohtainen ja luotettava tieto vankilatapahtumista mahdollistaa ongelmien ennakoinnin sekä parantaa henkilöstön työmenetelmiä. Riskienhallinta on merkittävimpiä turvallisuutta lisääviä tekijöitä organisaation toiminnassa ja se on tärkeä osa organisaation turvallisuuskultuuria. Riskienhallinta perustuu mahdollisimman luotettavasti arvioitujen uhkien todennäköisyyden pienentämiseen ja riskien seurausten minimointiin.

Vati-vankitietojärjestelmän kehittäminen

Kurinpitoprosessi aloitetaan tehdyn ilmoituksen perusteella. Hyvin usein tapahtumasta on myös kuvia esimerkiksi huumausainekätköjen osalta. Kuvat ovat olennainen osa asian selvittämisessä. Mallioppimisen vuoksi valtakunnallinen PTR - yhdyshenkilö kerää näitä vankilassa

otettuja kuvia ja jakaa niitä vankiloihin, jotta jokaisessa vankilassa osattaisiin huomioida millaisia esineitä on löydetty ja millaisista paikoista. Turvatietorekisterissä on mahdollisuus lisätä myös kuvia tapahtumaselosteeseen, mutta ongelmana on se, että vain harvalla virkamiehellä on oikeus kirjautua järjestelmään. Vankitietojärjestelmässä ei ole mahdollisuutta lisätä kuvia ilmoitukseen. Kuvien lisääminen vankitietojärjestelmään edesauttaisi informatiivisen kuvien välityksellä annettavan tiedon myös muihin vankiloihin, joka mahdollistaisi ennakkoinnin mahdollisiin tapahtumiin tai estämään tiettyjen luvattomien esineiden kulkeutuminen vankilan alueelle. Myös poliisilta on tullut toivomuksia järjestelmän kehittämiseksi siten, että järjestelmään olisi liitettyä poliisin esitutkintalomake rikkomuksissa, jotka siirretään heidän tutkittavaksi. Näin tarvittavien tietojen välittyminen helpottuisi. Turvallisuusajattelun lähtökohdaksi ottaa ennakoiva riskienhallinta. Työssämme tulimme yllättyneinä huomaamaan, että kurinpitoseuraamusten muutoksenhakujen kirjaamisessa vankitietojärjestelmään oli suuria puutteita. Vankiloissa tulisi kiinnittää huomiota, että koko kurinpitoprosessi muutoksenhakujen päätöksiin asti kirjattaisiin vankitietojärjestelmään.

Tiedonkulun ja yhteistyön korostaminen

Kuten Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiassa on todettu, tällä hetkellä yksiköiden turvallisuuskäytännöt, toiminnot ja valvontarutiinit sekä rakenteellinen ja tekninen turvallisuus ovat eritasoisia eri yksiköissä. Turvallisuus on ennen kaikkea riskien hallintaa. Turvallisuustyön tarkoitus on tiedostaa mahdolliset riskit ja uhat, jotta niihin voidaan varautua oikealla tavalla ja ehkäistä niiden toteutuminen mahdollisimman tehokkaasti sekä minimoida jo toteutuneiden riskien haitat. Riskienhallinta edellyttää organisaatiolta tehokasta turvallisuusjohtamista, jonka tekemästä työstä koko organisaatio hyötyy. (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 5-10). Opinnäytetyössä nousi erityisesti esiin neljä turvallisuusstrategian päämäärää: Sisäinen turvallisuustiedonkulku on tehokasta ja nopeaa, onnistuneesta turvallisuustyöstä tiedotetaan oma-aloitteisesti, kokonaisvaltainen riskienhallintajärjestelmä kehitetään toimivaksi kokonaisuudeksi ja eri ammattialojen välinen yhteistyö hallinnon sisällä ja viranomaisten kesken on välitöntä, tehokasta ja toimivaa.

Turvallisuusstrategian mukaan tietoa keräävällä PTR- yksiköllä (poliisi, tulli ja rajavartiolaitos) on kaksi selkeää päätehtävää; tilannekuvan ylläpitäminen vakavasta ja järjestäytyneestä rikollisuudesta sekä kohdetorjunta. Toiminnan avulla pyritään luomaan yhdenmukainen ja kattava rikostiedustelujärjestelmä (Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia, 8). Tiedon tulee kulkea läpi organisaation, johon tarvitaan jokaisen yksittäisen virkamiehen tietämys ja havainnot vankilan tapahtumista. Tämä tieto tulee kirjata vankitietojärjestelmään, josta turvallisuusorganisaation on mahdollista ottaa se käyttöön.

Organisaatiossa on tietoa joka paikassa. Tieto on yleensä avointa ja ennakoimatonta ja sitä vaihdetaan vapaasti. Tämä tieto on saatava siirrettyä organisaation eri tasoilta paikkaan, jos-

sa tietoa yhdistetään ja analysoidaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Analysoitu tieto on määriteltyä tietoa, jota täytyy kontrolloidusti jakaa takaisin organisaation eri tasoille. Kaikkea tietoa ei tule jakaa kokonaisuudessaan takaisin, vaan saatu tieto analysoidaan ja tämän jälkeen jaetaan kolmelle eri tasolle. Ensimmäisellä tasolla on vankilan johto, jolle kaikki tieto jaetaan avoimesti päätösten teon tueksi. Toisena tasona voidaan pitää esimiehiä, joille tietoa jaetaan kontrolloidusti. Esimiehet tarvitsevat analysoitua tietoa päivittäisen toiminnan tueksi. Kolmanneksi muu henkilöstö, joiden tiedon tarve liittyy laitospöytäkirjojen ja -toiminnan ylläpitäminen.

Esitetyt ehdotukset on mahdollista toteuttaa hyvinkin nopeasti ja helposti. Muutokset vaativat kuitenkin syvempää pohdintaa ja ohjeistuksien tekemistä henkilöstölle. Ehdotukset voidaan ottaa käyttöön strategian avulla tai yksittäisinä ohjeina vankiloihin.

Lähteet

Alatalo, Ilppo: Vankiloiden henkilökuntaan kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka. Työväkivallasta ja siihen liittyvistä tilannetekijöistä Suomen vankiloissa. Pro-gradu tutkielma. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. 2002.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2009. Vammalan kirjapaino Oy. Sastamala 2010.

Foucault, Michael: Tarkkailla ja rangaista. Otava. 2000.

Hartoneva, Anne: Normaalisuusperiaate Suomen vankeinhoidossa. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 3/2002. Vammala. 2002.

Heikkilä, Tarja: Tilastollinen tutkimus. Edita Prima Oy, Helsinki 2002.

Holopainen, Martti ja Pulkkinen, Pekka: Tilastolliset menetelmät. Wsoy 2002.

Junninen, Mika: Suomalaisten vankiloiden turvallisuus. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 5/2008. Vammalan kirjapaino Oy. Vammala 2008.

Juuti, Pauli: Johtaminen ja organisaation alitajunta. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset, Keuruu. 1995.

Järvinen, Petri: Esimiestyö ongelma tilanteissa. WSOY- Kirjapainoyksikkö. Porvoo. 1998.

Keinänen Anssi, Tolvanen Matti, Helminen Maija ja Kilpeläinen Mia: Vankien poistumislupakäytännöt ja niiden yhteneväisyys. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 4/2010

Laininen, Pertti: Tilastollisen analyysin perusteet. Hakapaino Oy. Helsinki 2000.

Laulumaa, Samuli: Selvitys vankilatilojen määrittelystä valvonnan intensiivisyyden mukaan. KEHA. 2011.

Lavikkala, Raino ja Linderborg, Henrik(toim.): Rikosseuraamustyön kehittämiskysymyksiä. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. Acta Poenologia 2/2011.

Lohi, Jari: Vankilaturvallisuudesta. Teoksesta: Vankeinhoidon perusteet, s.99-136. Vankeinhoidon koulutuskeskuksen julkaisu 4/2002. Tietosanoma.

Myhrberg, Pertti: Vangin asema ja valvonta. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen julkaisu ja. 2007.

Oikarinen, M. ja Kauppinen, P.: Sopimusjohtaminen. Työyhteisön sopimukset työn johtamisen välineeksi. Edita. Helsinki. 2002.

Oikeusministeriön hallinnonalan henkilöstöstrategia vuosille 2008 - 2011 Oikeusministeriö Helsinki 2007.

Peltonen, Tuomo: Organisaatioteoria - klassisesta jälkimoderniin. WSOYpro Oy. 2010.

Päihdevalvonnan opas. Rikosseuraamusalan käsikirjoja 2/2008.

Rissanen, Riitta; Sääksi, Kaija; Vornanen, Jouni: Uudistuvat organisaatiot - käsikirja organisaatioista ja henkilöstöjohtamisesta. Kirjapaino raamattutalo, Pieksämäki 1996.

Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011 - 2020.

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010-2015.

Rikosseuraamusalan vuosikertomus 2009. Rikosseuraamuslaitoksen viestintä. Erweko Painotuote Oy.

Schein, Edgar H.: Organisaatiokulttuuri ja johtaminen. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä. 1991.

Schein, Edgar H.: Yrityskulttuurin - selviytymisopas. Tietoja ja luuloja kulttuurimuutoksesta. Tammer-paino Oy. Tampere 2001.

Turvallisuuskulttuuri ja kulttuurin edistäminen yrityksessä. TUKES-julkaisu 1/2000. Helsinki.

Tähkänen, Marika: Vankilan kurinpitomenettely rangaistuksen täytäntöönpanon osana ja rikosprosessin korvaajana. Pro-Gradu-tutkielma. Oikeustieteiden tiedekunta. Rovaniemi. 2008.

Valtionhallinnon käsikirja. Arvot arjessa - virkamiehen etiikka, 2. painos. Edita Prima Oy. Helsinki 2005.

Vähimmäissäätöjen soveltaminen. Hyvän vankeinhoidon käsikirja. Vankeinhoidon koulutuskeskuksen julkaisu 4/1997. Helsinki. 1998.

Sähköiset lähteet

Asetus vankeudesta. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060509?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asetus%20vankeudesta>

Asetus tutkintavankeudesta. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060510>

Haaste. Kymmenen kysymystä rikostorjunnasta. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.haaste.om.fi/1247666327626>

Hallintolaki. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=hallintolaki>

Joutsen, Matti: Yksinäissellin käyttö Suomessa. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.vhkk.fi/ukh/8422.htm>

Lahti, Kati: Opintieillä vankilassa, Vankien strategiat selviytyä vankeusajasta näkökulmia marginalisaatioon ja vankeinhoitoon. Viitattu 11.4.2012. http://www.vhkk.fi/Lahti_Kati.pdf

Laine Matti: Voidaanko vankeja ja rikollisia kuntouttaa? Viitattu 11.4.2012.

<http://www.vhkk.fi/ukh/9423.htm>

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990621>

Kurinpitorangeistusten täytäntöönpano. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.rikosseuraamus.fi/37170.htm>

Perustuslaki. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Poistumislupien määrä ja kesto. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.rikosseuraamus.fi/37169.htm>

Rangaistusten täytäntöönpano. Viitattu 11.4.2012. <http://www.rikosseuraamus.fi/6337.htm>

Reiman, Teemu; Pietikäinen, Elina ja Oedewald, Pia: Turvallisuuskulttuuri Teoria ja arviointi. Viitattu 11.4.2012. <http://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2008/P700.pdf>

Rikoslaki. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki>

Ruuhilehto Kaarina ja Vilppola Katja: Turvallisuuskulttuuri ja kulttuurin edistäminen yrityksessä. TUKES-julkaisu 1/2000. Viitattu 11.4.2012. www.tukes.fi/Tiedostot/julkaisut/1-2000.pdf

Uusitalo, T., Heikkilä, J., Rantanen, E., Lappalainen, J., Liuhamo, M., Palukka, P., Hämäläinen, P. 2009: Ennakoiva ja joustava turvallisuuden johtaminen. Resilienssi Suomessa VTT tutkimusraportti, VTT-R-09394-09. Viitattu 11.4.2012. www.vtt.fi/inf/julkaisut/maat/2009/VTT-R-09394-09.pdf

Valtion virkamieslaki 19.8.1994/750. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940750>

Vahingonkorvauslaki. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>

Vangin päihteettömyyden valvonta, päihtymystilan toteaminen ja päihdevalvonnan testit. Viitattu 11.4.2012. <http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/151001/35462>

Vangin turvallisuus viranomaisen näkökulmasta. Viitattu 11.4.2012.

http://www.rskk.fi/kirjasto/elektroninen_aineisto/2009/anu_holm.pdf

Vankeuslaki. Viitattu 11.4.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=vankeuslaki>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset. Viitattu 11.4.2012.

ISSN=1798-6680. Helsinki: <http://www.stat.fi/til/syyttr/kas.html>

Wikipedia. Erytisestävyys. Viitattu 11.4.2012.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Erytisest%C3%A4vyys>

Wikipedia. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 11.4.2012.

http://fi.wikipedia.org/wiki/Kvantitatiivinen_tutkimus

Wikipedia. Yleisestävyys. Viitattu 11.4.2012. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Yleisest%C3%A4vyys>

Julkaisemattomat lähteet

Esitelmä 1.12.2010 Kuopiossa. Vankilan ja poliisin yhteistyöstä rikoksien selvittämisessä. Rikoskonstaapeli Mikko Heimonen. Kuopion poliisilaitos.

Esitelmä 21.2.2012 Kuopiossa. Vangin kuuleminen ja kuulustelu - tekniikka ja taktiikka. Ylikomisario Pauli Mäkelä. POAMK.

Kuviot

Kuvio 1. Ilmoitusmäärät vankiloittain

Kuvio 2. Etelä- Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset asianimikkeiden mukaan

Kuvio 3. Länsi-Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuvio 4. Itä- ja Pohjois-Suomen suljettujen vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuvio 5. Etelä- Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuvio 6. Länsi-Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuvio 7. Itä- ja Pohjois-Suomen avoimien vankiloiden ilmoitukset nimikkeiden mukaan

Kuvio 8. Yleiset ilmoitukset vankiloittain

Kuvio 9. Kurinpitorikkomukset Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Kuvio 10. Kurinpitorikkomukset Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Kuvio 11. Kurinpitorikkomukset Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Kuvio 12. Kuripitorikkomukset rikosseuraamusalueittain suljetut vankilat

Kuvio 13. Kurinpitorikkomukset Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Kuvio 14. Kurinpitorikkomukset Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Kuvio 15. Kurinpitorikkomukset Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Kuvio 16. Kurinpitorikkomukset rikosseuraamusalueittain avoimet vankilat

Kuvio 17. Kurinpitoseuraamus rikosseuraamusalueittain suljetut vankilat

Kuvio 18. Kurinpitoseuraamus rikosseuraamusalueittain avoimet vankilat

Kuvio 19. Muutoksenhaku kurinpitorangaistuksista

Taulukot

Taulukko 1. Rikosseuraamuslaitoksen yksiköt

Taulukko 2. Vankilat riskiluokituksen mukaan

Taulukko 3. Ilmoitusmäärä suhteessa keskivankilukuun vankiloittain

Taulukko 4. Suljettujen vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Taulukko 5. Avointen vankiloiden kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun

Taulukko 6. Ilmoitus sekä kurinpitoseuraamus suhteessa keskivankilukuun SIR luokituksen mukaan

Taulukko 7. Kurinpitoseuraamukset Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Taulukko 8. Kurinpitoseuraamukset Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Taulukko 9. Kurinpitoseuraamus Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen suljetut vankilat

Taulukko 10. Kurinpitoseuraamus Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Taulukko 11. Kurinpitoseuraamus Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Taulukko 12. Kurinpitoseuraamus Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen avoimet vankilat

Liitteet

Liite 1

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen ilmoitukset suljetut ja avoimet vankilat

Vankila

Nimike	Hev	Kev	Vanv	Jov	Riv	Yht	He- va/Vaos	He- va/Suos	Kev/A	Jov/A	Heva	Yht
1	42	28	23	17	26	136	6	4	6	0	12	28
2	2	0	2	0	5	9	0	0	0	0	0	0
3	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	1	3
4	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4	3	7
5	23	12	13	8	23	79	0	0	0	0	1	1
6	14	17	9	0	30	70	0	0	0	0	0	0
7	4	19	2	6	7	38	0	0	2	0	2	4
8	1	3	2	0	5	11	0	0	0	0	0	0
9	1	0	8	9	7	25	0	0	6	1	2	9
10	3	15	10	9	14	51	0	1	0	0	3	4
11	21	14	20	6	10	71	0	0	0	0	4	4
12	41	32	39	32	48	192	0	0	4	1	10	15
13	11	14	12	4	10	51	0	0	0	1	1	2
14	63	38	47	38	32	218	1	4	4	10	10	29
15	36	105	34	45	19	239	0	0	9	7	20	36
16	3	4	7	0	2	16	0	0	3	0	1	4
17	1	4	0	2	0	7	0	0	0	0	3	3
18	16	13	29	10	14	82	4	16	10	1	20	50
19	9	6	37	55	13	120	0	1	0	0	0	2
20	92	72	174	98	84	520	2	5	40	8	25	80
21	7	19	3	3	14	46	1	4	2	0	11	18
22	0	0	0	0	1	1	3	3	6	1	9	22
23	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	4	11	1	1	22	39	8	11	16	6	47	88
26	0	0	0	1	2	3	2	0	7	1	14	24
27	0	0	320	0	0	320	0	0	0	0	0	0
28	10	5	27	2	21	65	0	0	1	0	1	2
29	0	0	4	2	0	6	0	0	0	0	0	0
Yht	333	349	752	344	356	2134	26	42	102	40	26	236

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen ilmoitukset suljetut ja avoimet vankilat

Vankila

Nimike	Häv	Kyv	Vav	Tuv	Vans	Yht	Va- va/Vanos	Va- va/Ojos	Viv	Sav/Hu os	Sav/Kö os	Yht
1	60	20	36	12	6	60	7	3	10	14	27	61
2	0	2	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
4	2	0	0	0	0	2	1	0	5	5	1	12
5	17	9	9	0	4	17	0	0	1	2	1	4
6	2	14	0	130	0	2	0	0	0	1	1	2
7	18	1	0	0	0	18	0	1	0	6	0	7
8	2	0	0	0	0	2	0	1	0	2	0	3
9	1	0	0	7	1	1	0	0	2	4	0	6
10	0	0	5	13	0	0	1	0	0	1	1	3
11	13	5	2	24	1	13	0	0	3	3	1	7
12	88	48	0	52	11	88	2	11	7	15	8	43
13	9	8	1	13	2	9	0	0	1	2	0	3
14	43	39	12	66	4	43	1	3	5	12	5	37
15	39	35	1	21	3	39	63	15	141	74	17	
16	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0	2
17	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	0	2
18	69	25	4	41	8	69	21	10	14	64	2	
19	4	6	65	42	0	4	0	0	0	4	1	5
20	184	41	39	230	18	184	16	13	43	50	5	
21	2	1	0	3	0	2	3	4	0	4	3	
22	0	2	0	1	0	0	1	8	0	3	7	
23	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	4	13	0	4	0	4	27	34	37	38	40	
26	0	5	9	2	0	0	9	14	18	11	4	
27	1	0	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0
28	0	2	0	3	0	0	0	0	2	1	0	3
29	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Yht	525	248	198	674	51	1696	144	110	263	294	114	1025

Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen ilmoitukset suljetut ja avoimet vankilat

Vankila

Ni- mik e	Kov	Miv	Kuv	Suv	Pyv	Ouv	Pev	Yht	Ht s	Su lv	Lav	Nav	Ju v	Yl v	Pe v/ A	Ku v/ A	Yht
1	53	12	7	10	18	5	11	116	8	0	3	6	4	1	0	0	12
2	2	2	0	1	0	2	4	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	1	1	1	3	0	0	0	1	0	0	0	0	1
5	21	4	16	23	24	23	11	122	1	0	0	1	2	0	0	0	4
6	6	2	2	17	0	12	14	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	15	0	0	1	0	0	10	16	0	2	1	2	3	0	0	0	8
8	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	1	0	0	0	0	3
9	7	2	1	10	2	11	1	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	7	3	5	23	0	0	26	64	0	0	2	0	0	0	0	0	2
11	15	3	1	13	4	6	32	84	0	1	0	2	1	1	0	0	5
12	35	27	8	48	15	25	65	223	2	1	9	8	10	0	0	0	30
13	4	4	5	11	2	14	20	60	0	0	0	1	1	0	0	0	2
14	87	6	16	78	33	31	52	303	1	9	8	6	4	6	2	0	36
15	38	7	6	40	2	37	52	182	2	46	27	32	8	17	33	0	165
16	2	0	3	4	0	3	1	13	0	1	0	2	0	0	0	0	3
17	4	0	1	0	0	1	2	8	1	0	0	0	1	0	0	0	2
18	31	5	2	45	17	11	23	134	2	12	11	29	0	5	8	0	67
19	8	0	8	1	5	4	28	54	0	0	0	5	0	0	0	0	5
20	77	32	53	147	73	78	123	588	2	9	23	21	7	4	14	4	84
21	5	0	1	1	5	2	0	14	0	0	3	0	0	0	0	0	3
22	0	0	0	2	0	2	0	4	3	5	4	5	0	0	1	4	22
23	2	1	0	2	1	0	19	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	10	1	1	19	8	9	26	74	11	9	25	33	5	11	0	0	94
26	0	0	0	1	0	9	4	14	2	1	3	3	3	4	4	3	20
27	0	0	0	0	16	2	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	0	1	0	5	1	2	8	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	4	0	0	1	0	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yht	353	107	125	417	220	229	460	191 1	33	94	117	152	51	48	93	16	604

Kurinpitoseuraamusten muutoshakemusten rikkomukset vuonna 2009

ILMOITUSLAITOS		Frequency
Häv	Itsensä päihdyttäminen	1
	Luvaton tavaran hallussapito	1
	Yhteensä	2
Jov	Sopimaton käytös	1
Kuv	Itsensä päihdyttäminen	1
	Luvaton tavaran hallussapito	1
	Laitosjärjestyksen rikkominen	1
	Yhteensä	3
Kyv	Päihteiden valmistus, välitys	1
	Sopimaton käytös	1
	Luvaton tavaran hallussapito	3
	Poistumislupaehtojen rikkominen	1
	Yhteensä	6
Käv	Niskoittelu	1
	Sopimaton käytös	1
	Muu rikkomus	1
	Luvaton poistuminen	1
	Yhteensä	4
Pev	Itsensä päihdyttäminen	2
	Päihteiden hallussapito	1
	Haitanteko virkamiehelle	1
	Niskoittelu	3
	Sopimaton käytös	4
	Valtion omaisuuden turmeleminen	1
	Luvaton tavaran hallussapito	3
	Yhteensä	15
Pyv	Valtion omaisuuden turmeleminen	1
	Luvaton tavaran hallussapito	1
	Muu rikkomus	1
	Yhteensä	3
Sav/Huos	Itsensä päihdyttäminen	1
	Muusta toiminnasta kieltäytyminen	1
	Niskoittelu	1
	Sopimaton käytös	1
	Muu rikkomus	1
	Yhteensä	5
Suv	Itsensä päihdyttäminen	1
	Päihteiden hallussapito	1
	Niskoittelu	1
	Sopimaton käytös	2
	Laitosjärjestyksen rikkominen	2
	Teräaseen hallussapito	1
	Yhteensä	8
Tuv	Päihteiden hallussapito	1
	Päihteiden valmistus, välitys	1
	Niskoittelu	1
	Sopimaton käytös	2
	Valtion omaisuuden turmeleminen	1

	Uhkaava käytös	1
	Yhteensä	7
Vav	Itsensä päihdyttäminen	10
	Päihteiden hallussapito	1
	Luvatton tavaran hallussapito	2
	Uhkaava käytös	1
	Poistumislupaehtojen rikkominen	2
	Yhteensä	16
Ylv	Poistumislupaehtojen rikkominen	1
Yh- teen- sä		71